

ТРЕЙСИ ШЕВАЛИЕ

ЖИВА ЖАР

Превод от английски: Майя Пенчева, 2007

chitanka.info

На моите родители

I
MAPT 1782

1

Беше доста унизително да седиш в една каруца, натоварена с цялата покъщнина на семейството ти, пред очите на любопитните минувачи на оживена лондонска улица. Джем Келауей се беше свил до наредените един върху друг уинзорски столове, направени от баща му преди години, и с ужас наблюдаваше как хората преспокойно оглеждат нещата в каруцата. Не беше виждал толкова много непознати на едно място. Ако някой чужденец попаднеше в тяхното село в графство Дорсетшър, това се смяташе за голямо събитие. Джем не беше свикнал да го зяпат така. От притеснение ровеше из семейните вещи и се мъчеше да бъде колкото се може по-незабележим. Слабичко момче с издължено лице, хълтнали сини очи и пясъчно руса коса, която се завиваше под ушите му, той с нищо не привличаше хорското внимание и минувачите оглеждаха багажа, а не него. Един мъж и една жена дори се спряха и опипаха някои вещи, сякаш бяха пред сергия с круши и избраха по-зрелите. Жената прокара пръст по подгъва на нощница, показала се от разкъсан пакет, а мъжът придърпа един от трионите на Томас Келауей и провери дали зъбците му са остри. Дори когато Джем се провикна „Ехей!“, човекът не побърза да го върне обратно.

Ако не се брояха столовете, по-голяма част от каруцата беше заета от инструментите на баща му: дървени скоби за извиване на облегалките на уинзорските столове, които изработваше, разглобен струг за краката на столовете, триони, тесли, длета и бургии. Инструментите на Томас Келауей заемаха толкова място, че семейството трябваше да се редува да върви пеша през едноседмичното пътуване до Лондон.

Кочияшът Смарт, техен съсед и любител на приключенията, беше спрял каруцата си пред амфитеатъра на Астли. Томас Келауей имаше бегла представа къде да търси Филип Астли, но не беше очаквал, че Лондон е толкова огромен. Беше си мислил, че може да застане в центъра му и веднага да съзре амфитеатъра, където играеше цирк „Астли“. За техен късмет мястото беше добре известно на лондончани и те веднага ги упътиха към голяма постройка до

Уестминстърския мост, която имаше кръгъл заострен дъсчен покрив и вход с четири колони. На огромен бял флаг, веещ се от купола, с червени букви пишеше АСТЛИ от едната страна и АМФИТЕАТЪР с черни от другата.

Джем се стараеше да не обръща внимание на любопитните минувачи. Затова се загледа в реката, покрай която мистър Смарт реши да се разходи, та „да зърне нещичко от Лондон“, и в Уестминстърския мост, зад който се възвисяваха четвъртитите кули и шпиловете на Уестминстърското абатство. Нито една от реките в Дорсет, които Джем беше виждал — Фроум, широка колкото селски път, и Пидъл, поточе, което лесно би могъл да прескочи, — не приличаха на Темза, огромен канал от развълнувана зелено-кафява вода, чието течение се влияеше от далечните приливи и отливи на морето. И по реката, и по моста беше оживено — лодки по Темза, карета, каруци и пешеходци по моста. Джем никога не беше виждал толкова много хора на едно място дори и в пазарен ден в Дорчестър, и беше така замаян от сновящата тълпа, че не можеше да забележи подробностите.

Макар че се изкушаваше да слезе от каруцата и да се поразходи с мистър Смарт покрай реката, той не смееше да остави сами Мейси и майка си. Мейси Келауей се оглеждаше недоумяващо и си вееше с една кърпичка.

— Божичко, колко е горещо за март. При нас не беше чак такава жега, нали, Джем?

— Утре ще се захлади — обеща Джем.

Мейси беше с две години по-голяма от него, но често му се струваше, че тя е по-малката от двама им и има нужда някой да я закриля от изненадите на живота, макар че в долината на река Пидъл те не бяха много. Тук задачата му щеше да е по-трудна.

И Ан Келауей гледаше към реката — бе вперила очи в млад лодкар, който гребеше усърдно. Срещу него седеше куче с изплезен от горещината език. То беше единственият пътник в лодката. Джем знаеше за кого си мисли майка му, докато наблюдаваше момчето: за брат му Томи, който много обичаше кучета и излезеше ли навън, селските псета тръгваха по петите му.

Томи Келауей беше хубаво момче, обзето от някаква мечтателност, която озадачаваше родителите му. Отрано беше ясно, че от него не става майстор на столове, защото нямаше усет към дървото,

нито към инструментите, които баща му го учеше да използва. Докато гледаше вторачено в огъня или през прозореца, Томи пускаше бургията по средата на завъртането или оставяше стругът да намали обороти и да спре. Тази си черта беше наследил от баща си, но без способността му да се върне отново към работата.

Въпреки неговата безполезност, която беспокоеше майка му, тя го обичаше повече от другите си деца, макар да не можеше да обясни защо. Може би чувстваше, че е по-безпомощен и се нуждае от нея. Разбира се, той беше забавен и я разсмиваше повече от всички други. Но смехът ѝ секна завинаги, когато го намери под крушата в градината им. Вероятно се беше покатерил, за да откъсне единствения останал на дървото плод. Той беше висял там цяла зима, без да могат да го стигнат, и ги примамваше с вида си, макар да знаеха, че е измръзнал и безвкусен. Но един клон се беше прекършил, Томи беше паднал и си беше счупил врата. Всеки път, когато Ан Келауей си спомнеше за него, мъката стягаше гърдите ѝ. Обзе я и сега, докато наблюдаваше момчето и кучето в лодката. Бягството в Лондон не можа да я уталожи.

2

Когато застана пред високите колони на амфитеатъра, Томас Келауей се почувства нищожен и плах. Беше дребен, слаб човечец с ниско подстригана къдрава коса като козина на териер. И сякаш още повече се смали пред този величествен вход. Влезе в тъмното безлюдно фоайе, а семейството му остана отвън на улицата. От вътрешността се чуваше чаткане на копита и плющене на камшик. Водейки се по звуците, той се озова сред редици от пейки и огледа в захлас арената, която няколко коня обикаляха в тръст, а ездачите стояха прави върху седлата. В средата на арената млад мъж плющеше с камшик и крещеше команди. Макар и да беше виждал този номер на едно представление в Дорчестър преди месец, Томас Келауей беше смяян. Ако не друго, беше учудващо, че ездачите могат да изпълнят този номер отново. Първият път можеше да мине за щастлива случайност, но вторият доказваше, че става дума за истинско майсторство.

Около арената беше издигната дървена конструкция с ложи и галерия за седящи и правостоящи. Над партера висеше огромен полилей с три обръча лампи, а куполът с отворени капаци пропускаше светлината.

Томас Келауей не гледа дълго ездачите, защото, докато стоеше между пейките, към него се приближи един човек и го попита какво търси тук.

— Искам да видя мистър Астли, господине, ако ме приеме — отвърна Томас Келауей.

Мъжът пред него беше асистентът на Филип Астли. Джон Фокс имаше дълги мустаци и тежки клепачи, които обикновено бяха полуузатворени, освен ако не го стреснеше някоя злополука. А злополуки бе имало и щеше да има в дългия опит на Филип Астли като цирков импресарио. Но внезапната поява на Томас Келауей в амфитеатъра не беше нещо, което да стресне Джон Фокс, и затова той погледна безучастно човека от Дорсет през притворените си клепачи. Беше свикнал хората да искат срещи с началника му. Джон имаше

удивителна памет, ценно качество за един асистент, и си спомни Томас Келауей, когото срещна в Дорчестър миналия месец.

— Изчакайте отвън — каза той, — надявам се, че като свършим, ще дойде да ви види.

Озадачен от сънливия поглед и безстрастния отговор на Джон Фокс, Томас Келауей се върна при каруцата. Беше довел семейството си чак в Лондон. Сега не му оставаше друго, освен да чака.

Никой не предполагаше, най-малкото Томас Келауей, столар от Дорсет, чийто род беше живял в долината на река Пидъл от векове, че самият той ще се озове в Лондон. До момента, когато срещна Филип Астли, всичко в живота му беше обикновено. Научи столарския занаят от баща си и след смъртта му наследи работилницата. Ожени се за дъщерята на най-добрания приятел на баща си, дървесекач, и ако не се брояха боричканията под юргана, я чувствува като сестра. Живееха в Пидълтрентайд, селото, в което и двамата бяха израснали, и имаха трима синове, Сам, Томи и Джем, и една дъщеря, Мейси. Два пъти в седмицата Томас се отбиваше в „Петте камбани“ да пийне нещо, всяка неделя ходеше на църква и веднъж месечно в Дорчестър. Никога не беше стигал до морето, което беше на дванайсет мили от селото им. Нито пък беше пожелавал, както други мъже в кръчмата, да види някоя от прочутите катедрали на няколко дни път от родното му място — в Уелс, Солсбъри или Уинчестър. И през ум не му беше минавало да посети Пул, Бристъл или Лондон. Когато беше в Дорчестър, си вършеше работата — приемаше поръчки за столове, купуваше дървен материал и после си отиваше у дома. Предпочиташе да се върне късно, отколкото да нощува в някой от хановете в Дорчестър, където да изпие парите. Подобно нещо му се струваше по-опасно от тъмните пътища. Той беше кротък човек, много различен от скандалджиите в кръчмите, и беше най-щастлив, когато заглаждаше краката на столовете на струга, съсредоточен върху всяка вдълбнатинка или неравност. Понякога забравяше, че прави столове, и просто се наслаждаваше на жилките или цвета на дървото.

Така живееше той и така щеше да продължи да живее, ако през февруари 1792 година в Дорчестър не се бе появил Филип Астли. Той гостува за няколко дни със своя спектакъл „Пътуващи ездачи“ две седмици след като Томи Келауей падна от крушата. Част от цирк „Астли“ имаше турне в западните графства — отбиха се там на път за

Лондон, след зимата, прекарана в Дъблин и Ливърпул. Макар представлението да беше широко рекламирано с афиши, листовки и хвалебствия в „Уестърн Флаинг Поуст“, Томас Келауей научи, че са в града едва когато пристигна там. Беше дошъл с каруцата си да достави осем уинзорски стола с високи облегалки, придружаван от сина си Джем, който учеше занаята, както Томас Келауей го беше учили от баща си.

Джем му помогна да разтоварят столовете и го наблюдаваше как разговаря с клиента, умело показвайки уважението и доверието, необходими за търговията.

— Тате — започна той, след като Томас Келауей получи от доволния клиент една крона повече от договорената цена, — може ли да се качим на хълма да видим морето?

Морето, което беше на пет мили разстояние, се виждаше от един хълм южно от Дорчестър. Джем беше ходил там няколко пъти и се надяваше един ден да отиде на самия бряг. Докато обикаляше поляните край река Пидъл, той често вперваше поглед на юг с надеждата, че нагънатите хълмове като по чудо ще се отместят и той ще зърне синеещата водна шир, простряла се до другия край на света.

— Не, синко, трябва да се прибираме — отвърна машинално Томас Келауей, но съжали, като видя помръкналото лице на сина си. Това му напомни за един кратък период от неговия живот, когато и той мечтаеше да види нови неща, да направи нещо различно от това, което правеше всеки ден, но след време чувството за отговорност надделя и той продължи да си живее тихо и кратко в своето село. Без съмнение и Джем рано или късно щеше да стигне до същия извод. В това се състоеше възмъжаването. И все пак съчувстваше на сина си.

Не каза нито дума повече. Но докато прекосяваха ливадите покрай река Фроум в покрайнините на града, се натъкнаха на кръгла дървена постройка с брезентов покрив и видяха как някакви мъже жонглират с пламтящи факли, за да привлекат публика. Тогава Томас Келауей извади от джоба си онази допълнителна крона и отби каруцата в полето. Това беше първата спонтанна постыпка в живота му и тя сякаш разчули нещо в него, подобно на леда върху езерото, който се пропукваше в ранна пролет.

Когато по-късно вечерта двамата с Джем се върнаха и заразказваха за фокусите, които бяха видели, и за срещата им със

самия Филип Астли, Томас Келауей по-лесно посрещна горчивия поглед на жена си, изпълнен с укор, че си е позволил да се забавлява, когато гробът на сина им е още пресен.

— Предложи ми работа, Ан — каза той. — В Лондон. Нов живот, далеч от...

Не довърши. Нямаше нужда. И двамата мислеха за купчинката пръст в гробището на Пидълтрентайд.

Самият той не беше приел предложението на сериозно, но за негова изненада Ан Келауей го погледна право в очите и кимна.

— Добре. Нека да е Лондон.

3

Семейство Келауей чакаха в каруцата половин час, докато накрая се появи самият Филип Астли, собственик на цирк, създател на спектакли, източник на пикантни клюки и магнит за сръчните и ексцентричните, земевладелец и покровител на местните занаяти — една изключително колоритна фигура. Беше облечен в червен мундир, останал от годините, когато служеше като кавалерист. По него имаше златни копчета и сърмени ширити; закопчаваше се само на яката и разкриваше впечатляващо шкембе, придържано от бяла жилетка. Носеше бели панталони и ожулени ботуши до коленете, а единственият белег за градски живот беше черният цилиндър, който непрекъснато сваляше пред дамите, които познаваше или искаше да познава. Придружаван както винаги от Джон Фокс, той се спусна по стъпала пред амфитеатъра, запъти се към каруцата, свали шапка на Ан Келауей, ръкува се с Томас Келауей и кимна на Джем и Мейси.

— Добра среща! — поздрави той с безцеремонен, но ведър тон.
— Радвам се да ви видя отново, господине! Надявам се, че Лондон ви харесва повече от Девън...

— Графство Дорсетшър, господине — поправи го Томас Келауей.
— Живеехме край Дорчестър.

— Да, да, Дорчестър. Хубав град. Бурета правеше, нали?

— Столове — уточни тихо Джон Фокс.

Ето защо ходеше навсякъде с работодателя си — да го подсеща за едно-друго и да го поправя, когато е необходимо.

— Столове, разбира се. И с какво мога да ви бъда полезен, господине, госпожо?

Той кимна на Ан Келауей малко озадачено, защото тя седеше изпъната като бастун и се взираше в мистър Смарт на Уестминстърския мост, а устните ѝ приличаха на стегната с връв кесия. Всяка частица от тялото ѝ говореше, че не иска да е тук, нито да има нещо общо с него. А Филип Астли не беше свикнал на такова отношение. Беше прочут, търсен и ухажван от много хора. Фактът, че

някой изразяваше различно отношение, го подразни и го подтикна да привлече вниманието ѝ.

— Кажете ми от какво имате нужда, и аз ще се погрижа! — добави той и размаха ръка, ала жестът му не направи впечатление на Ан Келауей, която продължи да се взира в мистър Смарт.

Още щом каруцата потегли от дома им, Ан Келауей започна да съжалява за решението да напуснат Дорсетшър. Чувството се задълбочи през седмицата, която прекараха в пътуване по разкаляните пътища към Лондон. Зареяла поглед встрани от амфитеатъра и Филип Астли, тя съзнаваше, че животът в Лондон няма да отклони мислите ѝ от мъртвия ѝ син, както се беше надявала. Сега дори мислеше за него още повече, защото идването им тук ѝ напомняше от какво бяга. И винеше за нещастието си по-скоро мъжа си и Филип Астли, отколкото самия Томи заради глупостта му.

— Е, господине — започна Томас Келауей, — вие ме поканихте в Лондон и аз с радост приемам предложението ви.

— Така ли? — Филип Астли се обърна към асистента си. — Поканих ли го, Фокс?

— Поканихте го, господине — кимна Джон Фокс.

— Не си ли спомняте, мистър Астли? — извика Мейси и се надвеси над ритлата. — Тате ни каза. С Джем били на вашето представление и някой изпълнявал номер, качен на стол върху кон. Столът се счупил и тате го поправил на място. И сте се заговорили за дървен материал и мебели, защото вие сте се учили да правите шкафове, нали така?

— Млъкни, Мейси — намеси се Ан Келауей, като за момент отмести поглед от моста. — Сигурна съм, че той не иска да чува за това.

Филип Астли се втренчи в слабичкото селско момиче, което говореше така разпалено, и се засмя.

— Е, госпожице, вече започвам да си припомням една такава среща. Но как това ви докара тук?

— Казали сте на татко, че ако поискам, може да дойде в Лондон и вие ще му помогнете да се устрои. Това и направихме и ето ни тук.

— Наистина сте тук, Мейси, всичките.

Той огледа Джем и прецени, че е на около дванайсет, подходяща възраст да изпълнява поръчки и да помага в един цирк.

— Как се казваш, младежо?

— Джем, господине.

— Какви са тези столове, до които седиш, младежо Джем?

— Уиндзорски, господине. Тате ги е правил.

— Чудесни са! Можете ли да mi направите същите?

— Разбира се, господине — отвърна Томас Келауей.

Филип Астли спря очи върху Ан Келауей и каза:

— Ще купя няколко.

Ан Келауей настръхна, но така и не погледна към циркаджията въпреки щедрото му предложение.

— Фокс, какви свободни стаи имаме в момента? — попита той. Филип Астли притежаваше доста къщи в Ламбет, квартала около амфитеатъра, който беше от едната страна на Уестминстърския мост, а от другата беше същинският Лондон.

Джон Фокс помръдна устни и мустаците му щръкнаха.

— Само няколко при мис Пелам в комплекса „Херкулес“. Но тя сама си избира наемателите.

— Е, ще избере семейство Келауей, те са симпатични. Заведи ги там сега, Фокс, и вземи няколко момчета да им помогнат да разтоварят багажа.

Филип Астли се поклони на Ан Келауей, здрависа се с Томас и каза:

— Ако имате нужда от нещо, Фокс е насреща. Добре дошли в Ламбет.

Маги Батърфийлд веднага забеляза новодошлите. Малко неща в квартала се изпълзваха от погледа и — ако някой се изнасяше или пристигаше, Маги се навърташе около багажа му, задаваше въпроси и отсяваше информацията, за да я предаде на баща си. Тя насочи вниманието си към каруцата на мистър Смарт, спряла пред „Херкулес“ № 12, и заоглежда семейството, което разтоварваше покъщнината си.

Комплексът „Херкулес“ представляващ редица от двайсет и две тухлени къщи с по една кръчма в двета края — „Ананасът“ и „Херкулес“. Всяка къща се състоеше от три етажа, сутерен, малка градинка отпред и много по-голям заден двор. Самата улица беше оживена, защото жителите на Ламбет минаваха по нея, когато искаха да прекосят Темза — не смееха да минат през бордите покрай реката, за да стигнат до Уестминстърския мост.

Сградата на „Херкулес“ № 12 се откряваше с високата си желязна ограда, боядисана в черно, с остри шипове отгоре. Градинката отпред беше гладко посипана с камъчета, сред които имаше висок тричетири педи чешмир, образуващ кръг. В средата на кръга имаше храст, подрязан във формата на топка. Оранжевите завеси на предния прозорец бяха спуснати наполовина. Докато Маги приближи, новодошлите — мъж, жена, момче на нейната възраст и малко по-голямо момиче — вече носеха по един стол към къщата, а една дребна женица в избелял жълт пеньоар се суетеше около тях и крещеше:

— Това е безобразие! Не може така! Мистър Астли много добре знае, че аз си избирам наемателите, и толкова. Няма право да ми натрапва никого. Чувате ли какво ви казвам, мистър Фокс? Няма никакво право!

Беше препречила пътя на Джон Фокс, който излезе от къщата с навити ръкави, последван от няколко помощници в цирка.

— Съжалявам, мис Пелам — каза той и я заобиколи. — Просто изпълнявам това, което ми е наредено. Мисля, че ще намине да ви обясни лично решението си.

— Това е моята къща! — крещеше мис Пелам. — Аз я стопанисвам. Той може да е собственикът, но няма нищо общо с това, което се случва вътре.

Джон Фокс вдигна една щайга с триони и, изглежда, съжали, че изобщо е казал нещо. Тонът на мис Пелам, изглежда, обезпокои и оставения без надзор кон, чийто собственик също помагаше за пренасянето на вещите. Досега животното кротуваше, изнемощяло от едноседмичното пътуване, но когато гласът на мис Пелам се извиси пискливо, нервно зачатка с копита.

— Ей, момиче — извика Джон Фокс към Маги, — получаваш едно пени, ако наглеждаш коня. — И той забърза към къщата, сподирен от мис Пелам, която продължаваше да роптае.

Маги мигом застана до каруцата и хвани юздите, доволна, че ѝ платят за възможността да наблюдава събитията отблизо. Погали носа на коня.

— Кротко, момче, кротко, ти май идваш отдалече — замърмори тя. — Откъде си, а? От Йоркшър ли? Или от Линкълншър?

Спомена двете графства, за които беше чуvalа нещичко, макар и съвсем малко. Знаеше само, че родителите ѝ са родени там, макар да живееха в Лондон вече двайсет години. Маги никога не беше напускала града. Дори и реката прекосяваше рядко, за да отиде до центъра, и никога не беше нощувала извън дома си.

— От Дорсетшър — долетя глас зад нея.

Маги се обърна и се усмихна на напевните гласни на момичето, което беше отнесло стола си вътре и сега стоеше до каруцата. Имаше симпатично розово лице с големи сини очи, макар че носеше смешна шапчица с къдрички, сигурно защото си мислеше, че гражданките се носят така. От пръв поглед разбра историята на това семейство: селяни, дошли в Лондон поради обичайната причина — да си осигурят по-сносен живот. Понякога хората от провинцията наистина успяваха. Друг път обаче...

— Откъде по-точно? — полюбопитства Маги.

— От Пидълтрентайд — отвърна момичето, като провлачи последната сричка.

— Боже мили, какво каза?

— Пидълтрентайд.

— Пидъл-дрън-дий — рече Маги и се изхили. — Ама че име! Не съм го чувала.

— Това са трийсетина къщи покрай реката Пидъл. Близо е до град Дорчестър. Чудесно място.

Момичето се усмихваше, зареяло поглед през улицата, сякаш виждаше там графство Дорсетшър.

— А ти как се казваш, мис... Пидъл?

— Мейси. Мейси Келауей.

Вратата на къщата се отвори и на прага отново се появи майката на Мейси. Ан Келауей беше висока и костелива, а запуснатата ѝ кестенява коса беше прибрана в кок на тила. Тя изгледа Маги подозрително, както търговка, която се съмнява, че клиентката е откраднала нещо от магазина ѝ. Маги познаваше добре тези погледи.

— Не говори с непознати, Мейси — провикна се Ан Келауей. — Не те ли предупредих за Лондон?

Маги разклати юздите на коня.

— Госпожо, Мейси може да ми се довери най-спокойно. Много повече, отколкото на някои други.

Ан Келауей се вторачи в Маги и кимна.

— Чуваш ли, Мейси? Дори местните казват, че наоколо има опасни хора.

— Така е. Лондон е опасно място, повярвайте ми — не можа да се сдържи Маги.

— Какво? Как така опасно? — настръхна Ан Келауей.

Хваната натясно, Маги сви рамене. Не знаеше какво да отговори. Имаше едно нещо, разбира се, което непременно щеше да шокира Ан Келауей, но Маги никога нямаше да ѝ го каже.

— Знаете ли онай уличка, която почва от реката и сече през поляните чак до Роял Роу?

Мейси и Ан Келауей я погледнаха недоумяващо.

— Не е далече от тук — продължи Маги. — Ей там е.

Тя посочи към поляните, които се простираха до реката. В далечината се виждаха червените кули на Ламбет Палас.

— Току-що пристигнахме — рече Ан Келауей. — Не сме видели почти нищо.

Маги въздъхна. Този факт отнемаше солта на разказа ѝ.

— Тясна уличка, много полезна като прям път. По едно време я наричаха Улицата на влюбените, защото... — Тя мълкна, като видя как Ан Келауей взе да върти глава заплашително и да мята погледи към Мейси.

— Добре де, така ѝ казваха — продължи Маги, — но знаете ли как ѝ викат сега? — Тук тя помълча по-дълго. — Улицата на главорезите!

Майка и дъщеря потрепериха, което накара Маги да се усмихне мрачно.

— Това не е кой знае какво — намеси се един глас. — При нас пък има Улица на умрялата котка.

Момчето, което носеше един стол към къщата, сега бе спряло на входа. Маги завъртя очи.

— Умрялата котка? Сигурно ти си я намерил.

Той кимна.

— А пък аз намерих умрелия — заяви победоносно Маги, но още докато го изричаше, усети как червата ѝ се преобръщат. Искаше ѝ се да не беше проговаряла, особено когато момчето я наблюдаваше зорко, сякаш знаеше какво мисли. Но то не можеше да знае.

От необходимостта да каже още нещо я спаси Ан Келауей, която се хвани за вратата и извика:

— Знаех си, че не трябва да идваме в Лондон!

— Ти пък, мамо, няма страшно — измърмори Мейси, сякаш успокояваше дете. — Дай да внесем някои неща. Тези тенджери?

Джем остави Мейси да успокоява майка им. По време на пътуването се бе наслушал на опасенията ѝ относно Лондон. В Дорсетшър тя никога не беше проявявала такава нервност и бързата ѝ промяна го изненада. Ако ѝ обръщаше много внимание, самият той започваше да се тревожи. Затова предпочете да огледа момичето, което държеше коня. Изльчваше жизнерадост, имаше буйна черна коса, кестеняви очи с дълги мигли и сияйна усмивка, от която брадичката ѝ изглеждаше заострена. Това, което го заинтригува най-много обаче, беше ужасът, който се изписа на лицето ѝ, щом спомена за умрелия. Когато тя прегълътна, беше сигурен, че в устата ѝ горчи. Независимо от нахакаността ѝ Джем ѝ съчувстваше. В края на краишата беше по-ужасно да намериш умрял човек, отколкото умряла котка. Макар че котката беше неговата и той я обичаше. Но не той намери брат си

Томи. Това злощастие се падна на майка му, която влетя в работилницата, бяла като платно. Вероятно това обясняваше вечните ѝ притеснения оттогава насам.

— Е, и какво правите в комплекса „Херкулес“? — попита Маги.

— Мистър Астли ни изпрати тук — отвърна Джем.

— Той ни покани в Лондон — намеси се Мейси. — Татко поправи един негов стол, а сега ще работи в Лондон.

— Да не чувам името на този човек! — изсъска Ан Келауей.

Маги я зяпна. Много малко хора имаха да кажат нещо против Филип Астли. Той беше едър, шумен и самонадеян човек, но в същото време и щедър, и доброжелателен към всички. Ако се скараше с някого, минута по-късно забравяше кавгата. Маги безброй пъти беше получавала пенита от него, обикновено за лесни задачи като да подържи за малко юздите на коня; пускаше я да гледа бесплатно представленията. Беше човек със замах.

— Какво му е на мистър Астли? — попита тя, готова да го защити.

Ан Келауей поклати глава, грабна тенджерите от каруцата и закрачи към къщата, като че ли самото споменаване на този мъж я караше да побегне.

— Той е един от най-добрите хора в Ламбет! — извика Маги след нея.

Но Ан Келауей се беше скрила в къщата.

— Всички тия неща ваши ли са? — кимна Маги към каруцата.

— Повечето — отвърна Мейси. — Закарахме някои вещи при Сам, най-големия ни брат. Той остана там. И... имахме и друг брат, но той умря неотдавна. Така че аз имам само братя, макар че винаги съм искала сестра. Ти имаш ли сестри?

— Не, само брат.

— Най-големият ни брат скоро ще се жени, нали така, Джем? За Лизи Милър. Харесват се от години.

— Стига, Мейси — прекъсна я Джем, защото не желаеше семейните им работи да излизат наяве. — Трябва да внесем тия неща.

Той вдигна един дървен обръч.

— Това за какво служи? — попита Маги.

— За правене на столове. Извиваме дървото за облегалката около него, за да се заобли.

— Значи помагаш на баща си да прави столове?

— Да — отвърна Джем с гордост.

— Аха, гъзоловец.

Джем се намръщи и попита:

— Какво искаш да кажеш?

— Че ловиш задници със столовете си.

Маги прихна, когато Джем стана тъмночервен. Не помогна това, че и Мейси се присъедини със звънливия си смях.

Всъщност сестра му насырчи Маги да остане, когато двамата с Джем стигнаха вратата, нанизали на ръцете си обръчи.

— Как се казваш? — извика Мейси.

— Маги Батърфийлд.

— О, значи и ти си Маргарет! Не е ли забавно, Джем? Първото момиче, което срещам в Лондон, носи моето име!

Джем се зачуди как едно име може да принадлежи на две толкова различни момичета. Макар че още не носеше корсет като Мейси, Маги имаше по-пълна и оформена фигура, която му приличаше на бонбон, докато Мейси беше слабичка, с тънки глезени и китки. Колкото и да му беше интересно това момиче от Ламбет, Джем му нямаше доверие. Може дори да открадне нещо, помисли си той. Трябва да я наблюдавам.

Веднага се засрами от подозренията си, което не му попречи няколко минути по-късно да надникне през отворения прозорец на новата им квартира, за да се увери, че Маги не тършува из каруцата им.

Не, не тършуваше. Държеше здраво коня на мистър Смарт и го потупа по шията, когато край тях мина една карета. После се подхилкваше зад гърба на мис Пелам, която отново беше излязла на улицата и обсъждаше новите си квартиранти на висок глас. Маги, изглежда, не я свърташе на едно място, та подскочаше от крак на крак и очите ѝ се спираха на минувачите: една старица мина наблизо, викайки: „Старо желязо и счупени бутилки! Донесете ми ги!“; едно момиче вървеше в обратна посока с кошница иглики; някакъв мъж търкаше два ножа един о друг и се надвишваше с шумотевицата: „Точа ножове, стават като бръснач!“ Доближи остриетата до лицето на Маги, която уплашено отскочи, а мъжът се разхили и отмина. Тя трепереше така, че конят наведе глава към нея и зацвili.

— Джем, отвори по-широко прозореца — каза майка му зад него.
— Миризмата от последните наематели ме задушава.

Джем повдигна плъзгащия се нагоре прозорец и срещна погледа на Маги. Известно време се гледаха втренчено, като че ли всеки предизвикващ другия пръв да отмести очи. Накрая Джем си наложи да се отдръпне от прозореца.

След като всичките им вещи бяха качени горе, семейство Келауей слязоха на улицата да се сбогуват с мистър Смарт, който бързаше да се върне в Дорсетшър. Вече беше видял достатъчно неща от Лондон, за да си осигури шеги в кръчмата за седмици напред, и не желаеше да остава през нощта, когато тук несъмнено идваше дяволът. Но не каза това на семейство Келауей. Никой от тях не искаше да се сбогува с него — последната им връзка с техния край, — затова го бавеха с въпроси и предложения.

Най-накрая мистър Смарт си тръгна с пожелания „Късмет“ и „Бог да ви благослови!“, но докато се отдалечаваше от „Херкулес“ № 12, мърмореше под нос:

— Е, Господ да ви е на помощ.

Мейси му помаха с кърпичка, макар че той не се обърна назад. Когато каруцата зави надясно в края на пътя и се изгуби от поглед, стомахът на Джем се сви. Той подритна няколкото фъшкии, останали от коня, и макар да усещаше погледа на Маги върху себе си, не вдигна очи.

Не след дълго уличната гълчава позатихна. Въпреки че още беше шумно от тропота на конете, каретите и каруците, от честите провиквания на продавачите на риба, метли и кибрит, на ваксаджиите и калайджиите, сякаш настъпи момент на покой и вгълбение. Дори мис Пелам замлъкна, а Маги спря да зяпа Джем. Тогава той вдигна очи и видя, че се е взряла в един мъж, който минаваше край тях. Беше среден на ръст и набит, с кръгло широко лице, високо чело, изпъкнали сиви очи и бледа кожа. Облечен в бяла риза, черни бричове и малко старомодно тъмно палто, той се набиваше на очи заради червената си шапка. Джем никога не беше виждал такава — с прегънат мек връх, завит нагоре ръб и розетка в червено, бяло и синьо, забодена от едната страна. Беше от вълнен плат и в необичайната за март горещина по челото на мъжа се стичаше пот. Беше вирнал главата си самоуверено,

сякаш шапката беше много ценна и той държеше да привлича хорските погледи. И успява, помисли си Джем.

Мъжът мина през портата на съседната къща и тръгна по пътеката, като затвори след себе си, без да се оглежда. Когато се скри, улицата заприлича на куче, което се оживява след дрямка.

— Видя ли? Ето защо трябва да говоря веднага с мистър Астли — заяви мис Пелам на Джон Фокс. — Не стига, че имам съсед бунтовник, ами и ме принуждават да приемам непознати от Дорсетшър. Това наистина е прекалено.

Маги се обади:

— Няма страшно, Дорсетшър не е Париж, мис Пелам. Обзалагам се, че тия хора дори не знаят какво е *bonnet rouge*, нали така, Джем, нали, Мейси?

Те поклатиха глави. Макар да беше благодарен на Маги, че ги защити, Джем не искаше тя да им изтъква непрестанно колко са невежи.

— Ах, ти, малка разбойнице! — изкрещя мис Пелам, която чак сега забеляза Маги. — Не желая да те виждам наоколо. Проклета си като баща си. Остави на мира наемателите ми!

Веднъж бащата на Маги беше продал на мис Пелам дантела, като я увери, че е брюкселска. Но се оказа, че я е изплела една старица, която живееше наблизо. Макар че мис Пелам не накара да го арестуват от страх съседите да не разберат, че е била измамена от Дик Батърфийлд, при удобен случай винаги го хулеши.

Маги се изсмя. Беше свикнала хората да навикват баща ѝ.

— Ще предам на татко, че му прашате поздрави — каза тя театрално, след което се обърна към Джем и Мейси: — Засега довиждане.

— Довиждане — отвърна Джем и я проследи с поглед как тича надолу и изчезва в тясната уличка между две къщи. Искаше му се тя да дойде отново.

— Извинете, господине — каза Мейси на Джон Фокс, който тъкмо си тръгваше с момчетата от цирка. — Какво е *bonet rouge*?

Джон Фокс спря.

— Червена шапка като на съседа ви, госпожице. Носят ги тези, които подкрепят революцията във Франция.

— О, чухме за тях, нали, Джем? Те освободили всички затворници от Бастилията, вярно ли?

— Точно така, госпожице. Това нас не ни засяга много, но някои хора обичат да показват какво мислят по въпроса.

— А кой е съседът ни? Французин ли е?

— Не, госпожице. Това е Уилям Блейк, роден и израснал в Лондон.

— Хич не ви трябва да знаете, деца! — намеси се мис Пелам. — Не бива да се забърквате с него.

— Защо не? — попита Мейси.

— Той печата памфлети с глупави бунтарски призови, ето защо. Тоя човек е подстрекател, казвам ви. Не искам да виждам никакви *bonnets rouges* в къщата ми. Чувате ли ме?

5

Маги дойде да види семейство Келауей седмица по-късно, изчаквайки, за да е сигурна, че вече са се подредили в квартирата си. Мина няколко пъти покрай комплекса „Херкулес“ и винаги поглеждаше към предния им прозорец, който те бързо се научиха да държат затворен, за да не влиза прах от улицата. Два пъти зърна там Ан Келауей, притиснала ръце към гърдите си. Щом забеляза Маги, тя отстъпи назад намръщена.

Този път никой не гледаше от прозореца. Маги се канеше да хвърли едно камъче, за да привлече вниманието им, когато входната врата се отвори и на прага застана Мейси с метла и лопата. Тя отвори портата на оградата и след като се озърна, изсипа дървесните стърготини право на улицата. Щом забеляза Маги, се сепна, но после се засмя.

— Добър ден, Маги. Може ли да ги изсипвам на улицата? Виждам, че другите хвърлят повече.

Маги изсумтя:

— Можеш да хвърляш каквото си искаш в канавката. Но защо хвърляш талаша? Всеки друг би го изгорил.

— О, имаме много талаш, колкото щеш. Някои стърготини са от неизсъхнало дърво и не горят добре.

— Не го ли продавате този талаш?

Мейси я погледна недоумяващо и каза:

— Мисля, че не.

— Трябва да го продавате, трябва. Ще си изкарате някое и друго пени. Ето, аз мога да го продавам вместо вас и да ви давам шест пенса на всеки шилинг.

Мейси се обърка още повече, сякаш Маги говореше прекалено бързо.

— Не знаеш ли как се търгува? — попита Маги. — Ето, като него. — Тя посочи един продавач на картофи, който крещеше: „Чудесни картофи, искате ли малко картофи!“, състезавайки се с друг човек, който викаше: „Който не е глупак, ще си купи черпак!“

— Виждаш ли? Всеки има нещо за продан.

Мейси поклати глава и къдричките на шапчицата потрепериха около лицето ѝ.

— Ние не правим така в нашия край.

— Добре де. Подредихте ли се вече?

— Горе-долу. Иска се време човек да свикне. Но мистър Астли заведе тате и Джем в един склад до реката да купят дъски за столовете, които той иска.

— Може ли да дойда да погледна?

— Разбира се.

Мейси я поведе нагоре и Маги мълкна, в случай че мис Пелам се навърташе наоколо. Като изкачиха стълбите, Мейси отвори една от двете врати и извика:

— Имаме гостенка!

Влязоха в задната стая, която служеше за работилница. Там Томас Келауей струговаше крак на стол. Джем стоеше до него и го наблюдаваше. Баща му носеше бяла риза и кафеникави бричове, препасал кожена престилка, покрита с резки. Вместо да се мръщи, както правят много хора, когато се съсредоточават, на лицето на Томас Келауей имаше завеяна усмивка. Когато накрая вдигна поглед, се усмихна още по-широко и според Маги сам не знаеше на какво се усмихва. Светлосините му очи бяха насочени към нея, но сякаш не я виждаше. Бръчиците около тях му придаваха тъжно изражение дори когато се усмихваше.

Джем обаче гледаше право в Маги, радостно изненадан.

Томас Келауей разтърка облото дърво между длани си.

— Какво каза, Мейси?

— Помниш ли Маги, тате? Тя държеше коня на мистър Смарт, докато разтоварвахме багажа. Тя живее... о, къде живееш, Маги?

Маги ровеше с крак в стърготините по пода, смутена от вниманието.

— Отвъд поляните — промърмори тя и посочи към задния прозорец, — на Бастил Роу.

— Бастил Роу? Ето ти едно странно име.

— Всъщност улицата е Йорк Плейс — обясни Маги, — но ние я наричаме Бастил Роу. Мистър Астли построи къщите миналата година

с парите, спечелени от един спектакъл, в който представяше превземането на Бастилията.

Тя се огледа, учудена от неразборията, която семейство Келауей бяха успели да създадат тук само за няколко дни. Като че ли цяла една дъскорезница, пълна с талпи, летви и талащ, беше изсипана в тази стая. Навсякъде бяха разпръснати триони, длета, тесли, бургии и други инструменти, които Маги не познаваше. В ъгъла съзря тенекиени легени и корита, пълни с някаква течност. Във въздуха се носеше миризма на смола и лак. Тук-там се забелязваше някакъв порядък: редица от брястови дъски, подпрени на стената, дузина готови крака, подредени като подпалки на една лавица, обръчи, които висяха на куки, разпределени по големина.

— Бързичко сте се устроили. Мис Пелам знае ли какво правите тук, горе? — попита тя.

— Досега работилницата на татко беше на двора — каза Джем, сякаш да обясни неразборията.

Маги се изкикоти.

— Той, изглежда, все още мисли, че е на двора.

— Другите стаи са си подредени — обади се Ан Келауей, появила се на вратата зад тях. — Мейси, ела да ми помогнеш.

Явно гледаше с подозрение на Маги и искаше да държи дъщеря си под око.

— Ето, това е седалката за стола, който татко прави специално за мистър Астли — каза Мейси, която искаше да се задържи по-дълго при новата си приятелка. — По-широка, че да му е по мярка, виждаш ли?

Тя показа на Маги възголяма седалка с форма на седло, облегната на другите дъски.

— Трябва да изсъхне още малко. После ще прибави краката и облегалката.

Маги се възхити от седалката, после се обърна да погледне през отворения прозорец, откъдето се виждаха задните градини на мис Пелам и съседите им. Задните градини на комплекса „Херкулес“ бяха широки само двайсетина крачки, но затова пък три пъти по-дълги. Мис Пелам беше разделила своята градина на три квадрата, всеки с централен орнамент: бял люляк в квадрата най-близо до къщата, каменна поилка за птички в средния квадрат и едно декоративно дръвче в последния. Миниатюрни плетове, пътечки с чакъл и лехи,

засадени с рози, очертаваха правилни форми, които имаха малко общо с природата, но много общо с реда.

Мис Пелам беше заявила ясно, че не желае семейство Келауей да се мотаят в градината ѝ, освен когато използват клозета. Всяка сутрин, когато не валеше, тя вземаше чаша, пълна с бульон, и сядаше на една от двете каменни пейки, разположени една срещу друга по средата на градината. Преди да се прибере вътрe, изливаше недопития бульон върху една лоза, която пълзеше по стената до пейката. Вярваше, че бульонът ще помогне на гроздето да узреे по-бързо от това на съседа ѝ мистър Блейк.

— Той никога не подрязва лозата си и греши, защото всички лози се нуждаят от грижи. Иначе гроздето ще е ситно и кисело.

Мис Пелам се беше доверила на майката на Джем в моментен опит да се примиря с новите наематели. Скоро обаче откри, че Ан Келауей не е човек, с когото да споделяш нещо.

Освен поливането на лозата с бульон и посещенията на един мъж, който чистеше с гребло и подрязваше храстите, градината обикновено беше безлюдна и Джем ходеше там, когато можеше. Беше голо място с геометрични форми и неудобни пейки и без никаква трева, на която да полегнеш. Нямаше място да засадиш зеленчуци или дървета. От нещата, които Джем очакваше от градините — плодородна почва, растителност, нещо, което се променя всеки ден и все пак подсказва постоянство, — в градината на мис Пелам присъстваха само любимите му зелени багри. Затова ходеше там — да съзерцава цвета, който обичаше най-много. Оставаше, докато мис Пелам не се появише на прозореца си да го пропъди.

Сега Джем застана на прозореца до Маги да погледне към градината.

— Странно е да я гледаш отгоре — рече тя. — Виждала съм я само ей от там. — Тя посочи тухлената стена в дъното на градината.

— Какво? Прескачала ли си я?

— Не съм я прескачала. Не съм влизала вътре. Само надниквах през стената от време на време да видя какво прави. Не че има какво толкова да се види. Не е като в някои други градини.

— Каква е онай къща зад стената?

Джем посочи голяма тухлена къща на два етажа, увенчана с три кули, сама сред поляните зад комплекса „Херкулес“. Перпендикулярно

на къщата имаше дълга конюшня с прашен двор.

Маги се изненада на въпроса му.

— Това е Херкулес Хол. Не знаеше ли? Домът на мистър Астли. Живее там с жена си и няколко племенници, които се грижат за тях. Жена му сега е инвалид, но по-рано яздеше с него. Не я виждаме често. Мистър Астли държи там и някои от конете на цирка — най-добрите, като неговия бял кон и дорестата кобила на Джон Астли, сина му. Не го ли видя да язди на арената в Дорсетшър?

— Да. Един човек яздеше дореста кобила.

— Той живее през две къщи от вас. От другата страна на семейство Блейк. Виждаш ли я? С градината, в която има само трева.

Откъм Херкулес Хол долитаща игрича музика и Джем забеляза мъж, облегнат на конюшнята, който свиреше на лютня. Маги затананика тихо:

*Нощем, кат се връщах от играта,
срецинах аз мома в гората.
С бузки розови и мека гушка,
с място, дето моят Робин да се мушка!*

Мъжът изсвири няколко фалшиви тона и спря.

Маги се изкиска:

— Никога няма да получи работа. Мистър Астли е много придирчив.

— Какво искаш да кажеш?

— Всякакви хора идват да свирят за него с надеждата, че ще ги наеме. Той рядко харесва някого, но им дава по петаче за усилията.

Човекът с лютнята отново подхвани песента и Маги продължи да му приглася, докато изучаваше близките градини.

— Гледката от тук е много по-хубава, отколкото отзад — заяви тя.

След това Джем не можеше да си спомни дали звукът или движението привлече вниманието му. Звукът беше едно тихо изохкване, което все пак успя да стигне до прозореца на Келауей. Движението беше моментната поява на голо рамо в градината на Блейк.

До къщата на Блейк имаше добре оформени лехи, засадени със зеленчуци. Сега в наторената почва на края на лехите стърчеше мотика. През последната седмица Ан Келауей гледаше със завист съседката с боне на главата, която копаеше и се е сеесе семена. Същото би правила и тя, ако беше в Дорсетшър или ако имаше място да си направи градина тук. Когато решиха да се преместят в Лондон, и през ум не й мина, че може да няма дори мъничко парченце земя. Тя обаче не виждаше смисъл да се моли на мис Пелам, чиято градина беше само декоративна. Но й беше криво и се чувстваше безполезна.

Задната част на градината на Блейк беше запусната и обрасла с къпини и коприва. Между нея и спретнатата половина имаше дървена лятна къща. Френските ѹ прозорци бяха отворени и именно там Джем съзря голото рамо, а после голи гърбове, крака, задници. Ужасен, той се бореше с изкушението да се отдръпне от прозореца, защото така щеше да подскаже на Маги, че има нещо, което не иска тя да види. Затова само отклони поглед и се опита да насочи вниманието ѹ в друга посока.

— И къде е твоята къща?

— Бастил Роу ли? Оттатък поляните е, но не може да се види от тук, защото къщата на мис Пелам я закрива. Какво е това дърво в градината ви?

— Викат му златен дъжд. Ще разбереш защо през май, когато разцъфне.

Опитът на Джем да отклони вниманието ѹ се провали, когато отново долетя едно „Ooooh!“ от същото място, където бе мярнал голото рамо. Този път и Маги го чу и тутакси разбра откъде идва. Колкото и да искаше, Джем не можа да откъсне очи от лятната къща. Маги започна да се кикоти.

— Боже милостиви, каква гледка!

Тогава Джем отстъпи назад с пламнало лице.

— Трябва да помогна на татко — промърмори той, отдалечи се от прозореца и отиде при баща си, който продължаваше да стругова крака на стола и не беше чул нищо.

Маги се изсмя на смущението му. Остана на прозореца още няколко минути и после се отдръпна.

— Представлението свърши.

Отиде да гледа как бащата на Джем работи на струга, в който бе затъкнат наполовина обработен крак. Когато Томас Келауей натискаше педала на струга, кракът се въртеше и от него хвърчаха ситни стърготини.

— Ти можеш ли като баща си? — обърна се Маги към Джем, за да разчупи неловкостта, макар че се изкушаваше да го подразни още малко.

— Не толкова добре — отвърна той с все още зачервено лице. — Сега чиракувам, но ако татко хареса някои, той ще ги използва.

— Чудесно се справяш, синко — промърмори Томас Келауей, без да вдига поглед.

— Твоят баща какво прави? — попита Джем.

В Пидълтрентайд хората правеха различни неща — хляб, бира, ечемик, обувки, свещи или брашно. Маги измърмори:

— Прави пари, ако може. Върши това-онова. Време е да го потърся. И без това ме заболя главата от тая миризма. От какво е?

— От лака и боята. Човек свиква.

— Нямам намерение да свиквам. Не се притеснявай, ще изляза сама. До скоро виждане.

— До скоро.

— Чакаме те — провикна се Мейси от другата стая, когато Маги затрополи по стълбите.

Ан Келауей зацъка с език и рече:

— Какво ще си помисли мис Пелам за тая тупурдия? Джем, иди да й кажеш да не вдига толкова шум.

6

Когато след един приятен ден, прекаран с приятелки в Челси, мис Пелам приближи портата на оградата, тя забеляза стърготините, които Мейси беше изсипала пред къщата, и се намръщи. Отначало Мейси изхвърляше талаша в грижливо подрязвания плет в предната градина. Тогава мис Пелам я беше скастрила строго. Разбира се, беше за предпочитане талашът да е на улицата, отколкото на стълбите. Но щеше да е най-добре, ако изобщо нямаше никакъв талаш и никакви наематели, които да го произвеждат. През последната седмица мис Пелам често съжаляваше, че е била толкова строга към предишните си наематели. Една нощ вдигаха шум, а накрая бебето ревеше постоянно, но поне не ръсеха талаш навсякъде. Знаеше, че сега горе е задръстено от дървен материал, който пренасяха пред очите й по нейния коридор. Имаше и миризма, и тропане, което мис Пелам изобщо не понасяше.

И сега... коя беше тази тъмнокоса разбойничка, която излизаше на бегом от къщата и от подметките й се ръсеше талаш? Имаше потаен вид и мис Пелам стисна по-здраво чантата си. После разпозна Маги.

— Ей, момиче! — извика тя. — Каква работа имаш ти в къщата ми? Какво си откраднала?

Преди Маги да успее да отговори, се появиха двама души: Джем, който изскочи след нея, и мистър Блейк, който излезе от своя двор. Мис Пелам се дръпна назад. Мистър Блейк винаги бе любезен с нея, ето и сега ѝ кимна, но въпреки всичко я дразнеше. Стъкленият му поглед я караше да си представя птица, готова да те клъвне.

— Доколкото знам, тая къща е на мистър Астли, а не твоя — отвърна нахакано Маги.

Мис Пелам се обръна към Джем.

— Какво прави тук това момиче? Надявам се, че не ти е приятелка.

— Не, дойде да ни донесе нещо. — Дори в селото им Джем не минаваше за добър лъжец.

— И какво е то? Вмирисана риба? Пране, невидяло и капчица сапун?

— Пирони — намеси се Маги. — Ще им ги нося редовно, нали така, Джем? Ще ме виждаш много често.

Тя отстъпи встрани от алеята на мис Пелам и нагази в градинката; тръгна около чемшира, оформлен в безсмислен кръг, и взе да роши повърхността му.

— Вън от градината ми, момиче! — изкреша мис Пелам. — Джем, изкарай я от там!

Маги се изсмя и затича около кръга все по-бързо и по-бързо, после прескочи чемшировия плет и затанцува в средата, като удряше с юмрук храстите.

— Ой! Ой! — пищеше мис Пелам, сякаш удряха нея.

Джем наблюдаваше как Маги боксира чемшира, от който хвърчаха листенца, и неволно се усмихна. Самият той често се изкушаваше да срита тия осакатени храсти, така различни от живите плетове у дома. В Дорсетшър те се правеха с определена цел — да пазят животните да не излизат от пасището и да не стъпват по пътеките. Бяха от глог, бодлива зеленика, бъз или леска, оплетени с бръшлян или повет.

Едно потрепване по прозореца горе го върна от Дорсетшър. Майка му го гледаше строго и му правеше знаци да прогони Маги.

— Ей, Маги. Нали щеше да ме водиш някъде? — каза той. — При баща ти, нали така? Тате ми поръча... да се договоря за цената.

— Вярно. Тръгвай тогава. — Маги не обърна внимание на мис Пелам, която все още крещеше и ръкомахаше, и си проби път през чемшира; този път не си направи труда да го прескача, а остави зад себе си дупка и изпочупени клончета.

— Олеле! — завайка се мис Пелам.

Докато вървеше след Маги към улицата, Джем погледна мистър Блейк, който безмълвно бе наблюдавал лудориите на Маги, скръстил ръце на гърдите си. Изглежда, тази шумна драма не го притесняваше. Всъщност всички бяха забравили, че той е там, иначе мис Пелам нямаше да крещи, а Маги нямаше да кърши плета. Гледаше ги спокойно, с избиствен поглед. Не приличаше на погледа на баща му, който обикновено се вторачваше в някаква точка. Мистър Блейк гледаше към тях, но и към минувачите по улицата, към Ламбет Палас в далечината и облаците зад него. Наблюдаваше всичко безучастно.

— Добър ден, господине — каза Джем.

— Здравей, момчето ми — отвърна мистър Блейк.

— Здравейте, мистър Блейк! — извика Маги от улицата, да не остане по-назад. — Как е госпожата?

Гласът ѝ съживи мис Пелам, която беше утихнала за миг в присъствието на мистър Блейк.

— Махни се от погледа ми, момиче! — изкрещя тя. — Просиш си боя! Джем, не ѝ позволявай да се връща тук. Изпрати я до края на улицата, че ѝ нямам капчица доверие. Може да задигне и входната врата, ако човек не я държи под око.

— Добре, госпожо.

Джем повдигна вежди в знак на извинение пред мистър Блейк, но съседът вече крачеше по улицата. Джем и Маги излязоха през портата и видяха, че върви покрай комплекса „Херкулес“ към реката.

— Леле, какъв е наперен — рече Маги. — А видя ли колко е зачервен? Ами разрошената му коса? Ясно е какво правеше!

Джем не би нарекъл походката на мистър Блейк наперена. Постъпващата тежко, но не влечеше крака. Вървеше спокойно и решително, сякаш беше тръгнал за определено място, а не просто на разходка.

— Хайде да го проследим — предложи Маги.

— Не. Остави го на мира. — Джем се изненада от собствената си решителност. Искаше му се да последва мистър Блейк до мястото, където отиваше, но не както Маги бе намислила — да вървят по петите му и да го дразнят, а с уважение и от разстояние.

Мис Пелам и Ан Келауей все още ги наблюдаваха отзад.

— Хайде да тръгваме — рече Джем и не пое след мистър Блейк, а в обратната посока.

Маги припна след него.

— Ама наистина ли идваш с мен?

— Мис Пелам ми поръча да те изпратя до края на улицата.

— И ти ще изпълниш това, което иска свадливата сврака?

Джем сви рамене.

— Тя ни е хазяйка. Трябва да ѝ угаждаме.

— Е, отивам да намеря тате. Искаш ли да дойдеш с мен?

Джем си помисли за разтревожената си майка, за любопитната си сестра, за баща си, вглъбен в работа, и за мис Пелам, чакаща до

стълбите да се нахвърли отгоре му. После си помисли за улиците на Лондон, които още не познаваше, и за това, че има кой да го води.

— Идвам с теб — рече той и изчака Маги да го настигне, за да вървят един до друг.

Дик Батърфийлд би могъл да е във всяка от кръчмите. Докато повечето хора предпочитаха една местна кръчма, той обичаше да ги обикаля и да се присъединява към всякакви клубове и общества. Единомишилениците се срещаха в определена кръчма да разискват въпроси от общ интерес. Тези вечери не се различаваха от другите, освен че бирата беше по-евтина и песните по-неприлични. Дик Батърфийлд непрекъснато влизаше в нови клубове и изоставяше старите, когато интересите му се променяха. В момента принадлежеше към някакъв клуб на лодкарите (сред многобройните си занимания навремето беше и лодкар по Темза, макар че отдавна беше загубил лодката си), клуб на ораторите, в който членовете се редуваха да застават начело на масата и да държат речи по политически въпроси, лотариен клуб, където се разиграваха малки суми, които рядко покриваха пиенето, и където Дик Батърфийлд непрекъснато наಸърчаваше членовете да увеличават залозите, и неговия любим клуб — на пунша, в който всяка седмица опитваха различни смески с ром.

Клубният живот на Дик Батърфийлд беше толкова сложен, че семейството му никога не знаеше къде е една или друга вечер. Обикновено пиеше в радиус от половин миля от вкъщи, но имаше и още десетки кръчми, сред които да избира. Маги и Джем вече бяха проверили в „Конят и конярят“, „Короната“, „Гербът на Кентърбъри“ и „Червеният лъв“, но го намериха свръян в ъгъла на „Артишок“, най-шумната кръчма.

Джем влезе заедно с Маги в първите две кръчми, но след това я чакаше навън. Беше влизал в кръчма само веднъж в живота си — след като пристигнаха в Ламбет. Няколко дни след като се нанесоха, мистър Астли се отби да види как са и заведе Томас Келауей и Джем в „Ананасът“. Там беше спокойно, помисли си Джем сега, сравнявайки я с тези, но тогава беше стъписан от оживлението на посетителите, много от тях от цирка, и от шумните разговори на мистър Астли.

Ламбет Марш беше търговска улица, пълна с магазини и сергии, каруци и хора, които сновяха между Ламбет и моста „Блекфрайърс“.

Вратите на „Артишок“ бяха отворени, шумът се изливаше на улицата и Джем се поколеба, когато Маги се промуши между мъжете на входа, и се запита защо я следва.

Всъщност знаеше защо: Маги беше първият човек в Ламбет, който му обърна внимание, а той искаше да има приятели. Повечето момчета на неговата възраст чиракуваха или работеха. Беше срещал по-малки деца, но не беше приказвал с тях. Лондонският говор и многото други диалекти, които се смесваха в града, понякога бяха неразбираеми.

Децата от Ламбет бяха различни и в друго отношение — по-будни и по-подозрителни. Напомняха му на котки, които се промъкват до огъня, знаейки, че не са желани, щастливи, че са вътре, но с наострени уши и присвети очи, готови да избегнат ритника, който ще ги запрати навън. Те често се държаха грубо с възрастните, както Маги с мис Пелам, и оставаха ненаказани, което не можеше да се случи в родното му село. Подиграваха се на хората, които не харесваха, замеряха ги с камъни, крадяха храна от сергии и кошници, пееха неприлични песни. Крещяха, дразнеха минувачите, присмиваха им се. Само от време на време ги виждаше да вършат неща, в които би участвал: да гребат по реката, да пеят на излизане от училище, да гонят куче, грабнало нечия шапка.

Така че когато Маги му кимна от вратата на „Артишок“, той я последва и смело се потопи в шума и дима от газените лампи. Искаше да бъде част от този нов живот в Ламбет, а не да го наблюдава от прозореца или през оградата на градината.

Макар да беше едва късен следобед, кръчмата бе претъпкана. Гълчката беше оглушителна, но след известно време Джемолови такта на песен — непозната мелодия, но със сигурност мелодия. Маги се запровира през тълпата към тъгъла, където седеше баща й.

Дик Батърфийлд беше дребен смуглъ човек — и очите, и острата му коса, и кожата, и дрехите му бяха тъмни. Около очите му имаше бръчки, които се сливаха с дълбоките бразди по челото. Въпреки тях имаше енергичен младежки вид. Днес май бе дошъл просто да пие, а не на сбирка на някой от клубовете. Той придърпа дъщеря си да седне на скута му и продължи да пее с останалите в кръчмата, когато Джем най-после стигна до тях.

*Затуй аз си знам — ще гори тя във Ада,
молитвите забравя, чепа щом извадя.*

При последните думи се надигна оглушителен рев и Джем си запуши ушите. Маги се беше включила в пеенето и му се ухили насреща, а той се изчерви и заби поглед в краката си. В „Петте камбани“ в Пидълтрентайд се пееха много песни, но никоя не беше такава.

След дружния рев кръчмата потихна, както гръмотевиците прогонват най-ужасната буря.

— И какво прави досега, Магс? — попита дъщеря си Дик Батърфийлд по време на лекото затишие.

— Едно друго... Бях в къщата им — посочи тя Джем. — Това е Джем, татко. Гледах как баща му прави столове. Току-що са дошли от Дорсетшър и живеят при мис Пелам в комплекса „Херкулес“, точно до мистър Блейк.

— Мис Пелам, а? — Дик Батърфийлд се изкикоти. — Радвам се, че си тук, Джем. Сядай и отпускай кокалите.

Той посочи другия край на масата. Там нямаше нито стол, нито пейка. Джем се огледа: всички столове, които виждаше, бяха заети. Дик и Маги Батърфийлд го зяпаха с еднакви изражения — чакаха да видят какво ще направи. Джем си помисли дали да не коленичи до масата, но знаеше, че това нямаше да се хареса на мистър Батърфийлд. Трябваше да обиколи кръчмата за празен стол. Това се очакваше от него при тази проверка на способностите му, първото истинско изпитание от новия му живот в Лондон.

Да си намериш стол в претъпканата кръчма не е лесна работа и Джем не успя. Когото и да попита, не му обърна внимание. Понечи да вземе столчето, на което един човек си подпираше краката, но го отпъдиха. Докато си пробиваше път през навалицата, Джем се чудеше как е възможно толкова много хора да пият по това време, вместо да работят. В техния край само неколцина безделници ходеха в „Петте камбани“, „Короната“ или в „Новият хан“, преди да се стъмни.

Накрая се върна при масата с празни ръце. На мястото, посочено от Дик Батърфийлд, сега се мъдреше празно столче и двамата с Маги му се хилеха.

— Селянче — промърмори младежът, седнал до тях, който беше наблюдавал цялата сцена, включително и подигравките на кръчмарката.

— Затваряй си устата, Чарли — трося се Маги. Джем веднага се досети, че това е брат ѝ.

Чарли Батърфийлд приличаше на баща си, но без бръчките и чара. Изглеждаше по-добре, макар и грубоват, с мръсна руса коса и трапчинка на брадичката. Белегът, който преминаваше през едната му вежда, му придаваше сувор вид. Беше жесток със сестра си, когато останеха насаме. Извиваше ръцете ѝ до деня, в който тя порасна достатъчно, за да може да го срита там, където със сигурност болеше много. Той все още търсеше начини да се заяждва с нея — риташе краката на стола, на който седеше, изсипваше солнищата в храната ѝ, нощем ѝ крадеше завивките. Джем не знаеше за всичко това, но усети нещо у Чарли, което го накара да отбягва погледа му, както се държи човек пред ръмжащ пес.

Дик Батърфийлд хвърли една монета на масата.

— Донеси една бира за Джем, Чарли — изкомандва той.

— Не мога — изсъска Чарли в момента, когато Джем казваше:

— Аз не...

И двамата мъкнаха под строгия поглед на Дик Батърфийлд. Така че Чарли донесе на Джем чаша бира, която той не искаше — нещо евтино и блудково, което мъжете в „Петте камбани“ щяха да лиснат на пода, щом го близнат.

Дик Батърфийлд се облегна назад.

— Е, сега какво имаш да ми казваш, Магс? Каква е била кавгата днес в стария Ламбет?

— Видяхме нещо в градината на мистър Блейк, нали, Джем? В лятната им къща, където прозорците бяха отворени. — Маги дяволито погледна към Джем. Той отново пламна и сви рамене.

— Браво, момичето ми. Винаги души и слухти и открива туй-онуй.

Чарли се наведе и попита:

— И какво си видяла?

Маги също се наведе напред.

— Видях ги с жена му да го правят!

Чарли се изкиска, но Дик Батърфийлд остана равнодушен.

— Какво толкова, всички са разгонени. Не е нещо, дето не виждаш всеки ден по улиците. Излез и надникни зад ъгъла. Е, Джем? Надявам се, че и ти си виждал нещо подобно в Дорсетшър, а, момче?

Джем се беше вторачил в бирата си. Една муха се бореше да оцелее на повърхността.

— Аха, виждал съм — измънка той.

Разбира се, че беше виждал такива работи. Беше виждал да го правят не само животните, сред които живееше — кучета, котки, овце, коне, крави, кози, зайци, пилета, фазани, но и хора, скрити в гората, край плетове или насред ливадите, когато мислеха, че никой няма да мине оттам. Беше виждал съседите си да го правят в един хамбар и Сам и неговото момиче в лешниковата гора. Беше виждал достатъчно, за да не се изненадва, макар че все още се смущаваше. Не че имаше кой знае какво за гледане — в повечето случаи само забързано клатене на облечени хора, понякога блед мъжки задник, който се друса, или подскачащи женски гърди. Но тъй като зърваше всичко това крадешком, когато двама души са се усамотили, Джем се отдръпваше с пламнало лице. Почти същото чувство изпитваше и щом чуваше, макар и рядко, родителите му да се карат — когато майка му поиска баща му да отсече крушата, от която падна Томи, а Томас Келауей отказа. Тогава Ан Келауей взе една брадва и сама я отсече.

Джем потопи пръст в бирата и остави мухата да пролази по него и да се спаси. Чарли го наблюдаваше със смайване и погнуса. Дик Батърфийлд просто се усмихна и огледа посетителите, като че ли търсеше някого, с когото да се разговори.

— Не само че го правеха — продължаваше Маги, — ами бяха... бяха чисто голи, нали, Джем? Всичко им се виждаше, като на Адам и Ева.

Дик Батърфийлд измери дъщеря си със същия изпитателен поглед, с който проследи Джем, докато се опитваше да си намери стол. Макар и непринуден на вид — поклащаше се на стола си, черпеше хората, усмихваше се и кимаше, — Дик беше доста придирчив към околните.

— И знаеш ли какво друго правеха освен онова нещо?

— Какво, Магс?

Маги бързо измисли най-необичайното нещо, което двама души биха вършили в такъв момент.

— Четяха си един на друг.

Чарли се изкиска.

— Какво, вестник ли?

— Ама нямаше такова... — започна Джем.

— Книга — прекъсна го Маги и гласът ѝ се извиси над гълчката.

— Мисля, че беше поезия. — Малките детайли винаги правеха историите по-правдоподобни.

— Поезия, казваш? — почуди се Дик Батърфийлд и отпи голяма гълтка бира. — Сигурно „Изгубеният рай“, щом са си играли на Адам и Ева в Райската градина.

Навремето Дик Батърфийлд имаше екземпляр на поемата, попаднал в камарата книги, с които се беше сдобил незнайно как и се опитваше да продаде, та беше прочел нещичко оттук-оттам. Никой не очакваше, че Дик Батърфийлд чете добре, но баща му го беше научил, защото смяташе, че не бива да бъдеш по-невеж от тези, които се опитваш да измамиш.

— Да, вярно. „Загубеният пай“ — съгласи се Маги. — Точно тия думи чух.

Джем зяпна, невярващ на ушите си.

— Пай ли каза?

Дик Батърфийлд я стрелна с поглед.

— „Изгубеният рай“, Магс. Така се нарича. Я да видим... — Той притвори очи, замисли се за момент и заречитира:

*Така ръка в ръка сами в беседа те вървяха
към жилището си блажено — онзи път, избран
от градинаря всемогъщ, когато той създаде
за сладка полза на человека всичките неща.*

Хората наоколо го зяпнаха. Не бяха свикнали да чуват такива слова в кръчмата.

— Какво е това, тате? — попита Маги.

— Единственото, което помня от „Изгубеният рай“ — последните стихове, когато Адам и Ева напускат Райската градина. Мъчно ми беше за тях.

— Не чух нищо такова от мистър Блейк и жена му — рече Джем и отнесе здравия ритник на Маги под масата.

— Това беше, след като ти спря да гледаш — сряза го тя.

Джем понечи да ѝ възрази, но се отказа. Явно, че семейство Батърфийлд обичаха разкрасените истории. Всъщност те искаха само украсата, която предадоха на другите, дори още по-пищна, докато накрая цялата кръчма се зае да обсъжда как семейство Блейк са си играли на Адам и Ева, въпреки че това нямаше нищо общо с видяното от Джем. Но кой беше той, та да разваля веселбата, макар че, като си спомни будния поглед на мистър Блейк, сериозния му поздрав и решителната му походка, съжали, че разпространяват такива измислици за него. Той предпочиташе да говори истината.

— С какво се занимава мистър Блейк? — попита той в старанието си да отклони разговора в друга посока.

— Освен да се чифтосва с жена си в градината ли? — изхили се Дик Батърфийлд. — Печатар и гравьор е. Не си ли видял печатарската преса зад предния му прозорец?

— Машината с дръжка като звезда? — Джем наистина беше зърнал нещо като дървен сандък, който беше дори по-голям и от струга на баща му, и се беше зачудил какво е това.

— Точно така. Ще ги видиш да я използват от време на време, той и жена му. На нея печата книги и разни други неща. Памфлети, картини, такива работи. Не знам обаче дали от това си изкарва хляба. Видях няколко, като ходих да му продавам мед за плочите му, когато се нанесе тук, преди една-две години. — Дик Батърфийлд поклати глава.

— Странни бяха. Много огън и голи крещящи хора с опулени очи.

— Искаш да кажеш като в Ада, а, тате? — подсказа му Маги.

— Może би. Но не ми допадат. Аз обичам веселите картини. Не виждам кой ще ги купи от него. Сигурно печели повече, като прави гравюри за други хора.

— Купи ли твоята мед?

— Не. Веднага щом го заговорих, разбрах, че няма да купи ей тъй, само защото някой му предлага на вратата. Винаги сам решава. Отива и много внимателно си подбира медта и хартията. — Дик Батърфийлд каза това без злоба. Всъщност той уважаваше тези, които не се хващаха на неговите хитrostи.

— Видяхме го с *bonnet rouge* миналата седмица, нали, Джем? — каза Маги. — Беше много смешен с тая шапка.

— Той е доста по-смел от мнозина — заяви Дик Батърфийлд. — Малко хора в Лондон показват такава открита подкрепа за французите, макар че в кръчмата се репчат. Премиерът не гледа с добро око на това, нито пък кралят.

— Кой е премиерът? — попита Джем. Чарли Батърфийлд изсумтя:

— Премиер-министърът, момче. Миствър Пит — добави натъртено Дик Батърфийлд, в случай че момчето от Дорсет не знаеше дори това.

Джем сведе глава и се вторачи в бирата си. Седнала насреща му, Маги го наблюдаваше как се черви и съжаляваше, че го е довела да се срещне с баща ѝ. Той не разбираше какво очаква от хората Дик Батърфийлд. Искаше се да си остроумен и съобразителен, за да бъдеш допуснат до него на масата, за която сякаш беше вързан с верига. Дик Батърфийлд искаше хем да го информират, хем да го забавляват. Винаги търсеше нови начини да припечели пари — преживяваше от хитри планове, които му щукваха от кръчмарските разговори, и в същото време държеше да се весели. Животът беше тежък и нищо не можеше да го направи по-приятен от малко смях и някоя сделчица, която да му изсипе парици в джоба.

Дик Батърфийлд усещаше кога един човек губи кураж. Той не винеше Джем. Смущението и плахостта на момчето го умиляваха, докато собствените му нахакани деца го дразнеха. Той избута от скута си Маги, която падна на земята и го погледна обидено.

— Божичко, момиче, станала си тежка — каза Дик, разтривайки коляното си. — Кракът ми изтръпна. Ще трябва да си вземеш стол, щом си наедряла колкото жена.

— Ама никой няма да ѝ даде стол. И не само стол — подигра ѝ се презрително Чарли. — Малка крава без виме.

— Не се заяждай с нея! — кресна Джем.

И тримата го зяпнаха. Дик и Чарли, облегнали лакти на масата, а Маги все още на пода между тях. После Чарли замахна да удари Джем, но Дик Батърфийлд се пресегна и хвана ръката му.

— Дай на Маги твоя стол и си намери друг — нареди той.

Чарли изгледа злобно Джем, но се надигна, събори с ритник стола си и се отдалечи наперено. Джем не смееше да се обърне след него и заби очи в масата. После отпи гълтка бира. Защити Маги инстинктивно, както би защитил и сестра си.

Тя стана, изправи стола на Чарли и седна на него с мрачно лице.

— Благодаря — промълви на Джем, макар че в гласа ѝ нямаше много признателност.

— Значи баща ти обикаля градовете и кове столове, така ли, Джем? — каза Дик Батърфийлд като начало на деловата част от разговора, след като стана ясно, че Джем няма с какво повече да ги забавлява.

— Не ги кове, господине — отвърна Джем. — Не обикаля от град на град, а прави хубави столове, не като паянтовата стока на пътуващите дърводелци.

— Разбира се, момчето ми, разбира се. Откъде си набавя материала?

— От един склад до Уестминстърския мост.

— Чий склад? Обзала гам се, че мога да му го доставя по-евтино.

— Складът на мистър Харис. Мистър Астли запозна тате с него.

Дик Батърфийлд се намръщи при споменаването на Филип Астли. В повечето случаи бащата на Маги успяваше да урежда сделки, но не и когато Астли го изпревареше. Той и хазяинът му гледаха да се избягват, но макар и неохотно, се държаха почтително един към друг. Ако Дик Батърфийлд беше заможен собственик на цирк или Филип Астли — дребен мошеник, щяха да си приличат удивително.

— Е, ако чуя за по-евтин дървен материал, ще ти кажа. Остави това на мен, момче — добави той, като че ли Джем го молеше за услуга. — Ще видя какво мога да направя. Ще намина някой ден, нали така, ще си поговорим с баща ти. С удоволствие помагам на новите съседи. Но сигурно вече те чакат вкъщи. Ще се чудят къде се бавиш.

Джем кимна и стана.

— Благодаря за бирата, господине.

— Моля, моля. — Дик Батърфийлд засука крак около столчето на Джем и го придърпа под масата. Маги грабна едва наченатата бира на Джем и отпи голяма гълтка.

— Довиждане — каза тя.

— Сбогом — смънка той.

На излизане мина покрай Чарли, който стоеше с група младежи. Чарли го изгледа и ръгна един от приятелите си така, че той залитна и бутна Джем. Младежите се изсмяха и Джем побърза да излезе, доволен, че се разделя със семейство Батърфийлд. Той обаче подозираше, че пак ще срецне Маги, макар този път да не каза „До скоро виждане“. Колкото и да не хареса баща й и брат й, искаше да я види пак.

Напомняше му за септемврийските къпини, които изглеждат узрели, но са тръпчиви — хем кисели, хем сладки. Джем не можеше да устои на такова изкушение.

II
АПРИЛ 1792

1

Понякога Ан Келауей се чувстваше тъй, че сякаш е вързана с ластик за прозореца в предната стая. Както си белеше картофи, переше или чистеше пепелта от огнището, изведнъж се залепяше за прозореца в най-неподходящия момент — с изцапани ръце, неизстискани чаршафи или ръжен, от който се сипе пепел. Често нямаше какво толкова да види, но понякога биваше възнаградена с интересна гледка: жена с шапка, от която се полюшваха дълги паунови пера; мъж, гушнал ананас, сякаш е бебенце; момче, носещо изкоренено лаврово дръвче, подрязано във формата на гъльб. Мейси или Джем биха извикали другите да видят такива необичайни гледки, но Ан Келауей предпочиташе да запази тези кратки моменти на удоволствие за себе си.

Днес нямаше нито картофи, нито пепел, нито пране, които да я отделят от прозореца: беше понеделник след Великден, когато хората си почиваха. Мейси и Джем се заеха да раздигат масата, след като се наобядваха, и оставиха Ан Келауей да зяпа тълпите, движещи се покрай комплекса „Херкулес“. Повечето жени се бяха издокарали с нови премени. Никога не беше виждала толкова пъстри цветове, такива ярки платове, такива предизвикателни кройки и разкошни украси по шапките. Освен обичайните нарциси и иглики, които можеше да видиш по шапките пред църквата в Пидълтрентайд, имаше и екзотични пера, панделки от разноцветни лентички, дори плодове. Тя самата никога не би си сложила лимон на шапката, но се възхищаваше от минаващата жена, която го беше направила. Предпочиташе нещо по-скромно и по-традиционнно: венче от маргаритки или китка теменужки, или някая панделка като небесносинята, която току-що видя да се развява на гърба на едно момиче — стигаше почти до коленете му. Ан Келауей с удоволствие би носила такава панделка, макар и не толкова дълга. Лондонските жени, изглежда, обичаха да носят по-дълги панделки и да накривяват шапките си малко повечко, отколкото би се осмелила тя.

Сред тълпата вървеше мъж с табла малки козунаци на главата и викаше: „Топли козунаци! Четири за едно пени, евтини велиденски козунаци! Още парят! Купете си за последно през тази година!“ Той спря пред къщата, точно под Ан Келауей, намерил клиент. От другата посока се зададе мис Пелам, с шапка, покрита с тънки жълти ширитчета. Ан Келауей изсумтя, стараейки се да потисне смеха, който я напуши.

— Какво става, мамо? — попита Мейси, като вдигна глава от масата, която бършеше.

— Нищо. Просто мис Пелам с една смешна шапка.

— Чакай да видя. — Мейси се приближи до прозореца, надникна и се закикоти. — Сякаш са й стоварили купчина слама на главата.

— Тихо, Мейси, ще те чуе — рече Ан Келауей не особено строго. Докато наблюдаваше, по улицата се зададе сив кон, впрегнат в чудата карета на две колела, и разпръсна настрани парада на шапките и потенциалните купувачи на велиденски козунаци. Каретата беше къса и тясна, покривът й беше висок, а отстрани имаше дълъг афиш, който обявяваше с черни букви „КРАЛСКИЯТ САЛОН НА АСТЛИ И АМФИТЕАТЪРЪТ с гордост откриват довечера НОВИЯ СИ СЕЗОН! Смайващи изпълнения, които ще ви развлнуват! Вратите се отварят в 17:30 ч., начало точно в 18:30 ч.“

Ан и Мейси зяпнаха от почуда, когато каретата спря пред тяхната къща, едно момче скочи от нея и каза нещо на мис Пелам, която се намръщи и посочи към прозореца им. Ан Келауей отстъпи назад, но не свари да дръпне навреме и Мейси.

— Мамо, чакай, тя маха на нас! Виж!

Мис Пелам беше все още намръщена, както винаги щом нещо, свързано с Келауей, я беспокоеше, но наистина размахваше ръце към тях.

— Ще сляза долу — заяви Мейси и тръгна към вратата.

— Няма да слизаш! — възпротиви се строго Ан Келауей и я хвана за рамото. — Джем, иди и виж какво искат.

Джем остави тенджерата, която търкаше, и хукна по стълбите. Мейси и Ан видяха как той размени няколко думи с момчето, което му подаде някакви бели листчета. Той се вторачи в тях, а момчето скочи обратно в каретата, кочияшът перна с камшика врата на коня и потегли покрай комплекса „Херкулес“ към Уестминстър Бридж Роуд.

След минута Джем се върна с озадачено изражение.

— Какво става, Джем? — попита Мейси. — Какво държиш?

Джем погледна листчетата в ръката си.

— Четири билета за представлението на мистър Астли довечера.

Праща ни своите почитания.

Томас Келауей вдигна очи от буковата дъсчица, която дялкаше.

— Няма да отидем — заяви Ан Келауей. — Не можем да си го позволим.

— Не, не. Не трябва да плащаме. Той ни ги подарява.

— Нямаме нужда от подаяния. Можем сами да си купим билети, ако искаме.

— Но ти току-що каза... — започна Мейси.

— Няма да отидем. — Ан Келауей се чувстваше като мишка, преследвана от котка от единия край на стаята до другия.

Джем и Мейси погледнаха към баща си. Томас Келауей се беше облецил срещу всички, но не продумваше дума. Обичаше жена си и искаше и тя да го обича. Нямаше да застане срещу нея.

— Свърши ли с тази тенджера, Джем? — попита Ан Келауей. — Щом я измиеш, можем да излезем на разходка. — Тя се обрна към прозореца с разтреперани ръце.

Мейси и Джем се спогледаха. Джем продължи да търка тенджерата.

През двете седмици след пристигането си семейство Келауей не бяха се отдалечавали от улиците около къщата им. Нямаше за какво — всички магазини и сергии, от които имаха нужда, бяха на Ламбет Терас до Ламбет Грийн, на Уестминстър Бридж Роуд или на Лоуър Марш. Джем беше ходил с баща си до складовете за дървен материал край реката, недалеч от Уестминстърския мост. Мейси беше ходила с майка си до близките поляни, за да видят дали могат да простират там прането си. Когато в понеделника след Великден Джем предложи да се разходят по Уестминстърския мост и да разгледат Абатството, всички се съгласиха охотно. У дома бяха свикнали да изминават големи разстояния и сегашната неподвижност им беше непривична.

Тръгнаха в един часа, когато другите още ядяха, спяха или бяха по кръчмите.

— Откъде ще минем? — попита Мейси брат си, усещайки, че родителите ѝ не знаят отговора.

Ан Келауей се беше вкопчила в ръката на съпруга си, сякаш имаше опасност да я отнесе ураган. Както винаги, Томас Келауей се усмихваше, озърташе се наоколо и приличаше на някакъв глупак, който чака да му кажат накъде да тръгне.

— Дайте да минем по прекия път до реката и да вървим покрай нея до моста — предложи Джем със съзнанието, че на него се пада да ги води, защото единствен той в семейството беше започнал да опознава улиците.

— Да не е същият прям път, за който говореше онова момиче? — рече Ан Келауей. — Не искам да минавам по Улицата на главорезите.

— Не оттам, мамо — излъга Джем, мислейки си, че ѝ отнеме доста време, докато разбере, че е същата улица. Джем я беше открил скоро след като Маги им каза за нея. Знаеше, че сестра му и баща му ще я харесат, защото минаваше през пусти поля. Ако човек беше с гръб към къщите и не гледаше в далечината към Ламбет Палас или към складовете до реката, можеше да си помисли, че е на село. Един ден

Джем щеше да открие пътя до околните села. Може би Маги го знаеше.

Засега той водеше семейството си покрай съседните къщи към пътя, който стигаше до Улицата на главорезите. Там беше много тихо и безлюдно, тъй като беше празник и малцина работеха в зеленчуковите градини, разпръснати из полята. Джем беше доволен, че е слънчево и ясно. В Ламбет небето много често не беше синьо дори в слънчев ден, а покрито с гъст жълт пушек от изгорелите въглища, от пивоварните и работилниците за оцет, платове и сапун, наредени покрай реката. Вчера и днес обаче те бяха затворени и тъй като беше топло, хората не бяха палили огън. Джем се взря в дълбоката синева, която познаваше от Дорсетшър, и в тучната зеленина покрай пътя. Усети се, че се усмихва на тези цветове, които бяха тъй естествени и радваха окото много повече от всяка лондонска панделка или рокля. Забави крачка, изоставил бързата нервна походка, с която се движеше, откакто дойдоха в Ламбет. Мейси се спря да си набере иглики. Дори Ан Келауей престана да се държи за мъжа си и размаха ръце. Томас Келауей си заподсвирква „Отвъд хълма, надалеч, надалеч“, песента, която често си тананикаше, докато работеше.

Много скоро улицата зави рязко надясно и тръгна покрай плетовете на градините, ограждащи Ламбет Палас. Когато стигнаха реката, кратката им идilia свърши. Пред тях се заредиха разнебитени складове и работнически бордеи. Днес складовете бяха затворени, което подсилваше страховития им вид. Оживената суетня ги правеше по-приветливи. Ан Келауей отново се вкопчи в ръката на мъжа си.

Джем и Томас Келауей бяха минавали покрай Темза, когато отиваха да купуват дървен материал, но жените в семейството я бяха зървали само, докато чакаха пред Амфитеатъра на Астли. И ето че неволно бяха избрали доста неподходящ момент да разгледат по-добре величествената лондонска река. Приливът беше отминал и водата беше плитка и мътна, заобикаляща островчета от сиви наноси, така че на Ан Келауей й заприлича на неоправено легло. Трябваше да признае обаче, че дори в смаления си вид, Темза беше двайсет пъти по-голяма от Пидъл, рекичката, минаваща покрай градината им в Пидълтрентайд. Въпреки че беше малка, Пидъл все пак имаше предимства, на които Ан Келауей държеше — да бъде устремена, весела и чиста, а ромонът ѝ непрекъснато да напомня за движението на света.

Темза съвсем не беше такава. За Ан Келауей тя не приличаше на река, а на дълго черво, което се извиваше в двете посоки. И бреговете ѝ не бяха чисти. Купчините чакъл и боклук стигаха до пътя и беше много лесно да скочиш в реката. Децата бяха направили точно това и тичаха по калното речно корито. Някои играеха, други събираха предмети, оголени от отлива: обувки, бутилки, калаени съдове, затънали в тинята дъски и парцали, глава на кукла и счупен супник.

Семейство Келауей се спряха да погледат.

— Виж как се цапат — каза Мейси, като че ли им завиждаше.
— Отвратително място — заяви Ан Келауей.
— Изглежда по-добре при прилива, както когато пристигнахме.
— Джем чувстваше, че трябва да защити реката, като че ли тя беше олицетворение на Лондон и на решението на семейството му да се премести тук.

— Странно е, че така се оголва — каза Мейси. — Знам, че нашата Пидъл стига до морето, но винаги е еднаква. Щях да се чувствам много объркана, ако се променяше от приливите и отливите.

— Хайде да идем на моста — предложи Джем.

Закрачиха по-бързо покрай складовете и работническите бордеи. Някои от обитателите им седяха отвън, разговаряха, пушеха и пееха. Повечето замърквали, когато семейство Келауей минаваха покрай тях, освен един мъж със свирка, който подхвани игрива мелодия. Джем искаше да се забързат, но Мейси забави крачка.

— Той свири „Том Боулинг“ — рече тя. — Чуйте го!

Усмихна се на човека, който спря да свири и отвърна на усмивката ѝ.

Ан Келауей настърхна и дръпна дъщеря си за ръката.

— Хайде да вървим!

Мейси се откопчи от нея и застанала по средата на пътя, запя последния куплет на песента с висок и ясен глас:

*И бедни Том ще си намери божи дар,
когато Той, всесилни господар,
привика всичко живо на земята,
да хване всеки за ръката.
Така смъртта ни крал, ни воин не подбира,*

*напразно тя живота му прибира,
че тялото му може да е във верига,
душата му нагоре се издига,
душата му нагоре се издига.*

Тя и свирката замлъкнаха едновременно и настъпи кратка тишина. Ан Келауей захлипа тихичко. Томи и Мейси пееха тази песен заедно в чудесен унисон.

— Не се натъжавай, мамо — рече Мейси. — Трябва да продължаваме да я пеем, защото не бива да забравяме Томи, нали така?

— Тя се поклони на человека и каза:

— Благодаря ви, господине. Довиждане.

3

Недалеч от моста пътят се отклоняваше от реката и минаваше покрай амфитеатъра с величествените колони на входа, където за пръв път срещнаха Филип Астли. На стената имаше афиши с надпис „ПРЕДСТАВЛЕНИЕ ДОВЕЧЕРА!“. Беше едва ранен следобед, но хората вече се тълпяха наоколо. Джем бръкна в джоба си и стисна билетите, които Филип Астли им беше пратил.

Ан Келауей държеше листовка, която един мъж пъхна в ръката ѝ, докато сновеше наоколо и викаше: „Само шилинг и едно пени за правостоящи, два шилинга и две пенита за седящи!“ Тя се вторачи в смачканото листче и се зачуди какво да прави с него. Опря го на полата си, изглади го и го заобръща, преди най-накрая да разчете нещичко. Когато стигна до името „Астли“, разбра за какво става дума и го подаде на съпруга си.

— Вземи го, вземи го. Не го ща!

Томас Келауей помачка листа и го хвърли. Мейси го вдигна и го изчисти от праха, после го мушна под корсета си.

— Представление довечера — тъжно промърмори тя на брат си.
Той сви рамене.

— Носиш ли онези билети, Джем? — попита Ан Келауей. Джем тутакси измъкна ръка от джоба си, сякаш го бяха сварили да се опипва.

— Да, мамо.

— Искам да ги занесеш в театъра и да ги върнеш.

— Кой връща билети? — чу се глас зад тях.

Джем се обръна. Маги Батърфийлд изскочи иззад ъгъла, където се криеше.

— Какви билети? Не бива да връщате никакви билети. Ако са на хубаво място, можете да ги продадете за повече пари, отколкото сте ги купили. Покажете ми ги.

— Откога ни следиш? — попита Джем, който ѝ се зарадва, но в същото време се запита дали не е видяла нещо, което той не би искал тя да види.

Маги се ухили и заподсвирква „Том Боулинг“.

— Хубав глас имаш, мис Пидъл — рече тя на Мейси, която се усмихна и се изчерви.

— Отивай си, момиче — сопна ѝ се Ан Келауей. — Не искаме да се мотаеш наоколо.

Тя се огледа да провери дали Маги е сама. Преди няколко дни ги посети баща ѝ, който се опита да продаде на Томас Келауей наръчабаносово дърво, но той веднага разбра, че е боядисан в черно дъб, макар от любезност да предположи, че по-скоро Дик Батърфийлд е бил измамен от някого, отколкото че се опитва да ги изиграе. Ан Келауей намрази Дик Батърфийлд дори повече от дъщеря му.

Маги сякаш не чу майката на Джем.

— Наистина ли имате билети за довечера? Какви са? Не за галерията, надявам се. Не си я представям — тя кимна към Ан Келауей — да стои права до ония бандити. Хайде, покажи ми ги.

Самият Джем се чудеше къде са местата и не се стърпя — извади билетите и ги погледна.

— Партер — прочете той, докато Маги надничаше над рамото му.

Тя кимна към Томас Келауей и каза:

— Сигурно правиш много от ония капани за задници, щом си позволяваш места на партера, и то само след няколко седмици в Лондон. — В гласа ѝ се прокрадна необичайна нотка на възхищение.

— О, не сме ги купили ние — рече Мейси. — Мистър Астли ни ги подари.

Маги облещи очи.

— Мили боже!

— Няма да гледаме тоя боклук — каза Ан Келауей.

— Не бива да ги връщате — заяви Маги. — Мистър Астли ще се обиди. Може дори да ви изхвърли от къщата си.

Ан Келауей се стъпка. Явно не беше помислила за тази последица от връщането на билетите.

— Разбира се, ако наистина не искате да ходите, може да ми ги дадете да ида вместо вас — продължи Маги.

Ан Келауей присви очи, но преди да отвори уста и да каже, че никога не би позволила на такова нахално момиче да заеме мястото ѝ, отвъд реката екнаха барабани.

— Парадът! — възклика Маги. — Тръгват. Хайде!

Тя хукна и повлече Джем след себе си. Мейси ги последва, а Ан Келауей отново се вкопчи в мъжа си и от страх да не остане сама забърза след тях.

Маги се затича към Уестминстърския мост, който сега гъмжеше от хора, застанали покрай парапета. Чуваха марша, който свиреха в другия край, но не виждаха нищо. Маги ги поведе по средата на моста и когато изминаха една трета от него, откри удобна позиция. Семейство Келауей се скучиха около нея, опитвайки се да не забелязват мърморенето на хората, на които закриха гледката. Настана голяма бълсканица, докато всички се пренаредят, така че да виждат, но ето че друга група хора застана пред тях и тълпата отново се раздвижи.

— Какво чакаме? — попита Джем. Маги изсумтя презрително.

— Значи се тъпчеш тук, без да знаеш за какво? Много сте загубени вие от Дорсет!

Джем пламна.

— Забрави тогава — промърмори той.

— Не, кажи ни — настоя Мейси. — Аз искам да знам.

— Мистър Астли прави парад в първия ден от сезона — обясни Маги. — За да покаже на хората нещичко от спектакъла. Понякога има фойерверки, дори и денем — макар че са по-красиви нощем.

— Чуваш ли, мамо? — каза Мейси. — Довечера може да видим фойерверки!

— Ако отидете. — Маги хвърли поглед към Ан Келауей.

— И довечера няма да отидем, и сега няма да останем за парада — заяви Ан Келауей. — Хайде, Джем, Мейси, тръгваме.

Тя забълска хората пред себе си. За късмет на Мейси и Джем никой не се отмести да ѝ направи път и Ан Келауей се оказа заклещена в гъстата тълпа. Никога не беше попадала сред такава навалица. Едно беше да стоиш на прозореца и отвисоко да наблюдаваш как Лондон се движи отдолу. Сега я бълскаха какви ли не хора — мъже, жени и деца с миризливи дрехи, с лош дъх, със спълстени коси и груби гласове. Един едър човек до нея ядеше пай с месо и трохите падаха по гърдите му и в косата на жената пред него. Нито един от двамата не се притесняваше както Ан Келауей. Тя се изкушаваше да се пресегне и да изтръска трохите.

Когато музиката приближи, се появиха две фигури на коне. Тълпата се люшна напред и Ан Келауей почувства как паниката се

надига в нея като жълчка. За момент така неистово пожела да избяга, че неволно сложи ръка на рамото на мъжа отпред. Той се обърна и я отмести.

Томас Келауей хвани ръката ѝ и я стисна под мишницата си.

— Няма страшно, Ани, успокой се, момичето ми — рече той, сякаш говореше на някоя от кобилите, които бяха оставили при Сам в Дорсетшър. Конете им ѝ липсваха. Ан Келауей затвори очи, борейки се с изкушението да издърпа ръката си. Пое си дълбоко въздух. Когато отвори очи, ездачите бяха наблизили. Пред тях имаше стар бял кавалерийски кон, който пристъпяше тежко под товара си. Ездачът беше Филип Астли.

— Дълга зима изкарахме, нали, приятели? — изкрештя той. — Нямаше какво да ви забавлява от октомври до днес. Очаквахте ли този ден? Е, няма повече да чакате — постите свършиха, дойде Великден и представлението на Астли започва! Елате и вижте „Обсадата на Бангалор“, скеч, който е едновременно трагичен, комичен и ориенталски! Насладете се на прекрасния балет „La Fete de L'Amour“! Възхитете се на уменията на коня на манежа, който може да донася предмети, да се катери по стълба, дори да приготвя чай!

Като мина покрай семейство Келауей и очите му попаднаха на Ан Келауей, той спря и повдигна цилиндъра си за поздрав.

— Всички са добре дошли в новия амфитеатър, особено вие, госпожо!

Хората около Ан Келауей се обърнаха и я огледаха. Мъжът с пая зяпна и тя видя разкашканото мясо в устата му. Призля ѝ от тази гледка и от вниманието на толкова много хора, особено на Филип Астли, и тя пак затвори очи.

Филип Астли я забеляза как пребледня и отпуска клепачи. Той извади шишенце от сакото си и кимна на момчето от цирка, което тичаше край него, да ѝ го подаде. Самият той обаче не можеше да удържа повече коня си, за да види дали ще пийне от брендито — процесията зад него го тласкаше напред. И отново подхвана скоропоговорката си:

— Елате и вижте представлението с новите изяви на смелост и въображение под ръководството на сина ми, Джон Астли, най-добрия ездач в Европа! Срещу цената на чаша вино ще изживеете забавления, които ще помните с години!

До него яздеше синът, за когото ставаше дума. Джон Астли имаше същата внушителна осанка, макар да бе много различен. Ако грубоватият Филип Астли беше могъщ дъб с твърда и здрава сърцевина, младият Астли беше топола — висок, строен и изискан, с красиви черти и ясни пресметливи очи. Той беше получил образование, каквото баща му нямаше, и се държеше по-официално и сдържано. Филип Астли яздеше белия си кон като кавалерист, какъвто бе навремето и за какъвто все още се смяташе. Използваше го да отиде там, където иска, и да прави каквото иска. Джон Астли бе възседнал своята дореста кобила с дълги крака и пъргави копита тъй, сякаш са се слели и винаги играят представление. Той яздеше спокойно по Уестминстърския мост, докато кобилата ситнеше сложните стъпки на менюта, свирен от тромпет, френски рог, акордеон и барабан. Всеки друг на седлото му щеше да се друса, да изпуска ръкавиците си, шапката или камшика, но Джон Астли с лекота пазеше равновесие, елегантен и невъзмутим.

Тълпата го наблюдаваше притихнала, по-скоро с възхищение, отколкото с онази любов, която засвидетелстваше на баща му. С изключение на Мейси Келауей, която стоеше със зяпната уста и приковани в него очи. Никога не беше виждала толкова красив мъж и на четири найсет години беше готова да се влюби в него. Джон Астли не я забеляза, разбира се. Той, изглежда, не забелязваше никого, зареял поглед към амфитеатъра в далечината.

Ан Келауей се бе съвзела без брэндито на Филип Астли. Отказът й да пийне възмути Маги и лакомника с пая, жената с трохите по косата, мъжа, чието рамо беше хванала, и момчето донесло шишенцето — с една дума всички освен семейството й. Ан Келауей не забеляза това, защото бе вперила очи в артистите от парада зад Джон Астли. Начело вървяха група акробати, които изведнъж започнаха да се превърнат напред във въздуха, да правят странични колела и задни салта. Следваха кучетата, които под команда се изправиха на задните си крака и изминаха така около три-четири метра, а сетне припинаха и оформиха сложна фигура, покатерени едно върху друго.

Колкото и смайващи да бяха изпълненията, това, което изуми Ан Келауей, беше танцът на въже. Двама силни мъже носеха прътове, между които висеше въже като простор за пране. По средата му седеше тъмнокоса кръголика жена, облечена в копринена дреха на червено-

бели райета, с пристегнато елече и бухнала пола. Тя се люлееше на въжето като на лулка, а после засука небрежно една част от него около крака си.

Маги сръга Джем и Мейси.

— Това е мис Лора Девайн — прошепна тя. — Тя е от Шотландия и е най-добрата въжеиграчка в Европа.

В следващия миг мъжете се раздалечиха и въжето се опъна, а мис Девайн се превъртя в изящно салто, което разкри няколко ката червени и бели фусти. Тълпата ревна и тя повтори салтото, този път двойно, после тройно и продължи да се премята вихрено, така че фустите ѝ образуваха червено-бял облак.

— Този номер се казва „чекрък“ — обяви Маги.

Сега мъжете направиха крачка един към друг и мис Девайн завърши последното салто със стремглав полет към небето и с усмивка.

Ан Келауей се беше втренчила в нея, очаквайки да се пльосне на земята подобно на сина ѝ Томи от дървото, когато искаше да стигне оная круша, която беше и си остана недосегаема. Но мис Девайн не падна. За пръв път през седмиците след смъртта на сина ѝ Ан Келауей почувства, че болката, загнездена в сърцето ѝ, спря да пулсира. Тя протегна врат да проследи отдалечаващата се мис Девайн и продължи да я гледа надолу по моста, макар други номера да се разиграваха точно пред нея — маймунка на пони, мъж, който язди коня си на обратно и вдига от земята хвърлени кърпички, както си е на седлото, танцьори в ориенталски костюми, изпълняващи пируети.

— Джем, какво стана с ония билети? — попита Ан Келауей внезапно.

— Ето ги, мамо — Джем извади хартийките от джоба си.

— Пази ги.

Мейси заръкопляска и взе да подскача.

— Скрий ги! — изсъска Маги.

Хората около тях вече се обръщаха любопитно.

— За партера ли са? — попита лакомникът с пая, наведен над Ан Келауей.

Джем понечи да приbere билетите в джоба си.

— Не там! — изкрещя Маги. — Ще ти ги отмъкнат, ако ги държиш там.

— Кой?

— Тия бандити — Маги поклати глава към двама младежи, които изневиделица се бяха промъкнали през тълпата и се озоваха до тях. — По-бързи са от теб, но не са по-бързи от мен. — Тя грабна билетите от Джем и ухилено започна да ги тъпче в пазвата си.

— Аз мога да ги пазя — предложи Мейси. — Ти нямаш корсет.

Маги престана да се усмихва.

— Аз ще ги пазя — заяви Ан Келауей и протегна ръка.

Маги направи гримаса, но й подаде билетите. Ан Келауей ги напъха внимателно в корсета си и после се загърна с шала си. Твърдото и триумфално изражение беше достатъчна броня срещу бандитските пръсти.

Сега покрай тях минаваха музикантите, последвани от трима мъже, които завършваха парада, разявайки червени, жълти и бели флагчета с надпис ЦИРК „АСТЛИ“.

— Какво ще правим? — попита Джем, когато и те отминаха. — Да отидем ли по-нататък до Абатството?

Все едно говореше на семейство глухонеми, които не забелязваха разлюляната тълпа около тях. Мейси зяпаше след Джон Астли, който се беше превърнал в синьо петънце над подскачащите хълбоци на коня. Ан Келауей се беше вторачила в амфитеатъра, размишлявайки върху предстоящата необичайна вечер. Томас Келауей надничаше над перилата на моста към една лодка, натоварена с дървен материал, която се движеше по стесненото плитко течение.

— Хайде. Те ще ни настигнат. — Маги хвана Джем за ръката и го задърпа към средата на моста, като отстъпваше встрани от каретите и каруците, които отново бяха потеглили към Абатството.

Уестминстърското абатство беше най-високата и величествена сграда в тази част на Лондон. Семейство Келауей се бяха надявали да видят много такива пищно украсени, грандиозни, внушителни сгради. Ала бяха разочаровани от запусната, мизерен Ламбет още преди да са видели останалата част от града. Мръсотията, навалицата, шумът, невзрачните занемарени постройки — нито една от тях не отговаряше на картините, които рисуваха във въображението си в Дорсетшър. Поне Абатството задоволи очакванията им — с двете импозантни четвъртити кули, гъстите редици тесни прозорци, изваяни арки, издадени подпори и тънки шпилове. За втори път през седмиците, прекарани в Ламбет, Ан Келауей си помисли: „Има защо да сме в Лондон.“ Първият път беше само преди половин час, когато видя мис Девайн да изпълнява своя номер.

Семейство Келауей спряха пред арките между двете кули и това накара хората отзад да започнат да мърмортят и да се бълскат в тях. Маги, която беше по-напред, се обърна и промърмори:

— Горките селски глупаци!

Семейство Келауей стояха в редичка с вдигнати очи и наклонени под един и същи ъгъл глави. Но не можеше да ги кори. Макар и да беше посещавала Абатството няколко пъти, тя също смяташе, че е поразително, особено когато го виждаш за пръв път. Зад всеки ъгъл, във всеки параклис и гробница имаше прелестен мрамор, резби, които да пипнеш, елегантност и разкош, които удивляваха.

Размерите на катедралата поразиха семейство Келауей. Никой от тях не беше виждал сграда, чийто таван се издига толкова високо над главите им. Не можеха да откъснат поглед от него.

Накрая Маги загуби търпение.

— В Абатството има по-изумителни неща от тавана — рече тя на Джем. — Има и по-хубави тавани. Чакай само да видиш Параклиса на Дева Мария.

Чувствайки се отговорна да им разкрие прелестите на Лондон, тя ги поведе през арки и малки параклисчета, като подхвърляше

небрежно имената на погребаните там, които помнеше от обиколката с баща ѝ: лорд Хънсдън, графинята на Съсекс, лорд Баучър, Едуард I, Хенри III. Този низ от имена не говореше почти нищо на Джем. Щом веднъж свикна с размерите и разкоша на сградата, той вече не се интересуваше особено от всички тези камъни. Двамата с баща му работеха с дърво и той намираше камъка за студен и неподатлив материал. Все пак не можеше да не се възхити на изящно украсените гробници с легнали отгоре статуи от тъмен и бежов мрамор, на месинговите барелефи върху плочите, на черно-белите колони около надгробните камъни.

Когато стигнаха Параклиса на Дева Мария, издигнат от Хенри VII в другия край на Абатството, и Маги победоносно обяви: „Гробницата на кралица Елизабет“, Джем беше престанал да я слуша, напълно изумен. Никога не си беше представял толкова красота на едно място.

— О, Джем, погледни тавана. — Мейси ахкаше, вперила очи във ветрилообразния каменен свод, изсечен така изящно, че приличаше на дантела, в която са вплетени златни листа.

Джем обаче не гледаше тавана, а редицата резбовани тронове за членовете на кралския двор от двете страни на параклиса. Над всеки трон имаше двуметрова купичка с патиниран буков филигран. Купичките бяха украсени с такава сложна плетеница, та нямаше да се изненада, ако чуеше, че дърворезбарите са полудели, докато ги завършват. Тук най-после имаше дърво, изваяно с майсторство, каквото не се срещаше в Дорсетшър, Уилтшър или Хемпшър, или където и да било другаде в Англия. Джем и Томас Келауей гледаха със страхопочитание дърворезбата, подобно на майстори на слънчеви часовници, видели за пръв път механичен часовник.

Джем загуби Маги от поглед, докато тя не дотича при него.

— Ела с мен! — прошепна тя и го изведе от Параклиса на Дева Мария към центъра на Абатството и Параклиса на Едуард Изповедника. — Погледни! — кимна тя към една от гробниците зад массивната гробница на Едуард.

Там стоеше мистър Блейк, загледан в лежащата отгоре бронзова фигура на жена. Той я екипираше в малък жълт бележник, без да гледа към листа — бе вперил очи в безстрастното лице на статуята.

Маги сложи пръст на устните си, после тихо запристиря към мистър Блейк и Джем неохотно я последва. Бавно и внимателно го заобиколиха изотзад. Той беше така погълнат от рисуването, че не забеляза нищо. Когато го приближиха, чуха, че си тананика звънка мелодия, наподобяваща тънкия вой на комар. Сякаш не пееше мъж. От време на време устните му помръдваха да оформят думи, но беше трудно да се долови какво пее.

Маги захихика. Джем тръсна глава да я накара да мълкне. Бяха толкова близо, че можеха да надникнат в скицника на мистър Блейк. Когато видяха рисунката, Джем хълъцна, а Маги ахна. Въпреки че статуята върху гробницата беше облечена в богати одежди, мистър Блейк я беше нарисувал гола.

Той не се обърна, а продължи да рисува и да си тананика, макар че може би беше усетил присъствието им.

Джем сграбчи Маги за лакътя и я издърпа настрани. Когато напуснаха параклиса и той вече не можеше да ги чуе, Маги избухна в смях.

— Представяш ли си — да съблечеш статуя!

Раздразнението на Джем надделя над порива му и той да се изсмее. Маги внезапно му беше дотегнала — с грубия си лаещ смях и светските си познания. Той мечтаеше за някой тих и скромен, който да не го осъжда, нито него, нито мистър Блейк.

— Не трябва ли да си със семейството си? — рязко попита той.

Маги сви рамене.

— Те сигурно са в кръчмата. Мога да ги намеря там.

— Връщам се при нашите. — Веднага съжали за тона си, като видя сянка на обида в очите ѝ, преди да я прикрие с безразличие.

— Както искаш. — Тя сви рамене и се обърна.

— Чакай! — извика Джем, докато Маги се измъкваше през страничния вход, който не беше забелязал. Както и при първата им среща, веднага щом си замина, той вече искаше тя да се върне. Почувства, че някой го наблюдава, и погледна към входа на Параклиса на Едуард. Мистър Блейк се беше вторачил в него с ръка, застинала над скицника.

5

Ан Келауей настояваше да отидат рано, още в 5:30 ч. следобед, за да си намерят места, и трябваше да чакат цял час амфитеатърът да се напълни и представлението да започне. С билети за партера поне можеха да седнат на пейките, макар че някои предпочетоха да се скуччат близо до арената, където щяха да препускат конете, да танцуват танцьорите, да се бият бойците. Имаше какво да се види, докато чакаха. Джем и баща му оглеждаха дървената конструкция на ложите и галерията, украсени с корнизи и позлатени листенца. Кръглият триетажен полилей, който Томас Келауей видя първия ден, сега светеше със стотици свещи, наред с факлите покрай ложите и галерията. Високият покрив с отворени капаци пропускаше светлина до свечеряване. От едната страна на арената беше построена малка сцена, зад която имаше завеса, изрисувана с планини, камили, слонове и тигри — ориенталския декор за пантомимата, която Филип Астли нарече „Обсадата на Бангалор“.

Семейство Келауей оглеждаха и публиката. Около тях в партера имаше занаятчии и продавачи — свещари, шивачи, дърводелци, ковачи, печатари и месари. В ложите седяха по-заможните — търговци, банкери, адвокати, главно от Уестминстър отвъд реката. В галерията стоеше простолюдието: войниците и моряците, докерите и работниците от складовете по Темза, въглищарите, кочияшите, конярите, тухларите и зидарите, чистачите, градинарите, уличните продавачи, вехтошарите и други подобни. Имаше и доста слуги, чираци и деца.

По едно време Томас Келауей изчезна някъде, после се върна и със срамежлива усмивка им подаде по един портокал. Джем никога не беше ял портокали: те се намираха трудно дори в Лондон, а в Пидълтрентайд изобщо ги нямаше. Той се поколеба как се яде и после го захапа като ябълка, преди да усети, че кората горчи. Мейси му се изсмя, когато я изплю.

— Глупчо — промърмори тя. — Погледни хората. — Тя кимна към седящите наблизо, които сръчно белеха портокалите си и хвърляха

обелките на пода. Докато тъпчеха оранжевите късчета, през цялата вечер те изпускаха оствър тръпчив аромат, който се смесваше с миризмата на конски фъшкии, пот и пушек от факлите.

Когато музиката засвири и Филип Астли излезе на сцената да поздрави публиката, бързо огледа партера. Като откри Ан Келауей, той се усмихна, доволен, че с чара си е превърнал един враг в приятел.

— Добре дошли, добре дошли в Кралския салон и Новия амфитеатър! Откривам сезон хиляда седемстотин деветдесет и втора година на цирк „Астли“! Готови ли сте артистите да ви смяят и развеселят?

Публиката изрева.

— Да ви учудят и изумят?

Отново рев.

— Да ви изненадат и заслепят? Нека тогава представлението да започне!

Джем беше щастлив преди представлението, но когато то започна, взе да се върти неспокойно. За разлика от майка си не намираше цирка за приятно развлечение. За разлика от сестра си не беше зашеметен от който и да е от артистите. За разлика от баща си не беше доволен от това, че тези около него са щастливи. Джем знаеше, че се предполага новите номера да го зашеметят. Жонглерите, които мятаха факли, без да се изгорят, дресираното прасе, което можеше да събира и изважда числа, конят, който можеше да сгрее чайник и да приготви чай, мис Лора Девайн с разветите фусти, двамата акробати, похапващи на една маса върху въже, опънато на десетина метра над земята, ездачът, който пиеше чаша вино, разкрачен върху два галопиращи коня: всички тези номера противоречаха на нещата от живота. Хората, качени на високо въже или на галопиращи коне, трябваше да падат; прасетата не можеха да смятат; нито конете да правят чай; на мис Девайн трябваше да ѝ се завие свят от толкова въртене.

Джем знаеше това. И вместо да наблюдава тези подвизи със страхопочитание, с разширени очи и зяпнала уста и да вика от изумление като хората наоколо, като родителите и сестра си, на него му беше досадно тъкмо защото номерата не съответстваха на живота. Те бяха дотолкова различни от неговите преживявания, че не го вълнуваха. Може би ако ездачът седеше на седло и просто яздеше или

ако жонгльорите хвърляха топки вместо горящи факли, и той щеше да зяпа и да крещи.

Не го интересуваха и драмите с ориенталски танци, батални сцени, къщи с духове и чуруликащи влюбени. Както и смените на пейзажа, когато завесите с планини и животни, развълнувани океани или бойни полета, пълни с войници и коне, внезапно изчезваха и на тяхно място се появяваше звездно небе, руини от замъци или самият Лондон. Джем не можеше да си обясни защо хората ще искат да гледат тук лондонския хоризонт, вместо да застанат на Уестминстърския мост и да видят истинските неща.

Джем се съживи едва когато, час след започване на представлението, забеляза Маги, която надничаше между двама войници горе в галерията. Ако го виждаше, то лицето ѝ не го издаваше — беше погълната от представлението, смееше се на някакъв клоун, който яздеше гърбом, докато една маймунка, качена на друг кон, го преследваше. Обичаше да я наблюдава тайно, щастлива и увлечена, потиснала лукавата пакостливост, която я човъркаше отвътре, безхитростна и невинна, макар и само за момент.

— Отивам по нужда — прошушна Джем на Мейси. Тя кимна с очи, приковани в маймунката, която беше скочила от своя кон върху коня на клоуна. Когато Джем започна да си проправя път през тълпата, сестра му се смееше и ръкопляскаше.

Навън той намери входа за галерията зад ъгъла, който разделяше простолюдието от по-избраната публика в партера. Двама мъже стояха пред стълбището, което водеше нагоре.

— Шест пенса за остатъка от програмата — каза единият на Джем.

— Ама аз идвам от партера — обясни Джем. — Отивам горе да видя една приятелка.

— Ти в партера? — повтори мъжът. — Покажи си билета тогава.

— У майка ми е. — Ан Келауей беше скрила скъсаните билети в корсета си, за да ги запази и да им се радва.

— Тогава шест пенса за останалата част от представлението.

— Нямам пари.

— Изчезвай тогава. — Мъжът се обърна на другата страна.

— Но...

— Махай се или ще те ритаме чак до „Нюгейт“ — закани се другият мъж и двамата се изсмяха.

Джем се върна до главния вход, но и там не го пуснаха без билет. За момент остана неподвижен, заслушан в смеха отвътре. После се обърна и застана на стълбите между огромните колони, които ограждаха входа. На улицата пред амфитеатъра, близо до мястото, където мистър Смарт спря каруцата в деня на пристигането им в Лондон, имаше две дузини карети, чакащи да отведат хора от публиката у дома им или на юг, до Градините на удоволствията във Воксхол, за да продължат с вечерните си забавления. Кочиящите спяха на каприте или се бяха събрали на групички да пушат, да побъбрят или да флиртуват с жените, които ги бяха наобиколили.

Иначе беше тихо и само понякога избухваха аплодисменти и ревове. Макар че улицата пред амфитеатъра беше добре осветена, пътищата се губеха в тъмнина. Самият мост приличаше на мъглява гърбица, върху която се нежеха две редици фенери. Зад тях като тежък черен плащ висеше Лондон.

Краката му го понесоха към реката и моста. Тръгна по него, следвайки фенерите — кръгче след кръгче светлина. По средата му се спря и се надвеси над перилата. Беше много високо, за да може да види нещо долу, и толкова тъмно, че едва ли можеше да различи каквото и да било. Дори и така той усети, че Темза е по-различна. Сега беше пълноводна. Джем долавяше бученето, гъргоренето и плисъка в каменните подпори на моста. Тя му напомняше на стадо крави в тъмнината, дишащи тежко и пляскащи с копита в калта. Пое си дълбоко дъх — подобно на кравите, реката миришеше на свежа трева и изпражнения, на онова, което влизаше и излизаше от града.

Внезапно го лъхна друг мириз, като на портокаловите кори, но много по-сilen и по-сладникав. Много сладникав. Гърлото на Джем се сви, когато една ръка сграбчи неговата, а друга се мушна в джоба му.

— Здравей, гъльбче. Късмета си ли търсиш там долу? Е, намери го.

Джем се опита да се отскубне от жената, но ръцете ѝ бяха силни. Не беше по-висока от него, макар лицето ѝ да беше старо под грима. Косата ѝ беше яркожълта, грееше дори в сумрака, а роклята — мръсно синя и дълбоко изрязана. Тя притискаше гърди в рамото му.

— За теб само шилинг, миличък.

Джем надникна към разголените ѝ набръчкани гърди. През тялото му преминаха тръпки на желание и отвращение.

— Остави го на мира! — чу се глас от тъмнината. Маги се втурна към тях и рязко издърпа ръката, вкопчена в неговата. — Той не те иска. Много си стара и смрадлива и ще му лепнеш сифилис. А пък и вземаш много скъпо!

— Малка кучка! — изкряска проститутката и замахна към Маги, която лесно избегна удара и я накара да залитне. Джем долови миризмата на джин и изгнил портокал. Протегна ръка да я задържи да не падне, но Маги извика:

— Недей, пак ще се залепи за теб! И ще те обере до шушка, ако вече не го е сторила. Имаш ли нещо в джобовете си?

Джем поклати глава.

— Толкова по-добре, нямаше да можеш да го изкопчиш от нея. Щеше да го свие на мига. — Маги се огледа. — Щом циркът свърши, ще се появят много такива. Това е най-удобното време за кражба — когато всички са щастливи от представлението.

Джем сподири с поглед жената, която се заклатушка към следващия кръг светлина. Там тя се вкопчи в друг мъж, но той я отблъсна, без да я погледне. Джем потрепери и отново се взря в реката.

— Ето това ме отвращава в Лондон — леките жени.

Маги се облегна на парапета.

— В Пидъл-дрън-дий няма ли леки жени?

— В Дорчестър има, но не са толкова гнусни.

Умълчаха се, загледани в реката.

— Защо напусна представлението? — попита след малко Маги.

Джем се поколеба.

— Прилоша ми и излязох на чист въздух. Вътре беше много задушно.

Изражението ѝ говореше, че не му вярва. Тя обаче не каза нищо, само взе камъче от земята и го метна през парапета. И двамата се заслушаха да чуят как ще цопне във водата, но една минаваща карета заглуши звука.

— А ти защо излезе? — попита Джем, когато каретата се отдалечи.

Маги направи гримаса и каза:

— Оставаше само „Шивачът от Брентфорд“ и след това финалът. Гледала съм „Шивачът“ много пъти. За финала по-добре да си отвън, поне заради фойерверките над реката.

От амфитеатъра се надигна вълна от смях.

— Ето, смеят се на „Шивачът“ — рече тя.

Когато смехът загълхна, настъпи тишина. Нямаше карета. Джем се чувстваше неловко до Маги. Макар че явно се беше обидила в Абатството, сега не го показваше. Той се изкушаваше да каже нещо, но не искаше да развали крехкото примирие, установило се между тях.

— Мога да ти покажа една магия — рече внезапно Маги.

— Каква?

— Влез там. — Тя посочи една от каменните ниши над подпорите на моста. Представляваше объл заслон, висок около два метра, където минувачите да се приютят, ако завали. Отгоре имаше лампа, която осветяваше мястото наоколо, но самата ниша оставаше тъмна. За да направи удоволствие на Маги, Джем влезе в нея с лице към Маги.

— Не, обърни се обратно — заповяда Маги.

Джем се подчини, чувствайки се глупав и уязвим с гръб към света и с нос залепен за студения камък. Вътре беше влажно и мириеше на урина иекс.

Чудеше се дали Маги не му крои някакъв номер. Може би беше отишла да доведе някоя от проститутките да я натика при него в нишата, където той нямаше да може да избяга. Тъкмо се канеше да се обърне и да я обвини, когато чу съблазняващия й глас в ухото си:

— Познай откъде говоря.

Джем се обърна рязко. Маги я нямаше. Той прекрачи навън и се огледа, чудейки се дали не му се е сторило, че чува гласа ѝ. Тогава тя излезе от тъмнината на нишата срещу него, от другата страна на моста.

— Влез пак вътре! — извика тя.

Джем отново се напъха в нишата с лице към стената, напълно объркан. Как можеше да шепне в ухото му и след това да изтича през пътя толкова бързо? Чакаше да го направи пак, като си мислеше, че този път ще я хване. Премина карета. Когато стана тихо, той отново чу отблизо гласа ѝ:

— Здрави, Джем. Кажи ми нещо хубаво.

Джем надникна навън, но нея я нямаше. Поколеба се и пак се обърна към стената.

— Хайде, Джем, няма ли да кажеш нещо? — шептеше гласът ѝ зад камъка.

— Ти чуваш ли ме? — попита Джем.

— Да! Не е ли невероятно! И аз те чувам, и ти ме чува!

Джем се обърна и погледна към другата ниша. Маги се размърда леко и той долови проблясък по белия шал около раменете ѝ.

— Как го направи? — каза той, но отговор не последва. — Маги?

— Когато и този път не отговори, Джем се обърна с лице към стената.

— Чуваш ли ме?

— Сега те чувам. Трябва да си с лице към стената, нали разбираш. Иначе не става.

Минаха две карети и заглушиха останалите ѝ думи.

— Но как е възможно? — попита Джем.

— Не знам. Просто се чува. Една от проститутките ми каза за това. Най-хубаво е, ако пееш.

— Ако пея?

— Давай, изпей една песен.

Джем се замисли и след минута запя:

*Теменужски и иглики
под бодливи храстни никнат.
В ярки багри те пъстреят,
а над тях пчели се реят.*

*Мащерка през плет надничала,
дива роза те през май закичала.
Перуники в двора ми ѡсълтеят,
славеите дивна песен пеят.*

Гласът му все още беше силен, макар че скоро щеше да загълхне. С лице към своята издълбана стена, Маги се радваше, че е сама в мрака, за да може да слуша Джем, без да трябва да му се подиграва. Напротив, можеше да се усмихва, слушайки простицката му песен и ясния му глас.

След края на песента и двамата се умълчаха. Мина още една карета. Маги можеше да подхвърли някоя остроумна забележка — да го подразни, че пее за цветя, или да го подкачи, че тъгува за селото си. Ако бяха сред хора, със сигурност щеше да го направи. Но те бяха сами, сгушени между неподвижните камъни, защитени от света и все пак свързани чрез звуците.

Така че тя не му се присмя, а отвърна с песен:

*Може да съм селският глупак,
но пък ти си градска кокона,
не съм чак такъв тъпак,
че да търпя твоите фасони.*

*Недей се толкова пъчи, не бива,
на никого фукнята не отива.
Мене ме теглят нивята обични,
градът и селото са тъй различни.*

Чу как Джем се смее тихо.

— Никога не съм казвал, че селото е по-хубаво от града. — рече той. — Не знам и дали са напълно различни.

— Разбира се, че са.

— Не знам — повтори Джем. — В Ламбет има улици със същите цветя като в нашата долина — иглики, метличина и перуники. Но аз и без това никога не съм разбирал противоположностите.

— Много е просто. — Гласът на Маги се носеше около него. — Едното е точно обратното на другото. Обратното на съвсем тъмна стая например е осветена стая.

— Но стаята си е стая и в двата случая.

— Тогава не мисли за стаята. Просто мисли за черното и бялото. Е, ако не си мокър, тогава какъв си?

— Сух — каза Джем след минута.

— Това е то. Ако не си момче, си...

— Момиче. Аз...

— Ако не си добър, си...

— Лош. Знам, но...

— И няма да отидеш в рая, а в...

— Ада. Престани! Знам всичко това. Просто смятам... — покрай тях изтрополи карета и заглуши думите му. — Трудно е да се говори за това по този начин — каза Джем, когато стана тихо.

— Какво, от противоположни страни на пътя ли? — Смехът на Маги екна в каменната ниша на Джем. — Тогава ела при мен.

Джем изтича отсреща, а Маги излезе от своята ниша.

— Ето — рече тя. — Сега сме момче и момиче от една и съща страна на пътя.

Джем се намръщи.

— Но това не е противоположното на нас — каза той, посочвайки мястото, откъдето току-що беше дошъл. — Това е просто отсрещната страна. Не значи, че там е различно. Тази страна на пътя, отсрещната страна на пътя — те са все страни на пътя.

— Е, момчето ми, те са това, което прави пътя път — каза една от двете тъмни фигури, приближаващи към тях откъм Уестминстър. Когато излязоха на светло, Джем разпозна широкото чело и големите очи на мистър Блейк, които го пронизваха дори и в тъмнината.

— Здравейте, мистър Блейк, мисис Блейк — рече Маги.

— Здравей, миличка — отвърна мисис Блейк.

Катрин Блейк беше малко по-ниска от мъжа си, но също с набита фигура. Имаше малки очи, широк нос и едри червени бузи. Старата ѝ шапка беше смачкана, сякаш някой беше седял върху нея, докато е била мокра от дъжд. Усмихваше се мило. Изглеждаше уморена, сякаш е угодила на мъжа си да се разходят в тъмното, но не е искала. Джем беше виждал това изражение и на други лица — обикновено женски, понякога помръкнали, докато чакат мъжете си, които пият в кръчмата или говорят с други мъже за цената на семената.

— Вижте — каза мистър Блейк, без дори да ги поздрави, защото се беше съсредоточил върху това, което искаше да обясни. — Отсамната страна, светлата страна, и другата — тъмната...

— Ето, това е противоположност — прекъсна го Маги. — Светло и тъмно. За това говорехме, нали, Джем?

Лицето на мистър Блейк светна.

— О, противоположните неща. Какво казваше за тях, момичето ми?

— Ами Джем не ги разбира и аз се опитвах да му обясня...

— Разбирам ги! — намеси се Джем. — Лошото, то се знае, е обратното на доброто и момичето е обратното на момчето. Но... — Той спря. Беше странно да приказва такива неща на възрастен човек. Никога не бе водил подобен разговор с родителите си или на улицата в Пидълтрентайд, или в кръчмата. Там се вълнуваха дали през нощта ще падне слана или кой ще заминава за Дорчестър, или чия еchemичена нива е готова за жътва. Нещо се беше случило с него след идването му в Лондон.

— Какво има, момчето ми? — Мистър Блейк го чакаше да продължи. Това беше ново за Джем — един възрастен човек се интересуваше какво мисли той.

— Ами според мен — започна той бавно, като си проправяше път в обърканите си мисли — странното при противоположностите е, че и сухото, и мокрото са свързани с водата, че и момчето, и момичето са хора. Раят и адът са местата, където отиваш, като умреш. Те всички имат нещо общо. Така че не са напълно различни, както мислят хората. Едното не значи, че другото го няма. — Джем почувства, че го заболява глава от усилието да обясни тези неща.

Мистър Блейк обаче кимаше леко, сякаш мислеше за тези неща непрекъснато и добре го разбираше.

— Прав си, момчето ми. Нека ти дам един пример. Какво е обратното на невинността?

— Много просто — намеси се Маги. — Да си преживял разни неща.

— Точно така, момичето ми. Опитът. — Маги сияеше. — Кажи ми тогава: невинна ли си или опитна?

Усмивката на Маги изчезна бързо, като че ли въпросът на мистър Блейк я нарани физически. Лицето ѝ придоби потайнния израз, който Джем помнеше от първата им среща, когато Маги говореше за Улицата на главорезите. Тя направи гримаса към един минувач и не отговори.

— Виждаш ли, това е труден въпрос, нали така, момичето ми? Ето ти още един: ако невинността е този бряг на реката — посочи мистър Блейк към Уестминстърското абатство, — а опитът онзи бряг — посочи той към Амфитеатъра на Астли, — какво има в средата на реката?

Маги отвори уста, но не можа да измисли бърз отговор.

— Помислете си за това, деца, и ми отговорете друг път.

— А вие ще ни отговорите ли на един въпрос, мистър Блейк? — попита Маги, която бързо се окопити. — Защо рисувахте онази статуя гола? Там, в Абатството.

— Маги! — просъска Джем, притеснен, че тя признава шпионирането им.

Мисис Блейк премести озадачен поглед от Маги към Джем и после към съпруга си.

Но мистър Блейк, който не изглеждаше притеснен, взе въпроса ѝ на сериозно.

— Виждаш ли, момичето ми, аз не рисувах статуята. Не понасям да рисувам от натура. Макар че го правех няколко години в Абатството, когато бях чирак. Това упражнение ме научи на много неща и първото от тях е, че, веднъж разбрал повърхността на едно или друго, няма какво повече да се задържа там, а трябва да погледнеш по-надълбоко. Затова не рисувам от натура — много е ограничаващо и умъртвява въображението. Не, по-рано днес рисувах това, което ми беше казано да нарисувам.

— Кой ви каза?

— Брат ми Робърт.

— Той там ли беше? — Маги не си спомняше да е видяла някого с мистър Блейк.

— О, разбира се, беше. Е, Кейт, да тръгваме, а?

— Но... — Маги търсеше нещо, с което да задържи семейство Блейк.

— Знаете ли за ехото в нишите, господине? — намеси се Джем. И той искаше мистър Блейк да остане. В него имаше нещо особено — отдалечен и близък с вниманието си, възрастен и в същото време дете.

— Какво е това echo, момче?

— Ако стоите в противоположни ниши, можете да се чувате един друг — обясни Маги.

— Наистина ли? — Мистър Блейк се обърна към жена си. — Знаеше ли това, Кейт?

— Точно това не.

— Искате ли да опитате? — продължаваше Маги.

— Да опитаме ли, Кейт?

— Ако желаеш.

Маги сподави хихикането си, докато водеше мисис Блейк към нишата и я обръщаше с лице към стената, а в същото време Джем заведе мистър Блейк до отсрешната ниша. Мистър Блейк заговори тихо на стената и след малко той и жена му се разсмяха. Маги и Джем чуха само това, но не и разговора — предимно едностраничен, защото мисис Блейк през повечето време се съгласяваше със съпруга си. Уединението им остави децата сами от двете страни на моста и те се почувстваха някак неловко. Накрая Джем отиде при Маги.

— Какво според теб си говорят?

— Откъде да знам. Със сигурност няма да е за цената на рибата. Иска ми се да ни пуснат при тях.

Дали мисис Блейк я чу? В този момент тя излезе и каза:

— Деца, елате вътре с мен. Мистър Блейк ще пее.

Джем и Маги се спогледаха, после се мушнаха в нишата при мисис Блейк. Отблизо тя миришеше на пържена риба и въглищен прах.

Натикани плътно един до друг, Джем и Маги се закикотиха, но не се опитаха да се раздалечат.

— Готови сме — рече тихо жената.

— Много добре — чуха те невидимия мистър Блейк. След миг той запя с висок тънък глас, много различен от онзи, с който говореше:

*Когато лесът развеселен се смее
и ручей с трапчинки усмихнат се лее,
когато ветрецът засмива се с мене
и мило се смеят хълми зелени,*

*когато се смее узрялата нива,
когато щуреца на смях го избива
и палави щерки и млади снахи
звънливо заливат се в „Ха-ха-хи!“,*

*и шарени птички се смеят в гората,
и мами с черешки, с орешки софратата,
ела сред уханните цветни лехи
да пеем блажения хор: „Ха-ха-хи!“^[1]*

Когато песента свърши, те продължиха да мълчат.

— Ха-ха-хи — повтори след малко Маги, нарушавайки тишината. — Не я знам тая песен.

— Негова е — обясни мисис Блейк. Джемолови гордостта в гласа ѝ.

— Сам ли измисля песните? — попита той. Никога не беше срещал човек, който пише песни. Не беше се замислял откъде идват песните, които хората пеят. Тях просто ги имаше, за да ги вземеш и да ги научиш.

— Стихове, песни и тъй нататък — отвърна мисис Блейк.

— Хареса ли ти, момчето ми? — прозвуча гласът на невидимия мистър Блейк.

Джем се стресна. Беше забравил, че може да ги чува.

— О, да!

— Тя е от една моя книга.

— Как се казва? — попита Джем.

След известно мълчание мистър Блейк отвърна:

— „Песни за невинността“.

— О! — възклика Маги и се разсмя. Мистър Блейк също се разсмя в своята ниша, после и мисис Блейк, накрая и Джем. Каменните стени подеха смеха им, който се сля с пукота на първите фойерверки от финала на представлението. По нощното небе се посипа жива жар.

---

[1] Стиховете на Уилям Блейк в романа са в превод на Спас Николов. — Б.пр. ↑

**III
МАЙ 1792**

1

Макар че трябваше да глади чаршафи и носни кърпи — майка й не ѝ поверяваше по-финото пране, — Маги остави задната врата отворена, за да наблюдава поляните на Астли. Простираха се точно зад къщата, в която държаха стаи. Дървената ограда, отделяща градината им от поляните, закриваше гледката. Тя обаче беше стара и изгнила и Маги бе отпрала няколко дъски, за да минава напряко, така че сега в оградата зееше пролука. Щом ютията изстинеше, тя я пъхаше във въглените и излизаше навън да провре глава през пролуката, за да наблюдава репетициите на поляните. Оглеждаше се и за Джем, с когото трябваше да се срещне там.

Когато се върна в кухнята за трети път, съзря до дъската за гладене майка си, боса и още по нощница. Гледаше намръщено чаршафа, който дъщеря ѝ беше изгладила наполовина. Маги се втурна към огнището, грабна ютията, избърса я от пепелта, пристъпи към чаршафа и побутна майка си с надеждата, че ще се отдръпне.

Бет Батърфийлд обаче не помръдна. Продължаваше да стои здраво на плоските си стъпала, с леко разкraчени крака и скръстила ръце на едните си гърди, които, свободни от корсета, бяха увиснали до корема ѝ. Тя се протегна и потупа чаршафа.

— Виж тук, изгорила си го!

— Отпреди си беше изгорен — изльга Маги.

— Гледай все пак да го сгънеш така, че петното да не се вижда — каза майка ѝ с прозявка и поклати глава.

Бет Батърфийлд често повтаряше, че в жилите ѝ тече сапунена вода, защото и майка ѝ, и баба ѝ, и пррабаба ѝ бяха перачки в Линкълншър. И през ум не и беше минавало да върши нещо друго в живота си, дори и когато Дик Батърфийлд от Йоркшър, тогава млад и хубав, без сегашните бръчки на челото, мина през селото им на път за Лондон и я омая да го последва. Тя пристигна в Съдърк, където заживяха отначало, и остана безразлична към новите неща наоколо. Веднага поиска да купят ново корито, вместо да пренасят старото, за което още съжаляваше. Не се оплакваше от мизерното заплащане или

дългите часове над коритото, нито, че съсиства ръцете й, заприличали на свински крачета още когато беше на двайсет. Започваше месечното пране на редовните си клиенти в четири сутринта и понякога не подвиваше крак до полунощ. Знаеше да пере. Да ѝ предложиш да върши нещо друго, беше все едно да ѝ кажеш да промени формата на лицето си. Тя все още се учудваше, че Маги не само не е много добра в прането, но и не се старае да се научи.

— И къде си ходила? — попита неочеквано Бет Батърфийлд, която едва сега се беше събудила.

— Никъде — каза Маги. — Тук бях, гладех.

— Не, току-що беше навън, докато ютията се нагряваше. — Беше странно, че Бет Батърфийлд забелязва и най-дребните неща, след като имаше толкова разсеян вид.

— О, бях в градината само за минутка, гледах хората на Астли.

Бет Батърфийлд кимна към купчината чаршафи. Беше се съгласила да ги върне изгладени срещу един шилинг повече.

— Е, престани да шпионираш и хващай ютията. Изгладила си само два.

— И половина. — Маги стовари ютията върху чаршафа на дъската. Трябваше да изтърпи строгия поглед на майка си още малко, защото тя скоро щеше да загуби интерес и да прекрати разпита.

И наистина, очите на Бет Батърфийлд внезапно се сведоха и лицето ѝ се отпусна като юмрук, който се разтваря. Протегна се към ютията. Маги я остави, майка ѝ я пое и започна да глади така естествено, като че ли ходеше, сресваше косата си или се почесваше по ръката.

— Донеси ми малко бира, пиленце — рече тя.

— Няма бира — заяви Маги, зарадвана, че тъкмо сега има повод да излезе, защото Джем вече надничаше през пролуката в оградата. — Ще отскоча до „Ананасът“. — Тя взе една халба от бюфета и се отправи към задната врата.

— Не разваляй оградата! Заобиколи! — извика Бет Батърфийлд след нея.

Но Маги вече се беше промушила през отвора.

— Къде беше? — попита тя Джем, без да го поздрави. — Чаках те с часове.

— Извивахме една облегалка за стол. Когато са двама, става по-лесно. Няма значение, сега съм тук.

След вечерта на Уестминстърския мост Джем и Маги прекарваха повечето си свободно време заедно. Маги му показваше любимите си места покрай реката и го учеше как да се оправя по улиците. Макар понякога да ѝ се дразнеше, че е многознайка, той си даваше сметка, че Маги го подтиква да изучава и обогатява своя свят. И откри, че иска да бъде с нея. В Дорсетшър беше играл с момичета, но не бе изпитвал към тях това, което изпитваше към Маги, макар че никога не би ѝ го признал.

— Знаеш ли, че пропуснахме мис Девайн? — отбеляза тя, докато пресичаха поляните на Астли.

— Аз я видях за малко от нашия прозорец. Мама ме извика.

— Не падна, нали?

— Не, и слава богу, защото под нея нямаше мрежа или дюшек. Как го прави все пак? Да върви по въже толкова уверено.

Освен прочутите завъртания номерът на мис Лора Девайн включваше ходене по не съвсем опънато въже. Правеше го тъй, все едно се разхожда в градина, спирачки от време на време да се полюбува на цветята.

— Знаеш ли, че никога не е падала — рече Маги. — Нито един път. Всички други правят грешки, веднъж дори видях Джон Астли да пада от коня си! Но не и мис Девайн.

Застанаха до стената в градината на мис Пелам, слънчево кътче, откъдето често наблюдаваха какво се случва в къщата на Филип Астли. Маги остави халбата и те клекнаха, опрели гърбове на топлите тухли. От тук виждаха чудесно цирковите номера.

Когато времето беше хубаво, Филип Астли извеждаше артистите си да репетират в неговия двор. Това беше начин да изпразни амфитеатъра, за да го почистят, и да освежи старите номера в нова

обстановка, но също така и да изкаже на съседите си импровизирана благодарност, че търпят неудобствата, които присъствието на цирка неизбежно причиняваше. Денят никога не се обявяваше, но щом жонглерите започнеха да обикалят из поляните и да подхвърлят запалени факли или поставеха маймунка на гърба на някой кон, или опънеха въже между два пръта и мис Лора Девайн стъпеше върху него, както беше направила днес, мълвата се разнасяше и наоколо бързо се събираха зяпачи. Щом Маги и Джем се настаниха, акробатите започнаха да правят задни салта из двора и да строят живи пирамиди, възкачени един върху друг. В същото време изведоха конете и се появиха няколко ездачи без Джон Астли обаче. Те започнаха да тренират сложен номер, при който скачаха в движение от едно седло на друго. На Джем тук му харесваше повече, отколкото в амфитеатъра, защото артистите не се стараеха толкова много, спираха да упражнят някое движение и разрушаваха илюзията, на която той се съпротивляваше по време на представлението. Те правеха и грешки, с които му ставаха симпатични: момчето на върха на живата пирамида се подхълъзна и се вкопчи в косата на акробата под него, който изпищя; един ездач се изхлузи от седлото и се пълосна по задник; маймунката скочи от коня си върху покрива на къщата и не пожела да слезе от там.

Докато наблюдаваха, Джем отговаряше на въпроси за родното си село, от което, изглежда, Маги се интересуваше. Тя беше градско дете и особено се забавляваше от факта, че на село няма голям избор — само един хлебар, един шивач, един мелничар, един ковач, един викарий.

— Ами ако не харесваш проповедите на викария? — питаше тя.

— Или ако хлябът на хлебаря е клисав? Или пък не платиш на кръчмаря навреме и той не ти дава повече бира?

Семейство Батърфийлд често задлъжняваха и търговците тропаха по вратата им да си искат парите. В Ламбет имаше няколко магазина и кръчми, в които не ги пускаха да припарят.

— О, има няколко кръчми. „Петте камбани“, където ходи татко, „Короната“ и „Новият хан“, който е в Пидълхинтън, съседното село. Ако искаш различна проповед, в Пидълхинтън също има църква.

— Още един Пидъл? Колко Пидъла има?

— Няколко.

Преди Джем да ги изреди обаче, една сцена привлече вниманието им. Сред артистите вървеше момче, което влачеше тежък пън, завързан за крака му, от тези, с които спъват конете да не бягат. Дочу се вик и когато Маги и Джем погледнаха, видяха мистър Блейк надвесен над него.

— Кой ти сложи тия букай, момче? — крещеше той на ужасеното момче, защото в гнева си, макар и не предписан за момчето, мистър Блейк изглеждаше заплашителен. Челото му се сбърчи, изпъкналият му очи заприличаха на ястrebови, набитото му тяло се наклони напред.

Момчето се страхуваше да отговори и трябваше един от жонгльорите да се приближи и да каже:

— Мистър Астли го направи, господине. Но...

— Веднага го развържете! — изкрещя мистър Блейк. — Никой англичанин не бива да бъде подлаган на такива унижения. И към роб не бих се отнесъл по този начин, дори и към убиец, камо ли към едно невинно момче.

Стреснат от вбесения мистър Блейк, жонгльорът се скри в насьbralата се тълпа, сред която бяха и Маги, и Джем. Тъй като никой не посмя да се приближи, мистър Блейк коленичи до момчето и започна да разхлабва възлите, които прикрепяха пъна към глезната му.

— Ето, момчето ми — рече той, след като най-после развърза въжето. — Човекът, който ти е причинил това, не е достоен да ти бъде господар и ако не поеме отговорност за постъпката си, значи е страхливец!

— Мен ли ме наричат страхливец? — прогърмя добре познатият театрален глас на Филип Астли. — Станете и ми го кажете в лицето, господине! — С тези думи той си проправи път през тълпата и се приближи до мистър Блейк, който се изправи и застана толкова близо до него, че коремите им почти се допряха.

— Наистина сте страхливец, господине, и тиранин! — извика той с изпепеляващ поглед. — Да причиниш такова нещо на дете! Остави ме, Кейт — изръмжа той към мисис Блейк, която се беше присъединила към кръга от зяпачи и го дърпаше за ръката. — Не, няма да отстъпя пред заплахи. Отговорете ми, господине. Защо сте оковали това невинно дете?

Филип Астли погледна към момчето, което вече се беше разревало от неочекваното внимание и се беше вкопчило във въжето,

сякаш не искаше да се раздели с него. На устните на Филип Астли се появи бегла усмивка, той отстъпи крачка назад и пламъците на гнева му угаснаха.

— А, господине, заради букаите протестирайте, така ли?

— Разбира се, че заради тях. Всеки цивилизиран човек би се възмутил! Никой не заслужава такова отношение. Трябва да се реванширате, господине. Да, извинете се на момчето и на нас, че ни направихте свидетели на това унижение!

Вместо да отговори в същия дух, Филип Астли се изкикоти, което накара мистър Блейк да стисне юмруци и да се втурне напред.

— Мислите, че се шегувам ли? Уверявам ви, че не!

Филип Астли помирително вдигна ръце.

— Кажете ми, мистър... Блейк, ако не греша? Моят съсед, струва ми се, макар и да не сме се срещали, защото Фокс ви събира наема, нали, Фокс? — Наблюдаваш сблъсъка от тълпата, Джон Фокс кимна лаконично. — Е, мистър Блейк, бих искал да знам, попитали ли сте момчето защо влачи пъна?

— Няма какво да го питам — отвърна мистър Блейк. — Ясно е като бял ден, че е наказано по този варварски начин.

— И все пак може би трябва да чуем младежа. Дейви! — Филип Астли бе насочил йерихонската си тръба към момчето, което не трепна пред него, както пред сърчените вежди и огнения поглед на мистър Блейк. — Защо влачеше пъна, момче?

— Защото вие ми го сложихте, господине — отвърна момчето.

— Виждате ли? — Мистър Блейк се обърна към тълпата за подкрепа.

Филип Астли отново вдигна ръка.

— И защо ти го сложих, Дейви?

— За да свикна с него, господине. Заради представлението.

— Кое представление?

— Пантомимата, господине. „Приумиците на Арлекин“.

— И каква роля играеш в тази пантомима, която между впрочем ще бъде коронният номер на новата програма и Джон Астли ще играе Арлекин! — Филип Астли не можа да устои на възможността да рекламира представлението си.

— На затворник с пранги, господине.

— И сега какво правиш, Дейви?

— Репетирам, господине.

— Репетираш — повтори Филип Астли с апломб и се обърна към мистър Блейк, който все още го гледаше страховито. — Виждате ли, Дейви репетираше роля, господине. Той се преструваше. Вие най-добре ще разберете това. Гравюра сте, нали така? Човек на изкуството. Виждал съм работите ви, много са хубави, много. Хващате същността, господине. Наистина.

Мистър Блейк даваше вид, че не иска да се влияе от хвалбите му, но все пак беше поласкан.

— Вие творите, нали така, господине? — продължи Филип Астли. — Рисувате истински неща, но рисунките ви и гравюрите ви не са просто тези неща, нали така? Те са илюзии, господине. Мисля, че независимо от различията помежду ни... — той погледна обикновеното черно палто на мистър Блейк, много различно от неговия червен мундир с блъскави месингови копчета, които племенничките му лъскаха всекидневно. — Ние сме в един и същ занаят, господине. И двамата търгуваме с илюзии. Вие ги изработвате с перото и мастилото, докато аз — Филип Астли махна с ръка тълпата... — аз всяка вечер творя свят от хора и декори. Извеждам зрителите от техния свят на грижи и неволи и им давам илюзии, за да мислят, че са някъде другаде. Е, за да сме по-убедителни, се стараем да наподобим реалността. Ако Дейви ще играе затворник, караме го да влачи пранги на затворник. Никой няма да го помисли за затворник, ако сега си танцува наоколо, нали така? Също както вие рисувате рисунките си от живи хора...

— Моите рисунки не идват от там — прекъсна го мистър Блейк. Беше слушал с голям интерес и сега заговори по-нормално, загубил жилото на гнева. — Но ви разбирам, господине. Наистина. Аз обаче гледам на това различно. Вие правите разлика между реалност и илюзия. Виждате ги като противоположности, нали така?

— Разбира се — отвърна Филип Астли.

— За мен изобщо не са противоположни — те са единно цяло. Това, че младият Дейви играе затворник, означава, че е затворник. Друг пример: брат ми Робърт, който стои ей там — той посочи едно слънчево петно, към което всички се обърнаха, — е за мен също толкова истински, колкото някой, когото мога да пипна. — Той се протегна и докосна ръкава на Филип Астли.

Маги и Джем зяпаха в празното петно, над което се носеше прах от двора.

— Тези негови противоположности — промърмори Маги. Дори и месец по-късно тя все още чувствуше острието на въпросите на мистър Блейк на моста и невъзможността да им отговори. Двамата с Джем не бяха обсъждали разговора си със семейство Блейк. Все още се опитваха да го осъзнайат.

Филип Астли също не беше склонен да разисква такива възвишени теми. Той погледна бегло към слънчевото петно, макар че Робърт Блейк очевидно не беше там, после се обърна към мистър Блейк с насмешлив израз, сякаш се опитваше да измисли как да отговори на това странно наблюдение. Накрая реши да не се задълбочава, за да не бъде въвлечен в неизследвани територии, което щеше да отнеме повече време и търпение, отколкото беше готов да отдели.

— Така че, господине — каза той, все едно не бяха се отклонявали, — Дейви не е наказан с този пън. Разбирам загрижеността ви и как ви е изглеждало всичко. Много хуманно от ваша страна. Но мога да ви уверя: добре се грижим за Дейви, нали, момче? Хайде, свободен си. — И той подаде на момчето едно пени.

Мистър Блейк обаче не беше свършил.

— Вие всяка вечер творите светове във вашия амфитеатър — заяви той. — Но когато публиката си отиде, факлите угаснат и вратите се заключат, не остава нищо освен спомени за тях.

Филип Астли се намръщи.

— При това много хубави спомени, господине. В тях няма нищо лошо, те стоплят хората през студените самотни нощи.

— Без съмнение. Но точно тук ние двамата се различаваме, господине. Моите песни и картини не се превръщат в спомени. Те са винаги там и човек може да ги види. И не са илюзии, а материален израз на светове, които наистина съществуват.

Филип Астли се огледа театрално, като че ли се опитваше да зърне гърба на палтото си.

— И къде съществуват те, господине? Не съм ги виждал тези светове.

Мистър Блейк се почука по челото. Филип Астли изсумтя и каза:

— Значи главата ви гъмжи от тях! Сигурно ви е трудно да спите от шумотевицата.

Мистър Блейк се усмихна на Джем, който попадна пред погледа му.

— Вярно е, че никога не съм имал нужда от много сън.

Филип Астли сбърчи вежди и остана замислен — изключително необичайна за него поза. Тълпата се раздвижи неспокойно.

— Това, което искате да кажете, господине, ако ви разбирам добре — проговори той най-после, — е, че вие оформяте идеите в главата си и ги превръщате в нещо реално, което може да се види и да се пипне. Докато аз вземам истински неща — коне, акробати, танцьори — и ги превръщам в спомени.

Мистър Блейк наклони глава и се взря в опонента си.

— Може и така да се каже.

При тези думи Филип Астли се затресе от смях, явно доволен, че е сътворил такава мъдра мисъл.

— Е, тогава, струва ми се, светът има нужда и от двама ни, нали, Фокс?

Мустакът на Джон Фокс помръдна.

— Правилно, сър.

Филип Астли пристъпи и протегна десница.

— Ще си стиснем ръцете за това, нали, мистър Блейк?

Мистър Блейк се протегна и пое подадената ръка.

— Тъй да бъде.

3

След като мистър Блейк и Филип Астли се сбогуваха, мисис Блейк хвани мъжа си под ръка и двамата тръгнаха към улицата, без да заговорят Джем и Маги, без дори да ги забележат. Маги ги сподири с поглед и помръкна.

— Можеха да ни кажат едно здрави или поне довиждане — промърмори тя.

И Джем си мислеше същото, но замълча. Върнаха се до стената и пак седнаха. Но вече нямаше какво толкова да се наблюдава. Спорът между Филип Астли и мистър Блейк, изглежда, послужи като сигнал за артистите да си отпочинат. Акробатите и ездачите бяха спрели тренировките и имаше само група танцьори, които репетираха сцена от предстоящата пантомима. Двамата гледаха известно време, преди Маги да се протегне като котка, която се намества в съня си.

— Хайде да правим нещо друго.

— Какво?

— Да идем да видим семейство Блейк.

Джем се намръщи.

— Защо не? — заупорства Маги.

— Сама каза, че дори не ни е поздравил.

— Може да не ни е видял.

— И какво ще прави той с нас? Не сме му интересни.

— Доста ни хареса горе на моста. Не искаш ли да разгледаш дома му? Обзалагам се, че държи там странини неща. Знаеш ли, че е наел цялата къща?! Цялата! Осем стаи за него и жена му. А нямат деца, и прислужница дори нямат. Чух, че взели една, но тя напуснала, защото се изплашила от него. Нали го видя колко страшно гледа с ония големи очи?

— Ще ми се да видя печатарската преса — призна си Джем. — Мисля, че я чух оня ден. Скърцаше силно, като гредите и летвите, когато слагат отгоре им сламен покрив.

— Какъв е тоя сламен покрив?

— Не си ли... — Джем прехапа език. Макар че непрекъснато се учудваше на нещата, които Маги не знаеше, внимаваше да не я обиди. Веднъж, когато ѝ се подигра, че мисли съсънката за змия, а не за горско цвете, тя не му проговори цяла седмица. Освен това в Лондон нямаше сламени покриви. Как можеше да знае какво е това? — Къщите в Дорсет са с покриви от слама — обясни той. — Върху гредите се настила изсушена и здраво вързана на снопове слама.

Маги го гледаше с празен поглед.

— Вземаш наръч слама, изглаждаш го и после го закрепяш на покрива вместо дърво или каменни площи — добави Джем.

— Сламен покрив?

— Да.

— Как може сламата да пази от дъжд?

— Пази много добре, ако е гъста и равна. Не си ли излизала от Лондон? — Той махна с ръка в южна посока. — Истинската провинция не е толкова далеч. Много близо до Лондон има къщи със сламени покриви — видях ги, като идвахме насам. Някой ден можем да излезем от града и да ти ги покажа.

Маги се изправи рязко и отсече:

— Не знам пътя за там.

— Но можеш да го намериш. — Джем тръгна след нея покрай стената. — Можеш да попиташи.

— Не обичам да вървя сама по безлюдни пътища — потръпна Маги.

— Аз ще съм с теб — рече той, изненадан от желанието си да я защити. Не беше изпитвал такава загриженост към никой друг освен към Мейси, макар че тя не се дължеше на братски чувства. — Няма от какво да се страхуваш — добави той.

— Не се страхувам, но не ми харесва. Ще бъде досадно. — Маги се огледа и се развесели. Спря там, където стената стигаше до градината на Блейк, свали спълстената шапка от къдрявата си тъмна коса и я метна през стената.

— Защо го направи? — извика Джем.

— Имаме нужда от извинение да отидем у тях. Сега вече го имаме. Хайде! — Маги изтича по алеята, излезе на улицата и хукна към къщата на семейство Блейк. Когато Джем я настигна, тя вече чукаше на входната врата.

— Чакай! — изкрещя той, но беше твърде късно.

— Здравейте, мисис Блейк — каза Маги, когато жената ѝ отвори.

— Извинете, че ви притеснявам, но Джем ми хвърли шапката във вашата градина. Може ли да си я взема?

Мисис Блейк ѝ се усмихна.

— Разбира се, миличка, но гледай да не се одраскаш на къпиновите храсти. Отзад е доста запуснато. Заповядай. — Тя отвори по-широко вратата и пусна Маги да влезе. Вторачи се в Джем, който се колебаеше на прага. — Влизаш ли и ти, скъпи? Тя ще има нужда от помощ да си намери шапката.

Джем искаше да обясни, че не е хвърлял шапката на Маги, но думите заседнаха на гърлото му. Просто кимна и влезе. Мисис Блейк бързо затръщна вратата след него.

Той се озова в сводест коридор, който водеше към стълбище. Джем имаше странното чувство, че вече е бил тук, но тогава беше по-тъмно. Вратата отляво беше отворена и в коридора нахлуваща светлина. Не трябва да е отворена, помисли си той, макар и да не знаеше защо. Тогава чу шумоленето на роклята на мисис Блейк зад гърба си и звукът му напомни за друго място: сега разбра, че тази къща беше огледална на къщата на мис Пелам. Ето коридора и стълбището, които използваше всеки ден. Нейните бяха по-тъмни, защото държеше вратата на стаята затворена.

Маги вече беше изчезнала. Макар да знаеше как се стига до градината — отиваш до дъното на коридора, както у мис Пелам, заобикаляш стълбището и слизаш няколко стъпала, — Джем чувстваше, че не бива да върви пръв в чужда къща. Той прекрачи заднишком прага на предната стая, за да направи път на мисис Блейк, и се озърна наоколо.

Тази стая беше много различна от гостната на мис Пелам и от стаите, които беше виждал в Дорсет. Когато пристигнаха в Лондон, се изненадаха от гладките стени и правите ъгли, каквито липсваха в селските къщи; тук имаше по-големи прозорци, по-високи тавани и малки камини с мраморни первази и решетки, а не огнища с открит огън. Миризмата на въглища също беше нова — в Дорсетшър имаха безплатни запаси от дърва, — както и непрекъснатият пушек, който замъгливал града и зачервяваше очите на майка му.

Но предната стая на семейство Блейк се различаваше и от уютната разкривена кухня на село, и от гостната на мис Пелам с канарчето в клетка, вазите със сухи цветя, неудобния диван с пълнеж от конски косми и ниските кресла. Всъщност тук изобщо нямаше място за сядане. В стаята се мъдреше огромната печатарска преса, която Джем беше зърнал от улицата. Тя беше малко по-висока от Джем и приличаше на солиден тезгях с малък шкаф отгоре. Над гладката дъска, която стигаше до кръста му, имаше голям дървен валяк и под него още един. Джем предположи, че завъртането на дръжката, наподобяваща звезда, задвижва валяците. Пресата беше изработена от лакиран бук, с изключение на валяците, които бяха от по-твърдо дърво, и беше доста ожулена и захабена.

Около нея имаше маси, отрупани с метални листове, кани и странни инструменти, непознати на Джем, рафтове, пълни с бутилки, хартия и кутии, и дълги тесни чекмеджета като онези, които беше виждал в една печатница в Дорсет. Отгоре бяха опънати тънки въжета, макар че в момента на тях не висеше нищо. Цялата стая беше старательно подредена и много чиста. Но мистър Блейк не беше там.

Джем излезе от предната стая и последва мисис Блейк.

Вратата на задната стая беше затворена, но той долови някакъв шум като пръхтене на кон.

Маги беше в дъното на градината и си проправяше път през къпинака, копривата и магарешките тръни. Шапката ѝ се беше закачила на един висок храст и се поклащаше насреща ѝ като бяло знаме при поражение. Тя я откачи и забърза обратно към къщата, но се спъна в къпинака и одраска крака си. Протегна се да се хване за нещо, но уцели копривата и си опари ръката.

— Проклети растения — измърмори Маги и замахна с шапката си към копривата, така че още повече се опари. — По дяволите! — Смучейки ръката си, тя се измъкна от джунглата и застана сред градинката до къщата, където имаше лехи с разсад — марули, грах, лук, моркови и картофи. Джем, който ги разглеждаше, вдигна глава и попита:

— Какво ти е на ръката?

— Проклетата коприва ме опари.

— Не я смучи, няма да помогне. Видя ли някъде лапад? — Джем не дочака отговор, а се отдалечи и започна да рови сред ниската

растителност до туфичките коприва край лятната къща, пред чиято отворена врата имаше два стола един до друг. — Ето, намерих. Лападът има широки листа и расте до копривата. Намачкваш го да изстискаш малко сок и го слагаш на зачервеното място. — Той постави едно листо върху ръката на Маги. — По-добре ли е така?

— Да — каза Маги, учудена, че лападът облекчи болката, и доволна, че Джем е докоснал ръката ѝ. — Откъде ги знаеш тия работи?

— В Дорсетшър имаме много коприва.

Като че ли да го накаже за знанията му, Маги се обърна към лятната къща и тихо попита:

— Помниш ли я? Помниш ли какво правеха вътре?

— Хайде да си тръгваме — прекъсна я Джем, явно сконфузен от споменаването на онова, което бяха видели в градината на семейство Блейк. Озърна се към мисис Блейк, която стоеше до задната врата с ръце в джобовете на престилката си и ги чакаше.

Маги го загледа и той се изчерви. Тя се зарадва на властта, която имаше над него, макар да не беше напълно сигурна каква е тази власт и защо въздейства на Джем, а не на някой друг.

Мисис Блейк запристигва от крак на крак и Маги се огледа за нещо, което можеше да им помогне да останат още. В градината обаче нямаше нищо необикновено. Освен лятната къща до вратата имаше клозет и яма за пепелта от камината. Лозата, която бе трън в очите на мис Пелам, се извисяваше покрай стената. До нея имаше малко смокиново дърво с широки като длани листа.

— Смокинята ражда ли? — попита Маги.

— Още не, много е млада. Надяваме се додатка да даде плод — отвърна мисис Блейк. Тя се обърна и влезе в къщата. Двамата я последваха с нежелание.

Минаха покрай затворената врата на задната стая и на Джем отново му се прииска да надникне вътре. Отворената врата на предната стая беше по-предразполагаща и той спря за малко, за да погледне още веднъж печатарската преса. Тъкмо събираще смелост да попита мисис Блейк за нея, когато Маги каза:

— Можем ли да видим онази книга с песните на мистър Блейк, за която ни споменахте на моста? Искаме да я разгледаме, нали, Джем?

Джем започна да клати глава, но излезе като кимане. Мисис Блейк спря в коридора.

— О, наистина ли, миличка? Е, нека попитам мистър Блейк дали може. Постойте тук за един момент. — Тя се върна към затворената врата, почука и изчака, докато не чу някакво мърморене, после отвори и се промъкна вътре.

Когато вратата се отвори отново, на прага се появи самият мистър Блейк.

— Здравейте, деца мои — рече той. — Кейт ми каза, че искате да видите песните ми.

— Да, господине — отвърнаха Маги и Джем в един глас.

— Е, това е хубаво. Децата ги разбираят по-добре от всеки друг. „И написах весел стих — всекиму да стане мило.“ Елате.

Като ги заведе до предната стая с печатарската преса, той застана до една лавица, отвори кутия и извади книжка, не по-голяма от дланта му, обшила в сивакава подвързия.

— Ето — каза той, като я поставил на масата до предния прозорец.

Джем и Маги застанаха един до друг до масата, но никой не посегна към книгата, дори Маги с всичката си смелост. И двамата нямаха опит в държането на книги. Когато Ан Келауей се омъжи, получи като подарък от родителите си един молитвенник, но тя единствена от семейството си го използваше в църквата. Родителите на Маги никога не бяха притежавали книга, освен онези, които Дик Батърфийлд купуваше и продаваше. Бет Батърфийлд не можеше да чете, но обичаше мъжът ѝ да ѝ чете стари вестници, които носеше от кръчмата.

— Няма ли да я разгледате? — попита мистър Блейк. — Хайде, момчето ми, отвори я. Където и да е.

Джем посегна, хвана книгата и я отвори на едно място в началото. На лявата страница имаше огромно цвете с червено лилав цвят и сред къдравите му листенца седеше жена в жълта дреха с бебе в ската си. До тях стоеше момиче в синя рокличка с нещо, което се стори на Маги като пеперудени крила, излизящи от раменете ѝ. Под цветето имаше думи, изписани в кафяво и заобиколени от зелени клонки. Дясната страница беше почти цялата изпълнена с думи, с разлистено дърво на полето отлясно; отляво се виеха винетки и тук-

там летяха птички. Маги се възхити на рисунките, макар да не можеше да прочете нито дума. Чудеше се дали Джем може.

— Какво пише? — попита тя.

— Не можеш ли да четеш, дете?

Маги поклати глава.

— Ходих на училище само една година и съм забравила всичко.

Мистър Блейк се засмя тихо.

— Аз изобщо не съм ходил на училище! Баща ми ме научи да чета. Твоят баща не те ли учи?

— Много е зает, за да се занимава с мен.

— Чу ли това, Кейт? Чу ли?

— Чух. — Мисис Блейк стоеше облегната на касата на вратата.

— Знаете ли, че аз научих Кейт да чете. И нейният баща беше много зает. Е, добре, а ти, момче? Можеш ли да прочетеш песента?

Джем се прокашля и каза:

— Ще се опитам. Ходил съм малко на училище. — Постави пръст на страницата и зачете бавно:

Новороден...

„На колко дни?“ — „На два.“

„И си на име?“

„Усмихнат Ден

и Час Блажен.

Благослови ме.“

Той спираше и заекваше толкова често, че мистър Блейк се смили над него и се присъедини с по-сilen и по-бърз глас, така че Джем го следваше, повтаряйки думите му като в някаква игра:

Животът нов —

На две утра едва! —

изгря красиво.

За благослов

шептя с любов:

„Бъди щастливо!“

От картината Маги се досети, че песента се отнася за някакво бебе, а мистър Блейк звучеше като вдетинен баща, който гука галъовно на рожбата си. Тя се зачуди откъде знае как говорят бащите, след като нямаше деца. От друга страна, той явно не разбираше много от бебета, иначе нямаше да напише, че говори, когато е още на два дни. Маги обаче си замълча.

— Ето едно, което ще запомните. — Мистър Блейк отгърна няколко страници и започна: — „Когато лесът развеселен се смее и ручей с трапчинки усмихнат се лее...“

Песента, която им изпя на моста. Този път не пееше, а рецитираше бързо. Джем се опитваше да следва стиховете на страницата, пригласяйки тук-таме с дума, която успяваше да прочете или си спомняше. Маги се намръщи, раздразнена, че той и мистър Блейк споделят песента по начин, който не й се удаваше. Погледна рисунката, която я придружаваше. Група хора около една маса пиеха вино — жените бяха в сини и жълти рокли, а един мъж в лилаво бе вдигнал чаша. Тя си спомняше един стих, така че, когато мистър Блейк и Джем стигнаха до него, се присъедини и изкрещя: „Ха-ха-хи“, като че ли беше в кръчмата и пееше с останалите.

— Вие ли направихте тази книга, господине? — попита Джем, когато свършиха.

— От начало до край, момчето ми. Написах я, гравирах я, отпечатах я, оцветих я, заших я и я подвързах и после я предложих за продан. С помощта на Кейт, разбира се. Нямаше да се справя без Кейт. — Той погледна към жена си и тя към него. За Джем те като че ли държаха двата края на въже и го дърпаха помежду си.

— Тази преса ли използвахте? — продължаваше той.

Мистър Блейк сложи ръка на една от дръжките.

— Да. Не в тази стая обаче. Тогава живеехме в друга къща. Отвъд реката. — Той стисна дръжката и я дръпна, така че тя се раздвижи леко. Дървената преса заскърца и изпукна. — Най-трудното при преместването в Ламбет беше да докараме тази грамада. Трябаше да я разглобим и да наемем няколко души да я пренесат.

— Как работи?

Мистър Блейк засия от удоволствие, че е открил сродна душа.

— Прекрасна гледка е, нали, момчето ми? Чудна машина. Вземаш плочата, която си приготвил — виждал ли си някога гравирана плоча? Не си? Ето една. — Той заведе Джем до една от лавиците и взе един метален правоъгълник. — Пипни отгоре. — Джем почувства изпъкнали редове и заврънкулки върху гладката медна повърхност. — Първо я намазваме с мастило. — Той извади късо парче дърво със заоблен връх. — После изтриваме, така че мастилото да остане само върху частите, които искаме да отпечатаме. — Мистър Блейк оставил плочата върху тезгяха на пресата, близо до валяците. — Тогава вземаме листа, който сме приготвили, поставяме го върху плочата, после придърпваме ръчките към нас — мистър Блейк дръпна леко дръжката и валяците се завъртяха — и плочата и хартията се защищват и минават между валяците. Така мастилото се отпечатва върху листа. След като мине през валяците, го изваждаме много внимателно и го закачаме да изсъхне на тези въжета над главите ни. После го оцветяваме.

Докато Джем слушаше внимателно, пипаше различни части на пресата, както беше мечтал, и задаваше въпроси на мистър Блейк, на Маги й стана скучно и тя се обърна да прелисти отново книгата. Не беше разглеждала много книги. Тъй като не можеше да чете, не ѝ трябваха. Маги мразеше училището. Когато беше на осем години, отиде в благотворително девическо училище в Съдърк, където живееха по-рано. За нея то беше отвратително място — момичетата бяха натъпкани в една стая да си разменят бълхи, въшки и кашлици и ги биеха наред за щяло и не щяло. След като се беше скитала из улиците, за нея беше трудно по цял ден да седи мирно в една стая, а и не разбираше това, което учителката говореше за буквите и числата. Беше много по-скучно, отколкото да обикаля на воля Съдърк, и тя непрекъснато се въртеше и задрямваше, а после ядеше бой с тънка пръчка, която разраняваше кожата ѝ. Единственият светъл момент от онази година беше денят, когато Дик Батърфийлд влетя в училището с дъщеря си, след като откри допълнителни резки по гърба ѝ, които не бяха негово дело, и наби учителката. Маги повече не стъпи там и до момента, когато мистър Блейк и Джем зарецитираха песента заедно, никога не беше съжалявала, че не може да чете.

Книгата с песните на мистър Блейк я изненада, защото не приличаше на никакя друга, която беше виждала. Повечето книги

съдържаха думи с някоя и друга картичка. Тук обаче думите и рисунките бяха преплетени. На места беше трудно да се каже къде свършва едното и къде започва другото. Маги отгръщаща страница след страница. Повечето рисунки изобразяваха деца, които си играят или са с възрастни хора сред природата. Тя според мистър Блейк не беше огромното, празно и открито пространство, което винаги си беше представляла, а оградена, ограничена от плетове земя с дървета, под които да се подслониши.

Видя няколко рисунки на деца с майки, които им четяха или им бяха протегнали ръка, или ги наблюдаваха как спят. Тяхното детство нямаше нищо общо с нейното. Разбира се, Бет Батърфийлд не можеше да й чете и по-скоро щеше да изкреши на Маги да стане от земята, отколкото да й подаде ръка. Маги се съмняваше, че някой ден ще се събуди и ще намери майка си до леглото си. Вдигна очи и примига, за да отпъди сълзите. Мисис Блейк все още стоеше облегната на касата на вратата, мушнала ръце в престилката си.

— Сигурно сте продали много от тази книга, госпожо, щом живеете в такава голяма къща — рече Маги, все още тъжна.

Думите й като че ли изтръгнаха мисис Блейк от някакъв сън. Тя се отдели от касата на вратата и заглади с длани полата си.

— Не чак толкова, миличка. Не чак толкова. Не са много хората, които разбират мистър Блейк. Дори и тези негови песни. — Тя се поколеба и накрая рече: — Е, сега май е време той да работи. Днес доста го прекъсваха, нали така, мистър Блейк? — Говореше предпазливо и плахо, сякаш се боеше от отговора на съпруга си.

— Разбира се, Кейт — отвърна той, като отмести поглед от печатарската преса. — Права си, както винаги. Постоянно се разсейвам с едно или друго нещо и Кейт трябва да ме контролира. — Той им кимна и излезе от стаята.

— По дяволите — рече Маги внезапно. — Забравих за бирата на мама! — Тя остави „Песни за невинността“ на масата и забърза към вратата.

— Извинете, мисис Блейк. Трябва да вървим. Благодаря, че ни показахте всичко това.

5

След като взе халбата от мястото, където я беше оставила на поляните на Астли, Маги изтича до „Ананасът“ в края на комплекса „Херкулес“, съпроводена от Джем. Тъкмо се канеха да влязат, когато Джем се огледа и за свое учудване забеляза сестра си да пристъпва от крак на крак, залепена на плета от другата страна на улицата.

— Мейси! — извика той.

Мейси се стресна.

— О, добър ден, Джем, Маги.

— Какво правиш тук, мис Пидъл? — попита Маги, когато пресякоха улицата. — Нямаше ли да ни кажеш едно здрави?

— Канех се... — Мейси мъкна, когато вратата на „Ананасът“ се отвори и на прага се показа Чарли Батърфийлд. Грейналото ѝ лице помръкна.

— По дяволите — измърмори Маги, когато Чарли ги забеляза и се приближи. Намръщи се, като разпозна Джем.

— Какво се навърташ наоколо, селянче?

Маги застана между тях.

— Просто купуваме бира за мама. Джем, ще отидеш ли вместо мен? Кажи им, че е за Батърфийлд и че татко ще плати в края на седмицата. — Маги предпочиташе да държи Джем и Чарли на разстояние един от друг, ако е възможно. Те се мразеха от самото начало.

Джем се поколеба. Не обичаше да влиза сам в лондонските кръчми, но знаеше защо Маги го моли. Грабна халбата и тичешком прекоси улицата.

Когато той изчезна, Чарли прехвърли вниманието си върху Мейси — огледа безхитростното ѝ лице, смешната шапка с къдрички, слабичката фигура и малките гърди, повдигнати от корсета.

— Кое е това момиче? Няма ли да ни запознаеш? — каза той.

Мейси се усмихна свенливо, като момичетата в долината на река Пидъл.

— Аз съм Мейси... Маргарет, също като Маги. Сестра съм на Джем. Ти да не си неин брат? Приличате си много, нищо че единият е тъмен, а другият рус.

Усмивката на Чарли събуди подозрителност у Маги. Виждаше го как изпива с очи Мейси, заинтригуван от невинността ѝ.

— Какво правиш на улицата, Мейси? — попита той. — Мен ли чакаш?

Мейси се засмя звънливо.

— Как мога да те чакам, като никога не съм те виждала? Не, чакам друг.

Думите ѝ като че ли отвориха вратата на кръчмата, откъдето излезе Джон Астли, придружен от едно момиче, което шиеше костюми за цирка. Двамата се смееха и ръката му за миг обгърна кръста ѝ. Без да обръщат внимание на триото, те тръгнаха по пътеката, която водеше към конюшнята на Астли. Маги знаеше, че там има една празна ясла, където той често водеше жени.

— О! — прегълътна Мейси и понечи да ги последва. Маги я сграбчи на лакътя.

— Не, мис Пидъл.

— Защо не? — Мейси очевидно питаше искрено, докато се опитваше да се отскубне. Маги погледна Чарли, който повдигна вежди.

— Хайде стига, Мейси. Те ще са заети и няма да искат да се мотаеш наоколо.

— Сигурно я води да ѝ покаже коня си, нали? — каза Мейси.

Чарли изсумтя и подметна:

— Все ще ѝ покаже нещо, не ще и дума.

— По-добре се откажи — посъветва я Маги. — Нали не искаш да ги шпионираш? На него няма да му хареса.

Мейси вдигна огромните си сини очи към Маги.

— Не се бях сетила за това. Смяташ ли, че ще ми се разсърди?

— И още как. Сега си отивай вкъщи. — Маги я побутна леко.

След миг Мейси се запъти към комплекса „Херкулес“.

— Радвам се, че се запознахме — извика тя към Чарли през рамо.

Чарли се изсмя.

— Мили Боже, откъде се пръкна тая?

— Остави я на мира, Чарли.

Той все още наблюдаваше Мейси, но после отмести очи към сестра си.

— Какво те кара да мислиш, че ще й направя нещо, мис Главорез?

Маги замръзна. Никога не я беше наричал така. Тя се помъчи да не издава паниката си, заковала очи върху лицето му — оглеждаше наболите по брадичката му косми и русия мъх над устата му. Той обаче ѝ беше брат, познаваше я добре и усети уплахата в очите ѝ и внезапното спиране на дъха.

— О, не се притеснявай — рече той с многозначителна усмивка.

— Няма да издам тайната ти. Но не съм мислил, че си способна на това.

Джем се появи на вратата на кръчмата и тръгна внимателно, за да не разлее пълната халба. Намръщи се, като видя напрегнатото и нещастно лице на Маги.

— Какво става? — обърна се той към Чарли. — Какво си ѝ направил?

— Вкъщи ли си отиваш? — попита я Чарли, без да му обръща внимание.

Маги се намуси.

— Теб пък какво те интересува?

— Мама и татко имат малка изненада за теб, просто да знаеш. — Той грабна халбата от Джем и на един дъх пресуши една трета от нея, преди да я пъхне обратно в ръцете му и да побегне, заливайки се от смех.

6

Когато Маги се върна, Бет Батърфийлд стоеше до огнището и изсипваше шепи нарязани картофи в тенджера с вода. Чарли вече беше седнал на масата, простираял дългите си крака напред.

— Нарежи лука, моля ти се — каза Бет Батърфийлд, като пое халбата от Маги, без да коментира забавянето и количеството бира. — На теб ти люти по-малко.

— На Чарли изобщо не му люти — отвърна Маги. Брат й не реагира на намека и продължи да се изтяга до масата. Маги го изгледа злобно и се захвани да бели лука. Бет Батърфийлд обра лойта от месото и я хвърли в тигана да се загрее. После се надвеси над дъщеря си да види как работи.

— Не на кръгчета — рече тя. — На парченца.

Маги спря с ножа забит в половин глава лук.

— Престани, мамо. Каза, че лукът ти люти. Тогава се махай.

— Как да се махна, като не го режеш правилно?

— Каква разлика има как го режа? Кръгчета или парченца, вкусът е еднакъв. Лукът си е лук.

— Дай на мен! — Бет Батърфийлд посегна към ножа. Маги обаче не го пускаше.

Чарли престана да блуждае и загледа как майка и дъщеря се боричкат за ножа.

— Внимавай, мамо — рече с провлечен глас той. — Маги е сръчна с ножовете, нали, Маги?

Маги пусна ножа.

— Млъкни, Чарли!

Бет Батърфийлд изгледа и едното, и другото си дете.

— За какво говорите?

— За нищо, мамо — отвърнаха двамата в един глас.

Бет Батърфийлд почака, но нито един от тях не продума повече, макар че Чарли се подхилкваше. Тя започна да реже лука по същия начин, по който гладеше — машинално, методично, повторяйки едно толкова познато действие, че нямаше защо да се замисля.

— Мамо, тая мазнина пуши — заяви Маги.

— Тогава сложи месото — нареди Бет Батърфийлд. — И гледай да не прегори. Татко ти не го обича много препържено.

— Добре, ще внимавам.

Маги прегори месото. Не обичаше готвенето повече от гладенето. Бет Батърфийлд накълца лука, събра го в шепа и го пусна в тигана, преди да грабне лъжицата от дъщеря си.

— Маги! — извика тя, когато обърна месото и видя колко е почерняло.

Чарли се изкикоти.

— Тоя път какво е направила? — обади се Дик Батърфийлд от вратата. Бет Батърфийлд обърна месото и енергично разбърка лука.

— Нищо, нищо. Просто се заема пак с гладенето, нали, миличка?

— Внимавай да не го изгориш — рече Дик Батърфийлд. — Какво? Какво? — добави той, когато Чарли започна да се смее, а Маги го ритна по крака. — Слушай, момиченце, трябва да се отнасяш към семейството си малко по-уважително. Хайде, помогни на майка си. — Той засука крак около един стол и го придърпа под себе си, докато приклъкваше, движение, усъвършенствано от годините киснене по кръчмите.

Маги се намръщи, но извади ютията от огъня и застана до купчината чаршафи. Чувстваше погледа на баща си, докато плъзгаше ютията напред-назад.

Четиримата рядко се събираха заедно у дома. Поради различната си работа Дик и Бет отсъстваха по различно време, а Маги и Чарли влизаха и излизаха, когато си искат, и се хранеха с каквото им падне в пекарни, кръчми или на уличните сергии. Сега, когато всички бяха заедно, кухнята изглеждаше тясна, особено както Чарли бе прострелял крака.

— Е, Магс — рече Дик Батърфийлд неочеквано, — Чарли ми каза, че си била с момчето на Келауей, докато уж си купувала бира за майка си.

Маги изгледа свирепо Чарли, който се усмихна.

— Шляеш се с момчето от Дорсет — продължи баща ѝ, — а аз и майка ти работим да ви изхраним. Време е да започнеш да си изкарваш хляба сама.

— Не виждам Чарли да работи — промърмори Маги над дъската за гладене.

— Какво каза? — изръмжа Чарли.

— Чарли не работи — повтори Маги по-силно. — По-голям е от мене с няколко години, а вие не го пращате да работи.

Дик Батърфийлд побутваше една буца въглища напред-назад по масата, а Бет Батърфийлд държеше тигана над тенджерата и сипаше месото и лука при картофите. И двамата прекратиха заниманията си и се вторачиха в Маги.

— Какво искаш да кажеш, момиче? Разбира се, че работи — работи при мен! — възмути се Дик Батърфийлд, истински озадачен.

— Исках да кажа, че никога не си го давал за чирак, да научи някакъв занаят.

Досега Чарли се подхилкваше самодоволно, но при тези думи усмивката му изчезна.

— Чиракува при мене — рече Дик Батърфийлд, поглеждайки към сина си. — И е научил много за купуването и продаването, нали така, момчето ми?

Това беше болното място за Чарли. Те нямаха пари за таксата, която трябваше да платят, за да стане чирак на тринайсет години, защото тогава Дик Батърфийлд беше в затвора. Излежа две години за това, че се опита да пробута олово за сребро, а когато излезе и възстанови търговията си, Чарли беше вече петнайсетгодишен пройдоха, който спеше до обяд и се зъбеше на всички. Няколкото занаятчии, които бяха склонни да вземат за чирак по-голямо момче, размениха с него няколко думи и тутакси го отпратиха. Дик Батърфийлд успя да измоли услуга само от един ковач и Чарли изкара при него два дни, преди да дамгоса един кон, докато си играеше с нажежения ръжен. Конят го изхвърли вместо ковача със зашеметяващ ритник. Белегът на веждата му беше от това премеждие.

— Сега не говорим за Чарли — заяви Дик Батърфийлд. — Говорим за теб. Майка ти казва, че не иска да те прави перачка, защото не те бива за тая работа. Така че поразпитах наоколо и ти намерих работа при един приятел в Съдърк, той прави въжета. Започваш утре сутрин в шест. Най-добре се наспи хубаво тази нощ.

— Въжета! — извика Маги. — Моля ти се, тате, не това! — Сети се за онази жена, която беше видяла в една кръчма: ръцете ѝ бяха

изранени от острия коноп, който трябваше да усуква по цял ден.

— Изненада! — подметна зядливо Чарли.

— Злобар! — изсъска Маги в отговор.

— Не ми се опъвай! — каза Дик Батърфийлд. — Време е да пораснеш.

— Магс, прескочи до съседите и поискай малко ряпа — нареди Бет Батърфийлд, опитвайки се да потуши надигащия се гняв. — Кажи им, че утре ще купя от пазара и ще им я върна.

Маги тръшна ютията върху въглените и се запъти към вратата. Ако просто беше излязла и донесла ряпата, скандалът щеше да се размине. Но когато минаваше покрай Чарли, той протегна крак и я спъна. Тя залитна и преди да се стовари на пода, се удари в масата и бутна ръката на Дик Батърфийлд, така че буцата въглища, с която си играеше, изхвърча от дланта му и цопна в яхнията.

— По дяволите, Маги, какво правиш? — ревна той.

Дори тогава нещата можеха да се оправят, ако майка й беше се скарала на Чарли. Бет Батърфийлд обаче кресна:

— Защо не си гледаш в краката, глупачко! Искаш да ми съсиш яхнията ли? Едно нещо не можеш да направиш като хората!

Маги се надигна от пода и срещна подигравателната усмивка на Чарли. Причерняй пред очите и тя се изплю в лицето му. Той скочи с рев и столът му се катурна назад. Докато Маги куцукаше към вратата, викна през рамо:

— Вървете по дяволите! Вземете си сами ряпата и си я заврете в задниците!

Чарли я подгони по улицата с крясьци „Кучка! Кучка!“. Щеше да я хване, ако една карета, трополяща по Бастил Роу не му беше препречила пътя. Маги успя да прелети пред нея, но Чарли беше принуден да спре. Това й даде съдбовните секунди, от които се нуждаеше, за да му избяга. Тя се затича през Мийд Роу, шмугна се в една уличка зад градините и стигна до кръчмата „Куче и патица“. Маги познаваше всяко тайно местенце и всяка пътека в околността много по-добре от брат си. Когато погледна назад, Чарли вече го нямаше. Той беше от ония момчета, които не си правеха труда да преследват някого, ако не са сигурни, че ще го хванат. Мразеше да губи, особено пред хора.

Маги се скри зад кръчмата, като се вслушваше в гълчката, която долиташе отвътре, и се оглеждаше за брат си. Щом се увери, че вече не я търси, тя се измъкна и закрачи по околните улици. Те бяха безлюдни. Хората вечеряха у дома или пиеха по кръчмите. Уличните продавачи си бяха прибрали стоката и си бяха отишли. Започваха да се появяват проститутките.

Накрая Маги стигна до Ламбет Палас. Поседя доста дълго на брега на реката, загледана в лодките, движещи се нагоре-надолу под гаснещите лъчи. По течението долитаха звуците от цирк „Астли“ — музика, смях и възторжени възгласи. Сърцето ѝ още туптеше бясно и тя все още скърцаше със зъби.

— Проклети въжета — промърмори. — Как ли пък не!

Въпреки че беше гладна и нямаше къде да спи, Маги не се осмеляваше да се върне у дома и да се изправи пред родителите си, Чарли и въжетата. Потръпна, въпреки че вечерта беше топла. Беше свикнала да се скита далеч от дома, но никога не беше нощувала на друго място. Може би Джем ще ме пусне да спя в тяхната къща, помисли си тя. Не можеше да измисли друг план и затова скочи и се затича към къщата на мис Пелам. Едва когато застана срещу нея, Маги се поколеба. На прозорците на семейство Келауей нямаше никого, въпреки че бяха отворени. Можеше да извика или да хвърли камъче, за да забележат, но не го направи. Просто стоеше и гледаше с надеждата, че Джем или Мейси ще я улеснят, като я зърнат и ѝ махнат да се качи.

След като почака няколко минути, ѝ стана неудобно да виси тук и пак тръгна. Вече се стъмваше. Маги пое надолу по улицата, която водеше към поляните на Астли. Срещу тях беше градината на родителите ѝ, където през пролуката в оградата мъждукаше светлина. Сигурно вече бяха изяли яхнията. Чудеше се дали майка ѝ е оставила нещо за нея. Баща ѝ може би беше отскочил да донесе още бира и един-два стари вестника, които да чете на Бет и Чарли, ако Чарли вече не беше в кръчмата. Може би съседките бяха наминали да поклюкарстват и да кажат колко опърничави са понякога дъщерите. Един от съседите им свиреше на цигулка — може би я беше занесъл в кръчмата, а Дик Батърфийлд беше вече подпийнал и подхванал любимите си кръчмарски песни. Маги напрегна слух, но не чу никаква музика. Искаше да се върне у дома, но само ако можеше да се вмъкне и да седне със семейството си, без да има кавги и подкани да се разкае,

без боя, който със сигурност я чакаше, без да трябва от утре сутринта до края на живота си да прави въжета. Но това нямаше да се случи. Ето защо трябваше да стои и да наблюдава отдалеч.

Погледът ѝ попадна на стената в края на градината на Блейк от дясната ѝ страна. Загледа се в нея, преценявайки колко е висока, какво има зад нея и дали наистина иска да я прескочи.

Недалеч от стената имаше ръчна количка, която една от племенниците на Астли използваше в зеленчуковата градина. Маги се огледа. По изключение дворът беше пуст, макар че в голямата къща се движеха някакви фигури. Прислужниците приготвяха късна вечеря за господаря си. Тя се поколеба, после се сниши, притича до количката и я избута до края на стената, малко сепната от скърцането на колелото. Когато се увери, че никой не я наблюдава, тя се качи на количката, хвана се за ръба на стената, набра се на ръце и скочи в тъмнината.

**IV
ЮНИ 1792**

1

Ан и Мейси Келауей се наслаждаваха на възможността да седят в градината на мис Пелам и да правят копчета. Предишния ден мис Пелам беше отишла при приятелки в Хампстед заедно с прислужницата си. Щеше да им гостува една седмица. В Ламбет беше непоносимо горещо, а сред хълмовете на север от Лондон сигурно щеше да е по-хладно. В нейно отсъствие майка и дъщеря можеха да се порадват на слънчевите лъчи и празната градина. Бяха си донесли столове и седяха в квадрата с белия люляк по средата, заобиколени от диви карамфили. Люлякът беше любимото цвете на Мейси. Тя жадуваше да го помирише, но досега можеше само да гледа от прозореца си как белите му цветчета разцъфват. Когато отиваше до клозета, все се чудеше дали да не изтича по чакълестата пътека, да зарови нос в цветовете и да се върне бързо, преди мис Пелам да я забележи. Но хазяйката им непрекъснато висеше на задния прозорец или се мотаеше в градината с чашата бульон в ръка и Мейси никога не се осмели да го направи. Сега обаче можеше да седи до него цяла сутрин и да вдишва аромата му. Искаше да го носи в себе си до следващата година.

Мейси се облегна на стола си и въздъхна, докато кършеше врат и въртеше глава наляво-надясно.

— Какво ти е? — попита майка ѝ, наведена над едно blandфордско колело. — Да не си вече уморена? Едва сме започнали. Направила си само две.

— Не е това. Знаеш, че обичам да правя копчета.

Беше самата истина. Веднъж Мейси направи петдесет и четири blandфордски колела за един ден, рекорд за околните села. Макар че имаше едно момиче от Уитчърч, което никой не беше надминал. Мистър Кейс, търговецът на копчета, който идваше в Пидълтрентайд веднъж месечно, често я даваше за пример на жените, които му носеха направените от тях копчета. Мейси беше сигурна, че момичето прави по-прости копчета, които могат да се изработват по-бързо —

сингълтън или птиче око, или дорсетски кръстосани, чиято изработка не беше така пипкава като на бландфордските колела.

— Мъчно ми е... за нашия люляк.

Ан Келауей остана безмълвна. Разглеждаше готовото копче и с нокътя на палеца си разпределяше нишките по-равномерно, та копчето да заприлича на паяжинка. Доволна от вида му, тя го пусна в ската си при другите, взе метално кръгче и започна да намотава конец около ръба му. Чак тогава каза:

— Люлякът тук мирише по същия начин, нали?

— Не, по-дребен е, има по-малко цветчета и не ухае така. А и по него има прах.

— Храстът е различен, но цветовете миришат по същия начин.

— Не е вярно — упорстваше Мейси.

Ан Келауей не продължи спора. Въпреки че, откакто се забавляваше с представленията в цирка, тя посвикна с новия им живот в Лондон, разбираше какво има предвид дъщеря ѝ.

— Чудя се дали Лизи Милър вече бере бъза — каза тя. — Тук още не съм виждала цъфнал бъз. Надявам се Сам да ѝ покаже мястото с най-кичестите храсти.

— На върха на хълма ли?

— Да. — Ан Келауей замълча, унесена в спомени. — Когато бяхме млади, баща ти ми издяла свирка от него.

— Колко мило. Пазиш ли я, мамо? Никога не съм я виждала.

— Загубих я скоро след това, в лешниковата гора близо до Нетълкоум Таут.

— Колко трагично! — въздъхна дъщеря ѝ. Напоследък Мейси беше станала по-чувствителна към отношенията между мъжете и жените и драматизираше неща, които Ан Келауей не намираше за толкова вълнуващи.

Тя погледна настрани към дъщеря си.

— Не беше чак толкова трагично. — Никога нямаше да каже на Мейси, но беше загубила свирката при едно боричкане с Томас Келауей, докато „зареждаха помпата за съпружеското ложе“, както се беше изразил той. Сега, много години по-късно, се питаше защо го е направила. Макар да знаеше, че трябва да обича съпруга си, се чувстваше стара и бездушна.

— Мислиш ли, че Сам вече се е оженил за Лизи? — попита Мейси. — Миналата година на Архангеловден тя намери пръстена в пая, нали така? Време ѝ е да се задоми.

Ан Келауей изсумтя:

— Суеверия. Във всеки случай Сам каза, че ще ми прати вест, когато се оженят.

— Искаше ми се да бъдем на сватбата им. Лизи ще е толкова красива с цветя в косата. Какви ли ще избере? Аз бих си сложила бял люляк, разбира се.

Ан Келауей се намръщи, докато чевръсто намотаваше конците около металното кръгче. Двете с Мейси правеха копчета от години и винаги ѝ беше приятно да седи с дъщеря си, да си бъбрят или просто да помълчат заедно. В последните дни обаче се изненадваше от въпросите на Мейси за любовта, красотата, мъжете и жените. Подобни мисли бяха далеч от живота ѝ сега, ако изобщо някога я бяха вълнували. Във всеки случай не и на четиринайсет години. Дори ухажването на Томас Келауей, когато беше на деветнайсет, я изненада. Понякога, докато вървеше с него по улиците и през ливадите, или лежаха в гората, където загуби свирката, имаше чувството, че на нейно място е някоя друга, която флиртува, изчерьва се, целува се и гали гърба на любимия, а самата тя стои настрани и гледа разораните ниви и каналите, които заобикаляха хълмовете. Живият интерес на Мейси към тези неща я смущаваше.

Но и тя искаше да види най-големия си син задомен. Бяха получили само едно писмо от Сам, в началото на май, независимо че Мейси, която можеше да пише и чете по-добре от останалите в семейството, си беше поставила за задача да му пише всяка седмица и започваше писмата си с въпроси и предположения за това, което става в селото — кой ще стриже овцете, кой прави най-много копчета, кой е ходил до Дорчестър, Уеймът или Бландфорд, на кого му се е родило бебе. Но въпреки че Сам можеше да пише и чете криво-ляво — всички деца от семейство Келауей бяха посещавали за кратко селското училище, той не сипадаше по писмата и не беше много словоохотлив. Писмото му беше кратко и не отговаряше на въпросите на Мейси. Съобщаваше им само, че е добре, че е резбовал облегалките на новите пейки за църквата в Пидълтрентайд и че е валяло толкова, та реката е

наводнила някои къщи. Всички от семейството се развлнуваха от тези лаконични вести, но те не бяха достатъчни и жадуваха за още.

Тъй като получаваха оскъдни новини, Ан и Мейси Келауей можеха само да гадаят какво става у дома. Дали кръчмарят е продал „Петте камбани“, както непрекъснато заплашваше? Дали рамката на най-малката камбана е била поправена до Великден за празничното биене на камбаните? Украсявали ли са майско дърво в Пидълтрентайд или Пидълхинтън тази година? А сега, докато работеха, наведени над копчетата си, се питаха дали Лизи Милър е набрала най-хубавия бъзов цвят за ликьора и дали ще носи люляк в косата си на сватбата, която Келауей щяха да пропуснат. Очите на Ан Келауей се замъглиха от сълзи, защото не знаеше нищо за това. Тя поклати глава и се съсредоточи върху бландфордското колело. Беше свършила обвиването на кръгчето с конец и беше готова да оформи спици, за да изглежда като колело на каруца.

— Какво е това тропане? — рече Мейси.

Ан Келауей дочу някакви тъпи удари в съседната къща.

— Трябва да е мисис Блейк с нейната мотика — каза тя тихо.

— Не, не е. Ето пак, някой чука на вратата на мис Пелам.

— Иди и виж кой е — рече Ан Келауей. — Може да са билети за цирка. — Беше чула, че скоро програмата пак ще се променя, а мистър Астли им праща билети всеки път, когато това ставаше. Вече беше започнала да чака с нетърпение почукуването на вратата и следващите безплатни билети. Усещаше, че започва да се пристраствая към цирка и че може би злоупотребява с несекващата щедрост на мистър Астли.

— Столове срещу столове — беше казал той веднъж, възхитен от столовете, които Томас Келауей му беше направил.

Докато отиваше към вратата, Мейси приглаждаше косата си, хапеше устни и придърпваше роклята си, за да я нагласи над корсета. Макар че обикновено получаваха билетите по някое момче от цирка, Мейси си фантазираше, че може да им ги донесе самият Джон Астли. Последния път, когато отидоха на цирк и той играеше Арлекин в „Приумиците на Арлекин“, Мейси примря от вълнение. Изпиваше го с очи половин час, докато той пееше, ухажваше Колумбина, изпълнявана от новодошлата мис Хана Смит, и танцуваше на гърба на дорестата си кобила. Беше сигурна, че в един момент той я погледна, и сърцето ѝ едва не се пръсна.

Когато мислеше трезво, Мейси ясно осъзнаваше, че не може да се надява да бъде с Джон Астли. Той беше красив, културен, богат, отраснал в града, напълно различен от младежите в техния край. Макар че обичаше баща си и братята си, те бяха недодялани и скучни в сравнение с Джон Астли. Освен това той я откъсваше от мислите ѝ за Лондон, който все още я плашеше, и за смъртта на брат ѝ Томи преди четири месеца, за когото страдаше все по-силно. Дълго време не искаше да повярва, че Томи не е в Пидълтрентайд и никога няма да се появи на вратата на мис Пелам, подсвирквайки и хвалейки се с приключенията си по пътя.

За момент Мейси спря до вратата, заслушана в чукането, което беше станало настоятелно и припряно, и се запита възможно ли е на прага да стои Джон Астли.

Оказа се жена, която не беше виждала. Беше средна на ръст, но изглеждаше по-висока, защото беше едра. Макар и не дебела, беше закръглена и ръцете ѝ приличаха на агнешки бутчета. Лицето ѝ беше кръгло и зачервено, все едно е стояла до пещ. Кафявата ѝ коса беше прибрана под шапка, изпод която тук-там висяха кичури, но тя, изглежда, не бе забелязала това. Очите ѝ бяха и живи, и уморени. В следващия миг се прозя пред Мейси, без дори да закрие устата си с ръка.

— Здрастi, пиленце — рече тя. — Ама каква си хубава!

— Из... извинете, но... мис Пелам я няма — заекна Мейси, объркана от комплиманта и разочарована, че не вижда Джон Астли. — Ще се върне след една седмица.

— Не mi трябва никаква Пелам. Търся дъщеря си, Маги, и искам да те попитам знаеш ли нещо за нея. Може ли да вляза?

— Мамо, това е мисис Батърфийлд — обяви Мейси, когато се върна в градината. — Майката на Маги.

— Наричат ме Бет — рече жената. — Дойдох да питам за Маги.

— Маги? — повтори Ан Келауей и се надигна от мястото си, стискайки копчетата, които беше изработила. После разбра за кого става дума и отново седна. — Тя не е тук.

Бет Батърфийлд, изглежда, не я чу. Беше се втренчила в ската ѝ.

— Това копчета ли са?

— Да. — Ан Келауей трябваше да се пребори с желанието си да покрие копчетата с ръце.

— Ние ги правим — обясни Мейси. — В Дорсетшър постоянно изработвахме копчета и мама донесе някои материали тук. Мисли, че можем да ги продаваме в Лондон.

Бет Батърфийлд протегна ръка.

— Я да ги видя.

Ан Келауей с нежелание пусна върху грубата зачервена длан изящните копчета, които беше изработила тази сутрин.

— Казват им бландфордски колела — побърза да обясни тя.

— Прекрасни са — промърмори Бет Батърфийлд, докато ги побутваше с пръст. — Виждам такива по нощниците на госпожите и винаги внимавам, когато ги пера. Това по ръба фестон бод ли е?

— Да. — Ан Келауей вдигна копчето, което правеше. — После намотавам конеца през кръгчето, за да направя спиците на колелото, и после шия зад игла, та да се запълни повърхността. Накрая промушвам конеца в центъра, още един бод и готово.

— Прекрасно — повтори Бет Батърфийлд, гледайки копчето с присвети очи. — Иска ми се да можех и аз да правя такива. Бива ме в кърпенето, но не знам дали ще се справя с нещо толкова малко и нежно. Само такива копчета ли правите?

— О, правим най-различни — намеси се Мейси. — Плоски като тези — викат им дорсетски, — които обшиваме с кръстчат бод, възлен

бод или рибена кост. Правим и заострени, и обли, и топчети, сингълтън и птиче око. Какви други правим, мамо?

— Стари дорсетски, гъбки, гнезда, бутончета — изреди Ан Келауей.

— Къде ще ги продавате? — попита Бет Батърфийлд.

— Още не знаем.

— Мога да ви помогна. По-точно моят Дик. Той познава всички, може на кокошката яйце да продаде, не се шегувам. Той ще ви продаде копчетата. Колко сте изработили вече?

— О, най-малко шестстотин, четири гроси — отвърна Мейси.

— И колко вземате за гроса?

— Зависи какви са и колко са добри. — Мейси замълча. — Защо не седнете, мисис Батърфийлд? — Тя посочи един стол.

— Ще седна, пиленце, благодаря. — Бет Батърфийлд се настани в един уиндзорски стол с извита облегалка, който дори и след десет години употреба не изскърца, когато телесата ѝ се стовариха на брястовата седалка. — Хубав стол — рече тя, като се облегна на пръчките на гърба и прокара пръст по заоблените облегалки за ръцете. — Простишък, стабилен и добре изработен, въпреки че не съм виждала сини столове.

— О, ние в Дорсетшър боядисваме всички столове — заяви Мейси. — Така ги харесват хората.

— Магс ми каза, че мистър Келауей е столар. Той ли е направил този, мисис...?

— Ан Келауей. Той, разбира се. Вижте, мисис Батърфийлд...

— Бет, миличка. Всички ми казват Бет.

— Като Скокливата Бет! — възклика Мейси и седна на една от студените каменни пейки на мис Пелам. — Току-що ми хрумна. Колко е смешно!

— Какво му е смешното, пиленце?

— Скокливата Бет — така наричаме растението сапунче. Поне при нас в Дорсетшър. И вие използвате сапунчето за прането си, нали така?

— Използвам го. Скоклива Бет, а? — Тя се изкикоти. — Не бях го чувала това. Там, където съм родена, му казваме белонога. Но това ми харесва — Скокливата Бет. Моят Дик ще почне да ми вика така, ако му го кажа.

— И какво ви води насам? — прекъсна я Ан Келауей. — Споменахте дъщеря си.

Бет Батърфийлд изведнъж стана сериозна.

— Да, да. Тръгнала съм да я търся. Няма я от известно време и започвам да се тревожа.

— Откога я няма?

— От две седмици.

— От две седмици! И едва сега я търсите? — Ан Келауей не можеше да си представи да загуби Мейси за една нощ в този град, камо ли за две седмици.

Бет Батърфийлд се размърда на стола си. Този път той изскърца.

— Е, не чак толкова отдавна. Може би от седмица. Да, точно така, само една седмица.

Като видя, че Ан Келауей продължава да я гледа ужасена, тя рече гръмогласно:

— Може дори да не е толкова дълго. Не се свъртам много у дома, пера по хорските къщи, понякога и нощем, и спя през деня. С дни не виждам моя Дик или Чарли, или който и да било, защото ме няма.

— Някой друг виждал ли я е?

— Не. — Бет Батърфийлд отново се размърда на стола и той пак проскърца. — Да ви кажа честно, малко се поскарахме и тя избяга. Бавно се пали, но веднъж като пламне, стой, та гледай! Метнала се е на баща си.

Ан и Мейси Келауей мълчаха.

— Знам, че е някъде наблизо — добави Бет Батърфийлд. — Оставям ѝ храна отвън и тя веднага изчезва. Но искам да се върне. Не е редно да я няма толкоз дълго. Съседите почват да задават въпроси и ме гледат особено, както вие сега.

Ан и Мейси Келауей наведоха глави и започнаха да бодат по бландфордските колела.

Бет Батърфийлд се наклони напред и загледа как се движат пръстите им.

— Напоследък Магс прекарва доста време с вашето момче... Джем, нали така беше?

— Да, Джем. Той помага на баща си — кимна Ан Келауей към къщата.

— Е, дойдох да попитам дали той или някой от вас не е виждал Маги тия дни. Просто по улиците, до реката или тук, ако е идвали на гости.

Ан Келауей погледна дъщеря си.

— Виждала ли си я, Мейси?

Мейси вдигна копчето си и остави конеца да увисне с вдянатата в края му игла. Така се усукваше при плетенето, че от време на време тя трябваше да спира и да го оставя да се разсуче. Всички наблюдаваха въртенето на иглата, което постепенно се забави и накрая премина в леко полюшване.

3

Зад стената Маги се изтягаше на стъпалата при лятната къща на семейство Блейк и разглеждаше „Песни за невинността“, когато чу майка си от другата страна. Тя подскочи, като че ли до нея изплююща дресзорски камшик. Кресливият глас на Бет Батърфийлд ѝ дойде като гръм от ясно небе след дорсетската напевна реч на Ан и Мейси Келауей със скучните им разговори за Дорсетшър, които ѝ действаха приспивно.

Не ѝ се беше случвало да подслушва, когато говорят за самата нея. Бет Батърфийлд дърдореше като на пазара, сякаш сравняваше цените на ябълките, и на Маги ѝ трябваха няколко минути да осъзнае, че обсъждат нея. Тя обви ръце около коленете си и ги притисна към гърдите си, облегна брадичка на тях и се заклати леко напред-назад.

Маги все още се чудеше защо семейство Блейк не са я изхвърлили от градината си, както щяха да сторят нейните родители, ако заварят бездомно момиче в своята градина. Наистина през първите дни тук Маги направи всичко да се скрие. Беше ѝ много трудно обаче. През нощта, когато прескочи стената, не мигна — трепереше в къбинака, където беше паднала, въпреки че беше топла нощ, и подскачаше при всяко шумолене и пращене, докато наоколо се разхождаха плъхове, лисици и котки. Маги не се боеше от животните, но звуците им я караха да си мисли, че наблизо има хора, въпреки че градината на Блейк беше доста далеч от шумните кръчми, суетнята край Херкулес Хол, пиянските свади, възбуденото охкане и пъшкане по тъмните ъгли. Не ѝ харесваше да няма четири стени и покрив, които да я пазят, и призори се промъкна в лятната къща, където спа на пресекулки до разсъмване. Събуди се с вик, уплашена, че има някой на вратата. Беше само съседска котка, която я наблюдаваше с любопитство.

На следващия ден прекоси Уестминстърския мост и подрема на слънце в парка „Сейнт Джеймс“, тъй като едва ли някой от семейството ѝ щеше да дойде там. През нощта се скри в лятната къща, този път с одеяло, което открадна от дома си, когато там нямаше

никой, и спа по-добре — толкова добре, че се събуди едва когато слънцето блесна в очите ѝ. Мистър Блейк бе клекнал на стъпалата на лятната къща с купа череши до него.

— О! — извика Маги, надигна се и отмести разрешената си коса от очите си. — Извинете, мистър Блейк! Аз...

Блесналият му поглед я накара да замълкне.

— Искаш ли малко череши, момичето ми? Пъrvите за тази година. — Той постави купата до нея, обърна се и се загледа в градината.

— Благодаря. — Маги се стараеше да не ги тъпче в устата си, макар да не беше хапвала почти нищо през последните два дни. Когато се пресегна към купата за четвърти път, забеляза, че мистър Блейк е сложил бележника на коляното си.

— Мене ли щяхте да рисувате? — попита тя, опитвайки се да си възвърне духа при странните обстоятелства.

— О, не, момичето ми, гледам да не рисувам от натура.

— Защо не? Не е ли по-лесно, отколкото да си го измисляш?

Мистър Блейк се обърна към нея и рече:

— Не си го измислям. То вече е в главата ми и аз просто рисувам това, което виждам там.

Маги наведе лице и изплю поредната костишка в шепата си с цел да прикрие своето разочарование. Искаше ѝ се мистър Блейк да я нарисува.

— И какво виждате в главата си? Деца ли, като на ония картини в книгата ви?

Мистър Блейк кимна.

— Деца и ангели, мъже и жени, които разговарят помежду си и с мен.

— И вие ги рисувате тук? — Тя посочи бележника.

— Понякога.

— Мога ли да погледна?

— Разбира се. — Мистър Блейк ѝ подаде бележника. Маги метна костишките в градината и избърса ръце в полата си, преди да вземе бележника. Не беше нужно да ѝ казва, че е важен за него. Мистър Блейк го потвърди с думите си:

— Това е бележникът на брат ми Робърт. Разрешава ми да го ползвам.

Маги прелисти страниците, като обръщаше повече внимание на рисунките, отколкото на думите. Дори и да можеше да чете, щеше да ѝ е трудно да разбере драсканиците му, изпълнени със зачертани думи и редове, написани отново отгоре, и обрнати наопаки стихове, понякога нахвърляни толкова бързо, че приличаха повече на черни точки, отколкото на букви.

— Леле, каква бъркотия — промърмори тя, опитвайки се да разгадае смесицата от думи и изображения на страницата. — Гледай колко зачертано!

Мистър Блейк се засмя.

— Първото, което ти хрумне, невинаги е най-доброто — обясни той. — Има нужда от излъскване, за да блесне.

Много от рисунките бяха груби, едва разбираеми скици. Други обаче бяха по- внимателно изпълнени. На една от страниците чудовищно лице бе захапало безжизнено тяло. На друга някакъв гол мъж се беше прострял върху цялата страница и викаше тревожно. Брадат мъж с дълги одежди и печално лице говореше на друг мъж с наведена глава. Мъж и жена стояха голи един до друг; други голи хора бяха преплели изкривени тела. Маги се засмя на рисунката на един мъж, който пикаеше върху стена, но повечето рисунки не я разсмиваха, а я стряскаха.

Спра на страница, изпълнена с малки ангелчета с прибрани криле, човек, носещ бебе на главата си, и лица с изпъкнали очи и широко отворени усти. Отгоре имаше изображение на мъж с очи като копчета, дълъг нос, крива усмивка и разхвърчана къдрава коса. Изглеждаше толкова различен от другите фигури, по-истински и открояващ се, а рисунката бе направена така внимателно и фино, че Маги веднага разбра, че това е истински човек.

— Кой е този човек?

Мистър Блейк погледна към страницата.

— А, това е Томас Пейн. Чувала ли си за него, детето ми?

Маги изрови спомени от вечерите, в които дремеше край баща си в „Артишок“.

— Мисля, че да. Чувала съм татко да говори за него в кръчмата. Написал е нещо, което му е докарало беля, нали така?

— „Правата на човека“.

— Чакайте, нали той подкрепя французите? Както и... —
Млъкна, спомняйки си за червената шапка на мистър Блейк. Не го беше виждала скоро с нея. — Значи познавате Томас Пейн?

Мистър Блейк наклони глава и присвил очи, загледа лозницата, катереща се по стената.

— Срещали сме се.

— Значи рисувате и живи хора. Не само тия в главата ви.

Мистър Блейк се обрна и изгледа Маги.

— Права си, момичето ми. Как се казваш?

— Маги — отвърна тя, горда, че човек като него иска да знае името й.

— Права си, Маги. Рисувах го, докато стоеше насреща ми. Наистина е изображение от натура. Но не съм превърнал това в навик.

— Значи... — Маги се поколеба дали няма да досади на мистър Блейк. Но той я погледна очаквателно с повдигнати вежди и открыто лице и тя почувства, че тук, в тази градина, може да пита за неща, за които другаде не може. Това беше първият ѝ урок. — В Абатството — рече тя — рисувахте нещо, което наистина виждахте. Онази статуя — само че без дрехите.

Мистър Блейк се вторачи в нея. Изражението на лицето му се променяше — първо показваше учудване, после интерес и дори задоволство.

— Да, момичето ми, наистина рисувах онази статуя. Но не това, което беше там, нали?

— Точно така — изкикоти се Маги при спомена за скицата на голата жена.

След като урокът привърши, Блейк взе бележника и стана, разтърсвайки крака си, сякаш се бе схванал.

Рязко стържене накара Маги да погледне нагоре. Джем повдигаше задния прозорец на съседната къща. Той я видя с мистър Блейк и зяпна от изненада. Маги сложи пръст на устните си.

Мистър Блейк не реагира на звука, както биха направили повечето хора, а тръгна към вратата. За Маги той се интересуваше от света около себе си само когато поискаше. А сега беше загубил интерес към градината си и към нея.

— Благодаря за черешите! — извика Маги. Мистър Блейк вдигна ръка в отговор, но не се обрна.

Когато той влезе вътре, Маги кимна на Джем да дойде при нея. Джем се намръщи и изчезна от прозореца. След няколко минути главата му изникна над стената. Беше се покатерил върху облегалката на каменната пейка.

- Какво правиш тук? — прошепна той.
- Ела при мен, мистър и мисис Блейк няма да се сърдят!
- Не мога, татко има нужда от мен. Какво правиш тук? — повтори той.
- Избягах от къщи. Не казвай на никого, че съм тук, обещаваш ли?
- Нашите ще те видят от прозореца.
- Можеш да кажеш на Мейси, но на никой друг. Обещаваш ли?
- Добре! — рече Джем след миг.
- Ще се видим по-късно, до Ламбет Палас.
- Добре.
- Джем?
- Какво има?
- Донеси ми нещо за ядене, а?

И така, Маги остана в градината. Семейство Блейк не казаха нищо дори когато продължи да живее там. Отначало прекарваше поголямата част от деня из улиците на Ламбет. Избягваше местата, където можеше да са родителите ѝ или Чарли, срещаше се с Джем и Мейси, когато бе възможно. След известно време стана ясно, че семейство Блейк нямат нищо против присъствието ѝ, и тя започна да се застоява по-дълго в градината им. Понякога помагаше на мисис Блейк за плевенето на градината или за прането и дори произкърпваше едно-друго — нещо, в което никога не бе отменяла майка си. Днес мисис Блейк ѝ беше донесла „Песни за невинността“ и поседя с нея — учеше я да чете. После ѝ предложи сама да се упражнява, докато тя прекопае лехите. Маги искаше да ѝ помогне, но мисис Блейк се усмихна и поклати глава.

— Научи се да четеш тези стихове, миличка — каза тя — и мистър Блейк ще е по-доволен от теб, отколкото от моите марули. Той смята, че децата разбират произведенията му по-добре от възрастните.

Сега, когато чу Бет Батърфийлд да пита Ан и Мейси Келауей дали не са я виждали, Маги затаи дъх и зачака отговора на Мейси. Не вярваше момичето даумее да лъже малко повече от брат си.

— Ще попитам Джем.

Маги въздъхна и се усмихна.

— Благодаря, мис Пидъл! — прошепна тя. — Лондон все пак те учи на нещо.

Когато Мейси се качи горе, Джем и Томас Келауей огъваха дълъг ясенов прът, за да направят обръч за гърба на един уиндзорски стол. Джем все още нямаше силата или умението да го огъне сам, но можеше да стегне железните скоби, крепящи дървото, което баща му извиваше около обла рамка. Томас Келауей пъшкаше и напъваше пръта, който преди това беше държал на пара, за да стане по-гъвкав. Ако го огънеше твърде много, той щеше да се разцепи.

Мейси знаеше, че в такъв момент не трябва да им говори. Затова се зае с работа в предната стая. Бърникаше в кутията с материали за копчета на Ан Келауей, пълна с различни по големина халки, колелца от овчи рог за копчетата сингълтън, парченца плат, игли и куки и няколко чилета конци с различен цвят.

— Последна скоба, момче — измърмори Томас Келауей. — Това е, отлично.

Те пренесоха рамката, с огънатия на нея прът и я облегнаха до стената, където щеше да изсъхне в желаната форма.

Тогава Мейси изпусна желязна кутия с рогови колелца. Капакът се отвори и по пода се посипаха безчет колелца. „Олеле!“, възклика тя и коленичи да ги събира.

— Помогни й, Джем — каза Томас Келауей.

— Майката на Маги дойде да пита дали сме я виждали — прошепна Мейси, когато Джем коленичи до нея. — Какво ще кажем?

Джем разтри полирano сиво колелце от овчи рог между пръстите си.

— Доста време мина, преди да тръгне да я търси, какво ще кажеш?

— И мама така каза. Не знам, Джем. Маги изглежда щастлива там, където е, но трябва да е при семейството си, не мислиш ли?

Джем замълча, стана и отиде до задния прозорец да погледне навън. Мейси застана до него. Ясно виждаха лятната къща на семейство Блейк, където седеше Маги. От другата страна на стената бяха Ан Келауей и Бет Батърфийлд.

— Подслушвала ни е! — извика Мейси. — Чула е всичко!

— Може би сега, като разбра, че майка ѝ я търси, ще се върне.

— Не знам, голям инат е. — Мейси и Джем се бяха опитали да убедят Маги да се върне вкъщи, но тя беше непреклонна, че ще живее при Блейк цялото лято.

— Трябва да се върне — отсече Джем. — Не може да остане тук завинаги. Не бива да се натрапва на семейство Блейк, нали така? Трябва да кажем на мисис Батърфийлд.

— Прав си. — Мейси пlesна с ръце. — Виж, Джем, мама показва на мисис Батърфийлд как се правят копчета.

Самата истина. Докато Мейси беше горе, Бет Батърфийлд се беше надвесила над Ан Келауей и наблюдаваше със завист как чевръстите ѝ пръсти навиват тънък конец около мъничка халка. Тази сръчност я накара да се разбунтува и да поиска да покаже на всички, че изхабените ѝ ръце могат да правят и друго, освен да изстискват чаршафи.

— Може ли да опитам и аз тая пипкова работа? — попита тя. — Хубава занимавка ми се вижда.

Ан Келауей започна да я учи направо на бландфордското колело, като се опитваше да не се присмива на скованите пръсти на перачката. Бет Батърфийлд обаче успя да обхие само халката, когато уроците по обличане на копчета бяха прекъснати от неочекван гърмеж: над къщите на Бастил Роу, над поляните на Астли и над задната стена отекна внезапен взрив. Бет Батърфийлд почувства как нещо я бълсна в гърдите, като че я бяха замерили с възглавница. Тя изпусна копчето, което веднага се разплете, и скочи.

— Дик! — изкрештя тя.

При гърмежа Ан Келауей заграка със зъби, сякаш имаше силна треска. Тя също стана рязко, но запази самообладание, колкото да не разсипе копчетата в скута си. Останалите от семейството замръзнаха на място в работилницата, когато чуха експлозията, разтресла стъклата на прозорците.

— Господи Боже! Какво беше това? — извика Мейси.

С Джем надникнаха от прозореца, но не видяха нищо необично освен реакцията на другите. Мисис Блейк например застинава с мотиката сред марулите си, обърнала глава в посоката на гърмежа.

Маги тутакси скочи, но след миг пак седна долу. Иначе майка ѝ можеше да я види, а тя не искаше да я открият.

— Боже, какво ли ще да е? — мърмореше тя. Чу гласа на Бет Батърфийлд по-отблизо.

— И откъде дойде? По дяволите това дърво, закрива ми гледката! Ако отидем до края на градината, можем да разберем какво става. Ето! Казах ли ви? Не съмвиждала толкова дим, откакто в Съдърк, където живеехме преди, се запали една къща. Стана на прах и пепел. Майчице, дано Дик да не е замесен в това. По-добре да се връщам у дома.

Филип Астли веднага разбра на какво се дължи гърмежът. Обикновено той не се излежаваше до късно, но снощи беше пил някакво кисело вино и цяла нощ го боля стомах. Лежеше в неспокойна дрямка, краката му заплетени в чаршафите, коремът му издут като варел под завивката, когато експлозията го изстреля от леглото. Веднага разбра от коя посока идва взривът и извика:

— Фокс! Приготви ми коня!

След минута едно момче от цирка бе изпратено да събуди Джон Астли, който по това време трябваше вече да репетира новата програма, а не да се излежава. Около Херкулес Хол винаги се мотаеха момчета от помощния персонал, така че едно от тях хукна към дома на Джон.

Филип Астли излетя от къщата, обличайки сакото си в движение, а Джон Фокс се затича след него. Друго момче изведе белия кавалерийски кон и го държа за юздите, докато Филип Астли се качи на седлото. Нямаше нужда да чака да оседлят коня, защото щеше да стигне по-бързо пеш през поляните зад Херкулес Хол и по някоя пътешка между къщите на Бастил Роу. Точно това направиха Фокс и момчетата от цирка. Но Филип Астли беше артист и винаги мислеше за впечатлението, което щеше да остави у публиката. Не вървеше един виден собственик на цирк и бивш кавалерист да се появява тичешком на мястото на катастрофата, дори да е на няколкостотин метра. От него се очакваше да бъде водач и беше по-добре да се разпорежда от гърба на коня, а не задъхан и зачервен от тичане, разтресъл шкембе.

Като част от представлението на Астли друго момче от цирка изведе кобилата на Джон и я поведе по улицата към къщата на

притежателя ѝ. Баща му също отиде първо там. Когато синът му не се появи веднага, той изкрешя към отворените прозорци:

— Ставай, глупако, не чу ли взрива! Не ми казвай, че не те интересува собственият ти цирк, който ще трябва да управляваш! Поне един път ми покажи, че той ти е по-важен от пиенето и разгула!

Джон Астли се появи на прага с разрошена коса, но иначе напълно спокоен. Думите на Филип Астли явно не го бяха стреснали. Той нарочно затвори бавно вратата, с което ядоса баща си още повече.

— Ако така ще се отнасяш към цирка, ще те изхвърля от него!
Ще видиш!

В този момент се чу втори, по-слаб взрив, после пукотевици и тръсъци, някои силни, други по-леки, свистене и пронизителни писъци. Тези звуци имаха ефект, който никоя от думите на Филип Астли не можа да произведе: Джон Астли изтича до коня си, скочи на седлото и животното се втурна напред, пришпорвано от стопанина си. Джон мина в галоп покрай комплекса „Херкулес“, а баща му пое в тръст зад него.

Никой от тях не се обърна назад, иначе щяха да видят мис Лора Девайн, най-добрата акробатка на въже в Европа, зад един прозорец на първия етаж от къщата на Джон Астли — гледаше ги как се отдалечават по пътя и завиват надясно по Уестминстър Бридж Роуд. Само една старица с кошница ягоди в ръце зърна кръглото лице на мис Девайн да надничка към улицата. Тя й подаде една ягода.

— Чудесни сочни ягоди за теб, миличка. Виж ги колко са изкусителни, а ти обичаш изкушенията. Хайде, хапни.

Мис Девайн се усмихна и поклати глава. Погледна нагоре и надолу по улицата и се скри.

На Бастил Роу № 6 Дик и Чарли Батърфийлд седяха в кухнята пред тиган с бекон помежду им, бодяха си парченца с ножовете и топяха залъзи хляб в мазнината. И двамата скочиха при първия разтърсващ гръм, отекнал зад девическото сиропиталище отсреща. Миг по-късно се разнесе звън и всички прозорци на къщите по Бастьъл Роу останаха без стъкла. Само къщата на № 6 оцеля, защото в момента на прозорците нямаше стъкла. Чарли ги беше изпотрошил в една пиянска вечер, когато замеряше котката с обувки и камъни.

Занемели, двамата оставиха ножовете, отместиха назад столовете си и се запътиха навън, докато Чарли бършеше мазната си брада с

ръкав. Застанаха на прага един до друг.

— Откъде дойде? — попита Дик Батърфийлд.

— Ей от там. — Чарли посочи на югоизток към парка „Сейнт Джордж“.

— Не, беше от там, сигурен съм. — Дик Батърфийлд посочи на изток.

— Защо питаш тогава, щом си толкова сигурен?

— Сигурен съм. Вярвай на баща си и неговия слух.

— Добре, аз пък съм сигурен, че дойде от там. — Чарли махна енергично към парка „Сейнт Джордж“.

— Там няма нищо, което да избухне.

— Тогава откъде е според теб?

— От работилницата за фойерверки на Астли.

Необходимостта да спорят още бе заличена от облака дим, издигащ се на около двеста метра от тях.

— Астли е загазил — потвърди той. — Ще бъде забавна гледка.

— Забърза към дима, но Чарли се помотаваше. Дик Батърфийлд се обърна и викна:

— Размърдай се, момче!

— Не можеше ли първо да си изядем бекона?

Дик Батърфийлд се втрещи.

— Бекон! В такъв момент! Боже Господи, срамувам се, че ми носиш името. Колко пъти съм ти казвал, че бързината е важна. Няма да спечелим нищо, ако се бавим и се тъпчим с бекон, а другите ни изпреварят. Не схваща ли за какво става дума, момче? Кажи ми!

Дик Батърфийлд се загледа в сина си, в неизменната му насмешлива физиономия, в непохватните му ръце, омазнената му брадичка и очите, които не се палеха от нищо, дори и от експлозията, която би трябвало да го заинтересува. Не за пръв път Дик Батърфийлд се улавяше да съжалява, че Маги не е на мястото на сина му. Тя би си извадила урок от това и му се искаше да е момче. Чудеше се къде ли е сега. Взривът сигурно щеше да я измъкне от скривалището ѝ и тя щеше да дотича. Тогава той щеше да ѝ даде да се разбере, задето избяга, макар че можеше и да я прегърне. Обърна гръб на Чарли и закрачи към облака дим. След миг Чарли го последва, така и непрежалил бекона, който се залояваше в тигана у дома.

Взривът наистина изкара Маги от скривалището ѝ. Щом чу гърмежа откъм Херкулес Хол, тя не се стърпя и хукна навън. Не можеше да пропусне драматичното събитие, независимо дали родителите ѝ щяха да я видят. Момчетата от цирка тичаха напред-назад, Филип Астли крещеше, Джон Фокс даваше наредждания, а после откъм мястото на експлозията се разнесоха пукот и свистене. Маги изтича в задната част на градината, покатери се на стената, скочи и затича през поляните на Астли. Там към нея се присъединиха други любопитни наематели, забързани към пушека и шума.

Джем я видя как се измъкна и разбра, че не може да остане вкъщи.

— Хайде, Мейси! — викна той на сестра си и я задърпа надолу по стълбата. На улицата чуха тропот — първо Джон Астли, а след него и Филип Астли профучаха край тях на коне.

— О! — извика Мейси и хукна подире им. Шапчицата с къдрички отхвръкна от главата ѝ и Джем трябваше да спре да я вземе от земята, преди да се затича да я настигне.

5

Всяка година на 4 юни в десет и половина вечерта, когато циркът бе свършил, Филип Астли изстреляше фойерверки за рождения ден на Краля от лодки по Темза. Никой не го беше молил за това — сам беше започнал преди двайсет години и сега фойерверките на този ден бяха традиция. Понякога Астли изстреляше фойерверки и при други случаи — в началото и в края на сезона, за да оповести представленията си, или по време на тях, когато присъстваше някая важна особа. Той направи работилница за фойерверки в къща близо до Приюта за момичета сираци.

Приютът се помещаваше във външителна сграда, приятна на външен вид, на място, където се пресичаха Бастил Роу и Уестминстър Бридж Роуд. Той даваше подслон на двеста момичета. Учеха ги да четат сносно, да чистят и готвят, да перат и шият — всичко, което щеше да ги подготви за живота им като прислужници, щом напуснха приюта на петнайсет години. Сигурно бяха сломени от загубата на родителите си, но тук като че ли си отдъхваха за малко между тъгата и многогодишния черен труд, който ги чакаше занапред.

Дворът на приюта беше заобиколен от двуметрова желязна ограда. Точно до нея се бяха скуччили вътвътъла на двора някои от момичетата и техните възпитателки, обърнали лица към работилницата за фойерверки, която сега свистеше, пушкаше и сияеше ярко. На момичетата им се струваше, че това необичайно забавление е специално за тях заедно с чудесното местенце, откъдето да го наблюдават.

Хората от съседните къщи също гледаха пожара, но не бяха очаровани от него. Тези, чиито домове бяха много близо до работилницата, се опасяваха, че огънят ще стигне и до тях. Мъжете крещяха, жените плачеха. Прииждаше все повече народ. Всички обаче бездействаха и чакаха собственика на работилницата, за да предприеме нещо.

Той се появи на кон заедно със сина си. Ракетите бяха започнали да избухват, но повечето се разбиваха в стените на работилницата; една

обаче излетя нагоре сред пламъците, които вече бяха прогорили дупка в покрива, и се стрелна в небето. Фойерверките са впечатляваща гледка дори и денем, особено ако никога преди това не си ги виждал, подобно на много от сирачетата, защото вечер ги заключваха преди парадите на Астли по реката. Когато ракетата разпръсна зелени искри, момичетата ахнаха.

Ала за Филип Астли и сина му искрите бяха зелени сълзи. Още докато слизаха от конете, Джон Фокс дотича при тях и полузватворените му очи бяха широко отворени.

— Фокс! — извика гръмогласно Филип Астли. — Успяха ли всички да излязат?

— Да, сър — докладва той. — Няма пострадали освен Джон Онър, който се е наранил, докато е скачал през прозореца.

— Много ли е зле?

Джон Фокс сви рамене.

— Прати някое момче да доведе жената на Онър и лекар.

Филип Астли се огледа и бързо прецени положението.

Като военен и като собственик на цирк беше свикнал с кризисните ситуации и можеше да командва много хора, доста от тях с буен нрав или слаби нерви. Една тълпа от зяпнали мъже и пищящи жени не беше предизвикателство за него. Влезе най-естествено в ролята си на капацитет.

— Приятели! — извиси глас той сред пукота на ракетите и съська на огнените серпантини. — Имаме нужда от помощта ви, и то незабавно. Нека жените и децата веднага донесат всички кофи, които намерят у дома си. Колкото се може по-бързо! — Той плесна с ръце и жените и децата се разпръснаха като прах, издухан от огнището.

— Сега мъжете! Направете жива верига от огъня до най-близкия кладенец. Къде е той? — Той се огледа и се спря пред един смаян човек, който пресичаше бавно улицата, гледайки назад към горящата сграда. — Господине, къде е най-близкият кладенец? Както виждате, нуждаем се от големи количества вода, наистина големи!

Мъжът се замисли за момент.

— Има един надолу до Разсадника на Шийлдс — рече той с неподходяща на настоятелното питане мудност. Помисли пак. — Но най-близкият еeto там вътре. — Той посочи към оградата, зад която се

бяха скупчили момичетата от приюта, облечени в еднакви дрехи от тъмнокафяво сукно.

— Отворете вратите, девойки, и не се плашете, правите ни голяма услуга! — извика Филип Астли, вечният артист.

Когато вратите се разтвориха, мъжете, а скоро след това и жените и децата, и дори някой от най-смелите сирачета оформиха редица през целия двор чак до кладенеца и към пожара се занизаха кофи с вода. Филип и Джон Астли бяха застанали отпред и хвърляха водата върху огъня, а после подаваха празните кофи на децата, които тичаха с тях до кладенеца.

Когато Филип Астли взе нещата в свои ръце, всичко беше организирано толкова бързо и ефективно, че беше невъзможно някой да стои отстрани и да бездейства. Скоро имаше достатъчно хора и кофи за две вериги. В тях се бяха включили Дик и Чарли Батърфийлд, Джем и Мейси Келауей, Бет и Маги Батърфийлд и дори Томас и Ан Келауей, които бяха дошли да видят пожара. Всички прехвърляха кофи до премаляване.

Филип и Джон Астли изсипаха стотици кофи вода върху пламъците. До един момент това сякаш вършеше работа, тъй като огънят от предната страна на първия етаж бе изгасен. Но други пламъци продължаваха да откриват складирани фойерверки и щом ги близнеха, те се взривяваха с гръм и трясък и разпалваха пожара. Той се разпространи бързо и по горните етажи и покрива, откъдето непрекъснато се стоварваха горящи греди. Нищо не можеше да спре унищожението на работилницата. В един момент баща и син признаха поражението си и започнаха да изливат кофите от двете страни на оградата, за да попречат на огъня да се разпространи към съседните къщи.

Най-накрая Филип Астли прати едно момче да каже на тези до кладенеца да не точат повече вода. Последната кофа премина по всяка от редиците и когато хората се обърнаха към съседите си за следващата кофа, както бяха правили през последния час, откриха, че са с празни ръце. Поогледаха се, замигаха и после тръгнаха към къщата да видят резултата от работата си. Опожареното място беше потискаща гледка — зейнала празнина в редицата от къщи подобна на дупка между зъбите, където стърчи изгнил корен. Въпреки че огънят вече бе

изгасен, от обгорелите останки бълваше дим и наоколо бе сумрачно. Сякаш не бе късна сутрин, а привечер.

6

След трескавата борба с огъня настъпи неловко мълчание. Тогава Филип Астли отново се зае със задачата да повдигне духа на хората.

— Приятели, вие помогнахте на цирк „Астли“ и аз ще съм ви вечно задължен — започна той колкото се може поизправен, макар че физическото усилие от последния час си казваше думата. — Това беше едно мрачно, катастрофално бедствие. Тук бяха складирани фойерверктите, предназначени за рождения ден на Негово величество краля след два дни. Но сме признателни на Бога, че никой не пострада освен един човек и благодарение на вашите усилия пожарът не засегна други къщи и цирк „Астли“ няма да затвори врати. Всъщност и тази вечер представлението ще започне в обичайния час — шест и половина, и на касата все още има билети. Безкрайно съм задължен на вас, моите съседи, които попречихте този нещастен случай да се превърне в трагедия. Аз съм...

Той продължи в същия дух. Някои го слушаха, други не. Някои имаха нужда да чуят думите му, други искаха просто да пийнат, да хапнат, да поклюкарстват или да поспят. Хората наоколо се раздвижиха, търсейки сред тълпата роднини и приятели.

Дик Батърфийлд стоеше зад Филип Астли, така че да чува какво ще произтече от създалото се положението. Например, когато Филип Астли каза на един човек, който живееше на тази улица, че веднага ще започне строежа на работилницата, Дик Батърфийлд тутакси се сети за камарата тухли долу на Кенингтън, които само чакаха да бъдат използвани. След няколко часа щеше да отиде до кръчмата, където тухларят обикновено вечеряше, и щеше да разговаря с него. Покрай реката имаше няколко търговци на дървен материал, на които щеше да се обади междувременно. Усмихна се на себе си, макар че усмивката му бързо изчезна, щом видя Чарли Батърфийлд да рита горящи въглени по улицата заедно с други младежи. Дик Батърфийлд сграбчи сина си и го издърпа от импровизираната игра.

— Нямаш ли капка ум в главата си! Как ще се почувства един човек, който току-що е изгубил имота си, когато те види да се

забавляващ по тоя начин?

Чарли се намръщи и се отдръпна настани от баща си и момчетата, с които играеше. Макар никога да не го беше признавал, мразеше да помага на баща си. Търговията, с която Дик Батърфийлд се занимаваше, изискваше да имаш чар, който Чарли не притежаваше и никога нямаше да придобие; дори самият той го знаеше.

След като спряха да пренасят кофите, Мейси поведе Джем към тълпата, струпана около Филип Астли, за да наблюдава Джон Астли, застанал наблизо с почерняло от сажди лице. Някои хора в тълпата, които с удоволствие обсъждаха нещата дори преди димът да се е разпръснал, вече мърмореха, че тъй като Джон Астли е главният управител на цирка, той е трябвало да държи окуражителните речи, а не баща му. Старият Астли не може да стои настрани и да остави сина си да се разпорежда, шушукаха си те. Докато не се оттеглеше напълно, синът му щеше да продължава да пие и да съблазнява жените от цирка, както току-що беше сторил с мис Лора Девайн, най-добрата въжеиграчка в Европа. Гледката на прозореца не остана само спомен у една старица, продаваща ягоди. В Ламбет клюките се разпространяваха бързо. Те бяха нещо като пари и всеки час се ковяха нови монети. Продавачката на ягоди държеше точно тази монета, на която бе изсечен ликът на мис Девайн, и дори докато подаваше кофи, тя пускаше монетата в обращение сред съседите си.

Мейси обаче не беше чула клюката и изпиваше с очи Джон Астли, който бе зареял поглед в далечината, докато баща му сипеше благодарствени думи. По-благосклонните биха казали, че дори зад маската от сажди си личи, че е зашеметен от това, което се бе случило с фойерверките на краля и работилницата на Астли. Други биха казали, че е просто отегчен.

Когато Филип Астли завърши речта си и хората един през друг започнаха да го утешават или да изказват предположения как е възникнал пожарът, Мейси си пое дълбоко дъх и се запровира през тълпата към Джон Астли.

— Мейси, какво правиш? — извика Джем.

— Остави я — чу се глас. — Ако иска да се излага, нищо не можеш да сториш.

Джем се обърна и видя зад себе си Маги.

— Добро утро — рече той, забравил за миг глупавата си сестра. Отново се изненада от радостта, която го обзе при появата на Маги, макар да се опита да скрие и радостта, и изненадата. — Видяхме те да напускаш градината. Добре ли си?

Маги разтърка ръцете си и каза:

— Ще усещам тия кофи и насьн. Но беше интересно, нали?

— Мъчно ми е за мистър Астли.

— О, той ще се оправи. Още в понеделник вечер ще включи в спектакъла нещо, свързано с експлозията, ще представи на сцената всичко това — Маги посочи наоколо — и ще има фойерверки, за да изглежда истинско. А Джон Астли ще танцува на коня си.

Джем не изпускаше от поглед сестра си, застанала близо до Джон Астли с много изправен гръб, както правеше, когато беше нервна. Мейси му пречеше да види лицето на Джон Астли, така че нямаше представа как реагира на сестра му. Можеше само да предполага по грейналото ѝ лице, когато тя се обърна и дотича при тях.

— Толкова е смел! — възклика тя. — А колко джентълменски се държи... Знаете ли, изгорил си е ръката, защото е бил много близко до пламъците, когато хвърляха вода, но дори за миг не е спрял и едва сега видял раната. Аз му предложих — Мейси се изчерви силно при мисълта за своята дързост... — да му я превържа, но той ми каза да не се тревожа, а да намеря близките си, защото ще се притесняват за мен. Какъв джентълмен!

Сега Джем успя да види лицето на Джон Астли. Той оглеждаше слабичкото тяло на Мейси, сините му очи изльчваха почти неестествена светлина от изцапаното със сажди лице и това разтревожи Джем. Погледна Маги, която сви рамене и хвана Мейси за ръката.

— Това е много добре, мис Пидъл, но сега трябва да ви заведем у дома. Виж, ето ги родителите ти. Нали не искаш да те видят как зяпаш мистър Астли? — Тя задърпа Мейси към Томас и Ан Келауей, появили се от пушека, който сега приличаше на зимна мъгла. Косата на Ан Келауей беше разрошена, очите ѝ сълзяха и тя ги бършеше с кърпичка.

— Джем, Мейси, и вие ли бяхте тук? — попита Томас Келауей.

— Да, тате — отвърна Джем. — И ние пренасяхме кофите.

Томас Келауей кимна.

— Така приляга на съседи. Помниш ли как миналата година пламна хамбарът на Уитман и ние направихме същото?

Джем си спомни пожара в покрайнините на селото им, но той беше различен от този. Помнеше колко малко помогнаха кофите срещу пламъците, които се извисиха колкото близките дъбове, щом сламата пламна. След това хората не можаха да направят нищо да ги спрат. Помнеше цвиленето на конете, хванати в капана на пламъците, и мириса на опърлено мясо и крещящия обезумял мистър Уитман, когото едва удържаха да не се хвърли в огъня при животните си. Помнеше как човекът плачеше и се вайкаше. И Роузи Уитман, с която той и Мейси понякога играеха в реката Пидъл, ловяха змиорки и събираха пореч. Роузи наблюдаваше огъня с ужасени очи и скоро след като се разбра, че е палила свещи в хамбара, избяга от къщи. Оттогава не я бяха чували и понякога Джем си мислеше за нея, чудейки се какво може да е станало с момиче като Роузи. Мистър Уитман загуби хамбара, сеното и конете си. Двамата с жена му свършиха в приюта за бедни в Дорчестър.

Пожарът на мистър Астли унищожи само фойерверките, докато този на Уитман беше ад, който унищожи цяло семейство. Кралят така или иначе щеше да стане с една година по-възрастен, независимо дали неговите поданици щяха да се любуват на фойерверки в чест на рождения му ден. Всъщност Джем понякога се питаше как Филип Астли може да хаби време и енергия за толкова безполезно нещо. Ако Томас Келауей и другите майстори не правеха столове, пейки и табуретки, хората щяха да седят по земята. Но ако Филип Астли не правеше представления, щеше ли да има някаква разлика? Джем обаче не можеше да каже такова нещо на майка си. Никога не бе предполагал, че тя ще заобича цирка толкова. Дори и в този момент гледаше с блеснали очи Филип и Джон Астли.

По едно време Филип Астли почувства втренчения й поглед и се обърна. Не можа да не се усмихне на тревогата, изписана по лицето на тази жена, която не желаше да го види преди няколко месеца.

— Е, госпожо, не се разстройвайте — рече той, като извади носна кърпа от джоба си и я подаде на Ан, макар да беше толкова мръсна от саждите, че нямаше да й послужи. — Ние, мъжете от нашия род, сме видели и по-страшни неща в живота си.

Ан Келауей не прие кърпичката му, а избърса очи в ръкава си.

— Не, не, от пушека е. Лондонският пушек ми действа така. — Тя отстъпи назад, защото неговото присъствие винаги караше хората да се отдръпват.

— Не се бойте, мисис Келауей — продължи Филип Астли, като че ли тя не беше казала нищо. — Това е само временно затруднение. И благодаря на Господ, че само един дърводелец е ранен. Той със сигурност ще се оправи много скоро.

Томас Келауей стоеше до жена си, вперил очи в димящите развалини. После заговори:

— Ако има да се върши дърводелска работа, докато той оздравее, аз и моето момче с радост ще ви помогнем, нали така, Джем?

Чистосърдечното предложение към съседа, изпаднал в нужда, изречено тихо и безкористно, трогна Филип Астли. Той погледна Томас Келауей тъй, сякаш някой току-що беше запалил много ярки лампи. Мълчанието му, преди да отговори, не беше от нелюбезност, а защото мислеше в тази нова светлина. Той погледна Джон Фокс, който стоеше неотльчно до него, отново с примижали очи, след като пожарът бе загасен.

— Ами... — започна той. — много любезно предложение, господине, наистина много любезно. Може да ви наема, защо не? Ще видим. Засега, господине, госпожо — той се поклони на Ан Келауей, — трябва да се сбогувам, защото има толкова неща за вършене. Но ще ви се обадя много скоро, надявам се. Много скоро. — И той се отдалечи с Джон Фокс, за да се разпореди за едно и друго.

Джем занемя от разговора между Томас Келауей и Филип Астли. Не можеше да си представи той и баща му да работят за друг освен за себе си. Лицето на Мейси обаче светна, защото вече си представяше как ще си намира поводи да посещава баща си и брат си в амфитеатъра и ще вижда Джон Астли. Ан Келауей също се чудеше дали това означаваше, че тя ще има възможност да притичва до цирка още по-често.

По същото време Дик Батърфийлд беше забелязал Маги заедно със семейство Келауей и, започна да се промъква към нея. Подготвяше се да я подгони, ако сега му се изпълзниеше, защото тя вероятно щеше да побегне от него, когато чу предложението на Томас Келауей към Филип Астли и се стъписа. Дик Батърфийлд се мислеше за майстор на медените думи и навременните предложения, с които омайваше хората

и им прибираще парите. Беше много добър, но Томас Келауей току-що беше надминал.

— По дяволите! — измърмори той и се хвърли към Маги. Тя изписка от изненада и се опита да избяга от баща си.

— Хвана ли я? — извика Бет Батърфийлд, поправяйки си път през тълпата. — Къде беше, немирнице? — изрева тя към борещата се Маги и я зашлени. — Да не си посмяла повече да бягаш!

— О, вече няма да го прави — заяви Дик Батърфийлд, като отново сграбчи Маги. — Много ще е заета с работа, нали, Магс? Въжетата не ти харесват, а? Не се притеснявай, намерих ти друго място. Един приятел има фабрика за горчица долу край реката. Ще работиш там от идния понеделник. Няма вече да можеш да правиш бели. Време е да започнеш да носи пари вкъщи, достатъчно си голяма. Дотогава Чарли ще те държи под око. Чарли! — извика той и се огледа.

Чарли неохотно се отлепи от стената, до която беше клекнал. Опита се да изгледа Джем заплашително и същевременно да се усмихне на Мейси, но се получи глупава гримаса. Джем му върна заплашителния поглед. Мейси си гледаше в краката.

— Къде беше, момче? — извика Дик Батърфийлд. — Дръж сестра си и не я изпускат от поглед, докато не я заведеш във фабrikата за горчица в понеделник сутрин.

Чарли се захили и сграбчи другия лакът на Маги с две ръце.

— Разбира се, татко.

Когато никой не ги гледаше, той я оципа силно. В присъствието на родителите си Маги не можеше да го ритне.

— Проклет да си, Чарли! — извика тя. — Мамо!

— Не ми говори, момиче — намуси се Бет Батърфийлд. — Не искам да имам нищо общо с теб. Изкара ми акъла.

— Но... — Маги спря, когато Чарли направи знак, че ѝ пререже гърлото. Тя затвори очи и си помисли за вниманието, което получаваше от семейство Блейк и за кратките мигове на спокойствие в тяхната градина, където можеше да изличи от ума си Чарли и миналото си. Знаеше, че е твърде хубаво, за да продължи дълго, и в края на краищата ще трябва да напусне градината и да се върне към обичайния си живот. Просто искаше да реши сама кога ще се случи това.

От очите ѝ потекоха сълзи и макар че бързо ги изтри с пръсти, децата на Келауей ги забелязаха. Мейси я погледна съчувствено, а Джем заби нокти в дланите си. Никога не беше му се искало толкова да удари някого, както сега Чарли Батърфийлд.

Бет Батърфийлд се огледа, осъзнала внезапно, че неразбирателството в семейството им е видно за всички.

— Здравейте отново — каза тя на Ан Келауей и се опита да възобнови мирните съседски приказки. — Ще намина да довърша онова копче, бландфордското колело на талига...

— На каруца — поправи я Ан Келауей. — Бландфордско колело на каруца.

— Точно така. Пак ще се видим. Да тръгваме ли, Дик? — Тя хвана мъжа си за ръка.

— Към „Кучето и патицата“, викам аз.

— Добре.

Батърфийлд тръгнаха в една посока, а Келауей в друга. Джем срещна погледа на Маги, която Чарли дърпаше за ръка, и те не разделиха очи, докато тя не се скри от поглед заедно с брат си.

Така и никой не беше забелязал, че мистър Блейк седи на стълбите на една от къщите срещу опожарената работилница. Мисис Блейк стоеше зад него, облегната на стената. На коляното му беше малкият бележник и той бързо пишеше нещо в него.

В пет часа в неделя сутринта Джон Онър, дърводелецът в цирк „Астли“, почина от изгарянията си при експлозията в работилницата за фойерверки. След като изказа съболезнования на вдовицата, Филип Астли забеляза семейство Келауей, които отиваха на ранната църковна служба в „Сейнт Мери“, и предложи на Томас Келауей службата на дърводелец в своя цирк.

— Ще се съгласи — отговори Ан Келауей от името на семейството.

V
СЕПТЕМВРИ 1792

1

— Елате всички тук, приятели, искам да ви кажа нещо. Съберете се на арената, моля ви. — Гърмящият глас на Филип Астли отекна из целия амфитеатър.

Джем и Томас Келауей се спогледаха и оставиха инструментите си, които вече прибраха — беше събота по обед и тъкмо привършваха работа. Заедно с другите дърводелци зад кулисите те излязоха на арената, където се присъединиха към мърморещи акробати, ездачи, шивачки на костюми, коняри, музиканти, танцьори и прочие. Не беше необично Филип Астли да свиква персонала, но не и когато тръгваха да си починат преди вечерното представление. Избраният час подсказваше, че новините няма да са добри.

Томас Келауей не се присъедини към недоволството. Макар да работеше за цирка вече три месеца и да се радваше, че има редовна заплата, все още се чувстваше новак и гледаше да си кротува, освен ако не го питаха за нещо. Той просто стоеше отстрани с Джем и другите дърводелци и мълчеше.

Джон Фокс се облегна на перилата, които отделяха местата в партера от цирковата аrena, и продължи да дъвче нещо, а дългите му мустаци мърдаха. Клепачите му бяха прихлупени и изглеждаше като заспал. Така удобно избягваше погледите на другите. Джон Астли седеше в партера с някои от ездачите, качил на перилата ботушите си, които една от братовчедките му лъскаше всеки ден.

— Фокс, всички ли са тук? Добре. Чуйте ме сега, приятели. — Филип Астли размаха ръце, за да успокои недоволството. — Момчета и момичета, първо искам да кажа, че вършите чудесна работа. Мисля, че този сезон ще бъде един от най-добрите ни. Никой не може да се мери с нас по професионализъм и артистичност. Сега, приятели мои, трябва да споделя някои новини, които ще засегнат всички ни. Както всички осъзнават, времената са трудни. Опасни, бих казал. Революционни времена. През цялото лято във Франция имаше размирици, нали така? Е, добри хора от цирка, те може би наближават кървав завършек. Някои от вас може да са чули днешните новини от

Париж — убити са около дванайсет хиляди граждани. Дванайсет хиляди роялисти, приятели, верни на краля и кралското семейство! Хора като вас и мен! Не сто-двеста, а дванайсет хиляди! Имате ли представа колко много народ е това? Все едно публиката от дванайсет представления, господине... — Той погледна певеца мистър Йоханот, който се облечи от изумление. — Представете си публиката в този амфитеатър, умножена дванайсет пъти, да лежи по околните улици, мили дами. — Филип Астли се обърна към група шивачки, които се кикотеха в партера, но когато той се вторачи в тях, замръзнаха на седалките. — Изклани безмилостно, мъже, жени и деца с прерязани гърла, с разпорени кореми. Представете си как кръвта им се излива в канавките на Уестминстър Бридж Роуд и Ламбет Марш. — Едно от момичетата се разрида, последвано от още две.

— С право плачете — извиси глас над хлипането Филип Астли.
— Такива събития близо до собствените ни брегове са сериозна заплаха за всички нас. Френският крал и семейството му са хвърлени в затвора, което е изпитание и за нашата кралска фамилия. Наблюдавайте и плачете, приятели. Това е краят на невинността. Англия не може да се примери с подобно предизвикателство към мирния ни живот. До шест месеца ще бъдем във война с Франция, инстинктът ми на кавалерист го подсказва. Сбогувайте се с бащите, братята и синовете си сега, защото те скоро могат да заминат на война.

По време на последвалата пауза, през която Филип Астли оставил думите му да действат, раздразнените физиономии и мърморенето бяха заменени с тревожна тишина, нарушавана от плача на шивачките. Томас Келауей се огледа учуден. Революцията във Франция наистина се обсъждаше много повече в лондонските кръчми, отколкото в „Петте камбани“ в Пидълтрентайд, но и през ум не му минаваше, че тя може да засегне и него. Погледна към Джем, който току-що беше навършил тридесет години. Макар и твърде млад за пушечно мясо, синът му беше достатъчно голям, за да бъде насищено мобилизиран. Томас Келауей беше видял как действа военната комисия за набиране на войници. В една кръчма в Ламбет подмамиха вътре някакъв доверчив младеж с обещания за безплатна бира, след което го повлякоха за ръцете и краката към най-близката казарма. И Томи можеха да откарат така, помисли си Томас Келауей. Ако Томи беше жив, щеше да го е страх за него. Но ако Томи беше жив, те щяха да си бъдат някогашното

сплотено щастливо семейство в едно закътано селце, далеч от заплахата на военните комисии. Томас Келауей не беше предвидил такива опасности, когато двамата с жена му решиха да дойдат в Лондон.

— Споменах нашата многобройна публика — продължи Филип Астли и Томас Келауей прекъсна размислите си, за да го чуе. — Майсторите на забавленията трябва да бъдат нашрек за общественото настроение. Нашрек, приятели. Осьзnavам, че макар публиката да обича да бъде осведомявана за събитията по света, тя идва в амфитеатъра и за да ги забрави — да се смее и радва на превъзходните чудеса пред очите си и за една вечер да изличи от ума си тревогите и заплахите на света. Този свят — той замахна към арената, партера, ложите и галериите — се превръща в тухен свят.

Дори и преди днешните ужасни новини бях стигнал до неизбежното заключение, че настоящата програма поставя твърде голям акцент върху военните сцени. Очарователното и реалистично представяне на войниците, които установяват лагера си в Багшот Хийт и празнуването на мира чрез военния парад, който разиграваме, са спектакли, с които можем да се гордеем. Но може би при сегашното положение във Франция, приятели, те идват в повечко, особено на дамите. Трябва да мислим за чувствителната им природа. Виждал съм много представителки на нежния пол да потръпват и да отвръщат глави при представянето на тези събития. Въщност три от тях припаднаха през последната седмица!

— Това беше от горещината — промърмори дърводелецът до Томас Келауей, макар и недостатъчно високо, за да го чуе Филип Астли.

— Така че, момчета и момичета, ще заменим спектакъла за Багшот Хийт с една пантомима, която съм измислил. Тя ще бъде продължение на приключенията на Арлекин, които синът ми представяше в началото на този сезон, и ще се нарича „Арлекин в Ирландия“.

Надигна се ропот. Цирк „Астли“ играеше пред многобройна публика и след няколко промени в програмата артистите предпочитаха познатото и очакваха да го играят от ранния октомври до края на сезона. Те бяха уморени от репетициите и нямаха нищо против да се повтарят всяка вечер, без да трябва да учат ново представление, което

означаваше доста допълнителна работа. Свободният съботен следобед със сигурност щеше да бъде отменен.

Още докато Филип Астли повтаряше, че „Арлекин в Ирландия“ ще освежи публиката, отегчена от революции, дърводелците се оттеглиха зад кулисите, за да се пригответ за незабавния строеж на декорите. Томас Келауей ги последва по-бавно. Дори след три месеца работа в цирка понякога му беше трудно да работи с толкова много хора и често си мечтаеше за спокойствието в работилницата си в Дорсетшър или в комплекса „Херкулес“, където само той и семейството му вдигаха шум. Тук имаше непрекъсната върволица от изпълнители, музиканти, коне, доставчици на дървен материал, платове, овес и сено, момчета, които тичаха напред-назад с различни поръчки, възложени от Филип Астли, и безделници, които създаваха хаос редом с другите. А над цялата олелия се извисяваше гласът на Филип Астли, който се разпореждаше гръмогласно, спореше със сина си за програмата или с мистър Конъл за продажбата на билети, или пък с Джон Фокс за всичко друго.

Шумът не беше единственото нещо, с което Томас Келауей трябваше да свикне на новата си служба. Всъщност работата беше напълно различна от правенето на столове и понякога си мислеше да каже на Филип Астли, че не е подходящ за изискванията, предявявани към него, и да признае, че е приел работата само за да зарадва жена си, която бе влюбена в цирка.

Томас Келауей беше майстор на столове — професия, изискаща търпение, сигурна ръка и точно око за формата, която дървото ще приеме. Да строи декорите, от които цирк „Астли“ имаше нужда, означаваше съвсем различно отношение към дървото. Все едно да поискаш от един пивовар да си размени работата с една перачка, защото и двамата използват вода. При столарството изборът на дървото за всяка част беше решаващ за направата на здрав и удобен стол. Томас Келауей познаваше своя бряст и ясен, тисовото дърво, кестена и ореха. Беше наясно кое е най-доброто дърво за седалката (винаги бряст), за краката предпочиташе тисово дърво (ако можеше да го намери), а обръчът за гърба и облегалките за ръцете обикновено бяха от ясен. Той знаеше доколко може да огъва ясена, преди да се разцепи, знаеше доколко може да дялка брястовата дъска с теслата, за да оформи седалката. Обичаше дървото, защото го беше използвал

през целия си живот. За декорите обаче Томас Келауей трябваше да работи с най-евтиния и некачествен дървен материал, който някога беше виждал. Чворест дъб, употребявани букови летви, дори обгорели при пожара дъски. Трудно му беше да докосва този боклук.

Но още по-трудно му беше да разбере това, което трябва да изработи. Когато правеше стол, знаеше, че е стол — изглеждаше като стол и щеше да бъде използван за сядане. Иначе нямаше смисъл да го прави. Декорите обаче не бяха това, което трябваше да бъдат. Той изрязваше дървени плоскости във формата на облак, боядисваше ги в бяло и ги окачваше високо в „небето“, така че да приличат на облаци. И все пак не бяха облаци. Строеше замъци, които не бяха замъци, издигаше планини, които не бяха планини, и индийски шатри, които не бяха индийски шатри. Единствената задача на това, което правеше сега, беше да прилича на нещо, а не да бъде самото нещо. Естествено, всичко изглеждаше добре от разстояние. Публиката често ахваше и ръкопляскаше, когато завесата се вдигаше и произведенията на дърводелците създаваха обстановката, дори отблизо да бяха скованы парчета дърво, боядисани ефектно. Томас Келауей не беше свикнал нещо да изглежда добре отдалеч, но не и отблизо. При столовете този номер не минаваше.

Първите му дни при Астли обаче не бяха катастрофални. Томас Келауей беше доста учуден от това, защото никога в живота си не беше работил заедно с други хора. Първия път, когато се появи в амфитеатъра, ден след като Филип Астли го нае, нарамил торба с инструменти, никой не го забеляза в продължение на цял час. Другите дърводелци бяха заети с изграждането на навес, където да складират спасените от пожара вещи. Томас Келауей ги наблюдава известно време. После, като видя, че един от тях се разхожда из галерията на цирка и затяга перилата, той намери някакви пирони и парчета дърво, взе инструментите си и се зае да потяга столовете в ложите. Когато свърши, се почувства малко по-уверен и отново отиде в строящия се навес. Безмълвно се включи в работната суматоха — подаваше дъска с подходяща големина, когато беше нужно, изнамираше отнякъде пирони, когато никой друг не знаеше къде са, закрепяше отпрала се летва, преди да е ударила някой човек. Когато и последната дъска за наклонения покрив беше закована, Томас Келауей вече беше станал част от групата. За да отпразнуват идването му, дърводелците го

заведоха на обяд в любимата си кръчма, „Гербът на амбулантия търговец“, точно срещу склада за дървен материал до Уестминстърския мост. Всички освен Томас Келауей се напиха, вдигайки тостове за покойния главен дърводелец, клетия Джон Онър.

Остави ги там и се върна да довърши сам един дървен вулкан, от който трябваше да изригват фойерверки като част от драмата „Отмъщението на Юпитер“.

От този момент нататък Томас Келауей прекара лятото, като си мълчеше и работеше упорито за цирка. Беше по-лесно да си мълчи, защото, отвореше ли уста, мъжете се смееха на дорсетския му акцент.

Сега започна да рови из инструментите си.

— Джем, къде може да е тънкото трионче? — извика той. — Един човек има нужда от него.

— Вкъщи.

— Тогава изтичай да го донесеш, момчето ми.

Когато се наложеше, както днес, Джем помагаше на баща си в амфитеатъра. Друг път се присъединяваше към момчетата от помощния персонал, които изпълняваха поръчките на Филип Астли и Джон Фокс. Обикновено трябваше да ходят до Ламбет или Съдърк. Малкото пъти, когато го караха да отиде по-далеч — при един печатар до „Сейнт Пол“, адвокатска кантора в Темпъл или до галантерията зад парка „Сейнт Джеймс“, Джем отстъпваше задачата на другите момчета, които винаги търсеха някое допълнително пени, придружаващо отиването на отсрещния бряг на реката.

Джем често не знаеше къде трябва да отиде.

— Изтичай до склада на Никълсън и кажи, че ни трябва още една каруца букови дъски със същите размери като вчерашните — казваше Джон Фокс и си отиваше, преди Джем да успее да попита къде е складът. Точно в такива моменти Маги му липсваше най-много. Тя би могла на мига да му каже, че Никълсън е западно от моста „Блекфрайърс“. Вместо това той трябваше да пита другите момчета, които му се подиграваха и за невежеството, и за акцента му.

Джем нямаше нищо против да отскочи до вкъщи. Всъщност се радваше, че може да се измъкне от амфитеатъра. Септември беше месец, в който той обичаше да е навън дори повече, отколкото през летните месеци, защото времето беше приятно топло, без да е задушно. Септемврийската светлина в Дорсетшър беше прекрасна, слънцето хвърляше златисти полегати лъчи върху земята, а не напичаше право отгоре, както през лятото. След усиленото събиране на сеното през август, когато селяните не подвиваха крак, септември беше месец на спокойствие и размисъл. Повечето от зеленчуците на майка му бяха узрели, а далиите, хризантемите и розите изпъстряха градините. С братята му и Мейси се тъпчеха с къпини, докато пръстите и устните им не станеха ярко лилави, и така чак до Архангеловден, когато според преданието Дяволът плюеше по къпините и те ставаха кисели.

И все пак, при цялото златисто септемврийско изобилие едно неизбежно течение теглеше в обратната посока. Все още имаше доста зеленина, но листата започваха да капят, а лозите да се сбръчкват. Цветята бяха най-ярки, но и увяхваха бързо.

Септември в Лондон не беше така златист, както в Дорсетшър, но все пак беше много приятен. Джем би се разходил, ако можеше. Но знаеше, че ако закъсне да донесе триончето, чакащият дърводелец ще отиде в кръчмата и после ще е неспособен да работи, така че за него и баща му щеше да остане повече работа. Ето защо той бързаше през задните улички между Амфитеатъра на Астли и комплекса „Херкулес“, без да спира да се наслади на слънчевата светлина.

Мис Пелам сновеше из предната градина, размахваше ножицата, с която подрязваше храстите, и жълтата ѝ рокля грееше под слънчевите лъчи. В това време един мъж излезе от къщата на Уилям Блейк. Джем не го беше виждал, но му се стори някак познат, приведен и с кръстосани ръце зад гърба, с решителна и уверена крачка. Широкото му чело беше набраздено от бръчки. Едва когато мис Пелам прошепна: „Това е братът на мистър Блейк“, Джем осъзна колко си приличат.

— Майка им умря — продължи шепнешком тя. — Та ето какво искам да кажа, Джем, вашето семейство не бива да вдига шум, чуваш ли ме? На мистър Блейк няма да му е приятно това чукане, хлопане и стържене. Непременно кажи на родителите си.

— Да, мис Пелам. — Джем гледаше как братът на мистър Блейк върви нагоре покрай комплекса „Херкулес“. Това трябва да е Робърт, помисли си той. Мистър Блейк го беше споменавал няколко пъти.

Мис Пелам настървено подрязваше плета.

— Погребението е утре следобед, така че тогава не се мотайте наоколо.

— От тук ли ще тръгне шествието?

— Не, не. Отвъд реката. Ще я погребат в Банхил Фийлдс. Но все пак не притеснявайте мистър Блейк. Няма да иска вие или онова момиче да му се пречкate в този тъжен момент.

Джем не беше виждал мистър Блейк цяло лято, а и Маги срещаше рядко. Все едно бе изминала година, откакто Маги се скри у семейство Блейк и животът им се беше променил така внезапно.

Още по-изненадващо беше, когато след няколко минути я забеляза не другаде, а тъкмо в градината на Блейк. Погледна от задния прозорец да види дали майка му не е в градината на мистър Астли. Там беше и показваше на една от племенничките на Астли как да връзва доматите за колчетата, без да наранява стеблата. Томас Келауей беше съbral кураж да попита Филип Астли дали жена му може да използва една част от поляните за своя зеленчукова градинка, като в замяна помага на племенницата им, която явно не различаваше ряпа от цвекло. Ан Келауей засия, когато той се съгласи, защото, макар и да беше средата на юни, твърде късно за садене, все пак успя да посади някои късни марули и репички, лук и зеле.

Джем тъкмо се канеше да слезе долу с триончето в ръка, когато едно бяло петно в лятната къща на Блейк привлече погледа му. Първоначално се притесни да не би да са отново голите тела, които зърна преди няколко месеца. Още се изчервяваше, когато се сетеше за тази гледка. После видя в сянката на входната врата протегната ръка и обувка, която разпозна, и неподвижната фигура на Маги постепенно се очерта пред погледа му.

В градината на Блейк нямаше никой друг, макар че мис Пелам беше отишла в задния си двор и подрязваше розите си. Джем се поколеба за момент, после се спусна надолу, изтича по уличката, която водеше до Херкулес Хол, и после зави наляво покрай зида на задната градина. Ан Келауей все още се занимаваше с доматите и Джем се промъкна покрай нея. Стигна до двора на семейство Блейк, където в избуялата трева все още стоеше една щайга от дните, когато Маги прескачаше стената, за да не минава през къщата им. Той застана до нея и надзърна към майка си, която беше с гръб към него. После бързо се прехвърли през стената.

Изгази през храсталациите в дъното и се промъкна към Маги, като внимаваше лятната къща да е между него и прозорците на Блейк, за не го видят. Щом стигна до нея, видя как раменете и гърдите ѝ се повдигат лекичко от дишането ѝ. Джем се огледа и като се увери, че семейство Блейк не са наоколо, седна да наблюдава спящата Маги. Бузите ѝ бяха зачервени, а по ръката ѝ имаше жълти петна.

След пожара Джем почти не я виждаше. Той и баща му работеха усилено при Астли, но не толкова дълго, колкото Маги прекарваше във фабриката за горчица, където започваше в шест сутринта и работеше

до вечерта, шест дни в седмицата. В неделя, когато семейство Келауей бяха на църква, Маги още спеше. Понякога спеше цялата неделя. В такива случаи Джем не я виждаше чак до другата седмица.

Ако станеше в неделя следобед, те се срещаха на поляните на Астли и отиваха заедно до реката — понякога до Ламбет Палас, друг път се разхождаха по Уестминстърския мост. Често не правеха дори това, а просто сядаха до стената. Джем наблюдаваше как жизнеността ѝ се стопява. С всяка следваща неделя изглеждаше все по-уморена и слаба, а формите, които толкова го привличаха, се изостряха. Линиите по длани и пръстите ѝ бяха пожълтели. По кожата, по бузите, врата и ръцете ѝ бе полепнала прах, която не можеше да се отмие напълно, сякаш в нея се бе вселил жълт дух, а черната ѝ коса посивя. Отначало Маги я миеше всеки ден, но скоро се отказа. Миенето отнемаше време, през което можеше да спи, пък и защо да се притеснява за чистата си коса, когато следващата сутрин пак щеше да се покрие с прах от горчица?

Усмихваше се по-рядко. Приказваше по-малко. Джем откри, че за пръв път той води разговора. През повечето време я забавляваше с истории от цирка: за кавгата между Филип Астли и мистър Йоханот заради неприличните думи в „Песента на пекаря“, при които публиката всяка вечер лягаше от смях; за изчезването на една от шивачките на костюми, намерена по-късно в един парк пияна и бременна; за вечерта, когато дъсканият вулкан на Юпитер се прекатури от изригването на фойерверките. Маги обичаше тези истории и все искаше още.

Като я гледаше сега, Джем изпита болка. Искаше му се да се пресегне и да прокара пръст по прахта от горчица върху ръката ѝ.

Накрая прошепна името ѝ.

Маги се изправи с вик:

— Какво? Какво става? — Огледа се наоколо.

— Шиш! — опита се Джем да я успокои, проклинайки се, че я е уплашил. — Мис Пелам е наблизо. Видях те от нашия прозорец и си помислих... ами просто исках да видя как си.

Маги разтърка лице и се окопити.

— Разбира се, че съм добре. Защо да не съм?

— Няма защо. Просто се питах... не трябваше ли да си във фабриката.

— О, да. — Тя въздъхна като някоя старица и прокара пръсти през разрешените си къдици. — Много съм уморена. Сутринта отидох на работа, но избягах през обедната почивка. Единственото, което искам, е да поспя малко. Имаш ли нещо за ядене?

— Не. Не яде ли нищо във фабриката?

Маги преплете пръсти и протегна ръце нагоре.

— Не, гледах да изчезна час по-скоро. Няма значение, ще хапна по-късно.

Поседяха в мълчание, вслушвайки се в кълцането на мис Пелам, която подрязваше розите си. Джем не сваляше очи от ръката на Маги, с която сега беше обвила коленете си.

— Какво гледаш? — попита тя внезапно.

— Нищо.

— Не, гледаш нещо.

— Просто се чудех... какъв вкус има. — Той кимна към жълтото петно на ръката й.

— Горчицата ли? Вкус на горчица, глупчо. Защо, да не искаш да я оближеш? — Маги протегна ръка предизвикателно.

Джем почервя и тя използва предимството си.

— Давай — промърмори, — аз те карам.

Той се поколеба, после се наведе и близна петното от горчица; нежните косъмчета по ръката й погъделичкаха езика му. За миг се почувства зашеметен от това, че усеща тръпчивия вкус на топлата кожа, преди горчицата да залюти в гърлото му и да го разкашля. Маги се засмя — звук, който не беше чувал често през последните дни. Той се облегна назад така засрамен и възбуден, че не забеляза как косъмчетата по ръката на Маги са настърхнали.

— Чу ли? Майката на мистър Блейк е умряла — каза той, опитвайки се да скрие вълнението си.

Маги потръпна и отново обгърна колене с ръцете си.

— Нима? Горкият мистър Блейк.

— Погребението ще е утре в Банхил Фийлдс. Така каза мис Пелам.

— Наистина ли? Ходила съм там един път с татко. Защо не идем и ние на гробищата? Утре е неделя, така че не сме на работа.

Джем я изгледа косо и отсече:

— Не можем, та ние не я познаваме.

— Няма значение. Не си ходил натам, нали?

— Накъде?

— Покрай „Сейнт Пол“, до Смитфийлд. В старата част на Лондон.

— Май не.

— Някога изобщо ходил ли си на другия бряг на реката?

— Разбира се. Не помниш ли, че бяхме заедно в Уестминстърското абатство?

— Само тогава ли? Тук си вече шест месеца и си пресякъл реката само веднъж?

— Три пъти — поправи я Джем. — Веднъж пак отидох до Абатството. И съм минавал по моста „Блекфрайърс“. — Той не каза на Маги, че е прекосявал моста, но не е слизал на другия бряг. Беше стоял и наблюдавал хаоса на Лондон, но не посмя да навлезе в него.

— Нека да идем, ще ти хареса — настоя Маги.

— Какво... колкото на теб ще хареса на село ли?

— Ха! Не е същото. — Докато Джем продължаваше да гледа колебливо, Маги добави: — Хайде, ще бъде приключение. Ще вървим след мистър Блейк, както винаги сме искали. Какво, да не те е страх?

Тя звучеше ентузиазирано, както някога, и Джем рече:

— Добре де, добре.

3

Джем не каза на родителите си и на Мейси къде отива. Ан Келауей щеше да му забрани да ходи толкова надалеч из Лондон. Мейси щеше да поиска да тръгне с тях. Обикновено Джем нямаше нищо против сестра му да ги придружава. Днес обаче беше нервен и не му се щеше да отговаря и за нея. Затова просто каза, че излиза, и макар да отбягна погледа на Мейси, почвства умоляващите ѝ очи.

Може би защото се беше наспала предишния ден, Маги изглеждаше много по-лъчезарна, отколкото през последните недели. Беше се изкъпала и измила косата си, така че с изключение на жълтите линии по дланите кожата ѝ имаше по-свеж цвят. Беше си облякла престиилка върху роклята и си беше вързала светлосиня кърга на врата, нахлутила широкопола сламена шапка с тъмносиня панделка. Тялото ѝ също изглеждаше различно — талията и гърдите ѝ бяха по-оформени. Джем осъзна, че Маги за пръв път носи корсет.

Тя хвана ръката му и вирнала носле, каза през смях:

— Понасяме ли се към центъра на града?

Изглеждаш красива.

Маги се усмихна и приглади престиилката над корсета си — жест, който Мейси често правеше, но за Маги беше нов и не изопна много набрания на кръста ѝ плат. Джем потисна желанието си да пълзне дланя по тялото ѝ и да приглади престиилката ѝ.

Огледа изцапаните си закърпени панталони, грубата си риза и износеното кафяво елече, наследено от брат му Сам. Не беше му дошло наум да си остане с хубавите дрехи за църква. Освен че се боеше да не ги измърси, трябваше да обяснява на родителите си защо е облечен така.

— Трябваше ли да си сложа по-хубави дрехи? — попита той.

— Няма значение. Аз просто обичам да се контя, когато мога. Съседите ще ми се подиграват, ако съм облечена така тук. Хайде да идем до къщата на Блейк. Наблюдавам я, но все още никой не е излязъл.

Те се настаниха да чакат срещу къщата на № 13, зад ниския плет, който отделяше полето от пътя. Не беше слънчево като предишния ден. Все още беше топло, но мъгливо и задушно. Лежаха в тревата и от време на време един от тях се надигаше да погледне дали няма някакво раздвижване пред къщата на мистър Блейк. Видяха мис Пелам да излиза с една приятелка. Тръгнаха към Уестминстър Бридж Роуд, както често в неделя следобед — да пият еchemичена отвара и да се радват на цветята в Градините на Аполон. Видяха Джон Астли, който профучи на коня си. Видяха Томас и Ан Келауей да излизат с Мейси от къщата на № 12 и да минават покрай тях на път към Темза.

Веднага щом те отминаха, вратата на № 13 се отвори и семейство Блейк се отправиха към Роял Роуд, за да се промъкнат през задните улички до Уестминстърския мост. Бяха облечени в обичайните си дрехи: мистър Блейк носеше бяла риза, черни бричове, закопчани под коленете, камгарни чорапи, черно сако и черна шапка с широка периферия като тези, които носеха квакерите. Мисис Блейк беше с тъмнокафява рокля с бяла якичка, боне и тъмносин шал. Вървяха тъй, все едно отиваха на разходка в неделния следобед, а не на погребение, макар че крачеха малко по-бързо, по-целенасочено, запътили се към някаква крайна точка, която сякаш бе по-важна, отколкото разходката до там. И двамата не изглеждаха печални или разстроени. Лицето на мисис Блейк може би беше малко безизразно, а очите на мистър Блейк бяха по-силно вперени в хоризонта. Скръбта им не личеше по нищо и хората, с които се разминаваха, не ги заговаряха, нито сваляха шапки, както биха направили, ако знаеха, че изпращат покойник.

Маги и Джем прескочиха плета и ги последваха. Отначало вървяха доста по-назад. Но семейство Блейк изобщо не се обърнаха и когато пресякоха Уестминстърския мост, Джем и Маги се бяха приближили толкова, че биха могли да чуят какво си говорят. Те обаче не разговаряха. Само мистър Блейк си тананикаше и от време на време изпяваше части от песни на висок глас.

Маги сръга Джем.

— Това не са химни като тези, дето трябва да пее днес. Мисля, че са негови песни от книгата му. От „Песни за невинността“.

— Може би. — Джем не обръщаше толкова внимание на семейство Блейк, а на околната гледка. Отминаха Уестминстърското абатство, където бе задръстено от народ след края на една служба и

преди друга, и продължиха направо. Скоро пътят навлезе в голямо зелено пространство с дървета и дълго тясно езерце по средата.

Джем спря и се загледа. Хората се разхождаха по заравнените чакълени пътеки, облечени в далеч по-хубави дрехи от тези, които беше виждал в Ламбет. Жените носеха рокли, скроени така, че изглеждаха като живи. Широките им поли бяха в ярки цветове — наситено жълто, тъмночервено, небесносиньо, златисто, повечето с бродерии, волани или къдрички. Издути фусти обгръщаха женските фигури, а косите им бяха вдигнати високо като кули, увенчани с чудати творения от плат, които Джем не би нарекъл шапки. Изглеждаха като люшкащи се кораби, които лесно могат да се преобърнат при по-силен вятър. Бяха одежди, които не можеш да носиш, ако искаш да свършиш никаква работа.

Мъжките дрехи учудиха Джем още повече. Личеше стремеж към удобство, макар че явно тези мъже също не работеха. Той се загледа в един човек, който мина край тях. Носеше връхна дреха от кафява и жълта коприна, скроена така, че да разкрива бричове от същия плат, златиста жилетка и риза с дантела на яката и маншетите. Чорапите му бяха бели и чисти, а сребърните токи на обувките блестяха. Ако Джем или баща му носеха такива дрехи, пироните щяха да дерат коприната, стърготини щяха да се загнездват в дантелата, чорапите щяха да се цапат и късат и някой щеше да открадне сребърните токи.

В такава елегантна компания Джем се почувства още по-засрамен от панталоните с кръпки и износеното си елече. Дори опитите на Маги да се докара със смачканата сламена капела и шалчето изглеждаха смешни на това място. Тя също го усети, защото още веднъж приглади престилката си, като че ли предизвикваше минувачите да я погледнат.

— Кое е това място? — попита Джем.

— Паркът „Сейнт Джеймс“. Виж онзи дворец отсреща, на него е наречен. — Тя посочи през парка към дълга постройка от червени тухли с назъбени кули от двете страни на входа и ромбовиден часовник, окначен между тях, който показваше два и половина.

— Хайде, ще изгубим семейство Блейк.

На Джем му се искаше да остане тук по-дълго не само за да наблюдава парада на тоалетите, но и портшезите, носени напред-назад от слуги в червено. Децата бяха облечени почти толкова пищно,

колкото и родителите им, хранеха патиците и тичаха след обръчи. Млекарките викаха: „Чаша мляко, дами! Чаша мляко, господа!“, и дояха мляко от крави, привързани наблизо. Но Джем трябваше да последва Маги и двамата забързаха след семейство Блейк.

Те се отправиха на север, заобикаляйки източния край на парка. В началото на широка улица, обградена с четири редици брястове, която продължаваше покрай Двореца, те свърнаха в тясна алея към улица с магазини и театри, наредени от двете ѝ страни.

— Отиват нагоре по Хеймаркет — каза Маги. — По-добре да те хвана под ръка.

— Защо? — попита Джем, макар да не дръпна лакътя си, когато тя мушна ръка под него.

Маги се изкикоти и рече:

— Няма да допуснем лондонските момичета да се възползват от едно провинциалистче.

След минута той разбра какво има предвид тя. Докато вървяха по широката улица, някои жени започнаха да му кимат и да го поздравяват, след като досега никой не му обръщаше внимание. Те не бяха облечени както жените в парка „Сейнт Джеймс“ — носеха повечетии и по-ярки рокли, гърдите им бяха разголени, а на главите им бяха кацнали шапки с пера. Не бяха толкова нахални като проститутката, която срещна на Уестминстърския мост, но може би защото беше светло и още не се бяха напили.

— Какво хубаво момче — рече една жена, хванала за ръка друга.
— Откъде си?

— От Дорсетшър — отвърна той.

Маги го дръпна и изсъска:

— Не говори с нея! Ще се вкопчи в теб и няма да те пусне!

Другата проститутка бе с рокля на цветя и хубава шапка и можеше да мине за елегантна, ако нямаше такова дълбоко деколте.

— Дорсетшър, а? — каза тя. — Тук имаме момичета от Дорсетшър. Искаш ли да се запознаеш с тях? Или искаш лондончанка?

— Оставете го на мира! — измърмори Маги.

— Какво, вече си си намерил? — каза тази с роклята на цветя, като хвана Маги за брадичката. — Тя едва ли ще ти даде това, което аз мога.

Маги се освободи с рязко движение и пусна ръката на Джем. Проститутките се изсмяха и ги оставиха на мира, за да търсят по-добра плячка. Джем и Маги закрачиха неуверено в неловко мълчание. Мъглата се беше сгъстила, слънцето се беше скрило и само от време на време надничаше иззад облаците.

За щастие Хеймаркет беше къса улица и скоро стигнаха до потихи и по-тесни улички, където сградите бяха залепени една за друга, но не бяха запуснати, а минувачите изглеждаха малко по-заможни от техните съседи в Ламбет.

— Къде сме? — попита Джем.

Маги заобиколи една конска фъшкия.

— В Сохо.

— Банхил Фийлдс наблизо ли е?

— Не, има още път. Първо ще отидат в къщата на майка му и ще я вземат от там. Виж, спряха. Ето. — Семейство Блейк чукаха на вратата на един магазин, на чиито прозорци бе закачен черен плат.

— Джеймс Блейк, галантерист — прочете Джем на глас табелата над магазина.

Вратата се отвори и двамата влязоха вътре. Мистър Блейк се обърна да заключи вратата след себе си и Джем видя, че той вдигна поглед за момент, но не достатъчно дълго, за да ги забележи. Въпреки всичко те се отдръпнаха доста назад по улицата.

Пред вратата не чакаха никакви карети, никой друг не се появи. След като се облегна на някакъв зид и привлече строгите погледи на хората, влизящи и излизящи от съседните къщи, Маги се отмести от зида и тръгна обратно към магазина.

— Какво правиш? — прошепна Джем, когато я настигна.

— Не можем да стоим там и да чакаме, привличаме внимание. Ще се разходим наоколо и ще гледаме кога ще дойде катафалката.

Те минаха покрай прозорците на магазина и по съседните улици и скоро се озоваха на Голдън Скуеър, чието име им каза един продавач на цветя. Както и другите лондонски площиади този не беше особено елегантен, но фасадите на къщите бяха по-широки и наоколо беше по-светло, отколкото на тесните улици. Самият площад беше ограден с железни перила, така че Джем и Маги се разходиха от външната им страна и огледаха статуята на Джордж II в средата.

— Защо се държат така с мен? — попита Джем, докато вървяха.

— Кой как се държи?

— Онези... жени на Хеймаркет. Защо подмятат такива неща? Не виждат ли, че съм малък за... за това?

Маги се изкиска.

— Може би момчетата в Лондон възмъжават по-рано.

Джем почервя и съжали за думите си, защото на Маги явно ѝ харесваше да го дразни за тези работи. Усмивката ѝ го накара да разрита чакъла по пътеката.

— Да се връщаме — промърмори тя.

Когато стигнаха до магазина, отпред беше спряла катафалка и вратата беше отворена. Съседите започнаха да излизат на улицата и Джем и Маги се скриха между тях. Мистър Блейк се появи с погребалните агенти и двамата си братя — единият беше мъжът, който Джем видя предишния ден. Мисис Блейк излезе с друга жена, която имаше същите гости вежди и месест нос като братята и сигурно беше сестра им. Докато мъжете изнасяха ковчега през вратата и го поставяха на катафалката, насиbralата се тълпа наведе глави, а мъжете свалиха шапките си.

После двама от погребалните агенти се качиха на капрата и потеглиха бавно, а опечалените тръгнаха пеша, последвани от съседите. Процесията продължи по улицата, докато тя се стесни. Там те спряха и останаха да наблюдават катафалката, която скоро зави в още по-малка уличка и изчезна.

Джем забави крачка.

— Може би трябва да се връщаме в Ламбет — предложи той, мъчейки се да преглътне буцата, заседнала на гърлото му. Като видя ковчега в катафалката и съседите със свалени шапки, си спомни за погребението на брат си и съседите, които стояха пред къщите си с наведени глави, когато каруцата с ковчега мина покрай тях и продължи към гробището, съпроводена от погребалния звън на една-единствена камбана в църквата на Пидълтрентайд. Хората плачеха, защото обичаха Томи, и на Джем му беше много трудно да измине пред очите на всички краткото разстояние между дома им и църквата. Макар че сега по-рядко мислеше за брат си, все още имаше моменти, когато го връхлитаха спомени. Лондон не погреба напълно Томи за който и да е от семейство Келауей. Нощем Джем често чуваше майка си да плаче.

Маги обаче не се съгласи с него. Щом съседите се обърнаха да се приберат по къщите си, тя хукна нагоре по улицата. На ъгъла, където процесията бе завила, тя погледна назад към Джем и замаха енергично. След миг той я последва.

Скоро стигнаха до Сохо Скуеър, малко по-голям площад от Голдън Скуеър, но с подобна желязна ограда, тревни площи, алеи със ситни камъчета и статуя на Чарлз II върху пиедестал в центъра. За разлика от Голдън Скуеър можеше да се влезе вътре и докато погребалната процесия заобикаляше покрай северната страна, Джем и Маги пресякоха направо, смесвайки се с други лондончани, излезли на разходка за малко свеж въздух и светлина, макар че въздухът тук беше по-мръсен, отколкото в Ламбет, изпълнен с миризмите на хора, живеещи нагъсто: въглищен прах и пушек, кисел дъх на мухлясали дрехи, варено зеле и развалена риба. И макар че Сохо Скуеър беше по-просторен от околните улици, през които бяха минали, небето се бе покрило с облаци, така че златистата септемврийска светлина вече я нямаше. Над тях висеше сивкава пелена, която напомни на Джем за безкрайния ноемврийски сумрак. Имаше чувството, че е привечер и е отсъстввал от Ламбет цял следобед, макар да не беше чул камбаните да отбелязват четири часа.

— Вземи. — Маги му отчупи от меденката с джинджифил, която беше купила от един продавач, понесъл табла на главата си.

— Благодаря. — Джем захапа меденката с чувство за вина. Не беше си взел никакви пари, защото мислеше, че може да му ги откраднат.

От другата страна на площада отново застанаха на опашката на процесията и след няколко минути минаха покрай четвъртата църква с висока кула. Маги потрепери. „Сейнт Гайлс“ бяха единствените думи, които изрече, сякаш името говореше само за себе си и нямаше нужда от обяснения. Джем не попита нищо — знаеше, че Гайлс е светецът покровител на несretниците, и околните порутени сгради оправдаваха името на църквата. Макар че не отидоха до тях, Джем видя мръсотията по претъпканите улици, подуши миризмата, която се носеше отдалеч, и долови нещастието, белязало лицата наоколо. Това не беше първата му среща с лондонските предградия. Двамата с Маги бяха обикаляли крайбрежните улици в Ламбет, недалеч от мястото, където тя правеше

горчица. Беше смяян, че хората могат да живеят в такава влага и мизерия. И тогава, както и сега, сърцето му се свиваше от копнеж по Дорсетшър. Искаше да спре един човек в дрипи, който мина покрай тях с изпito и мръсно лице, и да му каже да излезе от Лондон и да върви, докато не стигне красивите, прорязани от бразди и окъпани в слънце зелени хълмове, които бяха декорът на детството му.

Той обаче не спря мъжа, а последва Маги, която пък следваше семейство Блейк. Забеляза, че мистър Блейк обърна глава да огледа мизерните улици, докато продължаваше да върви след ковчега на майка си.

Където в Лондон имаше коптори, имаше и проститутки. Наоколо беше пълно с тях. Бяха достатъчно възпитани да не се провикват към хората от погребалната процесия. Но Джем вървеше на разстояние и не носеше черно, така че го сметнаха за добра мишена. Започнаха да му подвикват, като жените на Хеймаркет, макар че тези бяха много по-различни. Дори Джем, който нямаше опит с проститутки, забеляза, че тези около „Сейнт Гайлс“ са далеч по-окаяни от своите добре облечени и жизнени посестрици от Хеймаркет. Тук лицата бяха изпiti и белязани от шарка, зъбите бяха почернели или липсваха, кожата жълта, а очите зачервени от пиеене или изтощение. Джем не можеше да понесе гледката и забърза с риск да настигне семейство Блейк. Но ги чуваше.

— Господине, господине! — Настоявала да го наричат така, докато подтичаха покрай него и го дърпаха за ръкава. — Опитайте, господине. Дайте ни шест пенса, господине. Ще ви накараме да се усмихнете, господине.

Акцентът на повечето беше ирландски, както на по-голямата част от жителите на този квартал, но имаше и други — с ланкашърски, корнуолски и дори дорсетски гърлен и melodичен акцент.

Джем закрачи по-бързо. Но и клетвите на Маги не можаха да го отърват от жените. Той се приближи толкова до погребалната процесия, докато проститутките крещяха като гъски покрай него, че един от братята Блейк, когото Джем смяташе за Робърт, се обърна и ги изгледа намръщено, при което те изостанаха.

— Наближаваме Хай Холбърн — обяви Маги, когато улицата започна да се разширява. После тя спря.

Джем също спря и попита:

— Какво има?

— Шшшт! Слушам.

Той не чуваше нищо освен нормалните звуци на лондонския живот: тропот на преминаващи карета; един човек, който викаше „Памучни връзки за обувки, половин пени парчето, дълги и здрави!“; друг свиреше тъжна мелодия на гайда и спря, за да изкряска „Дайте пени на бедния човек и ще сменя мелодията с весела!“; мъж и жена, които се караха за халба бира. Това бяха звуци, с които беше привикнал след шест месеца в Ламбет.

И тогава сред цялото това ръмжене, трополене и крясъци се чу глас с друг акцент, дорсетски:

— Джем! Джем! Върни се!

Джем се завъртя и надникна през претъпканата улица.

— Ето там — рече Маги и се втурна към къдрава бяла шапчица.

Мейси стоеше с друго момиче до една сергия, на която продаваха миди. То беше дребно за възрастта си, със сламена коса, бледо слабичко лице, огромни петна руж на двете бузи и начервени устни, които сигурно си мислеше, че разкрасяват лицето й. Очите й бяха възпалени — беше плакала и се оглеждаше в очакване отнякъде да й се стовари удар. Не беше облякла блуза, а просто кожения си корсет, потъмнял и омазнен от носене, и червена сатенена пола над мръсна фуста. Беше откъснала ивица от подгъва на полата и си я беше завързала на косата.

— Джем! Джем! — извика Мейси, като се втурна към него. — Ето я Роузи Уитман. Не я ли позна, като минаваше? Роузи, това е Джем.

Джем не би погледнал момичето втори път, но когато тя обърна зачервените си очи към него, той видя под ружа, мръсотията и жалкия опит да бъде прельстителна лицето на момичето, с което ловеше змиорки в река Пидъл и чиито родители загубиха хамбара си заради нея.

— Добър ден, Джем — рече тя, разкривайки познатото разстояние между предните си зъби.

— Божичко, ти познаваш това момиче? — каза Маги.

— Тя е от нашия край — отвърна Мейси.

— И какво, за Бога, правиш ти тук, мис Пидъл?

Мейси изглеждаше хрисима, доколкото това беше възможно за момиче, носещо шапчица с къдрички.

— Аз... ви следвах. Видях ви как тръгвате след семейство Блейк и казах на мама и тате, че ме боли глава, и тръгнах след вас. Следвах ви през целия път — добави тя гордо.

— Да имаш едно пени, Джем? — попита Роузи.

— Съжалявам, Роузи, нямам никакви пари в себе си.

— Дай ѝ меденката — нареди Мейси.

Джем подаде отхапаното парче на Роузи, която го натъпка в устата си.

— По дяволите! Блейк! — измърмори Маги и се обърна да потърси процесията. След като пълзеше през задните улици, сега катафалката се забърза на по-широкия път — Хай Холбърн Роуд. Вече почти не се виждаше.

— Само ще изтичам да видя накъде отиват. Чакайте ме, ще се върна да ви взема. — Маги изчезна в тълпата.

— Ти какво правиш тук? — попита Джем Роузи.

Роузи се огледа, сякаш да си припомни къде се намира.

— Тук работя — рече тя с пълна уста.

— Но защо избяга и дойде в Лондон?

Роузи преглътна.

— Знаеш защо. Не можех да търпя нашите и съседите да ме сочат с пръст за пожара. Така че се настаних тук, разбиращ ли.

— Но защо не си идеш у дома? — каза Мейси. — При родителите ти, които... — Внезапно мълкна, като си спомни, че семейство Уитман са в приюта за бедни в Дорчестър, нещо, което нямаше да съобщи на Роузи. — Както и да е, в Дорсетшър със сигурност ще е по-добре от тук.

Роузи повдигна рамене и обви ръце около тялото си, като че ли се успокояваше с прегръдка.

— Не можем да я оставим, Джем — каза Мейси. — Да я заведем в Ламбет с нас.

— Но тогава мама и татко ще разберат, че сме идвали чак чук — възрази Джем, опитвайки се да не показва отвращението си. Изглежда, проститутките го следваха навсякъде.

— О, те няма да се сърдят, особено като видят, че сме довели Роузи.

Докато брат и сестра обсъждаха какво да правят, Роузи стоеше послушно и облизваше трохите от меденката по пръстите си. Трябаше

да се очаква, че ще се заинтересува какво ще се случи с нея, но тя стоеше безучастно. След пристигането си в Лондон преди година често я изнасилваха, ограбваха и биеха. Не притежаваше нищо освен дрехите на гърба си и вечно беше гладна. И макар още да не знаеше, беше хванала гонорея. Роузи вече не очакваше, че ще може да решава съдбата си, и затова не каза нищо.

Досега беше успяла да привлече само един мъж. Сега обаче, може би защото й се отделяше внимание, мъжете внезапно започнаха да я забелязват повече. Роузи улови погледа на един малко по-добре облечен мъж и лицето й светна.

— Заета ли си, скъпа? — попита той.

— Не, господине. Всичко каквото пожелаете, господине. — Роузи изтри ръце в роклята си, среса с пръсти сламенорусата си коса и го хвана за ръката. — Оттук, господине.

— Какво правиш? — изкреша Мейси. — Не можеш да ни оставиш!

— Радвам се, че се срещнахме — рече Роузи. — Сбогом.

— Чакай! — Мейси я хвана за лакътя. — Ела... ела да ни потърсиш. Можем да ти помогнем. Живеем в Ламбет. Знаеш ли къде е?

Роузи поклати глава.

— Била ли си на Уестминстърския мост?

— Била съм — отвърна Роузи.

Мъжът издърпа ръката си от нейната.

— Идваш ли, или ще си търсиш компания другаде?

— Разбира се, че идвам, господине. — Роузи отново сграбчи ръката му и тръгна с него.

— Отиваш до моста, Роузи — извика Мейси, — и в края му ще видиш голяма сграда, от която се вее бял флаг с червени и черни букви на него. Това е цирк „Астли“. Иди там през деня и попитай за Томас Келауей, разбра ли?

Роузи не се обърна, а поведе клиента си по една странична уличка, като го дърпаше да се скрият час по-скоро.

— О, Джем, мисля, че кимна — каза Мейси. — Чу ме и кимна. Ще дойде, сигурна съм. — Очите й бяха пълни със сълзи.

Маги дотича при тях.

— Всичко е наред — каза тя задъхано. — Заклещени са от две карета, които са се ударили, и сега кочияшите се карат. Имаме една-две

минути. — Тя се огледа. — Къде е другата мис Пидъл?

— Тръгна си — каза Джем.

— Утре ще се срещнем до цирка — добави Мейси.
Маги погледна единия и другия и повдигна вежди.

5

Докато следваха траурната процесия надолу по Хай Холбърн, Джем усети промяна в града, колкото по на изток отиваха, към по-старата част. Улиците на Сохо се пресичаха под прав ъгъл и оформяха нещо като решетка. Сега обаче те се отклоняваха от Хай Холбърн не толкова предвидимо, губеха се от погледа или внезапно свършваха в сляпа стена, или се стесняваха така, че по тях не можеше да мине каруца. Изглеждаха като случайно появили се, без да са били планирани. Тази част на Лондон беше безразборно строена и не полагаше усилия да изглежда величествена, елегантна или подредена, както Сохо и Уестминстър. Наоколо пак имаше много къщи, магазини и кръчми, но между тях се издигаха по-големи сгради — фабрики и складове. Джем подуши дъх на бира, оцет, нишесте, катран, луга, сало и вълна. И когато най-накрая свърнаха встрани от Хай Холбърн, усети мириза на кръв.

— Боже милостиви, не мога да повярвам, че ще минат през Смитфийлд — извика Маги и събрчи нос. — Не можаха ли да изберат друг път?

— Какво е Смитфийлд? — попита Мейси.

— Говеждият пазар.

Улицата водеше нагоре към редица от ниски постройки, където вонята на тор, урина и кравешка пот се смесваше с потискащата остра смрад на кръв и месо. Макар че пазарът беше затворен в неделя, все още имаше хора, които чистеха яслите. Докато минаваха, една жена лисна пред краката им кофа с кървава вода. Мейси замръзна в розовата локва и затисна устата си с длан.

— Хайде, мис Пидъл — подвикна Маги, като я грабна за ръката и закрачи с нея през кървавата вода, макар че самата тя бе пребледняла. — Не спирай, не искаме да повърнеш върху нас, нали така? Е, не си ни казала как успя да ни следиш толкова дълго, без да те забележим. Поне аз не я забелязах, а ти, Джем? — Докато говореше, дишаше дълбоко и това накара Джем да се вгледа в нея.

Мейси се изкикоти.

— Не беше лесно, особено докато чакахте погребалните агенти. По едно време двамата тръгнахте точно срещу мен и трябваше да се обърна и да гледам във витрината на един часовникар, докато отминете. Бях толкова сигурна, че ще ме видите, но не. После, на втория площад, докато гледах статуята, вие приближихте и трябваше да се скрия зад нея! О, нали смяташ, че Роузи ще дойде в цирка, кажи! Трябва да дойде. И ние ще ѝ помогнем, нали така?

— Наистина не виждам какво можем да направим. Няма как да я изпратим обратно в Дорсетшър, не и при родителите ѝ в приюта и не такава, каквато е сега.

— Може да остане у нас, какво ще кажеш? Мама и татко няма да я изгонят.

— Мис Пелам ще я изгони.

— Не и ако кажем, че ни е сестра, дошла от Дорсетшър. Мис Пелам не знае, че нямаме сестра.

— Трябва да си смени дрехите. Задължително — намеси се Маги. — Не може да носи такива дрехи и да казва, че ви е сестра. Старата сврака веднага ще разбере каква е.

— Ще ѝ дам от моите дрехи. И може да си намери работа — във фабриката за горчица например. Може да работи с теб.

Маги изсумтя.

— Не бих пожелала това и на врага си. Виж какво се случва, когато работиш там. — Тя извади кърпичка от корсета си и им я показва. Беше жълта и изцапана с кръв. — Нали знаете какво е, като си сложиш много горчица на говеждото или на рибата и те заболява носът. Ето това се чувства всеки ден във фабриката. Когато отидох за пръв път, кихах през цялото време и очите и носът ми течаха. Казаха, че ще ме уволнят, ако продължавам така. Да бяха ме уволнили. Накрая свикнах, но сега не усещам никаква миризма и чувствам вкуса на горчица, каквото и да ям. Дори оная джинджифилова меденка имаше вкус на горчица. Така че не предлагайте на вашата приятелка да идва там.

— Може да ѝ намерим работа в цирка — каза Мейси.

— Или може да я вземат в Приюта за момичета сираци, ако излъжем, че родителите ѝ са умрели — рече Джем. — И без това не могат да се грижат за Роузи.

— Има по-добри места за нея — каза Маги. — Може да отиде в Дома за превъзпитание в Сейнт Джордж Фийлдс. Там приемат проститутки... — Мейси се сви при тази дума — и ги превръщат в порядъчни момичета, учат ги да шият, намират им места като прислужници.

— Роузи може да шие — обади се Мейси. — Знам, че може. Заедно правехме копчета. Сигурна съм, че можем да й помогнем!

По време на този разговор те следваха погребалната процесия. Внезапно катафалката спря пред една порта, зад която се виждаха редици гробове. Бяха пристигнали в Банхил Фийлдс.

Джем не се беше замислял за какво е дошъл чак дотук. Предполагаше, че Банхил Файлдс е голямо гробище, щом е в Лондон — впечатляващо като Уестминстърското абатство, но отдалечно на мили. За негова изненада то не изглеждаше много по-различно от гробището в Пидълтрентайд. Разбира се, беше по-голямо, може би десет пъти колкото това в Пидъл. Но нямаше църква или параклис, а беше само поле с редици гробове, сред които тук-там се извисяваха паметници и дървета — букове, чинари и черници. Не беше и защитено от вънния свят място за безмълвно съзерцание, защото наблизо стърчеше голяма пивоварна и го изпълваше със светския, жизнерадостен мириз на хмел, а в работните дни несъмнено и с много народ.

И все пак, докато се взираше в надгробните площи през железните перила и чакаше заедно с момичетата да отведат майката на Блейк до мястото за вечен покой, както и по-късно, когато казаха няколко прощални слова, Джем почувства, че Банхил Файлдс го навежда на меланхоличен размисъл, така познат от дните, когато се скиташе из гробището на Пидълтрентайд. Е, все пак в онова гробище беше погребан Томи и Джем знаеше, че там би се чувствал различно.

Погребението привърши бързо.

— Нямаше опело — прошепна Джем на Маги. Бяха се облегнали на голям четвъртият паметник и наблюдаваха отдалеч как мистър Блейк и братята му хвърлят по няколко лопати пръст в гроба. После подадоха лопатите на гробарите.

— Тук няма опело — обясни Маги. — Това е сектантско гробище. Не използват молитвеници, няма свещеници, а и земята не е осветена. Мистър Блейк е истински радикал. Не знаеше ли?

— Не значи ли това, че ще отиде в Ада? — попита Мейси, докато отскубваше една маргаритка, израснала в основата на паметника.

— Не знам. Може би. — Маги проследи с пръст името на надгробния камък, макар че не можеше да го прочете. — Според мен всички ще отидем в Ада. Бас държа, че няма Рай.

— Маги, не говори така! — извика Мейси.

— Е, може да има Рай за теб, мис Пидъл. Макар че ще си ужасно самотна там.

— Не виждам защо трябва да е или едното, или другото — каза Джем. — Не може ли да съществува нещо, в което да има по малко и от двете?

— Това е светът, Джем — каза Маги.

— Сигурно е така.

— Добре казано, момичето ми. Добре казано, Маги.

Децата подскочиха. Миствър Блейк се беше отделил от групата на опечалените и се беше приближил изтазад.

— О, здравейте, мистър Блейк — каза Маги, питайки се дали е ядосан, че са го последвали. Не изглеждаше ядосан обаче — все пак я хвалеше за нещо.

— Ти отговори на въпроса, който ти поставих на Уестминстърския мост — продължи той. — Чудех се кога ще го направиш.

— Така ли? Какъв въпрос? — Маги ровеше в паметта си, но не можеше да си спомни много от първия им объркан разговор с мистър Блейк.

— Аз помня — каза Джем. — Вие питахте какво има по средата на реката, между срещуположните брегове.

— Да, момчето ми, и Маги току-що каза какво е то. Разбираш ли отговора? — Той се втренчи в Джем, който устоя на погледа му, макар да беше болезнено, както да гледаш право в слънцето, защото блестящите очи на мистър Блейк проникваха през маската, която Джем беше надянал, за да отиде толкова навътре в Лондон. Докато се гледаха, той се почувства гол, сякаш мистър Блейк можеше да вижда вътре в него — страхът му от всичко ново и различно в Лондон, загрижеността за родителите му и Мейси, шока от състоянието на Роузи Уитман, новите обърквачи чувства към Маги, дълбоката скръб за брат му, за котката му и за всеки, който си е отишъл от този свят. Джем беше объркан и въодушевен от следобеда с Маги, от дъха на живота и смъртта в Смитфийлд, от красивите дрехи в парка „Сейнт Джеймс“ и окаяните бедняци край „Сейнт Гайлс“, от смеха на Маги и кръвта от носа ѝ.

Мистър Блейк виждаше всичко това у него. Той му кимна и Джем се почувства различно — по-твърд и по-чист, като че ли беше камък, изльскан от пясъка.

— Светът — рече той. — Това, което лежи между двете противоположности, сме ние.

Мистър Блейк се усмихна.

— Да, моето момче, да. Напрежението между противоположностите ни прави такива, каквито сме. В нас има не само едното, но и другото, те се смесват, сблъскват се и блестят вътре в нас. Не само светлина, но и мрак. Не само мир, но и война. Не само невинност, но и опит. — За момент очите му се задържаха върху маргаритката, която Мейси държеше. — Това е урок, който всички ние е добре да научим, да видим целия свят в едно цвете. А сега трябва да говоря с Робърт. Довиждане, деца.

— Довиждане, господине — каза Джем. Наблюдаваха го как си пробива път през гробовете. Не се спря обаче до опечалената група, както очакваха, а продължи и коленичи до един гроб.

— Какво беше всичко това? — попита Мейси.

Джем се смръщи.

— Кажи ѝ ти, Маги. Ще се върна след минута. — Той се промъкна между каменните надгробни плочи и клекна пред една, близо до мистър Блейк, който изглеждаше много развлнуван. Облаците се бяха сгъстили и Джем усети капка дъжд на ръката си, докато се спотайваше и напрягаше слух.

— Чувствам, че напрежението ме притиска от всички страни — казваше мистър Блейк. — И ще става по-лошо, знам го, с тези новини от Франция. Страхът от оригиналността ще задуши тези, които говорят с различни гласове. Само с теб мога да споделя мислите си... и с Кейт, Бог да я благослови. — След кратко мълчание той продължи: — Виждал съм такива неща, Робърт, които ще те разплачат. Лицата по лондонските улици са белязани от Ада.

След още една по-дълга пауза той започна да рецитира:

*Вървя в свободен с харта град,
де Темза с харта е свободна,
и виждам по лицата глад*

и горест, сякаш в преизподня.

*В псувиите на отчаян мъж
и в детски ужас от пlesници,
в забраните на шир и длъж
съзирам мисъл в белезници.*

— Работя по тези стихове. Те са нещо съвсем ново, защото всичко така се е променило. Помисли върху това, докато отново се срещнем, братко. — И той се изправи на крака.

Джем изчака, докато мистър Блейк се върне при групата в черно, и после отиде да погледне надгробната плоча, пред която беше стоял. Тя потвърди това, което беше започнал да подозира за брата на мистър Блейк, когото той споменаваше толкова често. На нея пишеше: „Робърт Блейк, 1762-1787“.

Погребалните агенти подкараха катафалката в една посока, а опечалените поеха в друга — надолу по дългата алея, обградена с дървета, която водеше до улицата. Редките капки дъжд зачестиха.

— О, Боже — извика Мейси и се загърна по-добре с шала си, — когато излязох, не съм си и помисляла, че ще вали. А сме толкова далеч от къщи. Какво ще правим сега?

Маги и Джем не бяха планирали друго, освен да стигнат до Банхил Фийлдс. Беше достатъчно, че са свършили това. Сега притъмня от дъждовните облаци и вече нямаха друга цел, освен да стигнат до дома.

По навик Маги последва семейство Блейк, а Джем и Мейси тръгнаха след нея. Но когато мистър и мисис Блейк стигнаха до улицата, те не поеха по нея, за да се върнат по същия път. Цялата траурна група се качи на една карета, която ги чакаше. Тя потегли веднага и макар че децата се затичаха след нея, скоро изостанаха. Спряха да тичат и се загледаха в каретата, която бързо се отдалечи, зави надясно и изчезна. Дъждът се усили. Забързаха по улицата, докато стигнаха кръстовището, но каретата не се виждаше. Маги се огледа. Не можеше да разпознае това място.

— Къде сме? — попита Мейси. — Не трябва ли да вървим след тях?

— Няма значение — отвърна Маги. — Те просто се връщат в Сохо, а на нас ни трябва Ламбет. Сами можем да намерим обратния път. Хайде.

Тя тръгна уж уверено, без да им казва, че досега винаги е идвала в тази част на Лондон с баща си и брат си и ги е оставяла те да водят. Но имаше много места, на които Маги беше ходила и от които можеше да се върне: Смитфийлд, „Сейнт Пол“, Гилдхол, затворът „Нюгейт“, мостът „Блекфрайърс“. Просто трябваше да намери едно от тях.

Пред тях например отвъд една морава се намираше П-образна дълга сграда на три етажа, с купички по средата и по ъглите, където започваха крилата.

— Какво е това? — каза Мейси.

— Не знам — отвърна Маги. — Изглежда ми познато. Да го видим от другата страна.

Те тръгнаха покрай перилата, които заграждаха моравата, и после покрай едно от крилата. Отзад имаше висок рушащ се зид с бършлян и още един по-близо до сградата, явно построен, за да държи хората затворени вътре.

— Има решетки на прозорците — обяви Джем, като гледаше с присвiti очи през дъжда. — Това затвор ли е?

Маги вдигна поглед към прозорците високо горе.

— Мисля, че не е. Знам, че не сме близо до „Флийт“, нито до „Нюгейт“. Ходили сме там да простираме и не изглеждаха така. В Лондон няма чак толкова престъпници, не и зад решетките.

— Виждала ли си да бесят някого? — извика Мейси. Изглеждаше толкова ужасена, че Маги я досрамя да си признае.

— Само един път — рече тя бързо. — Но ми стига.

Мейси потрепери.

— Не мога да гледам как убиват човек, все едно какво е направил.

Маги изхълца, а Джем се смръщи и попита:

— Добре ли си?

Маги преглътна с мъка, но преди да каже каквото и да било, чуха продължителен вой откъм един от високите прозорци. Той започна ниско и приглушено, после се извиси и изтъни, докато накрая се превърна в писък, така силен, че сигурно раздираше гърлото на този, който го издаваше. И тримата замръзнаха. Маги почувства как настърхва.

Мейси сграбчи Джем за ръката.

— Какво е това? Божичко, какво е това, Джем?

Джем поклати глава в недоумение. Внезапно писъкът утихна, после започна отново с ниски нотки и набра височина. Напомняше му бой на котки.

— Може да е болница — предположи той. — Като онази на Уестминстър Бридж Роуд. Понякога от нея се чуват писъци, когато жените раждат.

Маги намръщено гледаше покрития с бършлян каменен зид. Изведнъж лицето ѝ се промени, сякаш си спомни нещо, и се потресе.

— О, Господи — каза тя, като отстъпи една крачка, — лудницата.

— Какво е... — Джем спря. Спомни си една случка при Астли. Някаква шивачка видя Джон Астли да се усмихва на мис Хана Смит и заплака толкова силно, че изпадна в пристъп. Филип Астли плисна вода в лицето ѝ и я шамароса.

— Съзвеми се, мила, или ще идеш в лудницата! — рече той, преди другите шивачки да я отведат. Той се обърна към Джон Фокс, потупа го по темето и намигна.

Джем отново вдигна поглед към прозорците и видя една ръка да се протяга през решетките, като че ли се опитваше да сграбчи дъжда. Когато писъкът започна трети път, той каза:

— Да тръгваме. — И се обърна в посоката, която според него беше запад, към Сохо и Ламбет.

Маги и Мейси го последваха.

— Това е крепостната стена — каза Маги, като посочи каменния зид отляво. — Навсякъде наоколо има останки от нея. Древната стена на Лондон. По нея познах лудницата. Веднъж с татко минахме оттук.

— Тогава накъде да вървим? — каза Джем. — Сигурно знаеш.

— Разбира се, че знам. Насам. — Маги зави наляво, без да се двоуми.

— Кой... кой стои в лудницата? — заекна Мейси.

— Лудите.

— О, Боже. Горките! — Внезапно Мейси спря. — Чакайте... вижте! — Тя посочи едно момиче с червена пола, което вървеше пред тях. — Ето я Роузи! Роузи! — извика тя.

— Мейси, далече сме от „Сейнт Гайлс“ — каза Маги. — Роузи няма как да е тук.

— Мисля, че е тя. Каза, че работи навсякъде. Може да е дошла насам. — Мейси се затича.

— Не ставай глупачка! — извика Маги след нея.

— Мейси, недей да... — започна Джем.

Но сестра му не слушаше, тичаше все по-бързо и когато момичето неочеквано свърна в една уличка, Мейси я последва и изчезна.

— По дяволите! — хукна след нея Маги и Джем се затича да я догони.

— Когато стигнаха завоя, от Мейси нямаше и следа.

— По дяволите! — измърмори Маги. — Кръгла глупачка!

Те забързаха надолу по уличката, като надничаха встриани на всеки ъгъл. На едно място във входа на къща се мерна нещо червено. Приближиха на бегом и когато видяха лицето на момичето, стана ясно, че не е Роузи, нито пък е проститутка. Тя затвори вратата след себе си и Маги и Джем останаха сами, заобиколени от няколко къщи, църква, бакърена работилница и манифактурен магазин.

— Мейси трябва да е продължила нататък — каза Маги. Тя се върна до първата уличка, следвана по петите от Джем, и продължи по нея, като все така надничаше в пресечките. Когато уличката свърши, те завиха. Когато и следващата свърши, пак завиха, все по-объркани в лабиринта. Джем не казваше почти нищо, освен че веднъж спря Маги и й посочи, че се въртят в кръг. Маги си мислеше, че той сигурно й е ядосан, задето са се изгубили, но Джем не изглеждаше нито сърдит, нито уплашен, а крачеше с твърда решителност. Маги се опитваше да не мисли за друго, освен как да намерят Мейси. Когато за миг се отпусна и си представи тях тримата, залутани из тези мънички улички в непозната част на огромния град, дъхът й спря и си помисли, че може би трябва да поседне. Само веднъж беше изпитвала такъв страх — когато срещна онзи човек на Улицата на главорезите. Докато тичаха по друга улица, минаха покрай един мъж, който се обърна и им се усмихна похотливо.

— От какво бягате?

Маги изпища и се дръпна като подплашен кон, така че стресна и Джем, и мъжа, който тутакси изчезна в проход между две къщи.

— Маги, какво ти е? — Джем я сграбчи за рамото, но тя го отблъсна ужасена, обърна се гърбом и опря ръка на стената, опитвайки се да се успокои. Джем я наблюдаваше и чакаше. Накрая тя си пое дълбоко дъх и несигурно се обърна към него, а от смачканата й сламена шапка се стичаше дъжд и влизаше в очите й. Джем се взря в нещастното й лице и откри студеното празно изражение, което беше съзирал няколко пъти преди — понякога, когато не знаеше, че той я гледа, и сега, когато отчаяно се опитваше да го прикрие.

— Какво има? — повтори той. — Какво ти стана? Така странно се държа и в Смитфийлд.

Тя разлюля глава. Нямаше да каже какво й е.

— Сети се за онзи човек на Улицата на главорезите, нали? — предположи Джем. — Винаги се държи странно, когато стане дума за него. Така беше и в Смитфийлд.

— Мейси се държи странно, не аз — тросна се Маги.

— И ти също — упорстваше Джем. — Прилоша ти, защото си видяла там много кръв. Може дори да си... — Джем спря. — Видяла си какво се случва, нали? Видяла си как го убиват. — Той искаше да я прегърне и да я успокои, но знаеше, че тя няма да му позволи.

Маги му обърна гръб и тръгна по улицата.

— Трябва да намерим Мейси — измърмори тя и не продума повече.

Заради дъждъта наоколо имаше малко хора. Докато я търсеха, заваля още по-силно и измокри до кости всичко живо навън. После дъждът спря отведнъж. Моментално започнаха да се отварят врати. Беше гъсто населен район на Лондон с малки тъмни къщи, които бяха оцелели при пожарите и мизерията само защото бяха толкова солидни. Хората, които се появяваха, бяха също така издръжливи и спокойни. Наоколо не се чуваше йоркшърски, ланкастърски или дорсетски говор, защото обитателите на квартала живееха тук, откакто се помнеха.

На такива места непознатите се забелязваха като ранни минзухари. Улиците едва бяха започнали да се пълнят с хора за ранната неделна разходка, когато една жена, минаваща край тях, посочи зад себе си и каза:

— Сигурно търсите момичето с къдравата шапчица. Ей там отзад е, до градината.

Минута след това стигнаха до открито пространство, където имаше още една заградена градина, и видяха Мейси да стои до железните перила и да ги чака с наслзени очи. Тя не каза нищо, просто се втурна към Джем и зарови лице в рамото му. Джем я потупа нежно.

— Сега всичко ще е наред, нали, Мейси?

— Искам да си идем у дома, Джем — каза тя с приглушен глас.

— Отиваме си.

Тя се отдръпна и го погледна в очите.

— Не, искам да кажа в Дорсетшър. В Лондон се чувствам изгубена.

Джем би могъл да каже: „Татко изкарва много повече пари тук, при мистър Астли, отколкото е изкарвал някога от столовете в Пидълтрентайд.“ Или: „Мама предпочита цирка пред дорсетските копчета.“ Или: „Искам да знам повече за новите песни на мистър Блейк.“ Или дори: „Ами Джон Астли?“

Вместо това той спря момче на неговата възраст, което минаваше покрай тях, свируйки.

— Извинете, накъде се пада Темза?

— Не е далече. Ей там. — Момчето им показа с пръст посоката и те се хванаха за ръце, преди да поемат натам. Мейси трепереше, а Маги беше пребледняла. За да ги разсее, Джем каза:

— Знам една нова песен. Не искате ли да я научите? — Без да чака отговор от тях, той започна да припява:

*Вървя в свободен с харта град,
де Темза с харта е свободна,
и виждам по лицата глад
и горест, сякаш в преизподня.*

Бяха изпели заедно три пъти трите куплета, които той знаеше, когато се вляха в потока от пешеходци, каруци и карети, насочени към Лондонския мост.

— Сега вече всичко е наред — каза Джем. — Не сме се изгубили. Реката ще ни отведе до Ламбет.

VI
ОКТОМВРИ 1792

1

Мейси наблюдаваше от любимото си място как Джон Астли репетира. Беше пробвала най-различни места в амфитеатъра и това ѝ харесваше най-много. Когато присъстваха на представленията, семейство Келауей обикновено седяха в партера, близо до арената, където тичаха конете, маршируваха армиите, акробатите се премятаха, а мис Лора Девайн се превърташе на въжето. Но за тези, които искаха да гледат отгоре, най-добрите места бяха в ложите. Разположени от двете страни над партера, те издигаха зрителите над онова, което ставаше на арената и сред публиката.

Днес Мейси седеше в една от десните ложи. Тук ѝ харесваше, защото беше уютно и усамотено и виждаше добре всичко, което Джон Астли правеше с коня си на арената или с мис Хана Смит на сцената. Мис Смит беше дребничка, с обърнати навън стъпала като тренирана танцьорка, руса коса и нежно лице, напомнящо орхидея. Тя играеше очарователната Колумбина, партнираща на Арлекин, изпълняван от Джон Астли, и беше обичана от публиката. Мейси я мразеше.

Този следобед Джон Астли репетираше с мис Смит един изненадващ финален номер, който щеше да отбележи завършката на сезона. В момента двамата седяха на конете си, той на дорестата си кобила, облечен в яркосин фрак, тя в бяла рокля, която контрастираше на черния ѝ жребец, и обсъждаха елемент от номера си. Мейси въздъхна. Макар и да мразеше мис Смит, не можеше да откъсне очи от нея и от Джон Астли, защото те си подхождаха идеално. След като наблюдава няколко минути, тя осъзна, че стиска юмруци в ската си.

Не си тръгна обаче, макар че майка ѝ може би имаше нужда от помощта ѝ вкъщи, където слагаше зеле в кацата. Скоро Мейси нямаше да гледа повече Джон Астли: в деня след последното представление за сезона трупата щеше да отпътува за Дъблин с дилижанс, за да изкара зимния сезон там и в Ливърпул. Декорите, реквизитът, крановете и скрипците, трамплините и конете щяха да ги последват с кораб. Дори в този момент баща ѝ и брат ѝ опаковаха декорите за предишните представления от сезона, за да ги пригответят за превоз, който дори още

не беше осигурен. Мейси разбра това, защото Филип Астли седеше в съседната ложа и организираше отпътуването. Току-що го чу да съставя с Джон Фокс текст за вестникарска обява, който гласеше:

Търси се кораб за превоз на обемен товар до Дъблин. Отплаване на 13-и, 14-и или 15-и т.м. Отнесете се към Филип Астли, Амфитеатъра на Астли, Уестминстър Бридж Роуд

Мейси не разбираше от морски транспорт, но беше сигурна, че са нужни повече от три дни, за да се намери превоз до Ирландия. Това я накара да затаи дъх и да стисне ръце в ската си. Може би по време на забавянето мистър Астли щеше най-сетне да покани Томас Келауей и семейството му да заминат с цирка в Дъблин, за което се молеше през последния месец.

Из амфитеатъра се разнесоха аплодисменти, тъй като сега мис Хана Смит стоеше на един крак на седлото, а другият й крак беше изпънат назад. Всички бяха спрели работа и я наблюдаваха. Дори Джем и Томас Келауей бяха дошли иззад кулисите заедно с другите дърводелци и ръкоплясаха. Тъй като не искаше да я забележат, че не реагира, Мейси също изръкопляска. Мис Смит се усмихна изкуствено, докато се мъчеше да държи неподвижен изпънатия си назад крак.

— Браво, скъпа! — извика мистър Астли от съседната ложа. — Напомня ми на Пати — рече той на Джон Фокс. — Трябва да доведа жена ми да види това. Жалко, че толкова малко жени са способни на такива изпълнения.

— Имат повече здрав разум от мъжете — изтъкна Джон Фокс. — Изглежда, тя е загубила своя.

— Това момиче е готово на всичко заради Джон — каза Филип Астли. — Заради него се е изправила на коня сега.

— На всичко?

— Е, не чак на всичко. Все още не. — Двамата мъже се изсмяха.

— Тя знае какво прави — продължи Филип Астли. — И Джон е дресирала като някакъв кон. Браво, скъпа! — извика той още веднъж. — Гранд финалът е готов!

Мис Смит дръпна юздите на коня, който забави ход, и тя свали крака си. Когато се настани на седлото, Джон Астли се наклони на една страна и й целуна ръка, предизвиквайки още аплодисменти и смях, както и изчеряване от страна на мис Смит.

Точно в този момент Мейси почувства тишината да се носи от ложата от другата страна на арената. Тя надникна и видя там една личност, която не ръкопляскаше: от сянката изплува кръглото бяло лице на мис Лора Девайн, вторачена надолу в мис Смит с по-голяма неприязнь от тази, която Мейси изпитваше към наивницата. Лицето на мис Девайн вече не беше толкова гладко и ведро, както някога. Сега беше измъчено и застинало в гримаса на отвращение, сякаш току-що беше вкусила нещо, от което ѝ се гадеше. Изглеждаше нещастна.

Когато мис Девайн вдигна поглед и срещна очите на Мейси, изражението ѝ не се промени. Те се взираха една в друга, докато мис Девайн не потъна обратно в сянката като луна, изчезваща зад облаци.

В съседната ложа Филип Астли и Джон Фокс преглеждаха списък с имена.

— Мистър и мисис Кастро. Мистър Йоханот. Мистър Лорънс. Мисис Хенли. Мистър Дейвис. Мистър Кросман. Мистър Джефрис. Мистър Уитмор. Мосю Рише. Мистър Сандърсън.

— Той ще дойде по-късно.

— По дяволите, Фокс, имам нужда от него сега! Ирландците ще искат нови песни, и то веднага. Очаквах да пътувам заедно с него и да ги съчиним, докато стигнем до Дъблин.

— В момента пише песни за някакво представление, което ще се играе на Хеймаркет.

— Не ме интересува, ако ще да пише и за краля! Искам го с нас на тринайсети.

От Джон Фокс дойде само мълчание.

— Някакви други изненади за мен, Фокс? Нещо друго, което трябва да знам? Кажи ми го сега. Остава да ми съобщиш, че дърводелците са захвърлили инструментите и са станали моряци.

Джон Фокс се прокашля.

— Няма дърводелец, който е съгласен да дойде с нас.

— Какво? И защо не?

— Повечето ще се хванат на работа другаде, защото не им допада да пътуват. Знаят какво е в Дъблин.

— Няма му нищо на Дъблин. Питахме ли всички?

— Всички освен Келауей.

Мейси следеше разговора разсеяно, но сега напрегна слух.

— Тогава ми доведи тук Келауей.

— Да, сър. — Настъпи пауза. — Ще трябва да говорите и с нея.

— С коя?

— С дамата отсреща. Не я ли виждате?

— А, да.

— Тя знае ли за мосю Рише? — попита Джон Фокс.

— Не.

— Трябва да научи, сър. Така че да могат да репетират.

Филип Астли въздъхна и каза:

— Добре, ще говоря и с нея след Келауей. Доведи го сега.

— Да, сър.

— Не е лесно да си управител, Фокс.

— Безспорно, сър.

Когато баща ѝ се появи пред мистър Астли, Мейси се сви в стола си и застана неподвижно в ложата, вече беше гузна, че ги подслушва, макар още да не бяха изрекли и една дума.

— Келауей, добри приятелю, как си? — извика Филип Астли, като че ли Томас Келауей се намираше от другата страна на арената, а не точно пред него.

— Не се оплаквам, сър.

— Добре, добре. Все още ли опаковаш декорите?

— Да, сър.

— Толкова неща трябва да се свършат, преди да тръгнем, Келауей. Изисква се много планиране и опаковане, опаковане и планиране, нали така?

— Да, господине. Нещо като да се преместиш от Дорсетшър в Лондон.

— Мисля, че си прав, Келауей. Така че за теб ще е по-лесно този път, след като си свикнал.

— С какво да съм свикнал, сър?

— Да му се не види, прибързвам, нали, Фокс? Искам да дойдеш с нас в Дъблин.

— В Дъблин ли?

— Знаеш, че отиваме в Дъблин, нали, Келауей? В края на краищата нали затова опаковаш декорите.

— Да, сър, но...

— Какво но...

— Аз... аз не мислех, че се отнася и за мен, сър.

— Разбира се, че се отнася и за теб! Да не би да си решил, че няма да се нуждаем от дърводелец в Дъблин?

— Аз съм майстор на столове, не дърводелец.

— Не и за мен. Виждаш ли наоколо някакви столове, които ти да си направил, Келауей?

— Освен това — продължи Томас Келауей, все едно Филип Астли не беше проговарял — в Дъблин ще има дърводелци, които ще вършат тази работа също толкова добре.

— Не такива, които познават декорите като теб, Келауей. Кажи, какво те притеснява? Мислех си, че ще се зарадваш на едно пътуване до Дъблин. Той е град, който кипи от живот, ще ти хареса. И след това Ливърпул също. Хайде, Келауей, искаше да се махнеш от Дорсетшър и да видиш свят, нали така? Ето ти възможност. Тръгваме след три дни. Достатъчно време да се приготвиш.

— А... а семейството ми?

Седалката изскърца, когато Филип Астли се размърда.

— А, Келауей, това вече е труден въпрос. Когато пътуваме, трябва да затягаме коланите. Малка компания сме, няма място за други хора. Съпругата ти ще е допълнителен товар. Дори Пати не идва в Дъблин, нали, Фокс? Опасявам се, че само ти трябва да пътуваш, Келауей.

Мейси затаи дъх. За щастие мъжете не я чуха.

— Но ще се върнеш скоро, Келауей. Още през март.

— Това прави пет месеца, господине.

— Знаеш ли, Келауей, семейството ти ще е толкова щастливо, когато се върнеш. За нас с Пати отсъствието действа като ободрително питие. То кара сърцето да обича повече, знаеш ли?

— Не знам, господине. Ще трябва да поговоря с Ан и ще ви дам отговор утре.

Филип Астли понечи да каже нещо, но Томас Келауей за пръв път го прекъсна:

— Сега трябва да се връщам на работа. Извинете, сър. — Мейси чу, че вратата се отвори и баща ѝ си тръгна.

От съседната ложа се чу приглушен кикот.

— О, не започвай, Фокс.

Кикотът продължи.

— По дяволите, Фокс, той видя добрата ми страна. Сигурно си мисли, че има избор, нали така? Но аз съм този, който взема решенията, а не някакъв дърводелец.

— Не трябва ли синът ви да взема тези решения, сър? Като се има предвид, че той е управителят?

Филип Астли въздъхна и каза:

— Човек би си помислил така, нали, Фокс? Но я го погледни.

Мейси погледна надолу. Джон Астли обикаляше с коня си из арената, изнесъл тяло насторани, а мис Хана Смит го наблюдаваше.

— Това може би прави най-добре, а не да седи тук и да взема трудни решения. Между другото иди да доведеш мис Девайн.

3

Джон Фокс заобиколи през галерията до ложите от другата страна. Макар че мис Девайн сигурно го беше видяла да идва към нея, тя не се обрна да го посрещне, нито отговори на почукването; просто седеше и гледаше втренчено Филип Астли. Накрая Джон Фокс отвори вратата и влезе в ложата. Наведе се към мис Девайн и прошепна нещо в ухото ѝ. После застана на прага и зачака.

Дълго време тя не помръдна, но накрая заметна шала на раменете си и стана. Приглади диплите на полата си и прокара длан по тъмната си коса, която беше прибрана в кок на тила ѝ, преди да хване под ръка Джон Фокс, който очаквателно бе повдигнал лакът. Съпроводи я през галерията, сякаш бе пълна с невъздържана публика, от която трябваше да я защитава. Когато я заведе в ложата на Филип Астли, тя каза: „Остани, Джон“, като че ли неговата галантност можеше да смекчи удара, който предстоеше. Защото тя знаеше, че ще понесе удар. Очакваше го от седмици.

И Мейси знаеше какво ще се случи. Двете с майка ѝ забелязаха, че мис Девайн играе по-бавно и тромаво в едно от последните представления, и разбраха на какво се дължи това. Тя също се досещаше, че присъствието на Джон Фокс няма да се отрази на изхода, а може би само на начина, по който мистър Астли щеше да го обяви.

— Заповядай, Лора — каза мистър Астли с глас, в който нямаше и следа от шеговития тон на разговора с Томас Келауей. — Седни, скъпа, седни тук до мен. Изглеждаш малко бледа... нали така, Фокс? Ще поръчаме на мисис Конъл да ти свари бульон. С него ме лекува тя, когато не съм добре, а Пати умира за него, нали, Фокс?

Нито Джон Фокс, нито мис Девайн реагираха на неговото предложение и той продължи да бърбори:

— Гледаш репетициите, нали, скъпа? Вълнуващо е, когато наближава заключителният спектакъл. И после пътуването до Дъблин. Боже, колко пъти още ще стягаме багажа и ще прекосяваме Ирландско море, а, Фокс? — Тук той мълкна, като осъзна, че това не е най-тактичното нещо, което може да се каже в момента. Личеше си, че

търси подходящите думи. Колебанието му продължи само миг, но беше достатъчно, за да се разбере, че му е трудно да каже това, което е намислил. Мис Лора Девайн все пак работеше в цирка му вече десет години и беше... Сега вече намери думите: — Ти си ми като дъщеря, скъпа, да, като дъщеря. Познавам те добре, както един баща познава дъщеря си и усеща, ако в нея има промяна. А нещата при теб се променили, Лора, нали така?

Мис Девайн не каза нищо.

— Нима си мислила, че няма да се досетя? — попита Филип Астли, като допусна в тона му да прозвучи част от присъщата му невъздържаност. — Половината публика се досети! Наистина ли си смятала, че няма да забележим как напълняваш и ставаш по-бавна? Бавна и тромава!

Мейси едва се въздържа да не ахне в ужасеното безмълвие, което последва жестоката му забележка. Онемяването подтикна Филип Астли да продължи:

— Кажи, момиче, какво си мислеше? Как допусна да ти се случи такова нещо? Смятах те за по-умна. — След кратко мълчание добави по-кортко: — Той не е мъж за теб, Лора. Със сигурност го знаеш.

Най-накрая мис Девайн отговори с въпрос:

— Семейството ми не е достойно за вас, така ли? — каза тя с шотландското си напевно наречие толкова тихо, че Мейси трябваше едва ли не да надникне в тяхната ложа, за да я чува. — Надявам се, че нейното семейство повече ви допада.

Сега мис Смит се подрусваше лекичко върху жребеца си, обикаляйки арената, докато Джон Астли яздеши в обратната посока. Всеки път, когато се разминаваха, единият подаваше чаша вино на другия, който отпиваше от нея и я връщаше при следващото им разминаване.

— Лора, никога не съм си давал мнението за жените на сина ми. Това си е негова работа. Не искам двамата да спорим защо прави едно или друго. Ти трябва да си изясниш отношенията с него. Моята единствена грижа са представлението и артистите. И когато видя член на компанията, който вече не може да играе поради своето състояние, трябва да взема мерки. А, да кажа, наех мосю Рише от Брюксел да играе в представлението.

Последва кратко мълчание.

— Мосю Рише е един клоун — каза тя с презрение. — Клоун, който залита на въжето.

Вярно беше, че двамата акробати имат напълно различен стил. За мис Лора Девайн беше въпрос на чест и добър вкус да не се люлее, докато върви по въжето. Изпълнението ѝ беше гладко като тъмната ѝ коса и бледата ѝ кожа.

— Когато Джон и мис Смит свършат на арената — продължи Филип Астли, все едно не я чу, — ще трябва да репетираш с мосю Рише за заключителното представление, което ще покаже уменията му на публиката и ще я подготви за неговата соло изява, когато се върнем следващата година. Защото ти няма да дойдеш с нас в Дъблин, Лора, нито пък ще играеш тук, когато се върнем. Съжалявам, скъпа, но така стоят нещата. Можеш да останеш в квартирата си още един месец.

Филип Астли се изправи, явно готов да прекрати този разговор, след като истината беше излязла наяве.

— Сега трябва да се погрижа за някои неща. Ако мога да направя нещо друго за теб — добави той, като отвори вратата, — просто се обърни към Джон Фокс.

Филип Астли понечи да излезе, но тихият глас на мис Девайн неочеквано се извиси:

— Изглежда, забравяте, че детето ще бъде ваше внуче.

Филип Астли спря рязко и кресна:

— Не ми излизай с тоя номер! Това бебе няма да има нищо общо с моето семейство! Нищо! Не искам да чувам за никакво внуче!

Гръмкият му глас, привикнал да смълчава актьорите и публиката, се чуваше във всички ъгли на амфитеатъра. Чуха го и шивачките на костюми, които опаковаха купища дрехи в една стая зад кулисите. Томас и Джем Келауей, които сковаваха табли за придвижване на декора при пътуването до Дъблин, също го чуха. Мисис Конъл, която пресмяташе приходите от продажбата на билети във фоайето, също го чу. Дори момчетата, които чакаха отвън Джон Астли и мис Смит да свършат репетицията, за да поемат конете, и те го чуха.

За Мейси последните реплики сложиха край на въпросите, които си беше задавала напоследък. Тази случка беше нещо, което тя очакваше, но се надяваше да не е истина, защото иначе трябваше да намрази мис Девайн.

Мис Хана Смит със сигурност чу крясъците на Филип Астли. Въпреки че продължи да язи около арената, тя обърна лице към ложата и едва сега забеляза драмата, която се разиграваше само на няколко метра над главата ѝ.

Единствено Джон Астли, изглежда, не беше забелязал избухването на баща си. Беше свикнал с крясъците на Филип Астли и рядко се заслушваше в тях. Тъй като мис Смит все още стоеше с ръка, протегната за чашата, той ѝ я подаде. Но тя гледаше в друга посока, така че не успя да я хване и чашата падна помежду им. Независимо от натрупаните по пода стърготини, тя се счупи.

Джон Астли веднага спря коня си.

— Чашата! — извика той. Едно момче, което чакаше наблизо да измете конските изпражнения, в случай че има такива, дотича на арената с метлата си.

Мис Хана Смит обаче не спря коня си. Продължи да язи около арената, извъртайки очи, за да следи Филип Астли и мис Лора Девайн. И щеше направо да прегази момчето, което метеше, ако Джон Астли не бе грабнал юздите на коня ѝ и не го беше спрял.

— Хана, какво ти става? — извика той. — Внимавай къде стъпва конят ти. Това стъкло може да го нарани.

Мис Смит седеше на коня си и местеше очи от мис Лора Девайн към Джон Астли и обратно. Беше много пребледняла и вече беше загубила хубавата си усмивка, която огряваше лицето ѝ по време на репетицията. Сякаш всеки миг щеше да повърне.

Джон Астли се вторачи в нея, после погледна нагоре към ложата, където мис Лора Девайн седеше с разярен поглед, а баща му все още пръхтеше като запъхтян кон.

Тогава Мейси чу нещо, което не беше си представяла, че може да излезе от устата на мис Смит:

— Джон Астли, ти си едно голямо лайно!

Не викна толкова високо, колкото Филип Астли, но достатъчно, за да я чуят Мейси и всички в съседната ложа. Момчето, което метеше стъкълцата, хълъзна. Джон Астли зяпна, но не можа да измисли подходящ отговор. Тогава мис Смит скочи от коня си и побягна; извитите ѝ навън стъпала направиха оттеглянето ѝ още по-покъртително.

Когато тя изчезна, Джон Астли погледна заплашително нагоре към ложата, където седеше мис Лора Девайн, триумфираща в жалкия фарс, макар и само за миг. Той като че ли искаше да каже нещо, но кикотещото се в краката му момче го накара да се откаже от намерението си. Джон скочи от коня си, подръпна ръкавите на синия си фрак и забърза след мис Смит.

— Е, надявам се да си щастлива, скъпа? — просъска Филип Астли. — Това ли искаше?

— Вие превръщате всичко в публична драма — отвърна Лора Девайн. — Не можете да си сдържате нервите.

— Изчезвай! Не искам да те виждам повече! — Макар че Филип Астли ѝ изкрещя тези думи, самият той излетя навън, като викна на Джон Фокс да го последва.

Мис Лора Девайн остана неподвижна в ложата, а Мейси седеше притихнала в съседната. Ръцете ѝ трепереха в скута.

— Ела за малко при мен — чу Мейси тихия глас на мис Девайн и се стресна, когато осъзна, че молбата е отправена към нея — беше я видяла и сигурно знаеше, че е чула всичко.

Мейси стана и се шмугна в другата ложа, опитвайки се да не привлече внимание, макар че освен момчето, което беше отвело конете и сега се бе върнало да доизмете стъклата и конските изпражнения, наоколо нямаше никого.

Мис Девайн не вдигна поглед при влизането на Мейси.

— Седни при мен, миличко. — Единствено това каза тя.

Мейси потъна в стола, който Филип Астли току-що бе освободил. Столът беше още топъл. Двете се загледаха в арената, която беше необично пуста, ако не се броеше метящото момче. Мейси откри, че равномерното бръскане на метлата я успокоява. Съзнаваше, че не мрази мис Девайн, каквото и да се беше случило. По-скоро я съжаляваше.

Мис Девайн, изглежда, беше изпаднала в някакъв транс. Може би мислеше за всичките въжета, по които беше ходила, около които се беше въртяла или от които беше висяла на тази аrena. Или мислеше за изключителния финал, който щеше да изиграе след три вечери. Или може би сеслушаше в тялото си, в онзи безмълвен личен диалог, който бременните жени понякога водят със себе си.

— Съжалявам, мис Девайн — рече Мейси най-после.

— А аз не... не и заради себе си. Заради теб може би. И заради нея. — Мис Девайн кимна при спомена за Хана Смит, яздаща на арената. — През целия си живот ще трябва да се тормози с него и с всичките му жени. Аз вече приключих с това. — Тя погледна към Мейси. — На колко си години, мис...

— Мейси. На петнайсет съм.

— Значи не си вече наивно дете. Но нямаш и опит, нали така?

На Мейси ѝ се искаше да възрази — кой на прага на съзряването обича да му припомнят, че все още е наивен. Ала измъченото лице на мис Девайн изискваше честен отговор.

— Малко познавам света — призна тя.

— Тогава нека те науча на някои неща. Онова, което искаш, не струва и половината от това, което притежаваш в момента. Помни го от мен.

Мейси кимна, въпреки че все още не разбираще смисъла на тези думи. Тя ги скъта в съзнанието си за по-късно, когато щеше да ги извади от там и да ги разтълкува.

— Какво ще направите сега, мис Девайн? — попита тя.

Лора Девайн се усмихна и каза:

— Ще изчезна от тук, миличка. Това ще направя.

При нормални обстоятелства Мейси оставаше по-дълго в амфитеатъра и наблюдаваше репетициите по цял следобед, стига да можеше, но след думите на мис Девайн нямаше търпение да си тръгне начаса. Не искаше да остава и да наблюдава как известната танцьорка на въже репетира със собствения си заместник. Освен това Джон Астли беше изчезнал, но Мейси се съмняваше, че ще успее да убеди мис Хана Смит да се върне на коня си. А трябваше и да помога на майка си за зелето и да продължи с шиенето, което сега поемаха, вместо да правят копчета. Защото Бет Батърфийлд изкупи всичките им копчета и материали и ги накара да я научат да прави някои модели. Мейси изрази учудване, когато майка й склони да се откаже от копчетата, но Ан Келауей беше твърдо решена да изостави тази работа.

— Сега живеем в Лондон, не в Дорсетшър — каза тя. — Трябва да забравим нещата от миналото.

Отначало Мейси се радваше на промяната, но после дорсетските копчета започнаха да й липсват. Да кърпиш хорските дрехи не носеше такова удовлетворение, както да правиш нещо съвсем ново — нежно, подобно на паяжина копче, създадено от една халка и малко конци.

Сега тя стоеше на стълбите пред амфитеатъра и се вглеждаше в мъглата, която обгръщаше Лондон. Семейство Келауей бяха чували много за това дебело задушаващо одеяло, но за свой късмет досега не го бяха усетили истински, защото през пролетта и лятото имаше вятър, който разпръскваше мъглата. През есента обаче камините и печките с въглища горяха през целия ден и бълваха пушек на улицата, където той се насложаваше в безветрието, в дрезгавата светлина и приглушените звуци. Беше едва ранен следобед, но уличните фенери вече бяха запалени. Мейси можеше да ги види как изчезват в сумрака на Уестминстърския мост. По навик тя изучаваше хората, които се появяваха от мъглата и приближаваха към нея, като във всяка фигура търсеше Роузи Уитман. Мейси я бе чакала през изминалния месец, но старата й приятелка не дойде.

На стълбата се поколеба. Откакто се беше изгубила в Лондон, престана да минава по задните улици от амфитеатъра до дома, макар и да познаваше пътя и някои от хората и магазините по него. Обикновено вървеше по Уестминстър Бридж Роуд, където имаше повече хора и светлина. Но сега, за разлика от предишния път, когато излезе от амфитеатъра, беше станало толкова мъгливо, че тя се поколеба дали да мине дори оттам. Тъкмо се обръщаше да влезе вътре и да попита Джем дали няма да я придружи, когато Джон Астли излятая през вратата и се бълсна в нея.

— О! — извика Мейси.

Джон Астли се поклони.

— Моите извинения, госпожице.

Щеше да я отмине, но случайно погледна лицето ѝ и се спря. Защото Джон Астли видя в него изражение, което изличи от ума му гнева на мис Лора Девайн и сълзите на мис Хана Смит. Мейси го зяпаща с безкрайното обожание на провинциално момиче. Тя никога не би го гледала заплашително, не би го нарекла „голямо лайно“ и не би го зашлевила, както току-що беше направила мис Хана Смит, когато той я последва зад кулисите. Мейси нямаше да го критикува, а да го подкрепя, нямаше да изисква нищо от него, а да го приема какъвто е, нямаше да го отхвърли с презрение, а да го приласкае. Макар и не така изискана като мис Хана Смит — беше в края на краищата момиче от село със зачервен нос и смешна шапчица, — тя все пак имаше блестящ поглед и изящна фигура, на която част от неговото тяло вече реагираше. Тя беше освежаващата напитка, от която един мъж имаше нужда, след като е бил мищена на гняв и ревност.

Джон Астли скальпи най-милата си физиономия и показа, че е заинтригуван от нея, което беше безкрайно прельстително за момиче като Мейси. Той я изучаваше, докато тя се колебаеше на прага на гъстата, мръсна, всепогълъщаща мъгла.

— Мога ли да помогна с нещо? — попита той.

— О, благодаря ви, господине! — извика Мейси. — Трябва... да си отида вкъщи, но мъглата ме плаши.

— Наблизо ли живееш?

— Да, господине. През две къщи от вас в комплекса „Херкулес“.

— О, значи сме съседи. Тъкмо си казвах, че ми изглеждаш позната.

— Да, господине. Срещнахме се по време на пожара през лятото, помните ли? И... ами баща ми и брат ми работят тук, в цирка. Често идвам да им нося храна.

— И аз отивам към „Херкулес“. Позволи ми да те придружа. — Джон Астли сви лакът, за да го хване под ръка. Мейси се вторачи в него, като че ли й предлагаше корона със скъпоценни камъни. В живота на едно скромно момиче рядко се случваше да получи точно това, за което е бленувало цял живот. Протегна ръка и плахо докосна лакътя му, като че очакваше да се стопи. Но синият фрак и плътта под него бяха истински и тя потръпна от вълнение.

Джон Астли хвана пръстите ѝ с другата си ръка и ги стисна, окуражавайки я да обгърне лакътя му.

— Ето така, мис...

— Мейси.

— На вашите услуги, мис Мейси.

Джон Астли я поведе надолу по стълбите и наляво през мъглата по Стангейт Стрийт вместо към по-осветеното платно на Уестминстър Бридж Роуд. Мейси плуваше в собствена топла мъгла и безмълвно му позволи да я води по прекия път, който беше избягвала цял месец. Всъщност Мейси изобщо не забелязваше накъде вървят. Да може да върви до най-красивия, най-способния и най-елегантния мъж, когото познаваше, и дори да се допира до него, беше повече от сън. Това беше най-важният момент в живота ѝ. Тя стъпваше леко, като че ли мъглата беше под краката ѝ и я отделяше от земята.

Джон Астли си даваше сметка, че Мейси е запленена от него, и беше достатъчно опитен, за да знае, че не бива да говори много в началото. Казваше нещо само колкото да я насочва през мъглата: „Внимавай с тази каруца“; „Да не стъпиш в канавката“; „Мини малко надясно да не нагазиш в изпражненията.“ Джон Астли беше израснал с лондонската мъгла и беше свикнал да се движи ловко в нея с изострени сетива. Носът му подушваше коне, кръчми или боклук, краката му усещаха наклона на канавките отстрани на пътя или камъчетата по малките улички. Макар че мъглата приглушаваше звуците, все пак можеше да каже дали приближават два или три коня, да различи кабриолет от каруца. Затова вървеше уверено в мъглата, но не бързаше, защото комплексът „Херкулес“ не беше далеч, а той имаше нужда от време.

След като получи физическото доверие на Мейси, той внимателно поведе разговор.

— Донесе ли обяд на баща си и брат си днес? — поинтересува се той.

— Да, господине.

— И с какво ги нахрани? Чакай да позная. Пай с месо?

— Да, господине.

— Купи ли го, или ти го направи?

— Помагах на мама. Аз разточих горната кора.

— Сигурен съм, че точиш хубави кори, Мейси, с тези нежни пръсти, най-нежните в Ламбет.

Мейси се разсмя.

— Благодаря ви, господине.

Повървяха още малко, преди да стигнат до кръчмата на ъгъла, където Стангейт Стрийт се вливало в Ламбет Марш, а жълтата светлина над входа придаваше на мъглата цвет на гной. Нямаше никой, който да пие навън в такова време, но когато минаха покрай вратата на кръчмата, тя внезапно се отвори и навън излезе един залитащ мъж, който псуваше и се хилеше.

— О! — Мейси сграбчи ръката на Джон Астли.

Той отново сложи другата си ръка върху нейната и притисна лакът, така че да са по-близо един до друг.

— Спокойно, мис Мейси, няма от какво да се боиш. Ти си с мен все пак. Няма да те докосне и с пръст.

Всъщност мъжът не ги беше забелязал и започна да се клатушка нагоре по една уличка, а Джон Астли и Мейси завиха по друга.

— Надявам се, че тръгна да купува зеленчуци за жена си. Какво мислиш, че ще купи — цвекло или репи?

Мейси се изсмя, въпреки че беше нервна.

— О, сигурно цвекло, господине. Мисля, че ще е по-добре.

— А праз или зеле?

— Праз! — Мейси се засмя, сякаш беше изрекла нещо много забавно, и Джон Астли се присъедини към смеха ѝ.

— Тази кръчма е отвратителна — каза той. — Не трябваше да минаваме покрай нея, Мейси. Много се извинявам.

— О, не се притеснявайте, господине. С вас съм в пълна безопасност.

— Добре. Радвам се, мила. Разбира се, не всички кръчми са като тая. Някои са много приятни. „Ананасът“ например. Там могат да влизат и дами и да се чувстват като у дома си.

— Сигурно е така, господине, макар че никога не съм стъпвала в нея.

При споменаването на тази кръчма лицето на Мейси посръна малко, защото се сети как чакаше отвън да зърне Джон Астли, който излезе с една от шивачките. Неволно издърпа малко ръката си изпод здраво притиснатия му лакът. Той почувства промяната в настроението й и изруга наум. Тогава не „Ананасът“, помисли си той, явно не я харесва. Може би все пак не беше най-доброто място, макар и да беше удобно, защото конюшнята на баща му беше наблизо, а тя беше крайната му цел. Освен това имаше вероятност тази кръчма да е пълна с хора от цирка, които можеше да я познават.

Преди Джон Астли да предложи „Ананасът“, Мейси сякаш летеше на крилете на своето въображение, щастлива от безгрижния закачлив разговор. Споменаването на кръчмата обаче я накара да се замисли за неговите намерения. Щом я канеше да пият, значи си беше научил нещо. Тя се поколеба и каза:

— Наблюдавах ви да яздите с мис Смит преди малко. Двамата заедно изглеждахте прекрасно.

Джон Астли не хареса посоката на разговора. Искаше да се върне към шегите със зеленчуците.

— Мис Смит язди много добре — отвърна той и се запита какво е видяла Мейси по време на репетицията. Чула ли беше какво изкрещя баща му на Лора Девайн?

От своя страна Мейси също мислеше за това, което беше видяла и чула, за парченцето от мозайката, което свързваше Джон Астли и мис Девайн. Скоро установи, че самото му присъствие, широките му рамене и тесният ханш под добре скроения син фрак, сивите очи и вечната усмивка, леката уверена походка и здравата ръка, дори силничката миризма на конска пот бяха за нея много по-важни от всичко, което беше сторил някому. С леко чувство за вина заради любезността на мис Девайн и предупреждението й Мейси пропъди от мислите си миналото му и се съсредоточи върху настоящия миг. Той може и да обръща внимание на много жени, но защо пък и тя да не получеше малко от това внимание? Искаше го. Мейси дори улесни

Джон Астли. Когато стигнаха до комплекса „Херкулес“ с квартирата на Келауей отдясно, тя каза:

— Колко бързо дойдохме! — Изрече думите с колкото се може по-тъжен глас.

Джон Астли веднага отвърна:

— Скъпа, нима не се радваш, че се връщаш върху невредима! Очакват ли те?

— Не — отвърна Мейси. — Не още. Ще помагам на мама да сложи кисело зеле, но тя не се е разбързала.

— Какво, не те чака чистене на праз или цвекло?

Мейси се усмихна, но той вече я водеше през улицата и стомахът ѝ се сви при мисълта, че скоро ще я остави до тяхната порта и може би никога повече няма да говори с него или да го докосне.

— За мен беше удоволствие да те изпратя, Мейси, толкова ми беше приятно, че не ми се разделя с теб — заяви Джон Астли, когато спряха пред къщата на мис Пелам. — Можем да пийнем заедно, преди да се прибереш.

— Много... много мило.

— Може би в кръчмата на края на улицата. Близо е, няма да ходим далеч в тази мъгла и има уютно кътче, което според мен ще харесаш.

— Добре... добре, господине — промълви Мейси. За миг усети, че ѝ се завива свят от чувство за вина и страх. Но въпреки това хвана Джон Астли под ръка, обърна гръб на къщата, тънеща в мъгла, и тръгна в посоката, която теглеше и него, и нея.

5

Редицата къщи на комплекса „Херкулес“ завършваше с кръчмата „Херкулес“, точно при Уестминстърския мост, а на другия край беше „Ананасть“. Тя беше по-голяма и по-посещавана от „Ананасть“, със сепарета и ярко осветление. Джон Астли беше пил там няколко пъти, но обичаше да прави прелъстителките си набези в по-закътани и тъмни места. Ала в нея поне нямаше хора от цирка и когато влязоха, никой не ги погледна.

Джон Астли плати на една двойка да се преместят другаде и настани Мейси в ъглово сепаре с висока до раменете дървена преграда, която ги изолираше от двете съседни сепарета, но им позволяваше да виждат цялото помещение. После той отиде до бара и й взе пунш, а за себе си чаша вино.

— Да е сладък и с повече ром — даде той указания за пунша. Кръчмарят погледна към Мейси, но не каза нищо.

Щом седнаха с питиетата пред тях, Джон Астли не подхвани разговор, както направи на улицата. Всъщност изобщо нямаше желание да говори. Беше постигнал първата си цел — да настани Мейси в кръчма с питие пред нея. Чувстваше, че е направил достатъчно, а ромът и неговото физическо присъствие щяха да свършат останалото за постигане на втората му цел. Всъщност не обичаше много да говори с жените и чувстваше, че сега няма какво толкова да каже на Мейси. Тя беше хубаво момиче, а той просто търсеше утеша от по-досадните жени в живота си.

Отначало Мейси мълчеше и се наслаждаваше на новото усещане да седи с красавец в лондонска кръчма. Беше влизала, разбира се, в кръчмите край селото им, но те бяха тъмни, задимени и мизерни в сравнение с тази. Макар че „Херкулес“ не беше нищо друго освен доплодобна квартална кръчма, дървените маси и столове бяха по-удобни и не така разнебитени, както онези в „Петте камбани“, които кръчмарят купуваше на старо, вместо да плати за прекрасните изделия на Томас Келауей. Освен това кръчмата „Херкулес“ беше по-топла, защото, независимо че беше по-голяма, огънят с въглища гореше по-

добре и имаше повече посетители. Дори големите халби за бира не бяха така нащърбени, както в селските кръчми и чашите за вино и пунш бяха по-хубави от тези, които беше виждала в Дорсетшър.

Мейси никога не беше стояла в помещение с толкова лампи и беше очарована от подробностите, които виждаше — пъстрите дрехи на жените, бръчките по челото на един мъж, имената и инициалите, издълбани в дървените прегради. Наблюдаваше как клиентите сноват напред-назад, подобно на котка, дебнеща дърво с накацали птички, която следи с настървен поглед една, после се взира в друга и върти глава в различни посоки. Останалите посетители, изглежда, бяха в отлично настроение. Когато една компания насреща ѝ избухна в смях, Мейси се усмихна. Двама мъже започнаха да си крещят и тя повдигна вежди, но после въздъхна облекчено, когато те внезапно се разсмяха и се потупаха по гърба.

Тя нямаше представа какво има в чашата, която Джон Астли сложи пред нея; досега беше пила само слаба бира, но я взе смело и отпи.

— О, колко ароматно! — Тя облиза устни. — Не съм смятала, че напитките в Лондон ще са толкова различни. Но ето че доста неща са различни. Например тази кръчма, много по-оживена е от „Петте камбани“. — Тя пак отпи от чашата си, смяташе, че така е редно.

Джон Астли изобщо не я слушаше, а пресмяташе колко ром трябва да ѝ купи, за да се опияни и да се съгласи на всичко. Погледна зачервените ѝ бузи и глуповатата ѝ усмивка. Два ще са достатъчни, помисли си той.

Мейси не се вглеждаше в посетителите, за да търси познати лица, но един от тях се сети коя е. Тя не забеляза Чарли Батърфийлд, който чакаше бирите си сред мъжете, струпани на бара, дори когато той я зазяпа. Като разбра, че е с Джон Астли и е подпийната, Чарли се обърна на другата страна с отвращение. Но когато сложи бирите пред родителите си, не се стърпя и каза:

— Познайте кой седи в съседното сепаре. Не, недей, мамо! — Той дръпна Бет Батърфийлд назад, когато тя понечи да стане, за да надникне над преградата. — Гледай да не те видят.

— Кой е там, момче? — попита Дик Батърфийлд и отпи гълътка.
— О, чудесно.

— Оня коцкар Астли с малката госпожичка от Дорсет.

— От Дорсет! Да не би да е Мейси? — каза Бет Батърфийлд. — И какво прави Мейси тук? Това не е място за нея. — Тя нададе ухо към съседното сепаре. Мейси говореше все по-високо с всяка гълтка пунш, така че се чуваше ясно. Джон Астли говореше по-тихо и по-малко.

— Ние с мама ходим на цирк два пъти в седмицата — каза Мейси. — Така че сме виждали всичко, което правите, по няколко пъти. Обичам коня ви, господине. Седите така прекрасно на него.

Джон Астли просто измърмори. Никога не говореше за работа в кръчмите, нито пък имаше нужда от нейните комплименти. Но Мейси не беше достатъчно опитна да усети това. В интерес на истината той се отегчаваше от нея. Беше мернал тук няколко жени, с които щеше да си прекара по-добре, отколкото с Мейси. Тя явно беше девствена, а Джон знаеше от опит, че да прельстява девственици звучи добре, но си е трудна работа. Изискваше се търпение, което той невинаги беше готов да прояви. Те често плачеха, а той предпочиташе жените да се радват, че са с него. Само мис Лора Девайн се беше държала поносимо и без преструвки. Смееше се, а не плачеше, когато я облада, и знаеше как една жена може да задоволи мъжа, без той да я учи. Джон дори се изненада, че е девствена. Но после тя показа и някои неприятни черти на девствениците, макар да му спести сълзите си — въобрази си, че има някакви права над него. След няколко срещи, изпълнени с удоволствие, той я отблъсна и отказа да повярва, че носи неговото дете, докато мис Хана Смит не му го внуши с шамар по-рано днес.

И все пак, каквото и да си мислеше Джон Астли за Мейси, вече бе заявил интерес към нея, като я настани в сепарето и я напиваше с ром пред погледите на посетителите. Жените тук разбираха добре какво е намислил и нямаха никакво намерение да станат вторият му избор.

Джон Астли реши да ускори нещата. Щом Мейси изпи пунша си, той отиде да ѝ вземе друг и чаша вино за себе си. На връщане, с пълна чаша във всяка ръка, отстъпи да направи път на едно момче с белег на веждата. Момчето пристъпи в същата посока, а после повтори следващата стъпка на Джон Астли, като през цялото време се хилеше. След като препречваше пътя му още една минута, то се блъсна в рамото му и половината чаша вино се изля на земята.

— Коцкар — изсъска момчето и отмина.

Джон Астли нямаше представа кое е то, но познаваше такива като него: може би беше идвало на представленията и завиждаше на славата и таланта на Джон Астли. Понякога на улицата или по кръчмите го спираха мъже, които му се присмиха. Стигаше се и до бой, когато ревността го разгаряше. Джон Астли се опитваше да избягва подобни стълкновения, защото беше под достойнството му да се кара и бие с простолюдието. Но се защитаваше умело и отблъскваше атаките, особено срещу красивото си лице. Независимо от няколкото падания и конски ритници беше успял да опази лицето си от белези и наранявания и нямаше никакво намерение да съсипе хубавата си външност в юмручна схватка с пиян младеж.

Мейси не беше забелязала сблъсъка, защото сега слушаше една едрогърда жена с изпръхнали бузи и подпухнали ръце, надвесила се над преградата от съседното сепаре.

— Все се каня да намина при вас с майка ти — казваше жената.
— Една дама иска различни копчета за мъжките жилетки, които шие. Знаеш ли как се правят островърхи копчета?

— Разбира се, че знам! — извика Мейси. — Нали съм от Дорсет? Дорсетски копчета от дорсетско момиче! — Пуншът беше изтънил и извисил гласа ѝ.

Бет Батърфийлд се намръщи — беше доловила дъх на ром.

— Майка ти знае ли, че си тук?

— Разбира се, че знае — прекъсна ги Джон Астли. — Но не е ваша работа.

Бет Батърфийлд настръхна.

— Моя е и още как! Мейси ми е съседка, а ние се грижим за съседите си, поне за някои от тях. — Тя го изгледа накриво.

Джон Астли помисли как да се справи с нея: можеше да ѝ отговори учтиво или да ѝ покаже презрение и безразличие. Невинаги беше лесно да прецениш кое поведение ще се хареса на някоя жена, но трябваше да реши, преди да загуби Мейси заради съседите ѝ. Сега, когато имаше възможност да му се изплъзне, той вече я искаше повече. Като остави питиетата и обърна гръб на перачката, той се намести на пейката до Мейси и смело я прегърна. Мейси се усмихна, сгуши се в него и отпи гълътка от пунша.

Бет Батърфийлд наблюдаваше тази демонстрация на близост с подозрение.

— Мейси, добре ли...

— Добре съм, мисис Батърфийлд, наистина. Мама знае, че съм тук.

— Така ли? — Макар че Мейси започваше да става по-добра в лъжите, не беше лесно да заблуди Бет Батърфийлд.

— Остави ги, Бет — изръмжа Дик Батърфийлд и я дръпна за полата. Беше краят на седмицата и той беше уморен. Не искаше нищо друго освен няколко питиета със семейството и приятелите. Смяташе, че жена му много се меси в хорските работи.

Бет Батърфийлд се задоволи с думите:

— Ще дойда малко по-късно да ви питам за тия копчета, какво ще кажеш? — каза го така, сякаш да предупреди Джон Астли, че Мейси скоро трябва да си е вкъщи да я посрещне.

— Да, или утре. Но побързайте, защото може да заминем скоро.

— Да заминете ли? Къде ще ходите, в Дорсетшър ли се връщате?

— Разбира се, че не в Дорсетшър. — Мейси размаха ръка. — Не, в Дъблин, с цирка.

Джон Астли беше изненадан, дори ужасен при тази новина.

— Така ли? — възклика той.

— Чух как баща ти покани моя да тръгне с него. А ти, разбира се, можеш да го убедиш да позволи на тате да ни вземе всички. — Тя отпи от пунша и тръсна чашата на масата. — Всички ще сме заедно!

— Нима? — Бет Батърфийлд изгледа начумерено Джон Астли. — Може би е най-добре да дойда сега с теб при майка ти.

— Бет, седни и си пий кротко. — В гласа на Дик Батърфийлд прозвучаха заплашителни нотки, каквито Бет рядко долавяше, затова се подчини и седна на мястото си, все така начумерена.

— Тук има нещо нередно — промърмори тя. — Знам го.

— Да, но не е твоя работа, нали така? Остави ги тия Келауей на мира. Не падаш по-долу от Маги, която дебне момчето им при удобен случай. Може би трябва да се тревожиш повече за нея, отколкото за това момиче. Мис Дорсет е достатъчно голяма да знае какво прави. Ще си получи какво търси от Астли. Като идеш да видиш мисис Келауей, я попитай какво ще прави мъжът ѝ с дървения материал, ако замине за Ирландия. Кажи му, че ще го взема за малко пари — и столовете, ако има никакви. Знаеш ли, най-добре е да дойда и аз у тях.

— А сега кой си пъха носа в хорските работи?

Дик Батърфийлд се протегна и вдигна чашата си.

— Тук не става дума за Келауей, пиле, а за Батърфийлд. Така поддържам покрива над главите ви.

Бет Батърфийлд изсумтя.

— Ето с тях го поддържам. — Тя протегна нацепените си мазолести ръце, които изстискваха мокри дрехи вече двайсет години и изглеждаха като ръце на старица. Дик Батърфийлд хвана едната ѝ ръка и я целуна с умиление и състрадание. Бет Батърфийлд се засмя.

— Ти, старо куче. Какво да правя с теб?

Тя се облегна и се прозина, защото току-що се беше върнала от свои клиенти, където беше прала от предишната вечер и не беше спала повече от едно денонощие. Настани се на мястото си като парче камък в зид и позволи на Мейси да се изплъзне от съзнанието ѝ. Нямаше да се помръдне няколко часа.

Джон Астли размишляваше за Дъблин. Едно от привлекателните неща у Мейси беше, че ще остане тук и той няма да се бори с някакви претенции относно девствеността ѝ.

— Какво беше това за Дъблин? — каза той. — Какво ще върши баща ти там?

— Дърводелска работа. Той е майстор на столове, но мистър Астли го помоли да се присъедини към цирка, за да строи декорите. — Мейси завали последните думи под влиянието на рома. Искаше да положи замаяната си глава на масата.

Джон Астли си отдъхна. Баща му със сигурност нямаше да позволи на един дърводелец да води и семейството си с тях в Дъблин. Той изпи чашата си и стана.

— Хайде, да тръгваме.

Беше обаче позакъснял. Нахалният хлапак, който изля виното му, сега стоеше с група младежки отсреща и беше започнал да пее:

Двама млади се видяха —

Бони Кейт и Дани.

Двама млади се видяха

весело си поиграха.

На разходка я покани,

хем да види малкия му Дани!

Бузите на Мейси сега бяха пламнали и тя изглеждаше леко упоена.

— Хайде, Мейси — повтори Джон Астли, като гледаше заплашително певците. — Ще те изпратя до вас.

Хората наоколо бяха подели песента:

*И в хамбара двама млади —
Бони Кейт и Дани.
И в хамбара двама млади.
Пушката си той извади,
дълга колкото две длани,
туй бе малкият му Дани!*

Мейси се забави да нагласи шала на раменете си.

— Побързай! — измърмори Джон Астли. Като я издърпа да стане, той я обгърна с ръка и я поведе към вратата. Надвикивайки песента, Бет Батърфийлд я сподири с думите:

— Не забравяй, пиленце. Скоро ще дойда при майка ти!

*До реката двама млади —
Бони Кейт и Дани.
До реката двама млади.
Там краката ѝ разтвори
и със нея се пребори.
Ах, ти, палав Дани!*

Джон Астли затвори вратата след себе си да не чува залповете от смях. Мейси, изглежда, не им бе обърнала внимание, макар че свежият въздух я поободри и тя тръсна глава, сякаш да проветри ума си.

— Къде отиваме? — успя да изломоти.

— Просто на малка разходка, а после ще те заведа у вас. — Джон Астли пристегна ръката си около кръста ѝ и я поведе не наляво покрай комплекса „Херкулес“, а надясно по Бастил Роу. В тази посока имаше пътека между две къщи, която водеше към конюшнята.

От студения въздух щастливото опиянение на Мейси премина в гадене. Малко по-надолу по Бастил Роу тя започна да стene и се хвани за стомаха. Джон Астли я пусна.

— Ама че идиотка — измърмори той, когато Мейси се свлече на колене и повърна в канавката. Изкушаваше се да я остави да си намери сама пътя до дома. Не бяха се отдалечили много от кръчмата, макар че мъглата беше толкова гъста, че тя вече не се виждаше.

В този момент от мъглата изскочи дребна фигура и се приближи към тях. Бяха само на няколко крачки от квартирата на семейство Батърфийлд, където Маги се беше отбила след работа да си смени дрехите. Сега работеше във фабрика за оцет близо до реката и складовете за дървен материал северно от Уестминстърския мост и макар че там миришеше на кисело, носът вече не я болеше и очите ѝ не бяха зачервени. Собственикът дори ги пускаше по-рано в събота следобед.

Маги се стресна, като видя Джон Астли. Не обичаше да върви сама в мъглата, но го правеше, когато се наложеше. Беше се върнала от фабrikата с друго момиче, което живееше наблизо, а и кръчмата беше на две крачки от дома им и тя не се беспокоеше. Натъквайки се на ездача така внезапно, понечи да изпиши, но съзря момичето, проснато в краката му, все още повръщащо в канавката. Тогава се изкикоти, защото позна Джон Астли, явно с някое от неговите завоевания.

— Забавлявате се, а, господине? — рече подигравателно тя и избяга, преди той да отговори. Изпита облекчение, че Джон Астли не е заплаха за нея, и желание да излезе от мъглата и да стигне кръчмата. Затова само бегло погледна към Мейси, преди да забърза към „Херкулес“.

6

— А, ето те и тебе, Магс! — възклика Дик Батърфийлд. — Сядай при нас. Нали ще пиеш една бира? — Той стана и се запъти към бара. В последно време беше по-внимателен към дъщеря си, която всяка седмица му даваше надницата си и така си откупваше благосклонността му.

— И пай, ако е останал — извика след него Маги, като се настани на освободеното място до майка си. — Здравей, мамо.

— Здравей, пиленце — прозина се Бет Батърфийлд. — Свърши ли за днес?

— Да. А ти?

— И аз току-що. — Майка и дъщеря седяха една до друга, капнали от умора;

— Чарли тук ли е? — попита Маги с тайната надежда да не е така. — О, няма значение, ето го. — Макар че брат ѝ я тормозеше по-малко от преди — като допълнителен знак на благосклонност заради надницата ѝ баща ѝ го поозапти, — тя винаги се чувстваше по-спокойна насаме с родителите си.

— Какво ново тук? — попита тя майка си.

— Нищо. А, да, ти знаеш ли, че семейство Келауей отиват в Дъблин? — Бет Батърфийлд обичаше да превръща вероятните неща в сигурни.

— Какво? — слиса се Маги.

— Самата истина. Тръгват тази седмица.

Маги присви очи.

— Не може да бъде. Кой ти каза?

Бет Батърфийлд се размърда на пейката, защото съмнението на Маги я изнерви.

— Мейси Келауей.

— Защо Джем не ми е казал? Видяхме се онази вечер!

Бет Батърфийлд сви рамене.

— Те луди ли са да заминават! Не са хора, дето обичат да пътуват. Беше им достатъчно трудно да се преместят от Дорсетшър и

едва започват да свикват. Защо Джем ще го крие от мен? — Маги се опитваше да потисне нотката на истерия в гласа си, но Бет Батърфийлд я усети.

— Успокой се, пиленце. Не знаех, че това толкова те интересува. Жалко, че не дойде пет минути по-рано, можеше да попиташ самата Мейси.

— Тя е била тук?

— Беше. — Бет Батърфийлд повъртя края на шала си, вдигна халбата си и после я остави.

— Мейси не ходи по кръчми. Какво е правила тук, мамо? — не мирясваше Маги.

Бет Батърфийлд надвеси намръщеното си лице над бирата и подметна:

— Беше с оня циркаджия, знаеш го. — Тя описа кръг във въздуха. — Дето язди по арената. Джон Астли.

— Джон Астли? — извика Маги и скочи на крака. Хората наоколо вдигнаха очи към нея.

— Внимавай, Магс — рече Дик Батърфийлд и спря пред нея с две пълни халби и чиния пай, закрепена отгоре им. — Нали не искаш да си разлееш бирата, преди да си я опитала.

— Току-що видях Джон Астли отвън! Но той беше с... — Маги мълкна, осъзнала с ужас, че не е погледнала внимателно фигурата до канавката, за да разпознае Мейси. — Казаха ли къде отиват?

— Щял да я изпрати до тях — промърмори Бет Батърфийлд със сведен поглед.

— И ти му повярва? — извиси глас Маги.

— Не им се бъркай, момиче — сряза я Дик Батърфийлд. — Не е твоя работа.

Маги премести поглед от наведената глава на майка си към безизразното лице на баща си и разбра, че вече са се разправяли по този въпрос.

— Можеш да ми изпиеш бирата — каза тя на Дик Батърфийлд и се запровира през тълпата.

— Маги! Върни се, момиче! — изрева Дик Батърфийлд, но тя вече беше отворила вратата и в слепващия миг се шмугна в мъглата.

Вече беше тъмно и само уличните фенери пронизваха гъстата мъгла и образуваха бледи жълто-зелени кръгове около стълбовете.

Маги изтича до мястото, където видя Джон Астли и Мейси. Там вече нямаше никого и тя се насочи към Бастил Роу. Мина покрай тяхната къща и спря един съсед, който тъкмо влизаше в дома си малко по-надолу. Не ги беше виждал. Когато той затвори вратата след себе си, Маги остана сама сред мъглата.

Тя се поколеба и после се затича. След минута стигна до пътеката между къщите, която водеше към поляните около Херкулес Хол и конюшнята. Спра и се загледа в тъмния проход, защото в къщата на Филип Астли нямаше запалени лампи, които да осветяват пътя ѝ. Не можеше обаче да заобиколи откъм комплекса „Херкулес“ от другата страна на поляните, защото беше много път и там също беше толкова тъмно. Докато стоеше и се колебаеше, мъглата се стелеше около нея и оставяше блъскави жълтеникови капчици по лицето ѝ. Чуваше ехото на собственото си учестено дишане, което се връщаше обратно към нея.

Изведнъж от мъглата изплува силует и Маги затаи дъх. Толкова приличаше на мъжа, изникнал насреща ѝ в една друга мъгла през една друга нощ. Писъкът заседна в гърлото ѝ и Маги беше благодарна за това — брат ѝ щеше да ѝ се подиграва вечно, че е изпищяла в лицето му.

Маги го сграбчи за ръката, преди той да успее да проговори.

— Хайде, Чарли, да идем там! — Тя се опита да го повлече през прохода.

Въпреки слабата си фигура, когато Чарли се запънеше, беше трудно да го поместиши и Маги не успя.

— Поспри малко! Къде ще ме водиш?

— При Мейси — изсъска Маги. — Довел е Мейси тук, сигурна съм. Трябва да стигнем при тях, преди той да... да...

— Какво? — Чарли, изглежда, изпитваше удоволствие да протака нещата.

— Знаеш какво ще направи. Наистина ли искаш да я съсипе?

— Не чу ли татко, който каза, че това не е наша работа? Цялата кръчма го чу.

— Разбира се, че е наша работа. Твоя работа е. Ти я харесваш. Знаеш, че е така.

Лицето на Чарли стана сериозно. Не искаше хората, най-малко пък сестра му, да мислят, че има чувства към Мейси.

— Чарли, моля ти се. — Маги пусна ръката му. — Тогава защо тръгна след мене? Не ми казвай, че не си ме проследил, никой няма да дойде тук просто на разходка.

— Реших да видя за какво толкова се тревожиш.

— Е, сега знаеш. И ако не искаш да ми помогнеш, махай се. — За да покаже, че ще действа сама, ако се наложи, Маги тръгна в тъмнината, макар че на горната устна и челото ѝ се появиха още капчици пот.

— Спри за малко — каза Чарли. — Ще дойда с теб, ако първо ми кажеш нещо.

Маги се върна.

— Какво? — Стомахът ѝ се сви, защото знаеше, че има само едно нещо, свързано с нея, което интересуваше брат ѝ.

— Какво почувства?

— Не разбирам какво ме питаш — каза тя, като поде неговата игра на протакане и му даде възможността, за която бленуваше — да произнесе думите, човъркащи ума му от толкова време:

— Какво почувства, като уби онъя човек?

Маги не беше чувала никой да изрича на глас тези думи и стомахът ѝ стана на топка, а дъхът ѝ спря, сякаш Чарли я беше фраснал с юмрук.

Настъпи мълчание, докато успее да си възвърне гласа. Трябваше ѝ време да измисли нещо, което щеше да го задоволи, за да могат да продължат.

— Сила — изрече тя това, което според нея той искаше да чуе, въпреки че беше пълна лъжа. — Сякаш бях способна на всичко.

Това, което наистина почувства онази нощ преди година, беше усещането, че е убила част от себе си, а не друг човек. Понякога ѝ се струваше, че тя самата е мъртва. Знаеше обаче, че Чарли никога няма да разбере това. И тя не го разбираше. Мистър Блейк би го разbral обаче, помисли си тя, защото то беше част от неговия свят на противоположности. Някой ден може би щеше да го помоли да ѝ го обясни, за да знае къде се намира.

— След това нищо не е същото — добави тя замислено. — Не знам и дали някога ще бъде.

Чарли кимна. Усмивката му накара Маги да потрепери.

— Добре — рече той. — Накъде отиваме?

Мейси се посъвзе, след като повърна, защото се прочисти от рома. Когато конюшнята изникна от мъглата, тя беше достатъчно трезва, за да попита Джон Астли:

— Да видя коня ти ли ме водиш?

— Да.

Той наистина я заведе до обора, където стоеше дорестата му кобила, като първо запали свещ. След репетицията в амфитеатъра бяха довели тук кобилата, за да я почистят, напоят и нахранят. Сега тя стоеше достолепно, преживяше и чакаше някое момче от цирка да я отведе за вечерното представление. Когато видя Джон Астли, тя изпърхтя. Той се протегна и я потупа по шията.

— Здравей, миличката ми — промърмори с много повече чувство, отколкото когато говореше на хора.

Мейси също протегна предпазливо ръка да погали муцуната ѝ.

— О, колко е хубава!

— Наистина. — Джон Астли си отдъхна, че Мейси не е вече толкова пияна. — Ето — рече той, като се наведе да напълни един черпак от ведрото с вода. — Искаш ли да пийнеш.

— Благодаря ти. — Мейси пое черпака, отпи и избърса устните си.

— Ела с мен. — Джон Астли я поведе покрай другите коне, сред които беше и жребецът на мис Хана Смит, към една ясла в дъното на конюшнята.

— Кой кон... — Мейси надникна и не видя нищо друго освен купчина слама. Джон Астли оставил свещта върху една обърната наопаки кофа, придърпа някакво одеяло от ъгъла и го постла върху сламата. — Ела и седни с мен за минутка. — Миризмата на конете го беше възбудила и издутината в панталоните му си личеше ясно.

Мейси се поколеба, приковала очи в издутината. Знаеше, че този момент ще настъпи, макар че не си позволяваше да мисли за него. Кое момиче, на което предстои да стане жена, не го знаеше? Сякаш целият свят чакаше преминаването на девойката от единния бряг на реката на

другия. На Мейси ѝ беше странно, че то ще бъде просто едно одеяло и воня на коне върху постеля от слама в мъгливо петно светлина, заобиколено от мъглата, мрака и Лондон. Не си го беше представяла по този начин. Но тук беше Джон Астли с протегната ръка и тя се пресегна да я хване.

Когато Маги и Чарли стигнаха до яслата, Джон Астли беше свалил блузата ѝ, а корсетът ѝ беше смъкнат, така че бледите ѝ гърди бяха изскочили навън. Беше захапал едно от зърната ѝ и пъхнал ръка под полата ѝ, а с другата притискаше дланта ѝ към слабините си и я учеше как да го гали. Братът и сестрата зяпнаха от изумление. Маги се затерза от въпроса колко време ще им трябва на двамата да усетят, че ги наблюдават, и да прекратят това, което правеха. Помисли си, че е неудобно и нередно да наблюдаваш двама любовници, без те да подозират. Не почувства същото преди седем месеца, когато с Джем наблюдаваха съпрузите Блейк в лятната им къща, но тогава беше някак различно. Първо, те бяха доста далеч, а не под носа ѝ. И, второ, тъй като Маги не ги познаваше добре, можеше да гледа на тях по-безпристрастно. А стенанията на Мейси я накараха да потръпне от срам.

— Остави я на мира! — изкрештя тя.

С едно рязко движение Джон Астли отскочи настрани и стъпи на крака, а Мейси се надигна и седна, замаяна от удоволствие и объркване. Беше толкова зашеметена, че не се сети да покрие гърдите си, макар че Маги ѝ правеше отчаяни знаци. Чарли Батърфийлд гледаше ту Джон Астли, ту голите гърди на Мейси, докато най-накрая тя издърпа нагоре корсета си.

За изненада на Маги никой не реагира така, както беше очаквала. Джон Астли не показа угрizение или срам и не хукна навън. Мейси не се разплака и не скри лицето си, не избяга от прельстителя си да се скрие при Маги. Чарли не се нахвърли на Джон Астли, а остана зяпнал, с отпуснати ръце. И тя стоеше прикована на мястото си.

Джон Астли не знаеше коя е Маги. Нямаше навик да забелязва децата на съседите. Но разпозна Чарли, който се бълсна в него в кръчмата „Херкулес“, и се запита дали е достатъчно пиян или ядосан да налети на бой.

Ездачът трябваше да направи нещо, за да ги разкара. Не си беше представял, че ще е толкова трудно да легне с това момиче, но след

като веднъж я беше повалил на сламата, беше решен да продължи. Ала нямаше много време. Скоро момчето от цирка щеше да дойде да отведе конете за вечерното представление.

— Какво, по дяволите, търсите тук? Изчезвайте от конюшнята ми!

Най-после Маги успя да проговори, макар и с изтънял глас:

— Какво правиш с нея?

Джон Астли изсумтя и повтори:

— Изчезвайте от конюшнята ми! Или ще наредя да ви изпратят в „Нюгейт“, преди да сте се опомнили!

При споменаването на „Нюгейт“ Чарли запристиля от крак на крак. Дик Батърфийлд беше лежал в този затвор и бе посъветвал сина си да внимава да не попадне там. Освен това се чувстваше застрашен в тези ясли с толкова коне наоколо, готови да го изритат.

Сега Мейси се разплака. Не издържа на люшкането между противоположните силни емоции.

— Защо не си тръгнеш! — изстена тя.

На Маги ѝ трябваше минута да разбере, че думите са отправени към нея. Постепенно започна да осъзнава, че може би никой друг не смята за нередно това, което се случваше. За Джон Астли, разбира се, не означаваше нищо да прельсти едно момиче. Беше го правил десетки пъти. За Чарли мъжът просто си вземаше каквото иска, след като му го даваха. Дори май се чувстваше гузен, че ги е прекъснал. Самата Мейси не протестираше, призна си Маги, и, изглежда, това ѝ харесваше. Единствено тя свърза тази сцена с мъжа в мъглата на Улицата на влюбените. Сега Маги, а не мъжът се превръщаше в престъпник. Цялото ѝ възмущение внезапно се изпари и вече нямаше енергия да се бори.

Не можеше да разчита на Чарли да я подкрепи. Колкото и да мразеше Джон Астли, той се стресна от заплахата му и изгуби всякаква самоувереност, заобиколен от омразните коне и без приятели да го окуражават. Ех, ако Джем беше тук, помисли си Маги. Той щеше да знае какво да направи.

— Хайде, Маги — каза Чарли и я дръпна.

— Чакай. — Маги закова поглед в Мейси. — Ела с нас! Стани и ще идем да намерим Джем, нали така?

— Остави я на мира — изкомандва Джон Астли. — Свободна е да прави каквото ѝ харесва, нали така, миличка?

— Това значи, че е свободна да дойде с нас, ако иска. Хайде, Мейси, идваш ли, или оставаш тук?

Мейси премести поглед от Джон Астли към Маги и пак към него. Стисна клепачи, за да може да изрече думите по-лесно, макар че със затворени очи изпита чувството, че пропада в бездна.

— Искам да остана.

Дори и сега Маги не искаше да си тръгне, защото те нямаше да продължат в нейно присъствие. Но Джон Астли измъкна камшик от сламата и кресна:

— Измитайте се!

Това реши нещата. Маги и Чарли се дръпнаха назад — Маги с нежелание, а Чарли с облекчение. Повлече я за ръка и докато минаваха покрай яслите, конете зацвилиха, сякаш недоволни от липсата на смелост у брата и сестрата.

Когато излязоха на двора, Чарли се запъти към прохода, през който бяха дошли.

— Къде отиваш? — попита Маги.

— Обратно в кръчмата, разбира се. Загубих толкова време тук. Ами ти?

— Отивам да намеря човек с повече кураж от теб!

Преди да успее да я сграбчи, Маги хукна към комплекса „Херкулес“. Мъглата вече не я плашеше — беше твърде ядосана, за да се страхува. Когато стигна улицата, се огледа в двете посоки. Хора, загърнати в наметала, бързаха покрай нея. Мъглата и тъмнината ги пришпорвала. Тя затича след един мъж и викна:

— Моля ви, помогнете ми! Едно момиче е в беда!

Беше старец, който само избоботи:

— Така ѝ се пада, няма работа навън в това време.

Наблизо изникна дребна жена с жълта шапка и шал. Когато Маги зърна любопитната ѝ физиономия, кресна:

— Какво зяпаш, стара клюкарке! — И мис Пелам забърза към своята порта.

— О, моля ви! — извика Маги към друг мъж, тръгнал в обратната посока. — Имам нужда от помощта ви!

— Махай се, малка уличнице! — рече презрително мъжът.

Маги стоеше безпомощна сред мрака и ѝ идеше да се разплаче. Всичко, което искаше, беше някой да се опълчи на Джон Астли. Къде беше този човек?

Той дойде откъм реката — изникна изведнъж от мъглата, крачейки със замислен вид с ръце зад гърба си, нахлушил ниско широкополата си шапка. Той се беше противопоставил на Филип Астли, когато сметна, че се отнася несправедливо с едно дете. Щеше да се справи и със сина му.

— Мистър Блейк! — извика Маги. — Моля ви, помогнете ми!

Отнесеното му изражение мигом се смени и той впери очи в Маги.

— Какво има, момичето ми? Какво трябва да направя?

— Мейси е в беда!

— Води ме при нея — рече той без колебание.

Маги се затича обратно по улицата, а мистър Блейк я последва.

— Мисля, че не съзнава какво прави — обясняваше тя задъхана.

— Като че ли я е омагьосал.

Стигнаха до дъното на конюшнята и Джон Астли вдигна поглед, както беше надвесен над разплаканата Мейси. Когато видя мистър Блейк, тя зарови лице в ръцете си.

— Веднага станете, господине!

Джон Астли се изправи бързо и по лицето му премина сянка на страх. Двамата мъже бяха еднакво високи, но мистър Блейк беше понабит и гледаше заплашително. Погледът му прикова Джон Астли, който запристи плавко, загубил присъствие на духа. Случи се това, което Маги си представяше, че с Чарли ще постигнат с общи усилия. Но те нямаха твърдостта и опита на мистър Блейк. Сега, в негово присъствие, Джон Астли се втренчи в купчинката слама в ъгъла.

— Маги, заведи Мейси при жена ми, тя ще се погрижи за нея. — Тонът на мистър Блейк беше благ, но настойчив.

Мейси избърса с длан сълзите си и стана. Изтупа сламките от полата си, като старательно избягва погледа на Джон Астли. Нямаше за какво да се притеснява — той гледаше втренчено в земята.

Маги наметна Мейси с шала и, прегърна я през рамо и я изведе от яслата. Когато излизаха, чуха мистър Блейк да казва:

— Срамота, господине! Отвратително!

Навън в мъглата Мейси се свлече на земята и се разплака отново.

— Стига, мис Пидъл, не плачи — заговори утешително Маги и я вдигна. — Нека да те върнем у дома, после можеш да плачеш колкото си щеш. Хайде, съвземи се. — Тя раздруса леко Мейси.

Мейси си пое дъх и поправи рамене.

— Ето така. Насам. Не е далече.

Докато се препъваха към комплекса „Херкулес“, от мъглата се появи приятна изненада — Джем бързаше към тях.

— Мейси, къде ходиш? Току-що чух, че... — Той мъркна, като видя смръщената физиономия на Маги, която клатеше глава. Не каза, че се е усъмнил, когато е чул, че Джон Астли е с Мейси, и затова е тръгнал да я търси. — Хайде да си вървим вкъщи. Мама те чака.

— Още не, моля те, Джем — рече Мейси тихо, без да го погледне. Трепереше и зъбите ѝ тракаха. — Не искам те да знаят.

— Водя я при мисис Блейк — заяви Маги.

Джем ги последва до вратата на Блейк. Докато чакаха след почукването, завесите на мис Пелам помръднаха, но щом Маги и Джем погледнаха заплашително нагоре, тя бързо се дръпна от прозореца.

Мисис Блейк не се изненада, че ги вижда. Когато Маги каза: „Мистър Блейк ни изпрати, госпожо. Може ли Мейси да се постопли у вас?“, тя отвори широко вратата и отстъпи да им направи път, сякаш това ѝ се случваше всеки ден.

— Идете в кухнята, милички. Там огънят е запален — каза тя. — Сега ще донеса одеяло и ще дойда да ви направя чай.

Семейство Келауей не присъстваха на представлението, с което цирк „Астли“ закри сезона. Въпреки помощта на мисис Блейк Мейси легна болна и тази вечер още имаше треска, а Ан Келауей се грижеше за нея. Томас и Джем Келауей прекараха вечерта в чистене на работилницата, занемарена през месеците, когато работеха за Филип Астли. Сега трябваше да я подредят, защото Томас Келауей отказа на Филип Астли да замине за Дъблин — Мейси беше зле и макар той да не знаеше причината за болестта ѝ, имаше смътното подозрение, че циркът, ако не и самият Астли, има нещо общо със състоянието ѝ. В интерес на истината, макар че Томас Келауей беше притеснен от болестта на дъщеря си, почувства облекчение, че има извинение да не замине за Дъблин.

Маги гледа последното представление и после го описа на Джем, защото по време на него се случиха странни работи. Мис Лора Девайн реши да направи личната си драма публично достояние. Тя изпълни новия номер с мосю Рише, както обеща, като двамата се премятаха на въжето в обратни посоки. Мосю Рише се въртеше бързо в черния си фрак, а мис Девайн доста по-бавно с фустите си в цветовете на дъгата — сега те не образуваха онова възхитително пъстро петно, както обикновено. Като свърши въртенето си с финалния отскок, който така заплели Ан Келауей на Уестминстърския мост, мис Девайн не успя да хване отново въжето и полетя надолу. Приземи се в партера и си счупи глезена, но не предизвика помятането, което така желаеше. Докато я носеха през публиката, тя стискаше очи и не ги отваряше.

Падането на мис Лора Девайн предизвика такова вълнение, че дебютът на мис Хана Смит остана незабелязан и аплодисментите бяха оскудни. Това може да се дължи и на Джон Астли, който направи грешка, както никога досега. Когато той и мис Смит си разменяха чашата с вино, докато яздеха в противоположни посоки — вече се бяха сдобрили след кавгата, — Джон Астли погледна надолу и съзря мистър и мисис Блейк в партера. Никога не бяха ходили на цирк и Ан Келауей настоя да им даде билетите си в знак на благодарност, че са намерили

Мейси в мъглата. Мистър Блейк метна към Джон Астли яростен поглед. В този миг мис Смит му подаде чашата на разминаване, но Джон Астли не успя да я хване и тя се разби на парченца върху арената.

VII
ДЕКЕМВРИ 1792

1

За Маги беше рядкост да има свободен следобед. Работата във фабриките започваше в шест сутринта, на обяд се почиваше един час и се работеше до седем вечерта. Ако някой не спазваше часовете, го освобождаваха, както стана с Маги във фабриката за горчица, защото отиде да подремне в градината на Блейк. Така че, когато собственикът мистър Бофой обяви, че работниците във фабриката му не трябва да остават след обяд, Маги не извика „Ура“ и не заръкопляска наред с другите. Беше сигурна, че им спестява нещо.

— Ще си го вземе от надниците ни — промърмори тя на момичето до нея.

— Не ме интересува — отвърна другото момиче. — Ще си вдигна краката до огъня и ще спя цял следобед.

— И няма да ядеш следващия ден заради тези шест пенса — отвърна троснато Маги.

Оказа се, че изгубиха и шестте пенса, и съня до огъня. На обяд мистър Бофой направи друго съобщение, докато работниците сядаха да обядват.

— Вие несъмнено знаете — започна той, обръщайки се към дългите маси с мъже и жени, които се нахвърлиха на чиниите с наденица и зеле — за продължаващите зверства, които се извършват отвъд Ламанша, и за отровата, която иде от Франция и замърсява нашите брегове. Тук има хора, които едва ли могат да се нарекат англичани, защото се вслушаха в тези безумни революционни призиви и разпространяват бунтовна смрад, за да подкопаят нашата велика монархия.

Никой не вдигна очи и не обръна особено внимание на красноречието му: бяха далеч по-заинтересовани да похапнат бързо, за да могат да си тръгнат, преди мистър Бофой да се откаже от решението си да ги пусне следобед. Той мълкна за малко, като така стисна зъби, че челюстта му се изкриви. Беше решен да накара работниците си да разберат, че макар името му да е френско, той е англичанин до мозъка на костите си. Изостави сложните фрази.

— Нашият крал е в опасност! — прокънтя гласът му и някои вилици замръзнаха във въздуха. — Французите хвърлиха краля си в затвора и предложиха да помогнат на тези, които искат да сторят същото тук. Не можем да допуснем това предателство да се разпространи. Привършвайте бързо с яденето, за да ме последвате — ще се откажем от следобедните си надници, за да присъстваме на митинг и да демонстрираме предаността си към краля и страната. Всеки, който не дойде — извии глас той, за да заглуши протестите, — всеки, който не дойде, не само ще загуби работата и надниците си, но и ще бъде включен в списъка на заподозрените в подмолна дейност. Знаете ли какво е подмолна дейност, добри хора? Това е подстрекателство към бунт. И дори повече, това е първата крачка по пътя към държавната измяна! А знаете ли какво е наказанието за държавна измяна? Най-малкото хубав дълъг престой в „Нюгейт“, но по-вероятно изселване в Тасмания. А ако продължите по този път, престоят ви там ще бъде прекъснат от палача.

Изчака, докато виковете спрат.

— Изборът е прост: последвайте ме до Воксхол да заявите своята вярност към нашия крал. Или си тръгнете сега и рискувайте да идете в затвора и дори нещо по-лошо. Кой би искал да напусне! Няма да ви спирам. Вървете, а ние ще извикаме „Предател“ зад гърба ви!

Маги се огледа. Никой не се помръдна, макар че няколко души се мръщеха на местата си заради терора на Бофой. Тя поклати глава, объркана от това, че нещо, случващо се във Франция, може да доведе до загуба на надниците й. Нямаше никакъв смисъл. Какъв смешен свят, помисли си тя.

И все пак се озова на улицата заедно с тридесетина работници. Тръгна по мразовитите улици, които минаваха покрай Темза, пресече Уестминстърския мост и мина край Амфитеатъра на Астли, сега закован с дъски и безлюден, край тухлената кула на Ламбет Палас и стигна чак до Къмбърланд Гардънс във Воксхол, точно до една конкурентна фабрика за оцет. Маги беше изненадана от огромната тълпа, която се беше събрала. Учуди се, че толкова много хора имат желание да стоят на студа и да слушат безброй речи за любовта към краля и омразата към французите.

— Басирам се, че си надушва собствената пръдня! — прошепваше Маги за всеки оратор на момичетата до нея и те всеки път

избухваха в кикот.

За щастие мистър Бофой загуби всянакъв интерес към своите работници, щом пристигнаха в Къмбърланд Гардънс и изпълниха предназначението си да увеличат участниците в демонстрацията. Той избърза напред да се присъедини към групата организатори, така че да прибави помпозната си реч към словата на нетърпеливите да изразят своята лоялност. Накрая изчезнаха и началниците на цеховете и когато работниците на Бофой осъзнаха, че никой не ги наблюдава, започнаха да се разпръсват.

Макар че не искаше да губи следобедната си надница, Маги се радваше на промяната; ако имаше късмет, можеше да срещне Джем надолу по пътя с баща й. Дик Батърфийлд днес щеше да води Томас Келауей и сина му на среща със собственик на склад за дървен материал недалеч от Воксхол. Надяваха се да намерят по-евтин материал, както и пазар за столовете си. Същият човек търгуваше и с мебели. За първи път в живота си по настояване на жена си Дик Батърфийлд щеше да уреди безплатна среща. Перачката посети семейство Келауей няколко пъти, докато Мейси беше болна, подтиквана от чувство за вина, че не попречи на момичето да тръгне в мъглата с Джон Астли. При една от последните си визити видя камарата от непродадени столове и рядката супа на Ан Келауей, след което нареди на мъжа си да помогне на семейството.

— Трябва да престанеш да се тормозиш за това момиче, пиленце — бе заявил Дик Батърфийлд. Но не ѝ бе отказал да уреди срещата. По свой собствен начин Дик Батърфийлд също се чувстваше зле заради Мейси.

Маги подозираше, че досега са си свършили работата в склада и вече поливат запознанството в някоя кръчма, където Дик Батърфийлд щеше да изпие колкото се може повече халби за сметка на Томас Келауей. Тя се измъкна от навалицата по пътя и първо надникна в „Кралският бук“, най-близката кръчма до мястото на демонстрацията. Както се очакваше, тя беше претъпкана с демонстранти, дошли да се стоплят, но баща ѝ и Келауей не бяха там. После се насочи към Ламбет, като се отби в „Белият лъв“ и „Черното куче“, и накрая ги откри да смучат бира на една маса в ъгъла на „Кралският герб“. Сърцето ѝ заби по-силно, когато зърна Джем, и използва момента, преди да я видят, за да разгледа косата му, която се къдреше около ушите, бледото петно

кожа отзад на врата, силните му рамене, които бяха заякнали, откакто се срещнаха за пръв път. Маги толкова много се изкушаваше да приближи отзад, да обгърне врата му с ръце и да се гушне до ухото му, че всъщност пристъпи напред. Тогава обаче Джем вдигна очи и тя се спря, загубила кураж.

Той се стресна, като я видя.

— Добър ден. Добре ли си? — Въпреки че го каза небрежно, явно се радваше, че я вижда.

— Какво правиш тук, Магс? — каза Дик Батърфийлд. — Бофой те е хванал да крадеш бутилка оцет и те е изпъдил, така ли?

Маги скръсти ръце на гърдите си.

— Добър ден и на вас. Изглежда, ще трябва сама да си взема чаша бира, а?

Джем посочи към мястото си и собствената си чаша.

— Заповядай, аз ще си взема друга.

— Не, татко, Бофой не ме е изгонил — тросна се Маги и се отпусна на стола на Джем. — Ако исках да му крада оцета, знам как да го направя, без да ме хванат. Спряхме работа, за да отидем на митинг в подкрепа на краля ей там долу. — Тя описа събирането в Къмбърланд Гардънс. Дик Батърфийлд кимна.

— Видяхме ги, като идвахме насам. Спряхме за момент, но вече бяхме ожаднели, нали така, господине? — обърна се той към бащата на Джем. Томас Келауей кимна, макар че халбата му беше почти недокосната. Не обичаше да пие през деня.

— Освен това тия митинги не ми казват нищо — продължи Дик Батърфийлд. — Всичките приказки за заплаха от Франция са глупости. Французите са затънали в собствената си революция и не се опитват да я пренесат тук. Какво ще кажете, господине?

— Не се опитват, доколкото разбирам — даде Томас Келауей обичайния си отговор на подобни въпроси. Беше чул да се говори за френската революция, докато работеше с другите дърводелци в цирка, но както и при обсъждането на важни въпроси в „Петте камбани“ в Пидълтрентайд, той обикновено слушаше, без да предлага мнението си. Не че Томас Келауей беше глупав, напротив. Той просто приемаше и двете мнения с такава готовност, че не можеше да вземеничия страна. Можеше да приеме, че кралят е материален израз на английската душа и дух, че обединява и възвисява страната и затова е

важен за нейното благодеенствие. Но можеше и да се съгласи и с другите, които казваха, че крал Джордж изпразва държавната хазна, че е неуравновесен, капризен, своенравен монарх, от чието сваляне Англия само ще спечели. Раздиран от противни мнения, той предпочиташе да си мълчи.

Джем се върна с друга бира и стол и се намести до Маги, така че колената им се допряха. Те се усмихнаха един на друг, доволни, че седят заедно по средата на работния ден, и си спомниха първия път, когато бяха заедно в една кръчма и Джем се запозна с Дик Батърфийлд. Търсено то на свободни столове и държането му в кръчмата се бяха усъвършенствали значително през следващите девет месеца.

Дик Батърфийлд наблюдаваше тази размяна на усмивки с леко ироничен поглед. Дъщеря му беше малка да флиртува с момче. При това с момче от село, макар да учеше добър занаят.

— Ще продадете ли столовете си? — попита Маги.

— Може би — рече Джем. — Оставихме един при него. А той ще ни достави малко тисово дърво по-евтино, отколкото го взехме от другия склад, нали така, тате?

Томас Келауей кимна. След заминаването на Филип Астли за Дъблин той пак правеше уиндзорски столове, но сега, когато циркаджията го нямаше, за да му праща клиенти, поръчките бяха намалели. Въпреки всичко той запълваше дните си с правене на столове, като използваше дървения материал, останал от цирка. Задната стая беше пълна с уиндзорски столове, които чакаха своите купувачи. Томас Келауей дори даде два на семейство Блейк, подарък за това, че помогнаха на Мейси в онзи мъглив октомврийски следобед.

— О, ще сте много по-добре с този търговец, момче — намеси се Дик Батърфийлд. — Можех да ви го кажа още преди месеци, когато отидохте при приятеля на Астли.

— Той беше добър за известно време — възрази Джем.

— Нека да позная — докато циркът не напусна града? Малките сделчици на Астли са валидни само докато ги държи под око.

Джем замълча.

— Той винаги прави така, момче. Филип Астли те отрупва с внимание, води ти клиенти, урежда ти сделки, работа и безплатни билети. Докато не замине. И отсъства пет месеца — това е почти половината година, момче, половината ти живот, през който той

дръпва юздите, потегля и те оставя в безизходица. Забелязваш ли колко тих е Ламбет без него? Така е всяка година. Той идва и ти помага, води клиенти, урежда хората и ги прави щастливи, после идва октомври и... дим да го няма! За един ден изчезва и оставя хората с празни ръце. Построява ти замък и после го събаря. Коняри, пекари, дърводелци, кочияши или проститутки — това се случва на всички. Има наплив от желаещи да се настанят на работа, после се изнлизват. Проститутките и кочияшите отиват в други части на Лондон, някои от провинциалистите си отиват обратно на село.

Дик Батърфийлд приближи халбата до устата си и отпи голяма гълтка.

— Дойде ли март, всичко започва наново, когато големият фокусник пак се захваща да строи замъка си. Но някои от нас си имаме едно наум и не се занимаваме с Филип Астли. Знаем, че неговите работи не траят дълго.

— Добре, татко, каза си го. Дълга реч дръпна, а? — рече Маги на Джем. — Някой път заспивам с отворени очи, докато той говори.

— Нахалница! — извика Дик Батърфийлд и замахна към нея. Маги ловко избегна удара и се изсмя.

— А Чарли къде е? — попита тя, когато се успокоиха.

— Не знам. Каза, че има да прави нещо. — Дик Батърфийлд поклати глава. — Иска ми се някой ден да се върне вкъщи и да ми каже, че е сключил сделка. И да ми покаже парите.

— Има дълго да чакаш, тате.

Преди Дик Батърфийлд да успее да отговори, един висок мъж с широко четвъртило лице, който стоеше на бара, заговори с дълбок завладяващ глас, който накара хората да мълкнат.

— Граждани! Слушайте сега!

Маги разпозна един от ораторите на митинга в Къмбърланд Гардънс. Той държеше нещо, което приличаше на черна папка.

— Казвам се Робъртс, Джон Робъртс. Току-що идрам от митинга на Ламбетското сдружение на местните жители, верни на краля. Ние осъждаме размириците, подклаждани от френските агитатори. Можеше и вие да сте на митинга, вместо да пиете цял следобед.

— Някои от нас бяха! — извика Маги. — Вече ви слушахме.

— Много добре — каза Джон Робъртс и пристъпи към тяхната маса. — Тогава знаеш какво правя тук и първа ще подпишеш.

Дик Батърфийлд срита Маги под масата и я изгледа кръвнишки.

— Не ѝ обръщайте внимание, господине, прави се на интересна.

— Ваща дъщеря ли е?

Дик Батърфийлд му намигна и рече:

— Бог ме наказа за греховете, ако разбирате какво искам да кажа.

Мъжът не прояви никакво чувство за хумор.

— Тогава внимавайте да си държи езика зад зъбите, освен ако не иска да си осигури нар в „Нюгейт“. С тия работи шега не бива.

Дик Батърфийлд повдигна вежди и челото му се набразди.

— Може би ще си направите труда да ми кажете с какво не трябва да се шегувам, господине.

Джон Робъртс се загледа в него, като умуваше дали Дик Батърфийлд му се подиграва, или не.

— Това е декларация за лоялност към краля — каза той накрая.

— Ходим от кръчма на кръчма и от къща на къща и молим хората от Ламбет да я подпишат.

— Ние трябва да знаем какво подписваме, нали така? — каза Дик Батърфийлд. — Прочетете ни го.

Сега кръчмата беше притихнала. Всички наблюдаваха как Джон Робъртс отваря папката.

— Може би вие ще пожелаете да го прочетете на всички наоколо, щом толкова се интересувате — каза той, като плъзна папката по масата към башата на Маги.

Ако си беше мислил, че по този начин ще го унижи, не беше познал. Дик Батърфийлд придърпа папката и зачете доста гладко, дори с чувство, каквото може би не изпитваше:

Ние, жителите на енория Ламбет, дълбоко осъзнавайки благата, предоставени ни от сегашната форма на управление, на която се възхищаваме, на която завиждат и която се състои от Крал, Камара на лордовете и Камара на представителите, чувстваме за свой неотменен дълг в този критичен момент да заявим не само своята искрена и дълбока привързаност към монархията, но и да изразим ненавистта си към всички неприкрити, нагли опити да се

разклати и събори безценната ни система, която в изпитанията на вековете показа, че е най-солидната основа на народното благодеенствие.

Единодушно решихме да се обединим в сдружение за отпор на всякакви бунтарски незаконни събрания на злонамерени личности и да предприемем най-ефективните мерки според възможностите ни да предотвратим подстрекателски писания, целящи да се подвежда народът и да се предизвикат анархия и смут в това кралство.

Когато Дик Батърфийлд свърши да чете, Джон Робъртс сложи мастилница на масата и му подаде перо.

— Ще подпишете ли, господине?

За изненада на Маги Дик Батърфийлд отпуши мастилницата, взе перото и го натопи, след което започна да се подписва накрая на листа.

— Тате, какво правиш? — прошепна тя. Мразеше назидателното поведение на Джон Робъртс и на своя работодател мистър Бофой, и на всички мъже, говорили на митинга, и смяташе, че баща ѝ също мисли така.

Дик Батърфийлд спря.

— Какво му е лошото да подпиша? Ами съгласен съм, макар че думите са малко префърцуни за моя вкус.

— Но ти току-що каза, че според теб французите не са заплаха!

— Тук не става дума за французите, а за нас. Аз подкрепям стария крал Джордж, живея добре при него. — И той отново заскрибуца с перото по листа. В настъпилото безмълвие в кръчмата всички погледи бяха съсредоточени в него. Когато свърши, Дик Батърфийлд се огледа и се престори на изненадан от вниманието. Обърна се към Джон Робъртс.

— Нещо друго искате ли?

— Напишете и къде живеете.

— На Бастил Роу номер шест — изкикоти се Дик Батърфийлд. — Но може би Йорк Плейс ще е по-добре за такъв документ, а? — Той го написа до името си. — Ето. Няма нужда да идвate у дома, нали?

Сега Маги си спомни няколкото каси портвайн, които се появиха незнайно откъде преди няколко дни и бяха скрити под леглото на родителите й, и се усмихна: Дик Батърфийлд беше подписал с такава готовност, защото не искаше тези хора у дома.

Снабден с данните на Дик Батърфийлд, Джон Робъртс пълзна отворената папка към Томас Келауей и каза:

— Сега ти.

Томас Келауей се втренчи в листа със старателно измислената декларация, чиито думи бяха високопарни и почти неразбираеми, съчинени в тесен кръг, разпръснал подписки из кръчмите и пазарите на Ламбет още преди митингът в Къмбърланд Гардънс да свърши. Разгледа подписите, някои със сигурна ръка, други колебливи, имаше няколко кръстчета вместо подписи, с имена и адреси, надраскани след тях с почерка на Джон Робъртс. Всичко беше твърде сложно за него.

— Не разбирам защо трябва да подписвам това.

Джон Робъртс се наведе и почука масата до папката.

— Подписваш в подкрепа на краля! Така заявяваш, че искаш той да бъде твоят крал и че ще се бориш с тези, които се мъчат да го свалят. — Той се вгледа в озадаченото лице на столаря. — Какво, не вярва ли, човече? Глупав ли си, какво? Не приемаш ли краля за свой крал?

Томас Келауей не беше глупав, но думите го беспокояха. Винаги в живота си гледаше да подписва колкото се може по-малко документи, и то само свързани с работата му. Не подписваше дори писмата, които Мейси изпращаше на Сам, и не ѝ даваше да разказва за него. Смяташе, че по този начин оставя в този свят малка следа подир себе си, нищо освен столовете, и няма да бъде разбран погрешно. Документът пред него, почувства той с учудваща яснота, можеше да предизвика погрешно тълкуване.

— Не съм сигурен, че кралят е заплашен — рече той. — Тука няма никакви французи, нали така?

Очите на Джон Робъртс се присвиха.

— Ще се изненадаш на какво е способен един зле осведомен англичанин.

— За какви писания споменавате в своята декларация? — продължи Томас Келауей, сякаш не беше чул Джон Робъртс. — Не знам нищо за никакви писания.

Джон Робъртс се огледа. Добронамереността, която подписът на Дик Батърфийлд беше предизвикал сред посетителите в кръчмата, бавно се топеше с всяка дума от размишленията на Томас Келауей.

— Нямам време за обяснения — изсъска Робъртс. — Тук има много желаещи да се подпишат. Къде живееш? — Той отвори на друга страница и зачака да запише адреса. — Ще те посетим по-късно да ти дадем отговор.

— Комплекс „Херкулес“ номер дванайсет — отвърна Томас Келауей.

Джон Робъртс настръхна.

— Живееш в комплекса „Херкулес“?

Томас Келауей кимна. Джем почувства, че стомахът му става на буза.

— Познаваш ли един Уилям Блейк, печатар, който също живее там?

Джем, Маги и Дик Батърфийлд тутакси схванаха за какво става дума, отчасти поради въпроса на Томас Келауей за писанията. Маги ритна стола му и го погледна намръщено, а Дик Батърфийлд се престори, че кашля.

За съжаление, когато искаше да обясни нещо, Томас Келауей ставаше непреклонен като териер.

— Да, познавам мистър Блейк. Той ни е съсед. — И защото не го беше грижа за враждебната физиономия на Джон Робъртс, реши да изясни чувствата си. — Той е добър човек, спаси дъщеря ми преди месец-два.

— Така ли? — усмихна се Джон Робъртс и затвори папката си. — Е, имаме намерение да посетим мистър Блейк тази вечер и може да се отбием и при теб. Довиждане.

Той взе перото и мастилницата и отиде на съседната маса. Докато обикаляше кръчмата да събира подписи, Джем забеляза, че няма друг освен баща му, който да откаже да подпише. Джон Робъртс поглеждаше от време на време към Томас Келауей със същата презрителна усмивка. Това силно разтревожи Джем.

— Хайде да си тръгваме, тате — рече той тихо.

— Нека да си изпия бирата.

Никой не можеше да притиска Томас Келауей, особено когато имаше още половин халба, нищо че бирата беше блудкова. Стоеше

неподвижно на стола си, хванал халбата с две ръце, и мислеше за мистър Блейк. Чудеше се дали не му е причинил неприятности. Макар че не го познаваше така добре, както децата му, беше сигурен, че е добър човек.

— Какво трябва да направим? — каза Джем тихо на Маги. И той мислеше за мистър Блейк.

— Не се бъркай — намеси се Дик Батърфийлд. — Блейк сигурно ще подпише — добави той, като погледна към Томас Келауей. — Както повечето хора.

— Ще го предупредим — заяви Маги, без да обръща внимание на баща си. — Това ще направим.

— Миствър Блейк работи, милинки — каза мисис Блейк. — Не можем да го беспокоим.

— Важно е, госпожо! — извика Маги нетърпеливо и отстъпи в страни, сякаш искаше да я заобиколи. Но мисис Блейк беше препречила прага и не се помръдна.

— В момента подготвя нещо за отпечатване и не обича да го прекъсват — обясни тя. — Така че не мога да го повикам.

— Опасяваме се, че е важно, госпожо — каза Джем.

— Тогава го кажете на мен и аз ще му го предам.

Джем се огледа и за миг му се прииска да има ужасна мъгла, която да го скрие от любопитните минувачи. След срещата с Джон Робъртс мислеше, че отвсякъде ги наблюдават, дори когато си вървяха по пътя. Очакваше всеки момент жълтите завеси на мис Пелам да помръднат. В този момент един човек, който караше каруца, натоварена с тухли, обърна глава към входа и като че ли задържа погледа си върху тях.

— Може ли да влезем вътре, госпожо? Ще ви кажем вътре.

Мисис Блейк се взря в разтревоженото му лице, после отстъпи и ги пусна да влязат, след което затвори вратата, без да се оглежда, както биха направили други. Тя сложи пръст на устните си и ги поведе по коридора, покрай предната стая с печатарската преса, покрай затворената врата на стаята, където работеше мистър Блейк, и надолу към кухнята в сутерена. Джем и Маги вече познаваха кухнята, защото бяха седели там с Мейси след инцидента ѝ с Джон Астли. Беше тъмна и миришеше на зеле и въглища, от прозореца се процеждаше слаба светлина, но огънят беше запален и беше топло.

Мисис Блейк им направи знак да седнат до масата. Джем забеляза, че столовете са уиндузорски, направени от баща му.

— Е, какво има, милички? — попита тя, като се облегна на вратата.

— Чухме нещо в кръчмата — каза Маги. — Довечера ще имате посетители. — Тя описа митинга в Къмбърланд Гардънс и срещата им

с Джон Робъртс, но не спомена, че баща й е подписан декларацията.

Между веждите на мисис Блейк се появи дълбока бръчка.

— От кого беше организиран този митинг — от Сдружението за защита на свободата и собствеността от републиканците и левелерите?

— Тя изброри дългото име, като че беше добре запозната с него.

— Имаше нещо такова — отговори Маги. — Макар че нарекоха местния клон Ламбетско сдружение.

Мисис Блейк въздъхна.

— По-добре да се качим горе и да кажем на мистър Блейк. Правилно постъпихте, че дойдохте. — Тя избрса ръце в престилката си, сякаш беше прала, въпреки че ръцете ѝ бяха сухи.

Работната стая на мистър Блейк беше много подредена, с книги и листа на отделни купчинки по масата. Той седеше на друга маса до задния прозорец. Беше се надвесил над метален лист с големината на дланта му и не вдигна поглед, когато влязоха. Продължи да маца отдясно наляво с четчица върху повърхността на листа, Маги отиде до камината да се стопли, а Джем приближи до мистър Блейк и загледа как работи. Трябваше му минута да разгадае, че мистър Блейк изписва думи върху метала.

— Пишете на обратно, нали, господине? — каза Джем, макар да знаеше, че не бива да го прекъсва.

Мистър Блейк не отговори, докато не стигна края на реда.

— Точно това правя, момчето ми, точно това.

— Защо?

— Пиша с един разтвор, който ще остане на листа, а всичко друго ще бъде проядено от киселина. После, като ги отпечатам, думите няма да вървят на обратно.

— Не както са сега?

— Да, момчето ми.

— Извинявай, че те беспокоя — обади се съпругата му, — но Джем и Маги ми казаха нещо, което трябва да чуеш. — Тя кършеше ръце, дали заради това, което Джем и Маги ѝ бяха казали, дали защото чувстваше, че пречи на съпруга си. Джем не беше сигурен коя е причината.

— Няма нищо, Кейт. Докато съм спрятал, би ли ми донесла още малко терпентин? Има в съседната стая. И чаша вода, ако обичаш.

— Разбира се. — Мисис Блейк излезе от стаята.

— Как се научихте да пишете на обратно? — попита Джем. — С огледало ли?

Мистър Блейк погледна металния лист.

— Практика, момчето ми, практика. Лесно е, като си го правил много пъти. Всичко, което гравьорите правят, се печата на обратно. Гравьорът трябва да може да го вижда и по двата начина.

— От средата на реката.

— Точно така. Сега, какво искахте да mi кажете?

Джем повтори това, което Маги беше казала в кухнята.

— Решихме, че трябва да ви предупредим за посещението довечера — завърши той. — Джон Робъртс звучеше заплашително — добави Джем, когато мистър Блейк не реагира на новините. — Притеснихме се да не ви докарат неприятности.

— Благодаря ви, деца мои — отвърна мистър Блейк. — Не се учудвам на това, което чувам. Знаех, че ще се случи.

Той не реагира така, както Маги беше очаквала. Тя мислеше, че ще скочи и ще направи нещо — ще вземе една чанта и ще напусне къщата или ще скрие всички книги и памфлети и нещата, които е отпечатал, или ще барикадира предните прозорци и вратата. Но той просто им се усмихна, после натопи четката в паничка с нещо подобно на лепило и продължи да пише думи на обратно върху металния лист. На Маги й се прииска да ритне стола му и да изкреши: „Чуйте ни! Може да сте в опасност!“, но не се осмели.

Мисис Блейк се върна с шише терпентин и чаша вода и ги остави до съпруга си.

— Сигурно са ти казали, че довечера ще дойдат хора от сдружението. — Поне тя изглеждаше загрижена за това, което Джем и Маги им бяха казали.

— Казаха ми, скъпа.

— Мистър Блейк, защо искат да посетят точно вас? — попита Джем.

Мистър Блейк направи гримаса и като оставил четката, се завъртя на стола, за да ги погледне.

— Кажи ми, Джем, за какво според теб пиша аз?

Джем се поколеба.

— За децата — предположи Маги. Мистър Блейк кимна.

— Да, момичето ми, за децата и за безпомощните, и за бедните. За изгубените, измръзналите и гладните хора. Правителството не обича някой да му казва, че не се грижи за народа. Смятат, че проповядвам революция като тази във Франция.

— А така ли е?

Мистър Блейк заклати глава по начин, който можеше да значи и да, и не.

— Тате казва, че французите са станали лоши, убиват невинни хора — рече Маги.

— Не се учудвам. Не се ли лее кръв преди възмездието? Четете Библията и ще видите много примери за това. Погледнете Откровението на Йоана, там кръвта се лее по улиците. Хората, които възнамеряват да дойдат довечера, обаче искат да спрат всекиго, който оспорва деянията на управляващите. Но неконтролираната власт води до морална тирания.

Джем и Маги мълчаха, опитвайки се да следят думите му.

— Така че, деца мои, затова трябва да продължа да пиша песните си и да бягам от тези, които искат да ми запушат устата. Това и правя.

— Той отново обърна стола си към масата и пак взе четката.

— Какво печатате сега? — попита Джем.

— Още една песен, която няма да харесат? — добави Маги.

Мистър Блейк погледна любопитните им лица и се усмихна. Сетне пак остави четката, облегна се назад и започна да рецитира:

*В старо време златно,
в лято благодатно,
 момък и девица
си лежат двоица,
голи върху свежата тревица.*

*Тази двойка млада
в нощната прохлада
на дъбрава тъмна
връз пътешка стръмна,
се видя — и там си и осъмна...*

*В утринта приветна
мило слънце светна.
Няма свой тъдява,
ни мълва злонрава —
и страхата девойката забравя.*

*Време кой ли се сеща?
Пак си вричат среща:
сън кога витае
в нощните омай
и, бездомен, странникът ридае.*

Маги почувства как лицето ѝ поруменява и пламва. Не смееше да погледне Джем. Иначе щеше да види, че и той не гледа към нея.

— Май е време да тръгвате, милички — намеси се мисис Блейк, преди съпругът ѝ да продължи. — Мистър Блейк е много зает сега, нали така?

Той отметна глава и се обърна с гръб към тях. Явно беше рядкост тя да го прекъсва, докато рецитира. Маги и Джем отстъпиха към вратата.

— Благодаря, мистър Блейк — казаха те в един глас, макар да не беше ясно за какво му благодарят.

Мистър Блейк надмогна раздразнението си и каза:

— Ние трябва да ви благодарим, че ни предупредихте за довечера.

Когато излязоха от стаята му, чуха как мисис Блейк нарежда:

— Не биваше да ги смущаваш с това стихотворение, вместо да им кажеш онova, върху което работиш. Още са малки. Видя ги как почервеняха.

Не чуха какво отговори той.

3

Докато баща и син Келауей бяха в склада за дървен материал с Дик Батърфийлд, жените останаха в комплекса „Херкулес“. Беше зима и Ан Келауей вече не работеше в градината, а си стоеше вкъщи, готовеше, чистеше, кърпеше и се опитваше да намери начин да прогони студа. Тъй като досега семейство Келауей не бяха видели студ в Лондон, не подозираха колко неотопляема е къщата в Ламбет; не бяха оценили колко уютна може да бъде една къщичка в Дорсетшър с дебелите си кирличени стени, малките прозорци и огромното огнище. Тухлените стени на лондонската им къща бяха наполовина по-тънки. Камините във всяка стая бяха малки и искаха скъпи въглища, а не дърва, които в Дорсетшър сечеха безплатно. Сега Ан Келауей мразеше големите лондонски прозорци, край които беше прекарала толкова часове, преди да дойде зимата. Тя натъпка парцали и слама в пукнатините и пролуките на касите и подплати завесите.

Мъглата също я задържаше у дома. Сега, когато камините с въглища горяха до цял ден в повечето къщи, мъглата беше неизбежна. Разбира се, и в Дорсетшър от време на време имаше мъгли, но не така отвратителни и мръсни, висящи с дни като нежелан гост. В мъгливите дни светлината беше толкова оскъдна, че Ан Келауей спускаше завесите и запалваше газените лампи, най-вече заради Мейси, която понякога ставаше неспокойна, щом погледнеше навън в сумрака.

Мейси прекарваше повечето време вътре. Дори и в сънчеви дни не излизаше. През двата месеца, откакто се загуби в мъглата — скальпиха това обяснение с Маги и Джем, — беше излизала от къщи само два пъти, за да отиде на църква. Отначало беше много болна: студът и влагата се бяха загнездили в гърдите ѝ и тя прекара на легло две седмици, преди да може да стъпи на крака и да отиде до клозета в двора. Когато най-после се надигна, приличаше на варосана стена, която е започнала да пожълтява. Беше и по-мълчалива и не пускаше своите шеги, на които семейство Келауей разчитаха, без да го осъзнават.

Малко по-рано Ан Келауей беше отишла да извади от кацата една зелка и малко моркови от градината на Филип Астли, която сега пустееше. Беше взела от месаря един джолан. Беше го сварила и прибавила нарезаните зеленчуци и сетне беше изчистила кухнята. Сега избърса ръце в престилката си и седна срещу Мейси. Ан Келауей знаеше, че у дъщеря ѝ има някаква промяна, която не се дължи само на болестта, но беше отлагала със седмици въпроса какво ѝ е — искаше първо да закрепне и да не е така плашлива. Сега беше решена да научи истината.

Когато майка ѝ седна до нея, иглата на Мейси замръзна над копчето, което правеше за Бет Батърфийлд — тя я беше наела да прави дорсетски колела. Бет имаше малка печалба от продажбата им, но това беше най-малкото, което можеше да направи за Мейси.

— Чудесен ден — започна Ан Келауей.

— Да, чудесен — съгласи се Мейси енергично, като гледаше през прозореца светналите улици долу. Мина каруца с огромно прасе, което душеше въздуха в Ламбет. Мейси не можа да не се засмее.

— Няма я оная мъгла. Ако знаех, че в Лондон ще е така мъгливо, никога нямаше да дойда да живея тук.

— Тогава защо дойде, мамо?

Една от промените, които Ан Келауей забеляза у Мейси, беше, че понякога въпросите ѝ съдържаха изпитателна нотка.

Вместо да се присъедини към смеха ѝ, Ан Келауей се опита да отговори честно.

— След като Томи умря, реших, че долината на Пидъл ни носи нещастия и тук ще сме по-щастливи.

Мейси направи един бод и попита:

— А сега щастлива ли си?

Ан Келауей отмина този въпрос без отговор.

— Много се радвам, че сега си по-добре. — Започна да суче около пръста си колана на престилката. — В мъглата през онзи ден... беше ли уплашена?

Мейси престана да шие.

— Бях ужасена.

— Така и не ни обясни какво се е случило. Джем каза, че си се загубила и мистър Блейк те е намерил.

Мейси я погледна по-спокойно.

— Бях в амфитеатъра и реших да си дойда вкъщи да ти помогна. Но не можах да намеря Джем да ме изпрати до вкъщи и когато погледнах навън, реших, че мъглата се е поразсеяла и че мога да си дойда сама. Тръгнах по Уестминстър Бридж Роуд и не се страхувах, защото наоколо имаше хора и уличните фенери бяха запалени. Само че когато стигнах завоя за комплекса „Херкулес“, не свърнах на правилното място и тръгнах по Бастил Роу, така че кръчмата „Херкулес“ ми беше отляво вместо отдясно. — Мейси нарочно спомена кръчмата „Херкулес“ като че ли, изричайки името ѝ, щеше да се освободи от нея и Ан Келауей нямаше на заподозре, че е влизала там. Гласът ѝ потрепери съвсем леко.

— Скоро разбрах, че не съм в комплекса „Херкулес“, и се върнах, но мъглата беше толкова гъста, стъмваше се и не знаех къде се намирам. И тогава се появи мистър Блейк и ме заведе у тях. — Мейси разказа историята си малко механично, с изключение на името на мистър Блейк, което произнесе с благоговение, сякаш говореше за ангел.

— Къде те намери?

— Не знам, мамо. Бях се загубила. Трябва да го питам.

Мейси каза това уверено, сигурна, че Ан Келауей никога няма да попита мистър Блейк. Той и мисис Блейк я посетиха, щом започна да се подобрява, и Ан Келауей се притесняваше от блестящия му пронизителен поглед и близостта му с Мейси и Джем. Освен това той ѝ каза нещо много странно, когато му благодареше, че е намерил Мейси:

— О, ангелски прекрасна твар, блажена Ево, и ти се причести. Може по-блажена да станеш, но не би могла да станеш по-достойна.

При неразбиращия поглед на Ан Келауей Катрин Блейк се наведе напред и каза:

— Това е от „Изгубеният рай“. Мистър Блейк много обича да го цитира, нали така? Както и да е, много се радваме, че дъщеря ви вече се оправя.

Сега Ан Келауей погледна дъщеря си и разбра, че я лъже за мъглата. Мейси издържа на погледа ѝ. Как е пораснала толкова бързо, чудеше се Ан Келауей. След минута тя стана и каза:

— Ще проверя дали хлябът не е мухлясал. В такъв случай ще трябва да отскоча за пресен.

Когато се върна с Джем и Маги, Томас Келауей не каза нищо на жените вкъщи за това, което се беше случило между него и Джон Робъртс. Вместо да си иде, Маги прекара останалата част от следобеда със семейство Келауей — учеше се от Мейси как да прави копчетата, докато Джем и баща му правеха една седалка на стол в работилницата, а Ан Келауей шиеше, метеше и поддържаше огъня. Макар че Маги не беше особено сръчна, предпочиташе да си прекарва времето тук, отколкото в кръчмата със собственото си семейство.

Те работеха и чакаха, дори тези, които не осъзнаваха, че чакат нещо, а времето ги натискаше като камък. Щом започна да се стъмва и Ан Келауей запали лампите, Джем все по-често влизаше при тях и поглеждаше през прозореца, докато майка му не го попита какво има. Тогава той се върна в работилницата, но се ослушваше и хвърляше погледи към Маги през отворената врата.

Всичко започна като тихо жужене, което отначало беше незабележимо поради по-натрапчивите звуци: тропот на коне, детски крясъци, викове на улични търговци, предлагачи свещи, пай и риба, камбани, отмерващи часа. Скоро обаче хрущящите стъпки по пътеката и гласовете станаха по-отчетливи. Когато ги чу, Джем излезе от работилницата и пак застана до прозореца.

— Татко — извика след миг той.

Томас Келауей оставил теслата, с която дялаше седалката на един стол във формата на седло, и дойде при сина си на прозореца. Маги скочи и разсипа копчетата, събрани в скута ѝ.

— Какво има, Том? — попита рязко Ан Келауей.

Томас Келауей се изкашля и каза:

— Имам малко работа долу. Няма да се бавя.

Свъсила вежди, Ан Келауей се приближи до прозореца.

Тогава съзря тълпата, която се събираще на улицата пред портата на Блейк, и пребледня.

— Какво виждаш, мамо? — извика Мейси от стола си. Няколко месеца по-рано тя щеше да е първа на прозореца.

Преди да получи отговор, се чу тропане по вратата на мис Пелам, а тълпата на улицата насочи внимание и към № 12.

— Том! — извика Ан Келауей. — Какво става?

— Не се притеснявай, Ан. Ще се оправим за минута.

Входната врата се отвори и гласът на мис Пелам прокънтя, макар че не разбраха какво казва.

— По-добре да сляза — каза Томас Келауей.

— Не сам! — Ан Келауей хукна след него, като викна от площадката на стълбището:

— Джем, Мейси, стойте тук!

Джем не я послуша. Двамата с Маги затрополиха надолу след тях. След като за момент остана сама в стаята, Мейси ги последва.

Когато стигнаха входната врата, мис Пелам се подписваше в някакъв тефтер, подобен на папката на Робъртс.

— Разбира се, че с радост ще подпиша, щом е за добро — казваше тя на възрастен гърбав мъж, който бе разтворил пред нея тефтера. — Няма да понеса тия бунтари да дойдат тук! — Тя потръпна.
— Не ми харесва обаче пред къщата ми да се събира тълпа. Какво ще си помислят съседите? Искам да отведете вашите... вашите съмишленици на друго място! — Ситните къдрици на мис Пелам трептяха от негодувание.

— О, тълпата не е заради вас, госпожо — отвърна мъжът, за да я успокои. — Заради къщата до вас е.

— Но съседите ми не знаят това!

— Всъщност искаме да видим също така — разлисти тефтера мъжът, — Томас Келауей, който преди малко не е пожелал да подпише. Мисля, че живее тук. — Той проточи врат и надникна в коридора. — Това трябва да сте вие, господине.

Мис Пелам завъртя глава и застрашително изгледа всички от семейство Келауей, събрани зад гъ尔ба ѝ.

— Не си пожелал? — просъска Ан Келауей на мъжа си. — Къде беше това?

Томас Келауей се отдръпна от жена си и каза:

— Извинете, мис Пелам, искам да мина и ще оправя тази работа.

Мис Пелам продължи да го гледа по същия начин, сякаш беше опозорил дома ѝ. Тогава тя забеляза Маги.

— Махнете това момиче от къщата ми! — изкрештя тя.

Томас Келауей едва се промъкна покрай хазяйката си и застана на стъпалата срещу гърбания мъж.

— Е, господине — каза онзи малко по-любезно от Робъртс преди това, — вие сте Томас Келауей, нали? Предполагам, че по-рано са ви прочели декларацията за лоялност, която молим да подпише всеки жител на Ламбет. Сега готов ли сте да подпишете? — Той завря под носа му тефтера.

Преди Томас Келауей да успее да отговори, от тълпата се чу вик, който отново насочи вниманието към № 13. Гърбавият отстъпи от вратата на мис Пелам, за да разбере кое все пак е основното събитие. Томас Келауей и мис Пелам го последваха по пътеката.

5

Уилям Блейк беше застанал на входа на къщата си, но не продумваше — нито поздрави, нито изруга, нито попита какво искат от него. Просто стоеше с дългото си черно палто, изпълнил касата на вратата. Беше без шапка, кестенявшата му коса бе разрошена, устните му стиснати, а широко отворените му очи гледаха съредоточено.

— Мистър Блейк! — Джон Робъртс пристъпи към него, помръдвайки челюсти, сякаш дъвчеше жилаво парче месо. — Поканен сте от Сдружението за защита на свободата и собствеността от републиканците и левелерите да подпишете тази декларация за лоялност към британската монархия. Ще го направите ли, господине?

Настъпи дълго мълчание, през което Джем, Маги, Ан Келауей и Мейси излязоха от къщата, за да виждат и чуват какво се случва. Ан Келауей застана до съпруга си, а децата се промъкнаха до оградата.

Маги и Джем бяха смаяни от огромната тълпа. Тук-там имаше факли и уличните фенери бяха запалени, но лицата на повечето хора бяха в сянка и те изглеждаха непознати и страшни, макар че сигурно бяха съседи, които Джем и Маги познаваха; вероятно бяха дошли по-скоро от любопитство, отколкото да създават беспокойство. Въпреки това имаше напрежение, което заплашваше да избухне в насилие.

— О, Джем, какво ще правим? — прошепна Маги.

— Не знам. Мистър Блейк е загазил.

— Тогава трябва да му помогнем. — Тя каза това така твърдо, че Джем се засрами.

Маги се намръщи.

— Хайде — каза тя накрая и повлече Джем за ръка, отвори портата на мис Пелам и се шмугна в тълпата. Мейси хвана брат си за другата ръка и тримата се промъкнаха сред навалицата към къщата на мистър Блейк. Мъжете, жените и децата на улицата просто наблюдаваха, докато една по-малка група мъже се бяха скуччили в предната градина, повечето от тях участници в митинга в Къмбърланд Гардънс. За изненада на Маги и Чарли Батърфийлд беше сред тях, макар да стоеше отстрани, като да беше случаен зяпач.

— Ах, това копеле! Какво прави тук! — промърмори Маги. — Трябва да им отвлечем вниманието — пошузна тя на Джем и се огледа наоколо. — Хрумна ми нещо. Насам! — Тя се гмурна в тълпата, дърпайки Джем след себе си.

— Мейси, върни се при мама и татко — извика Джем. — Нямаш работа навън.

Мейси не му отговори, изглежда, дори не го чу. Наблюдаваше мистър Блейк, който стоеше безмълвен на входа и не отговаряше на въпросите, които Джон Робъртс му задаваше.

— Вие сте печатар, мистър Блейк. Какви неща печатате? Пишете ли за френската революция? Носите *bonnet rouge*, нали така? Чели ли сте Томас Пейн, мистър Блейк? Имате ли съчиненията му? Срещали ли сте се с него? В писанията си оспорвате ли върховенството на краля? Ще подпишете ли декларацията, господине?

По време на този разпит мистър Блейк остана безучастен, вперил очи в хоризонта. Макар, изглежда, да чуваше въпросите, явно не се чувстваше длъжен да им отговори, все едно не разбираще, че са отправени към него.

Мълчанието му раздразни Джон Робъртс много повече, отколкото ако беше запротестиран.

— Ще отговорите ли, или ще криете вината си зад мълчание? — изрева той. — Или трябва да я изтръгнем с огън и пепел?

С тези думи той хвърли факлата, която държеше, в предната градина на мистър Блейк. Драматичният жест причини не така драматичен задушлив дим, когато изсъхналата трева и листата се запалиха и започнаха да тлеят.

Погледът на Томас Келауей последва дима от съседната къща, който се извиваше над тях към вечерното небе. Това му стигаше. Той знаеше какво може да се случи с едно семейство, когато домът му изгори до основи. Независимо кой каква кауза защитаваше, никой нямаше право да подпалва чужда собственост. По това спор нямаше. Ето защо той се обърна към гърбавия мъж, който все още завираше под носа му тефтера, и отсече:

— Нищо няма да подпиша.

6

Все още на улицата пред къщата на мистър Блейк, Мейси също гледаше към небето, сега потъмняло до мастилено синьо. Беше време да се появят първите звезди. Тя откри една, която светеше ярко точно над нея. После започна да рецитира:

*Вървя в свободен с харта град,
де Темза с харта е свободна,
и виждам по лицата глад
и горест, сякаш в преизподня.*

Въпреки че беше прекарала последните два месеца на легло или седнала край огъня, гласът ѝ беше силен и се носеше сред тълпата на улицата. Хората се отдръпнаха от нея и сега тя стоеше сама. Гласът ѝ достигна мъжете, обсадили входа на мистър Блейк, сред тях и Чарли Батърфийлд, който се сепна, като видя кой рецитира. Достигна и до родителите ѝ в градината на тяхната къща, и до мис Пелам, разтреперана от нерви на прага си. Достигна и до мистър Блейк — той отправи благославящ поглед към Мейси и кимна леко, което я окуражи да си поеме дълбоко въздух и да започне втория куплет:

*В псууните на отчаян мъж
и в детски ужас от пlesници,
в забраните на шир и длъж
съзирам мисъл в белезници.*

Сега гласът ѝ достигна до Джем и Маги, които се бяха отделили от тълпата и бяха клекнали зад плета срещу № 13. Маги скочи да погледне.

— Божичко! Какво прави тя?

Джем се изправи до нея и видя сестра си.

— Бог да ѝ е на помощ — промърмори той.

— Какво е това? Млъкни, момиче! Някой да я спре! — крещеше Джон Робъртс.

— Оставете я на мира! — противопостави се един мъж.

— Бързо! — прошепна Маги. — Най-добре е да го направим сега. Внимавай кого удряш и бъди готов да бягаш.

Тя се наведе и започна да рови наоколо, докато намери буца замръзали конски фъшкии. Уличните метачи често хвърляха изметеното зад плета. Тя се прицели внимателно и после я метна силно, така че тя прелетя над главите на тълпата и над Мейси и се приземи в групата, обградила мистър Блейк.

— Ох! — извика един от мъжете. Наоколо се разнесе подигравателен кикот.

Джем също запрати със замах ледена буца и удари друг мъж в гърба.

— Ей! Кой хвърля?

Макар че не виждаха лицето на мъжа, знаеха, че са предизвикали смут, защото от групата долетя ропот. Хвърлиха още замръзали фъшкии и моркови с пръст, ала те не улучиха никого и паднаха в празното пространство между мъжете и улицата, а една буца, запратена прекалено силно, удари прозореца на мистър Блейк, но той не се счупи.

— По-внимателно! — прошепна Джем.

Сега мистър Блейк извиси глас, подемайки стиховете от Мейси, и накара мъжете на входа му да замръзнат.

*А коминочистачът с вик
катранни храмове тревожи,
въздишка на ранен войник
кърви в дворците на велможи.*

*И млада блудница среднощ
оплаква рожбата си клета —
кълне родените в разкош,*

заплюва тайнството, обета...

Маги извади късмет, като вдигна от земята една полуизгнила зелка и фрасна Джон Робъртс по главата точно когато мистър Блейк изричаше последния стих. При тази гледка от тълпата се разнесоха гръмки смехове и викове „Ураа!“. Джон Робъртс залитна от удара и кресна:

— Хванете ги!

Една групичка от Сдружението започна да си пробива път през тълпата към плета. Други обаче объркаха посоката, от която идваше въздушната атака, и се нахвърлиха срещу тълпата. Чарли Батърфийлд например грабна една от буците фъшки и я хвърли по плешив едър човек, който изрева радостно в отговор и премина през предната ограда на Блейк, като я риташе, сякаш беше от слама. Избирайки Джон Робъртс като най-гласовития и оттам най-върлия праг, той моментално го бълсна с главата си. Това беше сигналът за всички, които се бяха събрали с надеждата за масов бой, да започнат да хвърлят каквото им попадне и да използват юмруките си, ако не намереха нищо. Скоро прозорците на Блейк бяха разбити и тези на съседите също — на Джон Астли и на мис Пелам. Мъжете крещяха и се боричкаха на улицата.

В средата на мелето стоеше Мейси, която се люлееше от ужас и замайване. Тя се свлече на колене точно когато Чарли Батърфийлд стигна до нея. Той я хвана през кръста и почти я извлече до вратата на мистър Блейк. Той все още стоеше там и наблюдаваше размириците, които поне се бяха изместили от неговата градина. Мейси се усмихна плахо.

— Благодаря ти, Чарли — промълви тя. Чарли кимна смутено и после изчезна, като се ругаеше за проявената слабост.

Когато Маги видя групата мъже да приближават плета, тя сграбчи Джем за ръката.

— Бягай! — прошепна тя. — Следвай ме!

Маги се втурна през тъмното поле зад тях, като се спъваше в замръзали буци и разорани бразди, минаваше през изоставени зеленчукови лехи, газеше през почерняла коприва и къпинак, удряше се в тухлени зидове, заплитаše се в мрежи против птици и зайци.

Чуваше Джем да пъхти зад нея и още по-далеч крясъците на разбунената тълпа. Маги хем се смееше, хем плачеше.

— Улучихме ги, а? — прошепна му тя. — Улучихме ги.

— Да, но дано не ни хванат! — Джем я настигна, сграбчи ръката ѝ и я затегли напред.

Те стигнаха Карлайл Хаус, къщата на края на полето, заобиколена с желязна ограда. Шмугнаха се покрай нея и излязоха на уличката, която минаваше отпред и водеше до Роял Роуд, осветена от къщите и „Гербът на Кентърбъри“.

— Не бива да ходим там, ще ни видят — рече Маги задъхана. Тя се огледа и в двете посоки, после прескочи плета, като проклинаше драскотините и убожданията от глог и къбини. Двамата с Джем се изстреляха през пътя и скочиха зад следващия плет. Чуваха пръхтенето и виковете на мъжете, които ги преследваха, сега по-близо, и това ги пришпори да тичат по-бързо. Тук беше по-тъмно. Нямаше я Карлайл Хаус да осветява пътя. Само голо поле чак до складовете покрай реката.

Позабавиха крачка, за да не се препъват в мрака и да не вдигат шум. Звездите над главите им пробиваха все повече дупки в синьо-черното небе. Джем дишаше учестено в ледения въздух, който прорязваше като нож гърлото му. Ако не беше така ужасен от тълпата зад гърба си, би се наслаждавал на красотата на нощното небе.

Маги отново водеше, но напредваше все по-бавно. Когато внезапно спря, Джем се бълсна в нея.

— Какво става? Къде сме?

Маги се закашля и звукът прокънтя в мрака.

— Близо до Улицата на главорезите. Търся нещо.

— Какво?

Тя се поколеба и каза тихо:

— Някъде тук има стара тухларна, в нея печаха тухли. Можем да се пъхнем в пещта. Знам я... добро място за криене е. Ето я.

Те се бълснаха в четвъртит зид от груби тухли, висок до кръста, който беше разрушен от единния край.

— Давай, можем и двамата да се вмъкнем вътре. — Маги се наведе и пролази в тъмния квадрат, образуван от тухлите.

Джем клекна, но не я последва.

— Ами ако ни намерят тук? Ще сме заклещени като лисици в дупка. Ако останем навън, поне можем да бягаме.

— Ако бягаме, ще ни хванат. По-големи са и са много.

Най-накрая тежките стъпки на преследвачите им го накараха да я послуша. Той се промъкна в тясното тъмно пространство и се притисна до Маги. Пещта миришеше на глина и пушек и на едва доловим дъх на оцет от кожата на Маги.

Клечаха сгущени един до друг, запъхтени и премръзнали. След минута дишането им се поуспокои и стана равномерно.

— Надявам се на Мейси да ѝ се е разминал — рече той тихо.

— Мистър Блейк няма да позволи да ѝ се случи нещо.

— Какво според теб ще ни направят, ако ни хванат?

— Няма да ни хванат.

Ослушаха се. Стъпките на мъжете се чуха по-отдалеч, като че ли бяха се бяха отправили към Ламбет Палас. Маги се изкикоти и каза:

— Зелката.

— Да — усмихна се Джем, — беше добро попадение.

— Благодаря ви, господине от Дорсет. — Маги загърна поплътно шала си и се притисна към него. Той усети как тя още трепери.

— Ела, гушни се да те стопля. — Той сложи ръка на рамото ѝ. Когато я притисна към себе си, тя посегна и притегли другото му рамо, така че двамата се обърнаха един към друг, и зарови лице във врата му. Джем възклика:

— Носът ти е замръзнал!

Маги отдръпна лице и се засмя. Когато погледна нагоре към него, Джем зърна блъсъка на зъбите ѝ. Тогава устните им се срещнаха и при този топъл нежен допир целият леден ужас на вечерта се стопи.

Целувката не продължи толкова дълго, колкото двамата искаха или очакваха, защото внезапно ги освети запалена факла и от мрака изникна лице. Маги понечи да изпищи, но успя да се овладее и сподавеният звук не се чу на повече от няколко метра.

— Знаех си, че ще ви намеря сгущени в това скришно кътче. — Чарли Батърфийлд клекна и ги загледа.

— Чарли, изкара ми акъла! — извика Маги и в същото време се отдръпна от Джем.

Чарли следеше всяко тяхно състояние — близостта им, раздалечаването, срама им.

— Намерили сте си удобно местенце, а?

— Какво правиш тук, Чарли?

— Тебе търся, сестричке. И аз като всички други.

— Какво правеше с онези мъже при мистър Блейк? Какво ти влиза в работата? Защо го тормозеше? Нищо не ти е направил. — Маги се беше окопитила бързо и сега нападаше брат си.

Чарли пренебрегна въпросите ѝ и изрече нещо, което беше сигурен, че ще я смuti много:

— Върнала си се тук, мис Главорез? Странно място да доведеш любимия си — на местопрестъплението. Ами да, по-рано този път се наричаше Улицата на влюбените, нали така? Преди ти да дойдеш и да промениш името.

Маги се сепна и кресна:

— Млъквай!

— Какво, да не искаш да кажеш, че той не знае, мис Главорез? — Чарли, изглежда, изпитваше голямо удоволствие да я нарича така.

— Престани, Чарли! — извика тя, забравила мъжете, които ги търсеха.

В тясната дупка, в която се бяха сврели, Джем почувства, че тялото ѝ трепери, и се обърна към Чарли.

— Защо не вземеш да...

— Може би трябва да я попиташ какво се е случило тук — прекъсна го Чарли. — Хайде, попитай я.

— Млъкни, Чарли! Млъкни, млъкни, млъкни! — С всяко повтаряне Маги извисяваше глас и накрая изпища: — Иска ми се да те убия!

Чарли се усмихна и помръдането на запалената факла разкриви лицето му.

— Мисля, че си способна на това, мила сестричке. Вече го доказа.

— Млъкни — каза Джем.

Чарли се изсмя.

— А, сега пък ти. Вижте какво, ще оставя на другите да решат какво да правят с вас. — Той се изправи и викна: — Ехooo... насам!

Преди да осъзнае какво върши, Джем скочи, сграбчи една тухла и удари Чарли по слепоочието. Чарли го зяпна. После факлата в ръката му започна да се накланя и Джем я улови точно преди Чарли да се олюле. Когато падна, главата му се удари в стената на пещта.

Джем стоеше неподвижен, стискайки факлата. Облиза устни, изкашля се и запристи пя от крак на крак с надеждата, че Чарли ще се размърда. Единственото, което видя обаче, беше струйка кръв, потекла по челото му. Джем пусна тухлата, клекна до него и доближи факлата до лицето му, премалял от страх. След миг видя на мъждукащата светлина, че гърдите на Чарли се повдигат и спускат леко.

Джем се обърна към Маги. Тя се беше сгущила в малката дупка, обвила с ръце коленете си, люлееше се напред-назад и трепереше. Този път Джем не се мушна при нея, а остана прав с факлата в ръка.

— Какво престъпление? — попита той, вперил поглед в нея.

Маги стисна коленете си още по-силно, като се опитваше да овладее спазмите, които я тресяха. Беше се вторачила в тухлата до брат си.

— Спомняш ли си, когато загубихме Мейси в Лондон и я търсехме, и ти попита дали съм видяла да убиват човека на Улицата на главорезите?

Джем кимна.

— Е, прав беше. Видях. Но не беше само това. — Маги си пое дълбоко въздух. — Беше преди повече от година. Връщах се от реката покрай Ламбет Палас, където копаех в калта при отлива. Намерих си

хубава сребърна лъжичка. Бях така развълнувана, че не изчаках другите, с които бях отишла. Просто тръгнах да намеря татко да ми каже колко струва лъжичката. Той ги знае тия работи. Пиеше в „Артишок“, нали я знаеш, кръчмата, в която те заведох... където се срещна с татко и — тя кимна към Чарли, който лежеше неподвижно. — него. Този ден беше мъгливо, но не чак толкова, че да не виждаш къде вървиш. Тръгнах по Улицата на влюбените, защото беше по-напряко. Изобщо не помислих, минавала съм оттам много пъти. Този път обаче завих зад завоя и там видях... един мъж. Вървеше в моята посока, но бавно, толкова бавно, че го настигнах. Беше стар и... съвсем обикновен мъж. Не си помислих да поизостана, просто исках да стигна до „Артишок“ и да покажа лъжичката на татко. Така че го отминах, без да го погледна. Тогава той каза: „От какво бягаш?“, аз се обърнах и той ме сграбчи и опря нож до гърлото ми. — Маги прегълътна, като че още чувстваше студения метал върху нежната кожа на врата си.

— Първо ме попита имам ли нещо и аз му дадох едно пени, всичките пари, които носех. Не исках да му давам лъжичката обаче, защото толкова време рових в калта за нея. Но той бръкна в джоба ми и я намери. Трябваше да му я дам. Първо, не трябваше да я крия, беше глупаво от моя страна, защото криенето го ядоса и го накара... — Маги спря и пак прегълътна. — Така че ме довлече тук... тук. — Тя потупа срутените стени на тухларната.

Клепачите на Чарли помръднаха, той се раздвижи, попипа главата си и изстена. Джим премести факлата от едната си ръка в другата и взе тухлата. Беше доволен, че има извинение да не гледа към Маги. И облекчен, че не е ударил Чарли толкова зле. Не възнамеряваше да го удря пак, но тухлата в ръката му даваше никаква увереност.

Чарли се прекатури на една страна и се надигна с пъшкане.

— Божичко, главата ми! — Огледа се наоколо. — Копеле! — изстена той, като видя Джем с тухлата.

— Заслужи си го, Чарли. Джем поне се опитва да ме защити. — Маги погледна Джем. — Чарли ме намери, с онът мъж. Идваше по уличката и ни видя там. Дойде и не направи нищо! Само стоеше и се хилеше!

— Не знаех, че си ти! — извика Чарли и се хвани за главата, защото от крещенето главата му запулсира. — Не знаех, че си ти — повтори той по-тихо. — Поне в началото. Всичко, което видях, беше

кална рокля и тъмна коса. Много момичета имат тъмни коси. Не знаех, че си ти, докато ти не...

— Значи ще изоставиш всяко друго момиче в беда, така ли? Както направи с Мейси в конюшнята — просто си тръгна, страхливец такъв!

— Не съм страхливец! — изрева Чарли, забравил за ужасното си главоболие. — Току-що помогнах на Мейси!

Споменаването на сестра му напомни на Джем как тя рецитираше песента на мистър Блейк в тълпата.

— Отивам при Мейси — заяви той, — да се уверя, че е добре. — Мушна факлата в ръката на Маги, която го гледаше объркана.

— Не искаш ли да чуеш останалата част от историята? — попита тя.

— Вече я знам. Знам какво ти е направил.

— Не, не знаеш! Не беше това! Аз го спрях! Имаше нож и когато се качи отгоре ми и разкопча панталоните си, ножът падна и аз го грабнах и... и...

— Заби го в гърлото му — довърши вместо нея Чарли. — Наръга го, като че беше прасе. Трябваше да видиш кръвта, която шурна! — Говореше с възхищение в гласа.

Джем се вторачи в Маги.

— Ти... ти си го убила?

Маги стисна зъби и промълви:

— Защитавах се, както ти току-що постъпи с Чарли. Не изчаках да видя дали съм го убила, избягах. Трябваше да изхвърля дрехите си, изцапани с кръв, и да открадна други.

— Аз обаче изчаках — промърмори Чарли. — Видях го как издъхна. Мина много време, докато умре от загуба на кръв.

Маги погледна брат си и нещо проблесна в главата ѝ.

— Ти си взел лъжичката от него, нали така?

Чарли кимна.

— Мислех, че е негова. Не знаех, че е твоя.

— Още ли е у теб?

— Продадох я. Беше чаена лъжичка. Взех ѝ добри пари.

— Парите са мои.

Ударът по главата, изглежда, беше притъпил заядливостта на Чарли и той не се наежи.

— Не са у мен, но ще имам да ти давам.

Джем не можеше да повярва, че обсъждат чаени лъжички и пари след историята, която чу. Маги беше престанала да трепери и се поуспокои. Но сега Джем се разтрепери.

— Отивам при Мейси — повтори той. — Тя ще има нужда от мен.

— Чакай, Джем — каза Маги. — Няма ли... — Тя се вгледа в него с умоляващ поглед. Хапеше устни и Джем потрепери от мисълта, че само преди няколко минути ги е целувал, целувал е убийца.

— Трябва да тръгвам — рече той, като пусна тухлата и закрачи несигурно в мрака.

— Чакай, Джем! Ще дойдем с теб! — извика Маги. — Не искаш ли поне факлата?

Но Джем вече беше стигнал до Улицата на главорезите и се затича по нея. Краката му сами намираха пътя за дома, защото главата му беше празна.

Когато стигна комплекса „Херкулес“, тълпата се беше разотишила, но навсякъде имаше следи от неотдавнашните схватки — тухли, буци пръст и тор, пръчки и стъкла от изпочупените прозорци на всички къщи. Обитателите им се бяха обединили и обикаляха заедно да възпират крадците да се възползват от лесния достъп, предлаган от зейналите дупки на прозорците. Пред къщата на мистър Блейк имаше карета.

Къщата на мис Пелам беше ярко осветена като кръчма, сякаш тя се опитваше да прогони всяка сянка на съмнение от стаите си. Когато Джем влезе, чу гласа на баща си в предната ѝ стая и треперещия ѝ глас, който го прекъсна:

— Съжалявам за болестта на дъщеря ви, но и при най-добро желание не мога да позволя на симпатизанти на революционерите да останат в тази къща и един ден. Честно казано, мистър Келауей, ако не беше мразовита зимна нощ, вече щяхте да сте на улицата.

— Но къде да отидем? — попита умолително Томас Келауей.

— Да бяхте помислили за това, когато отказахте да подпишете декларацията, и то пред всички. Какво ще си кажат съседите?

— Но мистър Блейк...

— Мистър Блейк няма нищо общо с това. Той ще си плати собствената цена. Вие не подписахте и затова няма да останете тук. Искам да си стегнете багажа до утре на обяд. Сутринта ще се отбия до Сдружението и съм сигурна, че ще имат голямо желание да ми помогнат, ако още не сте се изнесли, когато се върна. Всъщност, ако не бяха така грубо нападнати тази вечер, щяха да са тук сега, вместо да преследват разбойници. Къде е синът ви, мога ли да попитам?

Преди Томас Келауей да успее да измърмори някакъв отговор, Джем отвори вратата и влезе. Мис Пелам обърна рязко глава като ядосана кокошка и го изгледа злобно.

— Тук съм — промълви той. — Защо искате да знаете? — Вече нямаше причина да е любезен с нея.

Мис Пелам усети промяната и каза с от branителен глас:

— Махай се, момче! Никой не ти е позволил да влизаш!

Самата тя забърза към вратата, сякаш се подчиняваше на собствената си заповед. За Джем беше ясно, че се страхува от него, което го накара да се почувства силен за кратко време. Но от това не можеше да извлече никаква полза, освен да види, че е стресната. Все още ги пъдеше от къщата.

Обърна се към баща си. Томас Келауей стоеше с наведена глава.

— Татко, мама те вика горе — каза Джем, като му предостави лъжата, от която имаше нужда, за да се измъкне от стаята.

Томас Келауей погледна сина си и уморените му сини очи за пръв път не блуждаеха, а го гледаха съсредоточено.

— Съжалявам, синко — каза той. — Обърках нещата.

Джем запристипя от крак на крак и рече:

— Не, татко, нищо не си объркал. — Усети, че мис Пелам слуша внимателно. — Просто имаме нужда от теб горе.

Джем се обърна и мина рязко покрай мис Пелам, сигурен, че баща му ще го последва. Докато се катереха по стълбата, Ан Келауей надникна от открехнатата врата горе, където подслушваше. Успокоена от отдалечаващите се гърбове, хазияката им излезе в коридора и силно извила:

— Утре до обяд да сте напуснали! До обяд, чухте ли? Това значи и дъщеря ви. Тя е виновна, че се забърка в неприятности. Трябваше да ви изхвърля преди два месеца, когато тя...

— Мълкни! — изрева отгоре Джем. Усещайки, че мис Пелам от месеци тай напрежение, което застрашава да прелее, реши да използва остри думи, за да я накара да замълчи.

— Затваряй си глупавата уста, крастава кучко!

При тези думи мис Пелам замръзна със зяпната уста и ококорени очи. После, като че ли беше завързана за кръста с връв и някой я бе дръпнал силно, тя се хвърли обратно в стаята си и затръшна вратата.

Ан и Томас Келауей гледаха сина си и недоумяваха. Ан Келауей отстъпи, пускайки мъжете да минат, и здраво затвори вратата.

Вътрешната се озърна из стаята.

— Какво ще правим сега? Къде ще отидем?

Томас Келауей се прокашля.

— У дома. Ще се върнем у дома.

Щом думите излязоха от устата му, той почувства, че това е най-важното решение, което е вземал в живота си.

— Не можем! — възрази Ан Келауей. — Мейси няма достатъчно сили да пътува през зимата.

Всички погледнаха към Мейси, която седеше до камината, загърната в одеяло, както през последните два месеца. Очите ѝ блестяха от спомена за вечерните събития, а не от треска. Тя ги погледна и пак впери взор в огъня. Ан Келауей се загледа в дъщеря си и затърси отговори на въпросите, които думите на мис Пелам бяха повдигнали.

— Мейси...

— Престани, мамо — намеси се Джем. — Просто я остави на мира. Тя ще се оправи, нали, Мейси?

Мейси се усмихна на брат си.

— Да. О, Джем, мистър Блейк и жена му са ви толкова признателни. Той каза да благодаря на теб и Маги. Вие сигурно знаете защо. И на мен благодари.

Тя поруменя и се загледа в скръстените си на скута ръце. В този момент Ан Келауей усети, както често пъти в Лондон, че децата ѝ живеят в различен свят.

— Имам идея — каза Джем неочеквано. Той се втурна надолу и стигна до каретата пред съседната къща точно когато семейство Блейк се качваха в нея.

**VIII
ЮЛИ 1793**

1

Маги беше сигурна, че е чувала мъжа с лютнята и преди — провлачаваше фалшиво същата песен, която развали и онзи път, когато го чу пред Херкулес Хол, дори грешеше на същите места. Въпреки всичко тя затананика „Място, дето Робин да се мушка“, докато стоеше, облегната на зида до поляните на Астли. С десет готови дорсетски колела в ската си, тя мислеше да започне друг вид копчета. Преди да хване иглата, се прозина и се протегна, защото не си беше лягала цяла нощ, за да помага на Бет Батърфийлд с прането. Макар че най-накрая Маги беше решила да смени горчицата и оцета с копчета и пране, не беше убедена, че все това ще прави. За разлика от майка си не можеше да спи през деня, защото винаги се събуждаше с чувството, че е пропуснала нещо важно — пожар или бунт, или някоя гостенка, която е дошла и си е отишла. Предпочиташе да стои поне полубудна.

Сега лютнята подхвана мелодията на „Бони Кейт и Дани“ и Маги не се стърпя да не запее:

*До реката двама млади —
Бони Кейт и Дани.
До реката двама млади.
Там краката ѝ разтвори
и със нея се пребори.
Ах, ти, палав Дани!
Мина лято, мина есен,
Бони Кейт растеше
и когато дойде време,
син роди му вече.
Малък Дани го нарече.*

Когато свърши, Маги се доближи до човека, който седеше на стъпалата пред Херкулес Хол.

— Ей, ти, нахалнице! — извика той, като я видя. — Няма ли да престанеш да дебнеш наоколо?

— А ти няма ли да спреш да съсиш едни и същи песни? — отвърна Маги. — Никой ли не ти е казал да не ги свириш повече? Продължавай да пееш „Бони Кейт и Дани“ и ще влезеш в тефтерите на Сдружението.

Човекът се намръщи.

— Какво искаш да кажеш?

— От небето ли си паднал, човече? Не бива да свириш мръсни песнички, а само химни за възхвала на краля и двора. Не го ли знаеш това? — Маги се изправи и запя на висок глас „Боже, Краля ни пази“:

*Ти краля Джордж възвеличи,
гласът ти мощно да звучи.
Във него всеки се кълне.
Британия със своите красоти
грижовно да ни приюти
и Бог да пази от беди,
и Краля да благослови!*

— Или пък ето тази. — Тя запя „Царувай над Британия“:

*Откакто Джордж и неговият род
понесоха свещената корона,
щастлив е целият народ...*

Тук спря и се изсмя на изражението на музиканта.

— Знам, глупаво е, нали така? Но не разбирам защо все пак си правиш труда да свириш? Не знаеш ли, че мистър Астли го няма? Отиде във Франция да се бие. Върна се от Ливърпул тази зима, когато френският крал беше екзекутиран и Англия обяви война на Франция. Тогава той замина веднага да предложи услугите си.

— Каква е ползата конят му да танцува срещу французите?

— Не, не, замина старият Астли, не синът му. Джон Астли все още е тук и управлява цирка. И ще ти кажа, не наема музиканти от улицата като баща си, така че просто можеш да си дадеш почивка.

Лицето на мъжа помръкна.

— Какво прави там старият Астли? Много е дебел да язди и да се бие.

Маги сви рамене.

— Искаше да отиде. Каза, че е бил кавалерист и това е негов дълг. Изпраща непрекъснато вести от битките и Джон Астли ги пресъздава тук. Никой не ги разбира кой знае колко, но е много интересно да ги гледаш.

Мъжът прибра лютнята си.

— Чакай, ще ми изsvириш ли нещо, преди да тръгнеш? — помоли Маги.

Мъжът спря.

— Ох, ти си една малка разбойничка, но тъй като ми спести цял ден висене тук, ще ти изкарам една. Коя да бъде?

— „Том Боулинг“ — помоли Маги, макар да знаеше, че песента ще й напомни как я пееше Мейси Келауей при складовете до реката в дните, когато тя едва познаваше Джем.

Докато мъжът свиреше, Маги прегълтна бучката в гърлото си и затананика, макар и без думи. Споменът за песента на Мейси усили тъпата болка в гърдите ѝ, която се бе загнездила там през месеците, откакто Джем го нямаше.

Никой не ѝ беше липсал досега. За известно време тя се отдаваше на чувството, водеше въображаеми разговори с Джем, посещаваше места, където бяха ходили заедно нишите на Уестминстърския мост, площада „Сохо“, дори тухларната, където го видя за последен път. Във фабrikата беше срещнala едно момиче от Дорсетшър и се разговори с нея само за да чуе акцента ѝ. Уж случайно, тя споменаваше Джем и семейство Келауей пред майка си или баща си просто за да изрече името му. Всичко това не го върна обаче. Напротив, накрая пак виждаше ужасеното изражение на лицето му в тухларната.

По средата на втория куплет една жена запя с ясен звънлив глас. Маги вдигна глава и се ослуша: песента идваше или от къщата на Блейк, или от градината на мис Пелам. Маги махна на музиканта да му благодари и се върна при стената. Съмняваше се, че е мис Пелам — не

беше от тия, дето се забавляват. Нито пък беше чуvalа някога мисис Блейк да пее. Може да беше прислужницата на мис Пелам, въпреки че момичето беше толкова плахо, че Маги не го беше чуvalа да говори, камо ли да пее.

Когато вече беше добутала количката на Астли до стената, песента спря. Все пак Маги се качи на количката и надникна над стената.

Градината на мис Пелам беше пуста, но в градината на Блейк една жена беше коленичила сред зеленчуковите лехи близо до къщата. Носеше тънка рокля и престилка, както и капела с широка периферия. Отначало Маги си помисли, че е мисис Блейк, ала жената беше пониска и не се движеше така енергично. Маги беше чула, че семейство Блейк са наели прислужница, но не я беше виждала, защото мисис Блейк продължаваше да пазарува и да върши домакинска работа. Маги не беше посещавала тази къща с месеци. След като Джем го нямаше, се чувстваше неудобно да почука на вратата им сама, въпреки че мистър Блейк винаги ѝ кимаше и я питаше как е, когато я срещаше по улицата.

Докато наблюдаваше как работи прислужницата, чу тропот на копита по уличката в посока към конюшнята. Прислужницата спря работата си, обърна глава и Маги получи първата от двете изненади. Беше Мейси Келауей.

— Мейси! — извика тя.

Мейси обърна поглед назад, а Маги се прехвърли през стената и забърза към нея. За миг ѝ се стори, че Мейси ще скочи и ще изтича вътре. Но тя явно размисли и остана наведена над пръстта.

— Мейси, какво правиш тук? — извика Маги. — Мислех, че си в Дорсетшър! Не си ли? Я чакай, ти си прислужницата на Блейк! Никога не си се връщала в Пидъл-дрън-дий, нали? През цялото време си била тука!

— Аха — промълви Мейси. Обръщайки поглед към хубавата почва, тя извади един плевел от леха с моркови.

— Но... защо не ми се обади? — Маги искаше да я раздруса. — Защо се криеш? И защо избяга така, без дори да се сбогуваме? Знам, че онай дърта сврака Пелам ви тормозеше да напуснете, но можеше да ми кажеш довиждане. В края на краищата преживяхме заедно някои неща. Можеше да ме намериш и да ми кажеш. — По време на тази тирада

някои от думите ѝ бяха отправени към липсващия Джем. В очите ѝ проблясваха сълзи.

Мейси също се просълзи.

— О, Маги, много съжалявам! — изхлипа тя, изправи се на крака и прегърна приятелката си. Тогава Маги получи втората си изненада, защото коремът на Мейси не се виждаше, докато беше коленичила: тя износваше едро бебе.

Прегръдката им пресуши сълзите на Маги. Докато все още държеше Мейси в своите обятия, тя погледна надолу към корема ѝ. Това бе един от редките моменти в живота ѝ, когато не намери какво да каже.

— Знаеш ли, когато мама и татко решиха да се върнат в Пидълтрентайд — започна Мейси, — беше много студено и те се страхуваха, че не съм укрепнала за такова дълго пътуване. Тогава мистър и мисис Блейк казаха, че ще ме приемат. Първо отидохме при техни приятели в провинцията, за да избягаме от онези ужасни мъже, които обсаждаха къщата им. Хората живееха на затънто място — мисля, че се казваше Егам. Дори това пътуване ми докара възпаление на гърдите и трябваше да останем там един месец. Бяха толкова мили с мен. После се върнахме и от тогава съм тук.

— Никога ли не излизаш? Изобщо не съм те виждала.

Мейси поклати глава.

— Нямах желание, поне отначало. Беше толкова студено и често ми прилошаваше. А после не исках мис Пелам и другите да слухтят наоколо, особено след като започна да ми личи. Не исках да ѝ доставям това удоволствие. — Беше положила ръка върху издутия си корем. — А и онези мъже от Сдружението заплашваха, че ще преследват татко. Помислих си, че ще е по-добре да си кротувам. Не исках да се крия от теб, честно ти казвам. Веднъж, след като се върнахме от Егам, ти дойде до вратата и попита мистър Блейк за Джем, помниш ли? Искаше да знаеш къде е, кога е заминал. Бях горе и те чух и толкова ми се искаше да изтичам долу и да те видя. Но си помислих, че ще е по-добре... и по-безопасно... да се крия, дори и от теб. Съжалявам.

— Но какво работиш тук? — Маги надникна през задния прозорец в кабинета на мистър Блейк и като че разпозна главата му, наведена над масата.

Мейси грейна и каза:

— О, най-различни работи! Те наистина се отнасят чудесно с мен. Помагам в готовенето и миенето, в градината. И знаеш ли — тя сниши глас, — мисля, че присъствието ми им се отрази добре, защото така мисис Блейк може да му помага повече. Той не е същият, откакто дойдоха да го търсят в онази нощ на безредиците, разбираш ли? Съседите се държат странно с него, гледат го накриво. Това го изнервя и не работи толкова добре. Мисис Блейк трябва да го успокоява и като съм тук, тя има време за това. Помагам и на мистър Блейк. Знаеш печатарската преса в предната стая. Правихме книги. Книги! Не съм си мислила, че ще се докосна до книга в живота си освен молитвеника в църквата, камо ли пък да ги печатам. Мистър Блейк ме научи и да чета — не само молитви, а истински книги! Понякога вечер четем на глас от една книга, наричана „Изгубеният рай“. В нея се разказва за Сatanата, за Адам и Ева и е толкова вълнуващо! Е, невинаги я разбирам, защото се говори за хора и места, които никога не съм чувала, а и има такива трудни думи. Но винаги ми е приятно да слушам. И понякога той ни чете на глас своите стихове. Това го обожавам. — Мейси спря, за да си припомни нещо. После затвори очи и започна да рецитира:

*Тигре, Тигре, жива жар,
лумнал полунощен звяр,
кой ум вечен разчерта
твойта стръвна красота?*

*Кой ти взора разгоря?
Кой си с огъня игра?
Кой издън юдол дълбок
смя да литне на възбог?*

*Кой пресука с две ръце
твойто жиленство сърце?
То на длан ли затуптя?
И нима не трепна тя?*

— Има още, но само това помня.

Маги потрепери, въпреки че денят беше топъл.

— Харесва ми — каза тя след минута. — Но какво значи?

— Чух веднъж мистър Блейк да казва на един гостенин, че е за Франция. Но после каза на друг, че е за Създателя и за Творението. — Мейси повтори фразата със същата интонация, която беше употребил мистър Блейк. Ревност прониза Маги при мисълта, че Мейси прекарва приятни вечери до огъня, като чете със семейството и слуша как мистър Блейк рецитира поезия и говори с образовани гости. Чувството изчезна, когато Мейси сложи ръка на гърба си да облекчи напрежението от тежестта на бебето и Маги си припомни, че какъвто и период на благоволение да има Мейси, той няма да продължи дълго. Чувството за вина моментално измести ревността.

— Не съм знаела, че — Маги се поколеба... — че ти и Джон Астли наистина сте... ти знаеш. Мислех, че сме дошли навреме с мистър Блейк. Не отсъствах дълго от конюшнята онази вечер. Върнах се колкото се може по-бързо.

Мейси сведе поглед към земята, като че ли търсеще плевели.

— Не беше нужно много време...

— Джем знае ли? А родителите ти?

Лицето на Мейси се стърчи.

— Не!

Тя пак заплака — дълбоки ридания разтърсиха наедрялото ѝ тяло. Маги я прегърна и я поведе към стъпалата на лятната къща, където Мейси сложи глава в ската ѝ и рида дълго време, наплака се, както ѝ се беше искало от месеци насам, но не смееше пред семейство Блейк.

Накрая хълцанията затихнаха и тя се изправи, бършайки очи в престилката си. Лицето ѝ беше станало на петна, беше по-пълно и по-свежо в сравнение с преди няколко месеца. Шапчицата ѝ, изглежда, беше някое старо боне на мисис Блейк и Маги се запита какво ли се е случило с глупавата ѝ къдрава дорсетска шапчица.

— Какво ще правим с бебето тогава? — каза тя, изненадана от своето „ще правим“.

Мейси не заплака пак — морето от сълзи беше пресъхнало и сега беше просто изтощена.

— Мама и татко все ми пишат да се върна, казват, че ще пратят Джем да ме доведе. — Дъхът на Маги спря при мисълта, че Джем ще

се върне. — Все отказвам — продължи Мейси, — мисля, че ще е по-добре да родя бебето в Лондон. Мисис Блейк каза, че мога да остана и да родя тук. После мога... мога да го дам на някого и да се върна въкъщи, без никой нищо да разбере. Ако е момиче, мога просто да го занеса зад ъгъла в Девическия приют и... и...

— Ами ако е момче?

— Не знам... не знам. — Мейси сучеше на пръст единия край на престиilkата си. — Ще намеря някакво място да... — Не можа да завърши изречението и започна друго. — Ще бъде трудно да остана тук, най-малкото че той е в съседната къща. — Тя погледна плахо към прозорците на Джон Астли и после обърна глава и нахлути шапката си така, че никой от там да не може да я разпознае. — Понякога го чувам през стената и това просто ме кара... — Мейси потрепери.

— Той знае ли за бебето?

— Не! Не искам да знае!

— Но може да помогне — поне да ти даде някакви пари.

Още докато го казваше, Маги знаеше, че е малко вероятно Джон Астли да направи дори това.

— Жалко, че старият Астли не е тук. Можеше да направи нещо за теб, като разбере, че това е негово внуче.

Мейси отново потрепери при тези думи.

— О, не, няма. Чух го да говори с мис Девайн. Нали я знаеш, танцьорката на въже. Тя беше в същото положение като мен, от същия мъж. Мистър Астли се държа ужасно с нея, изхвърли я от цирка. Той няма да ми помогне. — Тя се загледа в тухлената стена, разделяща семейство Блейк от мис Пелам. — Веднъж Лора Девайн се отнесе много мило с мен. Чудя се какво ли е направила.

— Аз мога да ти кажа — рече Маги. — Чух, че се върнала в Шотландия да роди детето си.

— Така ли? — Мейси се пооживи от тази новина. — Наистина ли?

— Ти това ли искаш да направиш, да се върнеш в Дорсетшър?

— Да. Да, ще ми се. Семейство Блейк са толкова добри с мен, но ми липсват мама и татко, и особено Джем. Той ужасно ми липсва.

— И на мен — призна Маги, преди да се овладее, така доволна да има някой, който да споделя чувствата ѝ. — И на мен ми липсва

ужасно. — След малко добави: — Значи трябва да си отидеш вкъщи. Семейството ти ще те приеме, нали?

— Така мисля. Но как да отида до там? Нямам никакви пари, а и не мога да тръгна сама, когато бебето е на път да се роди. Не смея да помоля семейство Блейк. Напоследък са толкова заети и освен това, макар че живеят в голяма къща, те нямат никакви пари. Мистър Блейк не продава много от това, което печата, защото то е толкова... толкова... трудно за разбиране. Мисля, че понякога дори мисис Блейк не схваща какво иска да каже. О, Маги, какво ще правим?

Всъщност Маги не я слушаше, а мислеше. За нея това беше като история, която се развиваше пред очите ѝ, с ясно начало и среда, и сега тя отговаряше за успешния край.

— Не се притеснявай, Мейси. — каза тя. — Знам какво трябва да направим.

Маги нямаше представа колко струва една сребърна чаена лъжичка, но предполагаше, че ще е предостатъчно да покрие пътуването на двама души с дилижанс до Дорсетшър и да остане малко за Мейси.

Реши да подхodi към Чарли очи в очи. След като остави Мейси в градината на Блейк, тя се отправи към кръчмите, в които пиеше, като започна с „Ананасът“ и „Херкулес“, после мина през „Короната“, „Старият замък“ и „Артишок“, преди да й дойде наум да се върне в „Гербът на Кентърбъри“. Чарли Батърфийлд имаше слабост към една от келнерките там, която го позакърпи, когато Маги го доведе от Улицата на главорезите миналия декември. „Гербът на Кентърбъри“ прикрито се противопоставяше на Сдружението. Работещите там караха поддръжниците му да чакат по-дълго, преди да им сервират, и после им даваха прокиснала бира. Чарли гледаше да не се навира много в очите на Сдружението след сблъсъка в къщата на Блейк.

Маги го откри на бара заедно с келнерката.

— Трябва да говоря с теб — каза тя. — Важно е.

Чарли се ухили и завъртя очи към момичето, но позволи на сестра си да го отведе до един тих ъгъл. След вечерта на Улицата на главорезите те се разбираха по-добре — постигнаха безмълвно разбирателство след удара на Джем и помощта на Маги, която изведе брат си от тухларната, окървавен и замаян, до осветената кръчма. Маги вече не го винеше за случилото се на Улицата на главорезите и той не беше така груб към нея. Всъщност, колкото и мъчително да беше нейното признание пред Джем онази нощ, след него Маги се почувства по-възрастна и олекнала, като че ли се бе освободила от джоб, пълен с камъни.

— Имам нужда от парите за оная лъжичка — заяви Маги, когато седнаха. Тези дни беше открила, че е по-добре да бъде пряма с него.

Чарли повдигна вежди, сега и двете с белези, защото ударът на Джем беше оставил своя отпечатък.

— За какво са ти?

— За Мейси. — Маги обясни какво се е случило.

Чарли тръсна халбата си на масата.

— Това копеле. Оная нощ трябваше да му разбия зъбите.

— Е, сега е много късно. — Маги се почуди колко бързо се разгневява Чарли за всяко нещо. Дори опитите му да флиртува бяха украсени с насилие — обикновено с хвалби как ще ступа нечий избранник и колко силно може да удря.

Чарли се облегна назад и изгълта бирата.

— Във всеки случай сега нямам тези пари.

— Намери ги.

Когато той се изсмя, тя повтори:

— Намери ги, Чарли. Не искам да знам как, но ги искам утре или вдругиден. Моля те — добави тя, макар че тази дума нямаше особена стойност при него.

— Защо бързаш толкова? Тя е била тук през всичките тия месеци. Може да почака още.

— Иска да роди бебето у дома си. Иска да бъде дорсетско бебе, Бог да й е на помощ.

— Добре. Дай ми ден-два и ще ти намеря парите за дилижанса.

— И още малко за Мейси.

— И за нея. — Въпреки че Чарли вече не се интересуваше от Мейси — когато видя устните на Джон Астли върху гърдата ѝ, се излекува от чувствата си, но споменът за тях го накара да бъде поне един път щедър.

— Благодаря ти, Чарли.

Той сви рамене.

— Още нещо, не казвай сега на мама и татко. Те няма да разберат и ще се опитат да ме спрат. Ще кажат, че е загуба на пари и не е моя работа. Кажи им къде съм отишла и защо, но след като замина.

Той кимна и попита:

— А кога ще се върнеш?

3

Следващото нещо беше да ангажира две места за дилижанса от Лондон до Уеймът, който тръгваше след два дни и половина, и се надяваше, че дотогава Чарли ще намери пари. После отиде у семейство Блейк да им каже, че заминават, защото не искаше Мейси да се измъкне след всичко, което бяха направили за нея. Мисис Блейк, изглежда, знаеше, че разговорът ще е сериозен, защото я въведе в гостната на първия етаж, където Маги никога не беше влизала. Когато мисис Блейк отиде да доведе съпруга си и да донесе чай, Маги огледа стените, покрити с картини и гравюри, повечето на мистър Блейк. Досега беше виждала само рисунките в бележника му или в някоя и друга книга.

На картините бяха изобразени хора, някои голи, други с прилепнали към тялото роби, така че изглеждаха голи. Те вървяха или лежаха на земята, или се гледаха един друг, и само малцина изглеждаха щастливи или доволни, подобно на фигурите, които Маги беше видяла в „Песни за невинността“. Повечето бяха разтревожени, ужасени и гневни. Маги почувства, че и в нейното гърло се надига някакво беспокойство, но не можеше да не ги гледа, защото ѝ напомняха за нейни чувства и сънища, като че ли умът ѝ беше някакво скришно място, в което мистър Блейк беше пропълзял и беше претърсил, преди да извади съдържанието му на показ.

Когато той и жена му влязоха, Мейси беше с тях, макар че мисис Блейк носеше подноса с чайник и чаша на него. Тя го остави на масичката до едно кресло, на което мистър Блейк покани Мейси да седне с кимане. Маги не беше сигурна дали трябва да си налее чая сама и не го докосна, докато мисис Блейк не се съжалъти над нея и не ѝ наля една чаша.

— Няма ли да пиете и вие, госпожо? — попита Маги.

— О, не. Мистър Блейк и аз не пием чай — само за гости е.

Маги се загледа в кафявата течност, но от смущение не посмя да отпие.

Мистър Блейк я спаси от неудобния момент, като се наведе напред от креслото насреща и забоде в нея големите си ясни очи, същите, които Маги бе видяла на много от лицата по стените. Струваше ѝ се, че цяла дузина негови очи я наблюдават в момента.

— Е, Маги — рече той, — Кейт ми каза, че ще ни съобщиш нещо.

— Да, господине. — Маги погледна към Мейси, която стоеше облегната на вратата, вече просълзена, преди още да са започнали да я обсъждат. Тогава Маги изложи плана си пред семейство Блейк. Те слушаха любезно и очите на мистър Блейк бяха вторачени в нея, докато мисис Блейк гледаше в празната камина, ненужна сега, през лятото.

Не ѝ трябваше много време да им каже, че ще придружи Мейси с дилижанса до Дорсетшър и че заминават след два дни. Когато свърши, мистър Блейк кимна.

— Е, Мейси, двамата с Кейт знаехме, че накрая ще ни напуснеш, нали така, Кейт? Ще ви трябват пари за пътя, нали?

Мисис Блейк запристиъпва от крак на крак и ръцете ѝ в гънките на престилката се размърдаха, но не каза нищо.

— Не, господине — заяви Маги с гордост. — Погрижила съм се за парите. — Досега никога не беше имала възможност да каже нещо толкова важно като това, че разполага с две лири за две места в дилижанса. Маги рядко беше притежавала повече от шест пенса. Всичките ѝ пари от горчицата и оцета отиваха при родителите ѝ, с изключение на едно-две пенита. Луксът да може да откаже помощта на мистър Блейк беше чувство, на което дълго щеше да се наслаждава.

— Е, тогава, момичето ми, ако почакаш за момент, ще донеса нещо от долу. Няма да се бавя, Кейт. — Мистър Блейк скочи и излезе, а двете момичета останаха с мисис Блейк.

— Ще ти изстине чаят, дете — каза тя тихо и Маги го изпи спокойно, след като го нямаше настоящия поглед на мистър Блейк.

— О, Маги, наистина ли можеш да платиш за дилижанса? — коленичи Мейси до нея.

— Разбира се. Нали казах, че мога. — Не уточни, че все още чака Чарли да ѝ даде парите.

Мисис Блейк обикаляше покрай стените, като оправяше картините и рисунките.

— Да внимавате, момичета. Ако ти стане лошо, Мейси, или имаш болки, накарай кочияша да спре.

— Да, госпожо.

— Много пъти ли сте пътували с дилижанса, госпожо? — попита Маги.

Мисис Блейк се засмя и каза:

— Никога не сме излизали от Лондон, миличка.

— О! — На Маги не ѝ беше хрумвало, че ще преживее нещо, което семейство Блейк не бяха правили.

— Разхождали сме се извън града, разбира се — продължи мисис Блейк, докато четкаше облегалката на креслото на мистър Блейк. — Понякога по-надалеч. Но пеша, за не по-дълго от половин ден. Не мога да си представя какво е да се отдалечиш толкова от нещата, които познаваш. Мистър Блейк, разбира се, знае, защото той пътува надлъж и нашир в съзнанието си. Всъщност той винаги е някъде другаде. Понякога го виждам малко. — Тя положи длан на ръба на облегалката.

— Трудно е да си на едно място — промълви Мейси — и постоянно да мислиш за друго. — По лицето ѝ се стичаха сълзи. — Толкова ще се радвам да се върна в долината на Пидъл, все едно какво ще си помислят за мен, като ме видят.

Когато чуха стъпките на мистър Блейк по стълбите, тя бързо изтри очи с крайчеца на престилката си.

Той влезе с два еднакви тънки пакета, увити в кафява хартия и завързани с канап.

— Това е за теб и за Джем, когато го видиш — каза той. — Защото ми помогнахте, когато най-много имах нужда. — Докато подаваше пакетите на Маги, тя чу как мисис Блейк ахна.

— О, благодаря ви, мистър Блейк! — прошепна Маги объркана, с по един пакет във всяка ръка. Не получаваше много подаръци, най-малко от хора като мистър Блейк. Не знаеше дали се очаква да ги отвори сега.

— Пази ги добре, милинка — каза мисис Блейк с напрегнат глас.
— Те са много ценни.

Маги реши, че няма да ги отваря веднага. Слагайки ги един върху друг, тя ги мушна в джоба на престилката си.

— Благодаря ви — повтори тя и ѝ идеше да заплаче, без да знае защо.

На улицата я чакаше друга изненада. Сега, когато Келауей вече не живееха на № 12, тя дори не поглеждаше към къщата, когато минаваше край нея. Този път обаче чу пискливия глас на мис Пелам и погледна да види на кого крещи. Беше момиче на възрастта на Мейси, облечено неу碌едно в прокъсана памучна пола, която беше опъната на издущия й корем, почти колкото корема на Мейси.

— Махай се! — крещеше мис Пелам. — Изчезвай от градината ми! Това семейство носеше само беди, докато живееха тук, и ето, дори сега опетняват доброто ми име. Кой ти каза да дойдеш тук?

Маги не чу отговора на момичето, но крещящата мис Пелам скоро изясни нещата.

— Ще си поговоря с мистър Астли. Как се осмелява да ми изпраща уличница като теб! Баща му нямаше да се осмели да направи такова нещо. Сега изчезвай! Вън!

— Но къде да отида? — умоляваше момичето. — Никой няма да ме приеме в това състояние!

Когато се отдръпна от входната врата на мис Пелам, Маги успя да надникне в двора и макар да я беше виждала само веднъж, разпозна сламената шапка, бледото лице и отчаяното изражение на Роузи Уитман, приятелката на Мейси и Джем от Дорсетшър.

— Роузи! — прошепна Маги, когато момичето стигна до портата. Роузи я изгледа, неспособна да я познае сред дългата поредица от хора, с които се бе сблъсквала през последните няколко месеца.

— Роузи, Мейси Келауей ли търсиш? — попита Маги.

Лицето на Роузи се проясни.

— О, да! — извика тя. — Каза ми да дойда при цирка. Така и направих, но тук вече няма никой от тях. И сега не знам какво да правя.

Мис Пелам беше забелязала Маги и кресна:

— Пак ти! Не съм изненадана, че се влачиш с евтина пачавра като нея. Тя е отличен пример за това, в което ще се превърнеш!

— Шшшт! — прошепна Маги. Минувачите бяха започнали да се обръщат, а Маги не искаше да привлече внимание към още едно временно момиче.

Никой обаче не можеше да запуши устата на мис Пелам.

— Ти ли ми казваш да млъкна, ти, малка уличнице? — нареждаше тя с почти напевен глас. — Ще накарам да те отведат и да те бият, докато съжалиш, че си се родила! Ще накарам...

— Само казах шшшт, госпожо — прекъсна я Маги на висок глас, мъчейки се да измисли с какво да я стресне. — Не бива да привличате повече внимание върху себе си. Току-що чух един човек да казва на друг, че това момиче е ваша племенница. — Тя кимна към Роузи Уитман.

Един човек, понесъл кошница със скариди на главата си, забави ход при думите на Маги и се изхили към мис Пелам и Роузи.

— Много прилича на вас, госпожо! — каза той за удоволствие на Маги и за ужас на мис Пелам, която се озърна страхливо да види дали някой друг не е чул, после се втурна в къщата и затръшна вратата.

Доволна от своя успешен номер, Маги се обърна към последната си изненада и въздъхна:

— Господи, какво ще те правим сега, Роузи Уитман?

Роузи изглеждаше спокойна. Стигаше ѝ, че се е добрала до тук, макар и десет месеца след като Джем и Мейси я очакваха. Както и с мъжете, в чиито ръце се оставяше, и сега беше готова да се подчини на хода на нещата.

— Имаш ли нещо за ядене? — прозя се тя. — Толкова съм гладна.

— О, Господи! — въздъхна Маги отново, преди да хване Роузи за ръката и да я поведе към къщата на № 13.

5

За семейство Батърфийлд беше рядкост да седнат да вечерят заедно. За Маги беше чудо, че се случва точно преди да тръгне за Уеймът. Тъкмо това би планирала, ако смяташе, че може да го постигне. Но иначе се надяваше просто да си легне рано и да се измъкне призори, за да вземе момичетата. Беше приготвила няколко лъжи в случай на нужда: защо не може да придружи майка си за нощното пране (едно момиче от фабриката я е помолило да я замести на следващия ден) или баща си до кръчмата (боли я коремът). В края на краишата не се наложи да лъже. Бет Батърфийлд нямаше поръчка за пране, а Дик Батърфийлд заяви, че си остава вкъщи и очаква за вечеря пай с пълнка от говеждо месо и бъбреци.

Паят привлече Чарли, който го надуши отдалече, и събра цялото семейство около тавата, която Бет Батърфийлд постави в средата на масата. Известно време ядоха мълчаливо.

— Много е вкусно — рече Дик Батърфийлд след няколко хапки.
— Пръстите да си оближеш, душице! Можеш да бъдеш готвачка на краля.

— Стига ми да можех да пера чаршафите му — отвърна Бет Батърфийлд. — Колко ли много печелят ония перачки в двореца, а, Дик?

— Какво ти е, Магс, не докосваш пая, за който майка ти се е трудила толкова! Така ли ѝ се отблагодаряваш?

— Извинявай, мамо. Нещо ме боли коремът. — Все пак Маги използва една от лъжите си. Щеше да ѝ е трудно да прегъльща, стомахът ѝ бе станал на топка при мисълта за следващия ден. Приказките на майка ѝ за пари я накараха да се почувства дори по-зле. Продължаваше да стрелка с очи Чарли, който все още не ѝ беше дал парите от лъжичката. Надяваше се, че ще може да го хване натясно покъсно. Засега той се забавляваше с това да се прави, че не я забелязва, и посегна за още пай.

— Е, колко жалко — каза Дик Батърфийлд. — Дано ти мине скоро.

— Дано. — Маги пак погледна Чарли. Той дъвчеше тълсто парче говеждо месо и устните му лъщяха от маста. Искаше ѝ се да го зашлеви.

Чарли ѝ се ухили и попита:

— Какво има, Магс? Нали не ти се повдига от мен? Не се чувстваш мизерно, нали?

— Мълкни! — измърмори Маги, притеснена от подмятането на Чарли, което подсказваше, че не е склонен да спази обещанието си.

— Какво ви става? — попита Дик Батърфийлд. — Престанете, за да се храним спокойно.

Когато свършиха с вечерята, Дик Батърфийлд се облегна назад и избърса уста в ръкава си.

— Утре отивам до Смитфийлд — обяви той. — Да видя един човек, който е докарал агнета от... откъде бяха, Чарли?

— От Дор-сет-шър... — отвърна Чарли, като натърти на всяка сричка.

Маги онемя.

— Искаш ли да ме придружиш, Магс? — изгледа я Дик Батърфийлд. — По-лесно е да накараш Дорсетшър да дойде при теб, отколкото ти да биеш път до Дорсетшър, не е ли тъй?

— Чарли, копеле такова! — успя да изломоти Маги, като осъзна, че той никога не е имал намерение да ѝ даде парите от лъжичката.

— Е, Маги — намеси се Дик Батърфийлд, — той не е виновен. Просто се грижи за теб. Да не мислиш, че ще те остави да се запилееш в провинцията, без да ми каже.

— Аз... моля те, татко, само се опитвам да ѝ помогна.

— Ако искаш да помагаш, помогни на майка си за прането, а недей да кръстосваш селските пътища да търсиш онова момче, като се правиш, че помагаш на сестра му.

— Не е вярно! Просто искам да я заведа у дома ѝ, да се махне от тая помийна яма!

Дик Батърфийлд се изкикоти.

— Ако мислиш, че това е помийна яма, почакай да видиш какво е на село. И там стават лоши работи, понякога и по-лоши от тук, защото няма толкова много хора, които да те гледат какво вършиш. Забравяш, че с майка ти сме от село и знаем какво е, нали, Бет?

Майката на Маги си беше мълчала по време на спора, уж заета с разтребването на масата. Сега вдигна за малко поглед от тавата, която отнасяше към бюфета, и каза с равен глас:

— Така е.

Маги се загледа в лицето ѝ и откри в нейното намръщено изражение искрица надежда за себе си, макар баща ѝ да отсече:

— Ще си стоиш при нас, Магс. Няма да мърдаш от Лондон. Тук ти е мястото.

Маги лежа будна почти през цялата нощ — умуваше как да намери парите за пътуването. Може би щеше да продаде единия от подаръците на мистър Блейк, стига да струваше нещо, макар че никак не ѝ се искаше.

Но ето че се появи надеждата. След кратка дрямка тя се събуди и откри Бет Батърфийлд, седнала на леглото ѝ.

— Шишт! Облечи се и се приготви за пътуването. Много тихо, да не го събудим. — Майка ѝ посочи към другото легло, където спеше Чарли, проснат по корем.

Маги се облече набързо, взе си няколкото неща, от които щеше да има нужда, и опипа джоба си, да е сигурна, че пакетчетата на мистър Блейк са там.

Когато отиде при майка си в кухнята, Бет Батърфийлд ѝ подаде торба с хляб и останалия пай и кърпичка, в чието крайче бяха вързани няколко монети.

— Ще ти стигнат да платиш дилижанса — прошепна тя. — Това е всичко, което успях да заделя през последните месеци от копчетата и прането. Ти ми помагаше, така че парите са и твои. Изкарала си си ги с труд. — Говореше, като че ли вече се упражняваше за разправията, която щеше да има с мъжа си на следващия ден, когато той разбереше, че и Маги, и парите са изчезнали.

— Благодаря ти, мамо. — Маги я прегърна. — Защо го правиш?

— Имам дълг към момичето, че го оставих да стигне до това състояние. Заведи го при техните живо и здраво. И се върни скоро!

Маги отново прегърна Бет Батърфийлд и вдъхна миризмата на пай и сапун, пропила дрехите ѝ, после побърза да излезе, за да не ѝ убегне късметът.

6

Маги запомни всеки миг от пътуването до Дорсетшър и дълго след това го извикваше отново в паметта си. Парите на Бет Батърфийлд стигаха само за двама души и трябваше много да увещават кочияша на дилижанса да се съгласи да пусне Маги да седне отвън до него за малкото останали монети. Най-накрая той се смили заради състоянието на Мейси и Роузи, а и защото Маги твърдеше, че е акушерка и ако не тръгне с тях, може да се наложи той да изражда бебетата.

Мейси и Роузи събираха погледите навсякъде, където се появяваха заедно — в хановете, където сменяха конете, на масите за вечеря, по улиците, където се разхождаха да разтъпчат отеклите си крака, в самия дилижанс, пълен с пасажери. Едно временно момиче беше обичайна гледка, но удвоената плодовитост привличаше вниманието, скандализираше едни и радваше други. Мейси и Роузи бяха толкова щастливи, че са заедно, та почти не забелязваха цъкането и усмивките. Сгушени една до друга, те си шептяха или се смееха. При това положение беше по-добре, че Маги е на капрата. А и от там виждаше много по-добре жизнерадостния непознат пейзаж на Южна Англия.

Първият етап не беше толкова изненадващ, тъй като минаваха през селата покрай Темза, които бяха като продължение на Лондон — Воксхол, Уондсуърт, Пътни, Барне, Шийн. Едва след Ричмънд и първата смяна на конете Маги почувства, че Лондон вече е зад гърба им. Пред нея се разстилаха до безкрай заоблени хълмове — непозната гледка за нечии очи, свикнали с кръстосаните улици на големия град. Отначало Маги се взираше единствено в хоризонта, който за пръв път я изглеждаше толкова далечен. След като привикна с необятната шир, успя да се съсредоточи върху по-близкия пейзаж, да забележи полето, прорязано от плетове, кравите и овцете, чиито рунтави туловища я разсмиваха, къщите със сламени покриви, разпръснати наоколо. Още преди да спрат за вечеря в Бейзингстоук, тя вече питаше кочияша за

имената на цветята покрай пътя, от които никога преди не се беше интересувала.

Това щеше да е изтощително и объркващо преживяване за едно лондонско момиче, ако не беше покачена на люлеещата се подскачаща капрарка, откъдето наблюдаваше всичко, без да се докосва до него. Маги се чувстваше в безопасност на мястото си между кочияша и коняря и се наслаждаваше на всеки миг от пътя, дори когато следобед заваля и водата, която се стичаше по шапката на кочияша, капеше върху главата й.

Пренощуваха в един хан в Стокбридж. Маги не можа да спи добре, защото беше шумно, дилижансите пристигаха чак до полунощ и ханът продължи да работи дълго след това. Да дели постеля с две бременни момичета не беше лесно, или едната, или другата ставаше да ползва нощното гърне. А и Маги никога не беше спала на друго място освен у дома си и за кратко в лятната къща на Блейк. Не беше свикнала с такива обществени спални с много легла, където цяла нощ влизаха и излизаха жени.

Лежейки неподвижно след един ден път, Маги се размисли какво прави и започна да се терзае. Първо, бяха й останали малко пари. Яденето в хана беше два шилинга и половина за всяка плюс шилинг за келнера. Появяваха се и допълнителни разходи — шестте пенса за прислужницата, която ги заведе в стаята и им даде чаршаф и одеяла, две пенита за момчето, което каза, че трябва да изчисти обувките им, пени за носача, който настояваше да качи багажа им горе, когато те биха могли да го качат сами, защото не беше тежък. При бързото намаляване на оскъдните й средства Маги щеше да остане без нищо, докато стигнеха в Пидълтрентайд.

Замисли се и за семейството си: колко щеше да се ядоса баща й, като откриеше, че се е измъкнала, какво щеше да изтърпи майка й от него, задето й помогна. Най-много се притесняваше дали Чарли няма да я намери един ден и да я накаже за отмъщението, което му подготви. Защото сутринта, когато тя и момичетата стигнаха до „Бялото сърце“ на Бъроу Хай Стрийт, откъдето тръгваше дилижансът, Маги издебна един войник, дръпна го настрани и му каза, че на Бастил Роу № 6 живее един младеж, който има достатъчно кураж да се бие с французите. Войникът обеща веднага да посети къщата. Армията винаги търсеше подходящи младежи да ги изпрати на война. Дори й

даде един шилинг. Това беше нищо в сравнение със сумата за лъжичката, която тя така и не получи от брат си, но носеше удовлетворение. Още по-голямо беше удовлетворението от мисълта как Чарли се качва на кораба за Франция.

Сутринта, макар да беше още влажно от предишния дъждовен ден, Маги искаше час по-скоро да тръгнат — беше много понетърпелива от Мейси и Роузи, които бяха изморени, изпохапали от бълхи и натъртени от друсането предишния ден. Мейси беше мълчалива на ранната закуска от хляб и бира и остана в колата при смените на конете. Хапна малко от яденето си в Бландфорд и това беше добре дошло, защото Маги имаше пари само за още две яденета, които двете момичета да си разделят, докато тя хапна от пая на майка си.

— Добре ли си? — попита тя, щом Мейси побутна чинията си към Роузи, която с радост изяде недокоснатите картофи и зеле.

— Бебето ми тежи — отвърна Мейси и изпъшка. — О, Маги, не мога да повярвам, че ще съм у дома след няколко часа. У дома! Сякаш не съм виждала Пидълтрентайд от много години, въпреки че е минала само година и нещо.

Маги изведенъж се стъписа. До този момент се наслаждаваше на пътуването и не разсъждаваше за последиците. Сега се запита какво ще изпита, когато отново срещне Джем, защото той знаеше най-съкровената й тайна и показа какво мисли за нея. Не беше сигурна, че ще иска да я види.

— Мейси — започна тя, — може би... не сме далеч, нали?

— Не, не. Ще ни оставят в Пидълтаун — той е на шест мили. От там можем да стигнем пеша, което е още пет-шест мили.

— Тогава вие двете можете да тръгнете без мен. Аз ще остана тук и ще хвана дилижанса за Лондон.

Маги не беше казала на Мейси за притесненията си с парите, но като се огледа из Бландфорд, многолюден град, най-големия след Бейзингстоук, си помисли, че може да си намери работа за кратко време и да спечели пари за връщане. Сигурно не е толкова трудно да си прислужница в крайпътен хан, реши тя.

Мейси обаче се вкопчи в нея.

— О, не, не можеш да ни изоставиш! Имаме нужда от теб! Какво ще правим сами?

Дори безучастната Роузи погледна разтревожено. Мейси каза по-тихо:

— Моля те, Маги, не ни изоставяй. Мисля, че... бебето скоро ще се роди. — Още докато го казваше, направи гримаса и застина неподвижно, като че се опитваше да сдържа дълбока болка.

Очите на Маги се разшириха.

— Мейси! — прошепна тя. — Откога е това?

Мейси я погледна уплашено.

— От сутринта — каза тя. — Но още се търпи. Моля те, нека продължим. Не искам да го родя тук. — Тя се огледа из шумния, претъпкан, мръсен хан. — Искам да си ида у дома.

— Е, поне още не е дошъл часът, когато ще пишиш — реши Маги. — Може би имаме още малко време. Да видим как ще се придвижим.

Мейси ѝ стисна ръката с благодарност.

Разтревожена за нея, Маги не се радваше на този последен етап от пътуването с дилижанса, но не искаше да каже на кочияша да спре да види какво става вътре. Предполагаше, че Роузи ще потропа по тавана, ако нещо не е наред. И околният пейзаж — въпреки зеленината на полята, приятната гледка на хълмовете и долините, яркото синьо небе и слънцето, огряващо нивите и плетовете — сега ѝ изглеждаше заплашителен, защото знаеше, че скоро ще се озове сред него. Забеляза колко малко къщи има. Какво ще правим, помисли си тя. Какво ще стане, ако Мейси започне да ражда някъде сред полето?

Пидълтаун беше всъщност едно голямо село с няколко улици, чиито къщи бяха със сламени покриви, няколко кръчми и пазарен площад, където ги остави дилижансът. Маги се сбогува с кочияша, който ѝ пожела всичко хубаво, засмя се и изплюща камшика по конете. Когато колата изчезна, а с нея и трополенето, и дрънченето, с които бяха живели през последния ден и половина, трите момичета останаха мълчаливи на улицата. За разлика от Лондон, където повечето минувачи нямаше дори да забележат момичетата, на Маги ѝ се стори, че тук всеки ги зяпа.

— Роузи Уитман, я докъде си се докарала — отбеляза млада жена, облегната на една къща с кошница кифли в ръка. Роузи, която имаше много причини да плаче през двете години, откакто напусна родния си край, но никога не заплака, сега избухна в сълзи.

— Остави я на мира, кучко! — извика Маги. За нейна изненада жената прихна да се смее. Маги се обърна към Мейси с недоумяващ поглед.

— Не може да те разбере — обясни Мейси. — Не са свикнали с лондонския говор. Недей. — Тя дръпна Маги за ръкава, за да се отдалечат и да не чуват смеха, който беше заразил и други. — Няма значение. Хората тук винаги са се държали зле с нас. Да вървим. — Тя ги поведе по улицата и след няколко минути излязоха от Пидълтаун и тръгнаха по някакъв път в северозападна посока.

— Сигурна ли си, че искаш да ходим пеш? — попита Маги. — Ако трябва да спрем и да родиш бебето, сега трябва да ми кажеш.

Мейси поклати глава.

— Не искам да го родя в Пидълтаун. Добре съм, болката премина. — И наистина стъпваше бодро по пътя. Хвана се за Роузи и двете дружно размахаха ръце, когато навлязоха сред познатите хълмове, зад които беше долината на река Пидъл. Започнаха да посочват разни места и да обсъждат отново жителите на селото си, както правеха непрекъснато през последните няколко дни.

Отначало хълмовете бяха дълги и полегати, яркото небе над тях беше като синя купа, увисната над зелено-кафявите била, които се простираха до хоризонта, прорязани от плетове и малки горички. Пътят минаваше точно покрай един такъв плет, зад който се виждаше ливада с избуяла люцерна. Беше горещо и тихо, слънцето печеше, невидими насекоми жужаха и църкаха, дъхът на люцерна я омайваше и Маги се почувства като в сън. Наоколо нямаше овце или крави, нямаше и хора. Тя се огледа и не видя нито къща, нито хамбар, нито плуг, нито каменно корито. Освен изровения път нямаше нищо, което да подсказва, че биха могли да срещнат жива душа. Внезапно се видя в тези земи, както птица би я видяла отвисоко — самотно бяло петънце сред зеленото, кафявото и жълтото. Пустотата я уплаши: почувства как страхът пролазва от стомаха към гърдите ѝ, стига до гърлото и я стиска здраво, заплашвайки да я задуши. Тя спря, пое си въздух и се опита да извика на момичетата, които все повече се отдалечаваха надолу по пътя.

Маги стисна очи и чу гласа на баща си: „Съвземи се, Магс. Това няма да стане.“ Когато отвори очи, съзря един човек да слиза от хълма насреща. Облекчението, което я обзе за миг, бе заличено от нова тревога, защото Маги добре знаеше, че един самoten мъж може да бъде опасността, която прави безлюдните места така страшни. Избърза да настигне момичетата, които също бяха забелязали мъжа. Никоя от тях обаче не се разтревожи — по-скоро се забързаха.

— Май е мистър Кейс! — извика Мейси. — Сигурно идва от Пидълс. Добър ден! — махна му тя.

Срещнаха се с него в най-ниската част на долината, до един поток, който разделяше две ниви. Мистър Кейс беше на годините на Томас Келауей, висок, slab, с широката твърда крачка на човек, който прекарва повечето време в ходене. Той носеше торба на гърба. Вдигна вежди, когато разпозна Мейси и Роузи.

— Вкъщи ли си отивате? — поинтересува се той. — Не съм чул нищо в Пидълс. Очакват ли ви?

— Не, не знаят... — отвърна Мейси.

— За постоянно ли се връщаш? Липсваше ни твоята работа. Имах клиенти, които търсеха специално твоите копчета.

Мейси се изчерви и каза:

— Подигравате ми се, мистър Кейс.

— Трябва да вървя, но ще се видим другия месец, нали?

Тя кимна и той се обърна и закрачи по склона, от който те току-що бяха слезли.

— Кой беше този? — попита Magi.

Мейси погледна след него с обич — беше му благодарна, че не попита нищо и не показва изненада от бебето, което носеше.

— Продавачът на копчета прави обиколките си. Идва да ги изкупува всеки месец. Сега отива в Пидълтаун. Забравила съм, че идва по това време. Не е ли странно колко бързо забравяме такива неща?

Бременните момичета изкачиха следващия хълм бавно, задъхваха се и пъхтяха, често спираха, а Magi вече носеше всички им багаж. Когато седнаха да починат, тя видя издайническото примижаване и стиснатите зъби на Мейси, но реши да не казва нищо. Щяха да вървят по-бързо надолу, преди да започнат пак да се изкачват бавно. Така, със спиране и тръгване, прекосяваха долината и Magi откри, че потокът, който пресичаха от време на време, беше всъщност река Пидъл, смалена до тънко ручайче в лятната жега. Тази гледка възвърна донякъде старото й чувство за хумор.

— И това ми било река! Хиляда като нея могат да се поберат в Темза! — извика тя, като стъпи на един камък и я прекоси с два скока.

— Как мислиш се чувствах, като видях Темза първия път? — отвърна Мейси. — Реших, че е настъпил потоп!

Накрая прехвърлиха един хълм и видяха, че пътят им се пресича с по-широк път, който водеше до къщички, скучени около църква с четвъртита кула, позлатена от залязващото слънце.

— Най-сетне! — каза Magi оживено, за да прикрие нервността си.

— Още не сме стигнали — поправи я Мейси. — Това е Пидълхинтън, село преди Пидълтрентайд. Скоро ще сме там. — Тя се вкопчи в оградата, до която бяха спрели, и се присви, стенейки тихо.

— Всичко ще е наред, Мейси — каза Magi, като я потупа по рамото. — Скоро ще намерим помощ.

Когато болката отмина, Мейси се изправи и стъпи твърдо на пътя. Роузи я последва не така уверено.

— О, Мейси, какво ще кажат за нас... за... — Тя погледна надолу към корема си.

— Сега нищо не можем да направим, нали? Просто върви с изправена глава. Хайде, хвани се за мен. — Мейси стисна ръката на приятелката си и те заслизаха към Пидълхинтън.

Докато вървяха по черния път, срещнаха само продавача на копчета и видяха отдалеч овчар със стадото си, както и орач, впрегнал кон в плуга си. Широкият път беше по-оживен обаче — работници се връщаха от полето, мъже на коне яздеха към Дорчестър, един човек водеше кравата си към обора, деца тичаха към къщи след игра край реката. Момичетата се шмугнаха сред другите с надеждата да не привличат внимание, но това беше невъзможно, разбира се. Преди още да стигнат първата къща в селото, се появиха деца и тръгнаха след тях. Всеки път, когато спираха да изчакват Мейси, децата също спираха на разстояние.

— Сигурно не са имали толкова много забавления през седмицата — отбеляза Маги. — Дори през целия месец.

Когато наблизаваха „Новият хан“, първата кръчма в селото, една жена се провикна от прага на къщата си:

— Това ще да е Мейси Келауей. Не знаех, че се връщаш. Ау, и в този вид!

Мейси се сви, но беше принудена да спре заради нови контракции.

— И ти, Роузи Уитман — добави жената. — Не си скучала в Лондон, а?

— Бихте ли ни помогнали, госпожо? — прекъсна я Маги, опитвайки се да сдържа гнева си. — Мейси ще ражда.

Жената се вгледа в Мейси. Зад нея се появиха две малки момчета и занадничаха към новодошлите.

— И къде е мъжът ѝ? А твоят?

Настъпи тишина, през която Мейси отвори уста и пак я затвори. Лекотата, с която се беше научила да лъже в Лондон, изглежда, беше изчезнала.

Маги нямаше такива проблеми.

— Във Франция — заяви тя. — Отидоха да се бият с французите. Заръчаха ми да доведа жените им вкъщи. — Но видя скептичния поглед на жената и добави: — Аз съм сестрата на съпруга на Мейси.

Чарли, казва се Чарли Батърфийлд. — Докато говореше, гледаше Мейси с надеждата и тя да каже същото. Мейси отвори уста, спря, мълча известно време, но накрая каза:

— Точно така. Сега съм Мейси Батърфийлд. А Роузи е...

— Роузи Блейк — каза Маги вместо нея. — Омъжена е за Уилям Блейк на същия ден като брат ми, точно преди да тръгнат за Франция.

Жената бе вперила очи в мръсната памучна пола на Роузи. Най-сетне обаче каза на едно от момчетата, които надничаха зад гърба ѝ:

— Еди, изтичай до „Петте камбани“. Не спирай в „Короната“, там днес нямат каруца. Питай дали могат да ни пратят каруца за едно момиче, което ще ражда, да я закарат до Келауей в Пидълтрентайд.

— Ние ще тръгнем с него да пресрещнем каруцата — измърмори Мейси, когато момчето хукна. — Не искам да стоим тук да ни оглеждат. — Тя хвана Роузи за ръка и пое надолу по пътя, а Маги отново нарами торбите. Групата деца ги последваха. Като се обърна назад, видя жената да подтичва към друга жена, която току-що се беше появила от къщичката си. Заговори ѝ нещо и двете се вторачиха в тях трите.

Докато вървяха, Мейси каза тихо на Маги:

— Благодаря ти.

Маги се усмихна.

— Не каза ли веднъж, че винаги си искала да имаш сестра?

— А Роузи, женена за мистър Блейк! Представяш ли си?

— Какво ли ще каже мисис Блейк! — изкикоти се Маги. Те преминаха от Пидълхинтън в Пидълтрентайд, макар че Маги едва ли щеше да забележи, ако Мейси не ѝ беше казала, тъй като нямаше прекъсване или промяна в дългата редица от къщи покрай пътя. Тя почувства, че дорсетското село я засмуква все повече и повече и макар че беше по-добре от пустото поле, непознатата обстановка, калта, къщичките със странни сламени покриви, безизразните погледи на селяните, които ги наблюдаваха — всичко я накара да се почувства неловко. Няколко души ги поздравиха, но повечето не казваха нищо и просто зяпаха момичетата, въпреки че ги разпознаваха. Маги започна да се чуди дали Мейси все пак не трябваше да роди бебето в Ламбет.

Водите на Мейси изтекоха пред „Короната“ и момичетата трябваше да спрат, защото контракциите ставаха по-чести и по-болезнени. Заведоха я край пейката до вратата на кръчмата.

— Ох, къде е тая каруца? — изстена Мейси.

Тогава жената на кръчмаря излезе с вик и прегърна и Мейси, и Роузи. Достатъчен беше само един доброжелател, за да превърне укора в радост. Други наизлязоха от кръчмата и от съседните къщи и момичетата бяха заобиколени от изненадани съседи и стари приятели. Мейси обяви новата лъжа за пръв път, наричайки се Мейси Батърфийлд така естествено и небрежно, че Маги искаше да я поздрави. Ще се оправи, помисли тя, и отстъпи от тълпата.

Най-после каруцата пристигна. Караше я мистър Смарт, същият човек, който беше завел семейство Келауей в Лондон и който сега се включи в друго местно приключение, за което щеше да разказва покъсно в кръчмата. Няколко жени настаниха стенещата Мейси върху сламена постелка в задната част и Роузи и жената на кръчмаря се качиха при нея. Мейси се обърна да попита Маги за нещо и откри, че приятелката ѝ не е в каруцата с тях.

— Маги! — извика тя, когато започнаха да се отдалечават. — Мистър Смарт, изчакайте Ма... — Така и не довърши, защото най-силната контракция превърна вика ѝ в писък.

Единственият знак, че Маги изобщо е била там, бяха торбите на момичетата, които тя носеше. Бяха оставени на пейката пред кръчмата.

Джем усети, че нещо не е наред, дълго преди каруцата да се появии. Докато работеше пред входната врата на къщата им и боядисваше един стол, който брат му Сам току-що беше ренdosал, дочу жужене във въздуха, напомнящо далечна многолюдна гълч, подсилена от виковете на развлнувани деца. Не обърна много внимание, защото беше дочул същото по-рано следобед, когато мина търговецът на копчета, и макар че той отдавна си беше отишъл, посещението можеше да обясни сегашното оживление. Може би две жени се караха за качеството, което беше определил за техните копчета — отлично, първо или второ. Всяка жена в селото се гордееше с ръчната си изработка и мразеше да не я оценяват. Заядливата забележка на някоя съседка можеше да предизвика спор, който да продължи със седмици.

Джем се усмихна при тази мисъл по-скоро с примирение, отколкото с одобрение. Някои страни от селския живот му се струваха различни след връщането му от Лондон, защото имаше с какво да сравнява. Не можеше да си представи съседите си в Ламбет да спорят за качеството на копчетата си например. Макар да не споделяше с никого, имаше моменти, когато Пидълтрентайд, както и реката тук изглеждаха нищожни след Ламбет и Темза. Някой път отваряше входната врата да погледне навън и сърцето му се свиваше, когато виждаше, че всичко е такова, каквото е било вчера. Покрай него не преминаваха продавачи на ананаси, нямаше небесносини панделки, спуснати по гърбовете на момичетата. Това бяха неща, за които можеше да съжалява пред Мейси, ако беше тук. Липсваше му и ѝ завиждаше за месеците, които прекарваше у Блейк.

За семейство Келауей не беше лесно да заживеят пак в Пидълтрентайд, въпреки че бяха отсъствали по-малко от година. Пристигнаха в една снежна буря и на пътя нямаше жив човек да ги поздрави. Влязоха в старата си къщичка и намериха Сам Келауей и съпругата му Лизи в леглото, въпреки че бе минало пладне. Беше

неприятно начало и някои от семейството не бяха се възстановили напълно.

Томас Келауей доста бързо зае старото си място в работилницата, отстъпена неохотно от Сам, който беше се наслаждавал на краткото удоволствие да си бъде сам господар. Баща му беше по-бавен в правенето на столове, отколкото се искаше на Сам, и той му го натякваше. Понякога Томас Келауей се чудеше дали все още е господар на работилницата си.

За Ан Келауей също беше трудно да се приспособи, защото се върна и намери на мястото си снаха. В миналото Ан Келауей и Лизи Милър се разбираха, защото Лизи беше кротко момиче, което винаги се съобразяваше с бъдещата си свекърва. След женитбата обаче Лизи се беше превърнала в жена със собствено мнение и не желаше да се връща към старото, когато Келауей се появиша в къщата. Беше започнала да превръща този дом в свой, беше сменила някои мебели със собствената си покъщнина, беше закачила нови пердета, беше преместила масата от единия край на стаята в другия. Един час след пристигането им Ан Келауей беше върнала масата на мястото ѝ и от тогава Лизи се цупеше вече седем месеца. Двете жени избягваха да остават насаме, което не беше лесно, защото работата им ги задържаше в една стая дълго време. В този час Ан Келауей трябваше да помага на Лизи да пере пердетата, но вместо това тя избра да работи в градината от другата страна на работилницата. Тя нямаше предчувствията на Джем — никога не улавяше потока на вълнението, преминаващ незабелязано през селото, когато се случваше нещо ново. Сега плевеше лука и се опитваше да не мисли за пъти на крушовото дърво в дъното на градината. Измина година и половина, откакто Том умря, и все още мислеше за него по няколко пъти на ден. Това е да си родител, осъзна тя: децата ти остават с теб, живи или мъртви, близо или надалеч. Тя се притесняваше и за Мейси в Ламбет. Трябваше да намерят начин да я върнат тук. Тогава чу писъците ѝ.

Ан Келауей стигна до портата едновременно с каруцата.

— Боже Господи! — промърмори тя, като съзря корема на дъщеря си и потърси погледа на мъжа си.

Томас Келауей прие състоянието на дъщеря си, без да трепне. По лицето му премина решителното изражение, което беше придобил през месеците, прекарани в Ламбет. Вторачи се в жена си. После, пред

очите на съседите си, които бяха наизлезли да видят за какво е тая суетня, Томас Келауей отиде и викайки Джем и Сам на помощ, вдигна дъщеря си от каруцата.

Независимо от жеста на Томас Келауей Ан Келауей знаеше, че съседите ще наблюдават какво ще направи тя и реакцията им ще зависи от нея. Оглеждайки се наоколо, тя видя снаха си Лизи да изучава Мейси с едва прикрито отвращение. Ан Келауей притвори очи и образът на мис Лора Девайн, въртяща се свободно на въжето, се появи в съзнанието й. Тя се стегна, отвори очи, отиде при съпруга си и обгърна Мейси с ръце, докато Томас Келауей я придържаше от другата страна.

— Спокойно, Мейси — промълви тя. — Вече си у дома.

Докато я водеха към къщата, Мейси извика през рамо:

— Джем, трябва да намериш Маги. Не знам къде изчезна!

Джем се сепна и облещи очи.

— Маги е тук?

— О, да, нямаше да можем да дойдем без нея. Беше толкова добра с Роузи и мен — уреди всичко и се погрижи за нас. Но после изчезна!

— Къде я видя за последно?

— До „Короната“. Качихме се на каруцата и аз се обърнах, но тя беше изчезнала. Моля ти се, намери я, Джем! Тя няма никакви пари и е уплашена. — Въведоха я вътре, преди да види колко бързо се затича брат ѝ.

Пидълтрентайд беше дълго тясно село с не повече от трийсетина къщи, наредени покрай река Пидъл на повече от миля разстояние. „Короната“ беше накрая, точно преди селото да се слее с Пидълхинтън. Джем беше останал без дъх, когато стигна кръчмата. Щом се посъвзе, разпита наоколо, но никой не беше виждал Маги. Знаеше обаче, че един непознат не може да стигне далеч в долината, без да го забележат.

В „Новият хан“ Джем заговори някакви деца, които се навъртаха наоколо, и те казаха, че Маги е минала покрай тях преди половин час. По-нататък един старец потвърди, че я е видял до църквата. Джем се затича впадащия здрави.

При църквата той съзря бяло петно зад стената, която я отделяше от пътя, и пулсът му се ускори. Когато надникна обаче, видя едно момиче от Пидъл, опряно на стената в последното слънчево петно. Джем разпозна в нея далечна братовчедка на снаха си. Тя държеше нещо в скута си и веднага го покри с престиликата, щом Джем приближи.

— Добър вечер — рече Джем и клекна до нея. — Кажи ми, виждала ли си едно момиче да минава оттук? Непозната, по-голяма от теб. От Лондон. — Момичето го зяпна с тъмни очи, чийто блъсък издаваше, че знае нещо. — Ти трябва да си една от дъщерите на Милър — продължаваше Джем. — На Плаш Милър.

След миг момичето кимна.

— Братовчедка ти Лизи живее с нас, нали знаеш. Омъжена е за брат ми Сам.

Момичето прецени думите му.

— Тя ми каза да намеря Джем — рече най-после тя.

— Кой, Лизи ли? Току-що бях с нея у дома.

— Момичето от Лондон.

— Видяла си я? Какво ти каза? Къде е?

— Каза ми... — Момичето погледна към скута си, явно раздвоена между тайната и откровението. — Каза ми... да ти дам това.

Извади изпод престилката си тънка жълтеникова книга и намачкана кафява хартия.

— Не исках да я разопаковам, но връзката падна, видях картините и не можах да се стърпя, исках да я погледна. Никога не съм виждала такива неща.

Докато посягаше към книгата, Джем реши, че знае коя е. Но когато я отвори на заглавната страница, откри, че е различна от книгата, която беше виждал. Вместо деца, скуччени до коляното на майка си, цветната рисунка показваше младеж и девойка, надвесени над телата на мъж и жена, положени върху ковчег, напомнящи на каменните статуи върху гробниците в Уестминстърското абатство. Над рисунката имаше букви, украсени с летящи фигури и лозови клонки. Започна да разлиства книгата — гледаше я разсеяно, страница след страница от думи и рисунки, преплетени и боядисани в синьо и жълто, червено и зелено. Имаше и голи, и облечени хора, дървета, гроздове, тъмни небеса и животни, овце, крави, жаби, патици и един лъв. Докато Джем разгръщаше страниците, момичето се доближи да надникне през рамото му.

— Това какво е? — спря тя ръката му.

— Мисля, че е тигър. Да, така пише. — Той обърна страницата и попадна на заглавие „Лондон“ под една рисунка на дете, водещо старец през улиците, и думи, които знаеше добре и понякога рецитираше тихо:

*Вървя в свободен с харта град,
де Темза с харта е свободна.*

Джем затвори книгата.

— Къде отиде тя?

Момичето прегълътна и попита:

— Може ли да я доразгледам?

— След като намеря Маги. Накъде тръгна?

— Към Пидълтаун, така каза.

Джем стана.

— Е, ела да видиш братовчедка си някой ден и можеш да разгледаш книгата. Става ли?

Момичето кимна.

— Отивай си вкъщи. Късно е вече. — Той не изчака да види дали ще изпълни заръката му и забърза нагоре по хълма след Пидълхинтън.

Маги седеше върху една ограда и гледаше първата падина, през която минаваше селският път. Като я видя качена там, Джем така се окуражи, че без малко да се разсмее. Но се сдържа и тихо изрече името й, за да не я стресне. Маги завъртя глава.

— Джем — каза тя задавено, — кой да си представи, че ще се срещнем на такова място?

Джем пристъпи към оградата и се облегна на нея.

— Не е за вярване — съгласи се той, като погледна към долината, потънала в морави сенки след залеза на слънцето.

— Стигнах до тук и не можах да продължа. Седя от доста време и се опитвам да събера кураж да сляза там долу, но не мога. Виж, наоколо няма жива душа. Много е странно. — Тя потрепери.

— Ще свикнеш. Никога не ми е правило впечатление колко е безлюдно тук, освен когато се преместихме в Лондон. Там никога не можех да остана насаме, вечно имаше хора.

— Но хората са важни. Какво друго остава?

Джем се засмя.

— Всичко. Поля и дървета, и небе. Мога да съм сред тях и да съм щастлив.

— Но нищо от това няма да има значение, ако около теб няма хора, с които да си заедно.

— Сигурно. — Те продължиха да гледат към долината, а не един към друг. — Защо не дойде у нас? — каза Джем накрая. — Изминаваш целия път и накрая се връща преди последните метри.

Маги отговори със свой въпрос:

— Момичетата добре ли са?

— Да.

— И Мейси не роди на пътя?

— Не, внесоха я у дома.

— Добре — кимна Маги.

— Къде намери Роузи?

— Тя ни намери, или ние нея у старата сврака. Няма значение. —
Разказа на Джем как намериха Роузи у мис Пелам.

Джем избоботи:

— Точно тя не ми липсва.

Натъртването на думата подсказа на Маги, че има други, които му липсват. Почувства напрежение в гърдите си.

— Благодаря ти, че ги върна у дома — добави той.

Маги сви рамене.

— Исках да видя това прочуто Пидъл-дрън-дий. А и те имаха нужда някой да ги доведе в това състояние.

— Аз... аз не знаех за Мейси.

— И аз. Направо щях да падна, когато я видях, толкова бях учудена. — Тя замълча. — Трябва да ти кажа нещо, Джем. Мейси е вече Мейси Батърфийлд.

Той я зяпна с такъв ужас, че Маги се изкикоти.

— Знам, че Чарли е лош — каза тя, — но името му свърши работа.

Тя обясни за лъжата, която беше сътворила, и добави:

— А Роузи е омъжена за мистър Блейк.

Джем се изкиска и Маги се присъедини с онзи отривист смях, който липсваше на Джем, откакто бяха разделени.

— Как е мистър Блейк? — попита той, когато престанаха да се смеят. — А мисис Блейк?

— Ония от Сдружението още го тормозят. Никой не може да каже дума за краля или за Франция, или нещо необичайно, без те да скочат. А знаеш, че мистър Блейк не казва обичайни неща. Не му е леко. Мейси може да ти разкаже, тя беше при тях през повечето време.

— Той ли ми прати това? — Джем извади книгата от джоба си.

— Той. Е, в известен смисъл. — Като видя въпросителния поглед на Джем, тя добави. — Не, не съм я откраднала! Как можа да си го помислиш? Никога не бих взела нещо от мистър Блейк! Не, просто... той ми даде две, увити в кафява хартия, еднакво големи. И... е, аз ги пъхнах в джоба си и не знам коя е за теб и коя за мен.

— Не са ли еднакви?

— Не. — Маги скочи от оградата. Сега тя беше от едната страна, а Джем от другата. Вдигна вързопа си и измъкна другата книга. — Виждаш ли? — Тя я отвори на заглавната страница, където двете деца

четяха книга на коляното на една жена. — „Песни за невинността“ — каза тя. — Помня я от преди. Не знам как се казва другата и затова избрах тази. Как се казва?

— „Песни за опита“. — Джем разгърна своята книга и й показва заглавието.

— Ха! Значи са противоположни. — Те се усмихнаха един на друг. — Но коя е твоя и коя е моя? Коя за кого според теб е нарекъл мистър Блейк? Много държеше едната да е за теб, а другата за мен.

Джем поклати глава.

— Можеш да го попиташ.

— О, не мога. Ще е разочарован, че съм ги объркала. Ние трябва да решим помежду си.

Те разглеждаха книгите мълчаливо. В един момент Маги проговори отново:

— Джем, защо си тръгна от Ламбет, без да се сбогуваш с мен?

Джем сви рамене.

— Трябваше да се махнем бързо заради мис Пелам.

Маги изучаваше профила му.

— Можеше да ме намериш, за да ми кажеш довиждане. Не беше ли, защото не можеше... не можеш... да ми простиш, че съм извършила онова нещо? Защото, когато то ми се случи, за известно време мислех, че светът никога няма да се оправи. Щом човек извърши нещо такова, не може да се върне към света, в който е живял преди. Губи го и е трудно да си го върне. Но тогава се появихте ти и Мейси, и мистър Блейк. И се почувствах по-добре, най-накрая. Освен че... казах ти, освен че се страхувам от тъмното и да съм сама.

Те се загледаха в книгите си сред падащия мрак. Тогава Маги се надвеси над една страница в неговата книга.

— Това тигър ли е?

Джем кимна и зачете:

— Тигре, Тигре... жива жар...

За негова изненада Маги се присъедини:

*Лумнал полунощен звяр,
кой ум вечен разчерта
твойта стръвна красота?*

— Мейси ме научи — добави тя. — Но все още не мога да чета много добре.

— Мейси те е научила? — Той се замисли над думите ѝ, чудейки се колко много се е променила сестра му от престоя си в Лондон. — Какво е „стръвна красота“?

— Не знам, питай нея.

Джем затвори книгата и се изкашля.

— Сега къде отиваш, в тъмното... съвсем сама?

Маги потупа с дланта си книгата.

— Мислех да настигна мъжа с копчетата в Пидълтаун и да му предложа да работя за него, докато събера пари за дилижанса до Лондон.

Джем сбърчи чело и попита:

— Колко струва?

— Една лира, но ако съм на капрата, а ако хвана някоя каруца, по-малко.

— Маги, ще трябва да направиш поне хиляда копчета да си платиш пътя! — засмя се той.

— Така ли? Мили боже! — Маги също прихна. Скоро и двамата се превиваха от смях.

Когато смехът им най-сетне утихна, Джем каза:

— И какво смяташе да правиш, качена на тази ограда. Да останеш тук цяла нощ?

Маги погали обвивката на книгата.

— Знаех, че ще дойдеш.

— Така ли!

— Щом съм от тая страна на оградата, а ти си от другата, какво има в средата?

Джем сложи ръка върху пречката.

— Ние двамата.

След малко Маги сложи ръка върху неговата и пръстите им се преплетоха. Останаха така известно време, като всеки топлеше другия.

Сега долината пред тях потъмняваше, реката и дърветата долу вече не се виждаха.

— Въпреки всичко не мога да остана тук, Джем — каза Маги тихо. — Не мога. — Пророни сълзи, но веднага ги избърса.

— Ще вървя с теб до Пидълтаун, ако искаш — каза Джем след малко.

— Как? Погледни колко е тъмно!

— Луната ще изгрее скоро, ще ни осветява пътя.

— Така ли? Откъде знаеш?

Джем се усмихна.

— Това са работи, които ние тук знаем. Нямаме хора, дето ходят по улиците и палят фенерите.

Той ѝ подаде книгата си, докато прекрачващо оградата. Когато Маги му върна „Песни за опита“, Джем поклати глава.

— Запази я заедно с другата. Виж как добре стоят една до друга в ръката ти. Същият размер са.

— О, не, не мога! Ти ги задръж. Иначе никога вече няма да ги видиш.

— Мога да дойда в Лондон да ги видя.

— Не, това не е честно. Не, вземи ги и аз ще ти дойда в Пидълдрън-дий на гости.

Джем се засмя и я хвана за ръка.

— Тогава ще трябва да се научиш да пресичаш полето сама.

— Не и ако ти дойдеш да посрещнеш дилижанса.

Спориха за това през целия път до Пидълтаун.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.